

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต

Chulalongkorn University

Pillar of the Kingdom

นางสาวมัญญา นวลศรี

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการศึกษานอกระบบโรงเรียน ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2552

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

GUIDELINES FOR MANAGING BANGKOK LOCAL MUSEUMS AS LIFELONG
LEARNING RESOURCES

Pillar of the Kingdom

Miss Mananya Nuansri

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education Program in Non-Formal Education
Department of Educational Policy, Management, and Leadership

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2009

Copyright of Chulalongkorn University

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Chulalongkorn University

Pillar of the Kingdom

หัวข้อวิทยานิพนธ์

แนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้

เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต

โดย

นางสาวมณัญญา นวลศรี

สาขาวิชา

การศึกษานอกระบบโรงเรียน

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระเทพ ปทุมเจริญวัฒนา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทมหาบัณฑิต

..... คณบดีคณะครุศาสตร์
(ศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย กาญจนวาสี)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.อาชัญญา รัตนอุบล)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระเทพ ปทุมเจริญวัฒนา)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(ดร.กัลยา สมตระกูล)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย Phra Prang of the Kingdom

มัญญา นวลศรี : แนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต. (GUIDELINES FOR MANAGING BANGKOK LOCAL MUSEUMS AS LIFELONG LEARNING RESOURCES) อ. ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระเทพ

ปทุมเจริญวัฒนา, 252 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตและเพื่อพัฒนาแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ในการศึกษาสภาพปัจจุบันของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร จำนวน 3 แห่ง และได้รวบรวมความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญทางด้านการศึกษาด้านพิพิธภัณฑ์และการจัดการพิพิธภัณฑ์ จำนวน 20 ท่าน โดยใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นจำนวน 3 รอบ แล้วนำมาคำนวณหาค่ามัธยฐาน ค่าฐานนิยม ค่าความแตกต่างระหว่างค่ามัธยฐานกับฐานนิยม และค่าพิสัยระหว่างควอตล์ แล้วนำมาสรุปหาอันดับของข้อมูลผู้เชี่ยวชาญ ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

สภาพปัจจุบันในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร โดยรวมนั้นพบว่า ยังมีปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ ได้แก่ ขาดแคลนงบประมาณ กิจกรรมที่จัดไม่มีความหลากหลาย บุคลากรไม่มีความรู้เกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์ และมีผู้เข้าชมน้อย ส่วนแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ในด้านจุดมุ่งหมายและนโยบายที่ได้รับฉันทามติ มีจำนวน 6 ข้อคือ เพื่อให้เป็นแหล่งอ้างอิงและสืบทอดคุณค่า เอกลักษณะและมรดกของชาติ เพื่อเป็นแหล่งแสดงวิถีชีวิตและศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าวิจัยเฉพาะทาง เพื่อเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ตลอดชีวิตของชุมชน เพื่อส่งเสริมการศึกษานอกระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัย และนโยบายควรเกิดจากความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น ด้านการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ที่ได้รับฉันทามติ มีจำนวน 8 ข้อ คือ เพื่อมุ่งให้ประโยชน์ต่อชุมชน ควรมีแผนงานบริหารจัดการทั้งระยะสั้นและระยะยาว แผนงานระยะยาวควรเป็นแผนที่มีพื้นฐานมาจากนโยบายของชาติ แผนงานระยะสั้นควรเป็นแผนประจำปี ที่สนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย งบประมาณควรมาจาก การสนับสนุนของรัฐบาลเป็นหลัก ให้องค์กรท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม ผู้บริหารต้องมีวิสัยทัศน์และให้การสนับสนุนในการจัดกิจกรรมต่างๆ ควรวางแผนโครงการตามลำดับความสำคัญ ด้านบุคลากรที่ได้รับฉันทามติ มีจำนวน 7 ข้อ คือ มีความรู้ตรงกับลักษณะงานที่ปฏิบัติ มีใจรักด้านศิลปวัฒนธรรมของชาติ มีความรู้ด้านภาษาต่างประเทศในระดับดี มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและมีจิตใจพร้อมให้บริการ ควรเป็นนักสื่อสารและนักถ่ายทอดที่ดี ควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการศึกษานอกระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัยเป็นอย่างดี ควรจัดให้ไปศึกษาดูงานด้านพิพิธภัณฑ์ทั้งในและต่างประเทศ ด้านกิจกรรมที่ได้รับฉันทามติ มีจำนวน 6 ข้อ คือ ควรมีการจัดกิจกรรมหลากหลายรูปแบบ ควรมีการจัดนิทรรศการทั้งถาวรและชั่วคราว ควรมีการจัดกิจกรรมภาคสนาม ควรมีกิจกรรมหลักที่เป็นจุดเด่นและควรจัดกิจกรรมเสริมเพิ่มเติม ควรจัดกิจกรรมตามความต้องการของแต่ละกลุ่มเป้าหมาย ควรจัดทำสื่อประเภทต่างๆ เพื่อเผยแพร่ความรู้ ด้านการติดตามประเมินผลที่ได้รับฉันทามติ มีจำนวน 7 ข้อ คือ ควรมีการติดตามประเมินผลทุกกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ควรมีการนำผลการประเมินมาใช้ ควรตั้งคณะกรรมการติดตามประเมินผลประกอบด้วยบุคคลภายในและภายนอก ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล ควรมีการเผยแพร่ผลการประเมิน ควรมีการวางมาตรฐานกำกับตรวจสอบ เพื่อให้เป็นส่วนหนึ่งของการประกันคุณภาพ มีการติดตามประเมินผลด้วยวิธีการที่หลากหลาย ด้านความต้องการการสนับสนุนจากรัฐบาลที่ได้รับฉันทามติ มีจำนวน 5 ข้อ คือควรจัดให้เป็นวาระแห่งชาติ ควรรณรงค์สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น ควรจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอ องค์กรท้องถิ่นควรมีบทบาทอย่างจริงจังในการดูแลพิพิธภัณฑ์ และควรจัดให้มีหน่วยงานกลางที่ทำหน้าที่ดูแลรับผิดชอบพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นโดยเฉพาะ

ภาควิชา นโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา ลายมือชื่อนิสิต .....
สาขาวิชา การศึกษานอกระบบโรงเรียน ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก.....
ปีการศึกษา 2552

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Chulalongkorn University
Pillar of the Kingdom

5083458927: MAJOR NON-FORMAL EDUCATION

KEYWORDS: BANGKOK LOCAL MUSEUMS / LIFELONG LEARNING RESOURCES

MANANYA NUANSRI: GUIDELINES FOR MANAGING BANGKOK LOCAL MUSEUMS AS LIFELONG LEARNING RESOURCES. THESIS ADVISOR: ASST.PROF. WIRATHEP PATHUMCHAROENWATTANA, Ph.D., 252 pp.

The purposes of this research were to study the current situation of Bangkok local museums management as lifelong learning resources and to develop guidelines for Bangkok local museums management as lifelong learning resources. The data were collected using the interview questionnaire in current situation of the three Bangkok local museums, and another three sets of questionnaires for gathering 20 experts' opinions in lifelong learning and museum management, then analyzed the data through median, mode, median-mode differences, and interquartile range, then concluded the data as the consensus of the experts. The results were as follow;

Currently, Bangkok local museums encounter with several museum management problems: the lack of funding, the unvaried types of activities, the unprofessional staff, and very small number of visitors. To be lifelong learning resources, Bangkok local museums should focus on these following aspects: There were 6 consensuses on objectives and policies: to serve as a place for national value, identity and heritage preservation; to serve as a display place for local lifestyles, arts and culture; to serve as a place for specialized research studies; to be a community lifelong learning center; to be able to promote the non-formal and informal education. The museums policies should be formulated based on the local people's needs. There were 8 consensuses on the museum management; the local museums' activities should benefit the communities as a whole; they should have both a long-term plan and a short-term plan that serve the need of different target groups; the budget should be mainly sponsored by government; invite more local agencies to participate and support the museum activities; the executive members must have vision in organizing activities; and the projects should be prioritized. There were 7 consensuses on human resource: staff's background knowledge should match with their work; staff should have passion in national arts and culture, good foreign language skills, good human relations and service-minded, good communicators and facilitators; they should know and understand the non-formal education and informal education; and they should study visit other local museums both in the country and overseas. There were 6 consensuses on activities: the local museums should have wide range of activities; they should display both permanent and temporary exhibitions; they should have different outdoor activities; they should have main activities as a core with additional activities; they should organize the activities according to the need of each target group; and they should have various types of media for distribution knowledge. There were 7 consensuses on follow-up and evaluation: they should continuing follow-up each activity; they should apply the evaluation results into their work; they should establish the follow-up and evaluation committee; they should involve more people in the follow-up and evaluation process; the evaluation results should be publicized; they should set the standardization as a part of the quality assurance; and they should use various methods in the follow-up and evaluation. There were 5 consensuses on the government support: the government should promote the local museums as national agenda; campaign the importance of local museums; provide sufficiently financial support; and each local organization should responsible for their local museums or there must be a particular central authority that responsible for local museums.

Department Educational Policy, Management and Leadership

Field of student Non-formal Education

Academic Year 2009

Student's Signature .....

Advisor's signature .....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความเมตตาและกรุณาอย่างสูงยิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระเทพ ปทุมเจริญวัฒนา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ได้ให้คำปรึกษาและแนะนำแนวทางรวมทั้งแก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่องต่างๆในการวิจัยด้วยความจริงใจและเอาใจใส่เสมอมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.อาชัญญา รัตนอุบล ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ดร.กล้า สมตระกูล กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.เกียรติวรรณ อมาตยกุล ที่ช่วยกันระดมความคิดเห็นเป็นจุดเริ่มต้นในการทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ขึ้นมาได้อีกทั้งยังให้ข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงแก้ไขวิทยานิพนธ์ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรัรัตน์ อภินันท์กุล และผู้ช่วยศาสตราจารย์ สิริอามา รัชตะหิรัญ ให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่ได้สละเวลาอันมีค่าในการตอบแบบสอบถามและกรุณาให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยครั้งนี้

ขอบคุณกัลยาณมิตรทุกท่านทั้งพี่ๆ เพื่อนๆ และน้องๆ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทุกคน โดยเฉพาะ คุณระวี สัจจโสภณ คุณณัฐธิดา จันทรมณี คุณกุลรดา สุธีระเวชช์ คุณพิษา คำสนองศรีและคุณณี ผุดผ่อง สำหรับมิตรภาพและกำลังใจที่มีให้ผู้วิจัยเสมอ และคอยเป็นแรงกระตุ้นให้ผู้วิจัยอดทนและทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ได้ อีกทั้งต้องขอบคุณสำหรับผู้ที่ยกย่องหรือผู้วิจัยในทุกๆด้าน ซึ่งผู้วิจัยไม่สามารถกล่าวถึงในที่นี้ได้หมด

ขอขอบพระคุณญาติมิตรในครอบครัววันวลศรี และสว่างอารมณ์ ได้แก่ บิดา มารดา พี่ชาย และน้องชายอันเป็นที่รัก ผู้คอยเป็นกำลังใจอันยิ่งใหญ่ ให้ความรักความเอาใจใส่และตระหนักในคุณค่าของการศึกษาและให้โอกาสทางการศึกษาที่ดีในทุกๆด้านแก่ผู้วิจัยตลอดมา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	9
ขอบเขตของการวิจัย.....	9
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	10
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	12
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	13
ตอนที่ 1 การเรียนรู้ตลอดชีวิต.....	14
1.1 แนวคิดการศึกษาตลอดชีวิต.....	14
1.2 แนวคิดการศึกษานอกระบบโรงเรียน.....	17
1.3 แหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต.....	24
1.4 ประเภทของแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต.....	28
1.5 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มาตราที่ 25.....	31
ตอนที่ 2 พิพิธภัณฑสถาน.....	32
2.1 ประวัติความเป็นมาของพิพิธภัณฑสถาน.....	32
2.2 ความหมายของพิพิธภัณฑสถาน.....	36
2.3 หน้าที่ บทบาทของพิพิธภัณฑสถาน.....	38
2.4 การจัดการพิพิธภัณฑสถานเพื่อการศึกษา.....	40
2.5 พิพิธภัณฑสถานท้องถิ่น.....	46
ตอนที่ 3 พิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร.....	61

ตอนที่ 4 เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบเดลฟาย (Delphi Technique).....	71
ตอนที่ 5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	81
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	84
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	85
ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้ เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต.....	85
ระยะที่ 2 การศึกษาแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร ให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยใช้เทคนิคเดลฟาย.....	87
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	95
ตอนที่ 1 ผลการศึกษาศภาพปัจจุบันในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น กรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต.....	96
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์แนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น กรุงเทพมหานครให้เป็น แหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยใช้เทคนิคเดลฟาย.....	106
2.1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้เชี่ยวชาญ.....	106
2.2 ผลการสังเคราะห์แนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น กรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในรอบที่ 1.....	107
2.3 ผลการพิจารณาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับแนวทางใน การจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการ เรียนรู้ตลอดชีวิต จากการตอบแบบสอบถามในรอบที่ 2.....	111
2.4 ผลการพิจารณาฉันทามติของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับแนวทางในการ จัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ ตลอดชีวิต จากการตอบแบบสอบถามในรอบที่ 3.....	132
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	158
สรุปผลการวิจัย.....	159
อภิปรายผลการวิจัย.....	171
ข้อเสนอแนะ.....	187
รายการอ้างอิง.....	188
ภาคผนวก.....	193
ภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ.....	194

ภาคผนวก ข หนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย.....	198
ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	210
ภาคผนวก ง ตารางจำนวนผู้เชี่ยวชาญในการให้ระดับความเหมาะสมที่จะ เป็นแนวทางในการจัดการพิพธิภณที่ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้ เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต.....	238
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	252

สารบัญญัตินี้

ตารางที่		หน้า
2.1	การลดของความคลาดเคลื่อนและจำนวนผู้เข้าร่วมโครงการ.....	77
4.1	จำนวนและร้อยละของผู้เชี่ยวชาญจำแนกตามตัวแปรต่างๆ.....	106
4.2	ค่ามัธยฐาน ค่าฐานนิยม ค่าความแตกต่างระหว่างค่ามัธยฐานกับค่าฐานนิยม และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของแนวโน้มในการจัดการพิพธิภณท์ท้องถิ่น กรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านจุดมุ่งหมายและ นโยบายของพิพธิภณท์ จากการตอบแบบสอบถามรอบที่ 2.....	113
4.3	ค่ามัธยฐาน ค่าฐานนิยม ค่าความแตกต่างระหว่างค่ามัธยฐานกับค่าฐานนิยม และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของแนวโน้มในการจัดการพิพธิภณท์ท้องถิ่น กรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านการบริหารจัดการ พิพธิภณท์ จากการตอบแบบสอบถามรอบที่ 2.....	115
4.4	ค่ามัธยฐาน ค่าฐานนิยม ค่าความแตกต่างระหว่างค่ามัธยฐานกับค่าฐานนิยม และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของแนวโน้มในการจัดการพิพธิภณท์ท้องถิ่น กรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านบุคลากร จากการ ตอบแบบสอบถามรอบที่ 2.....	118
4.5	ค่ามัธยฐาน ค่าฐานนิยม ค่าความแตกต่างระหว่างค่ามัธยฐานกับค่าฐานนิยม และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของแนวโน้มในการจัดการพิพธิภณท์ท้องถิ่น กรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านกิจกรรมที่ พิพธิภณท์จัดในฐานะแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต จากการตอบแบบสอบ ถาถามรอบที่2.....	120
4.6	ค่ามัธยฐาน ค่าฐานนิยม ค่าความแตกต่างระหว่างค่ามัธยฐานกับค่าฐานนิยม และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของแนวโน้มในการจัดการพิพธิภณท์ท้องถิ่น กรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านวิธีการจัดให้ พิพธิภณท์เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต จากการตอบแบบสอบถาม รอบที่ 2.....	122

ตารางที่	หน้า
4.7	<p>ค่ามัธยฐาน ค่าฐานนิยม ค่าความแตกต่างระหว่างค่ามัธยฐานกับค่าฐานนิยม และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของแนวโน้มในการจัดการพิพิธภัณฑท์ท้องถิ่น กรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนจากการตอบแบบสอบถามรอบที่ 2.....</p> <p style="text-align: right;">124</p>
4.8	<p>ค่ามัธยฐาน ค่าฐานนิยม ค่าความแตกต่างระหว่างค่ามัธยฐานกับค่าฐานนิยม และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของแนวโน้มในการจัดการพิพิธภัณฑท์ท้องถิ่น กรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านการให้บริการจากการตอบแบบสอบถามรอบที่ 2.....</p> <p style="text-align: right;">125</p>
4.9	<p>ค่ามัธยฐาน ค่าฐานนิยม ค่าความแตกต่างระหว่างค่ามัธยฐานกับค่าฐานนิยม และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของแนวโน้มในการจัดการพิพิธภัณฑท์ท้องถิ่น กรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านการประสานงานกับหน่วยงานและการสร้างเครือข่าย จากการตอบแบบสอบถามรอบที่ 2.....</p> <p style="text-align: right;">127</p>
4.10	<p>ค่ามัธยฐาน ค่าฐานนิยม ค่าความแตกต่างระหว่างค่ามัธยฐานกับค่าฐานนิยม และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของแนวโน้มในการจัดการพิพิธภัณฑท์ท้องถิ่น กรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านการติดตามประเมินผล จากการตอบแบบสอบถามรอบที่ 2.....</p> <p style="text-align: right;">129</p>
4.11	<p>ค่ามัธยฐาน ค่าฐานนิยม ค่าความแตกต่างระหว่างค่ามัธยฐานกับค่าฐานนิยม และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของแนวโน้มในการจัดการพิพิธภัณฑท์ท้องถิ่น กรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านความต้องการการสนับสนุนจากรัฐบาล จากการตอบแบบสอบถามรอบที่ 2.....</p> <p style="text-align: right;">131</p>
4.12	<p>ค่ามัธยฐาน ค่าฐานนิยม ค่าความแตกต่างระหว่างค่ามัธยฐานกับค่าฐานนิยม และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของแนวโน้มในการจัดการพิพิธภัณฑท์ท้องถิ่น กรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านจุดมุ่งหมายและนโยบายของพิพิธภัณฑท์ จากการตอบแบบสอบถามรอบที่ 3.....</p> <p style="text-align: right;">134</p>
4.13	<p>ค่ามัธยฐาน ค่าฐานนิยม ค่าความแตกต่างระหว่างค่ามัธยฐานกับค่าฐานนิยม และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของแนวโน้มในการจัดการพิพิธภัณฑท์ท้องถิ่น กรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านการบริหารจัดการพิพิธภัณฑท์ จากการตอบแบบสอบถามรอบที่ 3.....</p> <p style="text-align: right;">137</p>

ตารางที่	หน้า	
4.14	<p>ค่ามัธยฐาน ค่าฐานนิยม ค่าความแตกต่างระหว่างค่ามัธยฐานกับค่าฐานนิยม และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของแนวโน้มในการจัดการพิพธิภณท์ท้องถิ่น กรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านบุคลากร จากการตอบแบบสอบถามรอบที่ 3.....</p>	140
4.15	<p>ค่ามัธยฐาน ค่าฐานนิยม ค่าความแตกต่างระหว่างค่ามัธยฐานกับค่าฐานนิยม และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของแนวโน้มในการจัดการพิพธิภณท์ท้องถิ่น กรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านกิจกรรมที่พิพธิภณท์จัดในฐานะแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต จากการตอบแบบสอบถามรอบที่ 3.....</p>	143
4.16	<p>ค่ามัธยฐาน ค่าฐานนิยม ค่าความแตกต่างระหว่างค่ามัธยฐานกับค่าฐานนิยม และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของแนวโน้มในการจัดการพิพธิภณท์ท้องถิ่น กรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านวิธีการจัดให้พิพธิภณท์เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต จากการตอบแบบสอบถามรอบที่ 3.....</p>	146
4.17	<p>ค่ามัธยฐาน ค่าฐานนิยม ค่าความแตกต่างระหว่างค่ามัธยฐานกับค่าฐานนิยม และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของแนวโน้มในการจัดการพิพธิภณท์ท้องถิ่น กรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน จากการตอบแบบสอบถามรอบที่ 3.....</p>	148
4.18	<p>ค่ามัธยฐาน ค่าฐานนิยม ค่าความแตกต่างระหว่างค่ามัธยฐานกับค่าฐานนิยม และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของแนวโน้มในการจัดการพิพธิภณท์ท้องถิ่น กรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านการให้บริการ จากการตอบแบบสอบถามรอบที่ 3.....</p>	150
4.19	<p>ค่ามัธยฐาน ค่าฐานนิยม ค่าความแตกต่างระหว่างค่ามัธยฐานกับค่าฐานนิยม และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของแนวโน้มในการจัดการพิพธิภณท์ท้องถิ่น กรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านการประสานงานกับหน่วยงานและการสร้างเครือข่าย จากการตอบแบบสอบถามรอบที่ 3.....</p>	152

ตารางที่	หน้า
<p>4.20 คำมัธยฐาน ค่าฐานนิยม ค่าความแตกต่างระหว่างคำมัธยฐานกับค่าฐานนิยม และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของแนวโน้มในการจัดการพิพิธภัณฑท์ท้องถิ่น กรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านการติดตาม ประเมินผล จากการตอบแบบสอบถามรอบที่ 3.....</p>	154
<p>4.21 คำมัธยฐาน ค่าฐานนิยม ค่าความแตกต่างระหว่างคำมัธยฐานกับค่าฐานนิยม และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของแนวโน้มในการจัดการพิพิธภัณฑท์ท้องถิ่น กรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านความต้องการการ สนับสนุนจากรัฐบาล จากการตอบแบบสอบถามรอบที่ 3.....</p>	157

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันนี้ถือได้ว่าเป็นยุคของความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว อันเกิดผลจากอิทธิพลของกระแสโลกาภิวัตน์ที่ทั้งเทคโนโลยี ระบบการค้าและธุรกิจ สภาพสังคมและวิกฤตเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป ฉะนั้นความรู้จึงกลายเป็นปัจจัยสำคัญ ในการดำรงชีวิต การทำงานและการอยู่ให้รอดไปสู่ความสำเร็จในโลกของการเปลี่ยนแปลง จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาการเรียนรู้อยู่ตลอดเวลาซึ่งในอดีตสังคมไทยไม่จำเป็นจะต้องพัฒนาการเรียนรู้มากเท่าใด แต่ในปัจจุบันสังคมไทยจะต้องเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ ในปัจจุบันและในอนาคต สังคมจะเป็นสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เพราะความก้าวหน้าและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ทำให้การสื่อสารเชื่อมโยงถึงกันได้ทั่วโลกอย่างรวดเร็วและไร้ขอบเขต ปริมาณข้อมูลข่าวสารที่หมุนเวียนอยู่ในระบบสังคมโลก และสังคมของประเทศมีจำนวนมหาศาลในแต่ละวัน และการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เป็นการเปลี่ยนแปลงที่มีกระบวนการอย่างต่อเนื่องไม่มีสิ้นสุด เมื่อใดเราหยุดบริโภคข้อมูลข่าวสาร หมายถึงการหยุดยั้งอยู่กับที่ นั่นคือการหยุดยั้งการเรียนรู้กระบวนการความก้าวหน้าทั้งสิ้น ดังนั้นจึงต้องมีการเรียนรู้ตลอดชีวิต การเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นการศึกษาที่เกิดแบบผสมผสานขึ้นระหว่างการศึกษาระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย หรือการเรียนรู้จากแหล่งความรู้อื่น ๆ ตลอดชีวิตตั้งแต่เกิดจนตาย เพื่อพัฒนาทรัพยากรบุคคลอย่างเต็มศักยภาพ ให้มีความรู้ มีทักษะ มีประสบการณ์ เพื่อดำรงชีวิตและประกอบอาชีพในสังคมข้อมูลข่าวสาร และกระแสนการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสมถูกต้องทุกช่วงอายุของชีวิต การเรียนรู้ตลอดชีวิตจึงเป็นการเรียนรู้ที่มีอิทธิพลต่อสังคมไทยในอนาคตหรือในศตวรรษที่ 21 เป็นอย่างยิ่ง รัฐบาลจึงได้ให้มีการปฏิรูปการศึกษาเพื่อสังคมไทยให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544)

การศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้ เพื่อพัฒนามนุษย์ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา รวมทั้งการพัฒนาศักยภาพซึ่งเป็นสิ่งที่ช่วยให้มนุษย์สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อม มีความเชื่อมั่นในตนเองและดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ การศึกษาจึงเป็นสิ่งสำคัญควบคู่ไปกับการดำเนินชีวิตของมนุษย์ เสมือนกระบวนการอันหนึ่งอันเดียวกัน ซึ่งเกิดขึ้นอยู่ต่อเนื่องตลอดชีวิต การศึกษาเกิดขึ้นได้ทั้งจากการศึกษาในระบบโรงเรียน การศึกษานอก

ระบบโรงเรียน และการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งเป็นกระบวนการศึกษาที่ต่อเนื่องกันไปเพื่อสนองความต้องการของผู้เรียนแต่ละคน และช่วยให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตอยู่ในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลง และปรับตัวให้เข้ากับความสำเร็จก้าวหน้าในยุคโลกาภิวัตน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การศึกษานอกระบบโรงเรียนเป็นการจัดการศึกษาที่มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิตให้มีความสมบูรณ์ขึ้น ทั้งนี้เพราะการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียนแต่เพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอที่จะสนองตอบความต้องการในการเรียนรู้ของประชาชนได้อย่างทั่วถึง จำเป็นต้องมีการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน ซึ่งมีลักษณะยืดหยุ่นมากกว่า สามารถสนองตอบความต้องการของประชาชนได้อย่างหลากหลายและทั่วถึง โดยเฉพาะในปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง รวมทั้งมีความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสร้างวิธีการใหม่ๆ ในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน โดยทำให้การเรียนรู้เป็นสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวและแสวงหาได้โดยง่ายสำหรับคนทั่วไป (สุกัญญา เยาวชิรพงศ์, 2540)

การเรียนรู้นับว่าเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับทุกช่วงชีวิตของมนุษย์ไม่ว่าจะอยู่ในวัยเด็กเล็ก วัยรุ่น วัยทำงาน หรือวัยสูงอายุ ในสภาพสังคมสิ่งแวดล้อมที่แปรเปลี่ยนอย่างรวดเร็วและมีความซับซ้อนมากดังเช่นปัจจุบัน ความจำเป็นของการศึกษาหรือการเรียนรู้ยิ่งเด่นชัดมากขึ้น ดังจะเห็นได้จากประเทศต่างๆ ในโลกต่างรณรงค์ให้ประชาชนได้รับการศึกษาหรือการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต การศึกษาหรือการเรียนรู้มิได้เกิดขึ้นเฉพาะในโรงเรียนหรือในสถาบันการศึกษาเท่านั้น แต่สามารถเกิดขึ้นได้จากการดำเนินชีวิต การทำงาน การประชุม การฝึกอบรม การฝึกอาชีพ จากสื่อต่างๆ จากสังคม สิ่งแวดล้อมรวมทั้งจากแหล่งการเรียนรู้ประเภทต่างๆ (สุมาลี สังข์ศรี และคณะ, 2548)

การเรียนรู้เป็นยุทธศาสตร์สำคัญสำหรับบุคคลและความเจริญก้าวหน้าของชาติ เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพคน การสร้างอาชีพ สร้างคน และสร้างงาน สมรรถนะด้านการเรียนรู้ของคนในชาติ ก่อให้เกิดทุนทางปัญญาสำคัญที่เป็นตัวกำหนดวิถีทางในการพัฒนาประเทศเพื่อการแข่งขันในด้านเศรษฐกิจ การพัฒนาสังคม ศิลปวัฒนธรรม และเพื่อความอยู่รอดของชาติในเวทีการแข่งขันระดับนานาชาติ จัดเป็นหลักการของรัฐบาลที่มีเจตนารมณ์เพื่อปฏิรูปการศึกษา ภายใต้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 เพื่อพัฒนาคนและสังคมให้มีคุณภาพ มีความสุข กล่าวคือ รัฐจะสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยพัฒนาการเรียนรู้ คุณธรรม จริยธรรม ตั้งแต่เด็กแรกเกิด สร้างสภาพแวดล้อม ที่เหมาะสมที่อำนวยความสะดวกต่อการเรียนรู้ในระบบ นอกระบบ ในห้องเรียนและนอกห้องเรียน เร่งปฏิรูปการเรียนรู้ทุก

รูปแบบ เพื่อให้มีกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต เพื่อรองรับสังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ พัฒนาทักษะ และการเรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ รวมทั้ง สร้างโอกาสให้เยาวชนได้พัฒนาทักษะ รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เพื่อหลีกเลี่ยงการหมกมุ่นและมัวสุมกับสิ่งอบายมุขและยาเสพติด การจัดการศึกษาและจัดการเรียนรู้ของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งสถานศึกษา ครอบครัว ชุมชน องค์กร ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน และสถาบันทางสังคม ต้องร่วมมือกัน เพื่อให้การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ในทุกเวลา และทุกสถานที่ แหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตจัดเป็นห้องเรียน นอกกระบบ ห้องเรียนเพื่อชีวิต สำหรับผู้เรียน ประชาชนทุกกลุ่มเป้าหมาย ให้ทั้งความรู้ ทักษะ อาชีพ และความบันเทิง แก่ผู้เรียน ผู้สนใจ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2)พ.ศ. 2545 มาตราที่ 25 กำหนดให้รัฐมีหน้าที่ ส่งเสริมการดำเนินงานการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้ทั่วถึง และพอเพียง โดยนัยของมาตรา ดังกล่าวต้องการให้สังคมไทยมีโครงสร้างพื้นฐานที่เกื้อหนุนต่อการเรียนรู้ของบุคคล ในรูปของแหล่งการเรียนรู้ที่บุคคลสามารถจะเรียนรู้ได้อย่างหลากหลาย กว้างขวาง และมีมากพอเพียงที่จะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ขึ้นได้ ไม่ว่าจะการเรียนรู้นั้นเป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากการศึกษาในรูปแบบใด ๆ ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาในระบบ การศึกษานอกกระบบ หรือ การศึกษาตามอัธยาศัย ก็ต้องมีแหล่งที่จะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้มากกว่าในขอบเขตของโรงเรียน ในมาตรา 25 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติดังกล่าว ได้กล่าวถึงแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตในรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การกีฬาและนันทนาการ แหล่งข้อมูลและแหล่งการเรียนรู้的其他 ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นถึงความหลากหลายของแหล่งการเรียนรู้เหล่านี้ ซึ่งแท้ที่จริงอยู่รอบ ๆ ตัวเรานั่นเอง เป็นที่ที่เราคุ้นเคย และสัมผัสอยู่ตั้งแต่เกิดจนตาย แต่ทว่าเราจะทำความรู้จักแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตนี้ได้อย่างไร และในบทบาทหน่วยงานของรัฐที่จะต้องส่งเสริมการดำเนินงาน และการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตควรจะทำอย่างไร

จุดมุ่งหมายสำคัญตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติดังกล่าว คือ การปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพของคนไทยให้ก้าวสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ตลอดเวลา และทุกสถานที่ โดยมีแหล่งการเรียนรู้ที่สามารถเกื้อกูลการปฏิรูปการเรียนรู้ให้ได้ผลและส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต หัวใจสำคัญของการปฏิรูปการเรียนรู้ คือ การยึดหลักผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง หลักการเรียนรู้ด้วยตนเอง และหลักการเรียนรู้ตลอดชีวิต

แหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต หมายถึง เป็นแหล่งหรือที่รวมสาระ ความรู้ อาจเป็นสถานที่ ศูนย์ข้อมูลข่าวสาร สาระความรู้และบุคคลที่เชื้อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต แหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีอยู่ทุกที่ ทุกเวลา มีคุณค่า น่าสนใจและกระจายอยู่รอบตัว ทุกส่วนของสังคมสามารถเป็นได้ ทั้งผู้ให้ความรู้และผู้รับความรู้ ซึ่งหากมีส่วนร่วมสนับสนุนซึ่งกันและกัน ก็สามารถส่งผลให้เป็น สังคมแห่งการเรียนรู้ได้ (กองการท้องถิ่น, 2550) ในมาตรา 25 พระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้ระบุประเภทของแหล่งการเรียนรู้ ตลอดชีวิตไว้ ดังนี้

1. ห้องสมุดประชาชน
2. พิพิธภัณฑ์
3. หอศิลป์
4. สวนสัตว์
5. สวนสาธารณะ
6. สวนพฤกษศาสตร์
7. อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
8. ศูนย์กีฬาและนันทนาการ

แนวทางในการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้ประชาชน สามารถทำได้โดยการส่งเสริม การรู้หนังสือ การพัฒนาอาชีพ ทักษะชีวิต ชุมชน สังคม พัฒนาระบบการเรียนรู้ของชุมชน พัฒนาแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญา ซึ่งภูมิปัญญาเป็นปัจจัยที่สำคัญในการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอด ชีวิต เนื่องจากการเรียนรู้ตลอดชีวิตถือได้ว่าเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนอย่าง ต่อเนื่อง ตั้งแต่เกิดจนตาย ซึ่งการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจะช่วยพัฒนาความรู้ ความคิด สติปัญญา ให้ ผู้เรียนมีความสามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ทั้งนี้ภูมิปัญญาจึงมีส่วนสำคัญใน การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2550) นอกจากนี้แล้ว แหล่ง การเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์ก็ยังมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตด้วยเช่นกัน เนื่องจากพิพิธภัณฑ์เป็นสถาบันที่มีวัตถุประสงค์ในการรวบรวม สงวนรักษาวัตถุต่างๆที่เป็น หลักฐานสำคัญทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ที่มีความเกี่ยวข้องกับมนุษย์และธรรมชาติเพื่อการ ปลูกจิตสำนึกในการสืบสานอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม ให้บริการกับประชาชน ชุมชนโดยไม่มี ข้อจำกัดใดๆ เพื่อการเรียนรู้ ความเพลิดเพลิน ตามความต้องการของแต่ละบุคคล (สิรินยา จรุงเทียบ , 2546)

สถาบันหนึ่งที่มีบทบาทให้การศึกษาคือ เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชน คือ พิพิธภัณฑ์สถาน ที่เรียกกันสั้นๆว่า “ พิพิธภัณฑ์ ” ความหมายของพิพิธภัณฑ์สถาน คือ สถาบันที่ตั้งขึ้นเพื่อรวบรวม สงวนรักษาและจัดแสดงวัตถุที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เพื่อประโยชน์ในการศึกษาและความเพลิดเพลิน (ชานาญ ภูมาลี, 2542) ซึ่งพิพิธภัณฑ์มีหลายประเภท จากหลักการแบ่งประเภทของกรมศิลปากรสามารถจัดประเภทของพิพิธภัณฑ์ที่มีอยู่ในประเทศไทยเป็น 10 ประเภท ดังนี้คือ

1. มนุษยวิทยาและชาติพันธุ์
2. ศิลปะและโบราณคดี
3. อนุสรณ์สถาน
4. เฉพาะเรื่อง
5. พิพิธภัณฑ์/ภูมิปัญญา
6. ธรรมชาติวิทยาและสิ่งแวดล้อม
7. ประวัติศาสตร์
8. วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
9. ศิลปะและประวัติศาสตร์
10. เมืองโบราณ (สุมาลี สังข์ศรี, 2548)

พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น เป็นสถานที่ที่เก็บรวบรวมและสงวนรักษาสิ่งของและนำเสนอเรื่องราวของชุมชนในด้านต่างๆ อันได้แก่ ประวัติความเป็นมาของชุมชน การทำมาหากิน ศาสนาความเชื่อ ตลอดจนความสัมพันธ์ภายในชุมชนหรือท้องถิ่นเป็นสำคัญ อาจมีการกล่าวถึงสังคมอื่นก็เฉพาะในส่วนที่ท้องถิ่นมีการติดต่อสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรมกับสังคมภายนอกเท่านั้น ซึ่งพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นมีลักษณะพิเศษที่แตกต่างไปจากพิพิธภัณฑ์สถานทั่วไป ได้แก่ ท้องถิ่นจะเป็นผู้ริเริ่มจัดทำและดำเนินการหรืออาจมีหน่วยงานภายนอกมาร่วมช่วยเหลือบ้าง เนื้อหาที่นำเสนอจะเป็นเรื่องราวของชุมชนในด้านต่างๆ มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่น และเน้นความเรียบง่ายแต่มีความหมายต่อชุมชน (สิรินยา จรูเกียรติ, 2546)

พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น กำลังเป็นกระแสความคิดแนวใหม่ในการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ในประเทศไทย แม้ปัจจุบันจะมีพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นตามจังหวัดต่างๆ แต่กระนั้นก็ยังเป็นส่วนน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนชุมชนและท้องถิ่นจำนวนมากในประเทศไทยที่ยังขาดแคลนขุมคลังภูมิ

ปัญญาท้องถิ่นไว้ให้ลูกหลานได้ศึกษาหาความรู้เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต และการพัฒนาท้องถิ่นของตน

นอกจากพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นจะเป็นสถานที่ที่ให้ความรู้แก่คนในท้องถิ่นแล้ว พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นยังเป็นกลไกที่ช่วยสนับสนุนการรวมตัวของคนในชุมชนเพื่อร่วมกันคิด ร่วมกัน ตัดสินใจ และร่วมกันดำเนินกิจการของท้องถิ่นเพื่อคนในท้องถิ่นเอง ซึ่งจะนำไปสู่ความร่วมมือกันในการพัฒนาท้องถิ่น สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐบาลที่ต้องการขยายการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแก่ชุมชน อันเป็นแนวทางของการพัฒนาที่ยั่งยืน

บทบาทพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นจะเริ่มโดดเด่นขึ้นมาอย่างชัดเจนอย่างเห็นได้ชัดในฐานะที่เป็นกลไกที่สำคัญเพื่อการศึกษาอนุกรมที่ ทำให้คนคิดเป็น (ศรีศักร วัลลิโภดม, 2539) อีกทั้งพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น สามารถเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ด้านวัฒนธรรมของท้องถิ่นนั้นๆได้ และพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นสามารถยืนหยัดอยู่ได้ก็ต่อเมื่อพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นนั้นสามารถตอบรับพฤติกรรมของชุมชนในพื้นที่ได้เป็นอย่างดี (Moore, 1996 อ้างถึงใน สิริินยา จุฑาเทียบ, 2546)

กองการท่องเที่ยว (2550) กรุงเทพมหานคร โดยสำนักวัฒนธรรม กีฬา และการท่องเที่ยว จึงเห็นควรให้มีการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครขึ้นในทุกเขตพื้นที่ของกรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นแหล่งรวบรวมและเรียนรู้มรดกทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของผู้คนในแต่ละท้องถิ่น และเผยแพร่แก่ประชาชน นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศ ซึ่งเป็นนโยบายของกรุงเทพมหานครในการที่จะพัฒนาให้กรุงเทพมหานครเป็นมหานครแห่งวัฒนธรรม โดยได้ดำเนินจัดสร้างพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครมาตั้งแต่ปี 2547 จนถึงปัจจุบันมีพื้นที่ในการจัดตั้งทั้งหมด 27 แห่ง

พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร นับได้ว่าเป็นแหล่งการเรียนรู้ประเภทหนึ่งที่ทำให้บริการข้อมูลข่าวสาร ความรู้ในเรื่องต่างๆ ตามลักษณะของบริการที่ดี เช่น ความรู้ทางประวัติศาสตร์ ธรรมชาติ โบราณคดี ภูมิปัญญาท้องถิ่น วิถีชีวิต เป็นต้น

พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครเป็นแหล่งให้การเรียนรู้แก่ประชาชนในชุมชนได้เป็นอย่างดีแห่งหนึ่ง ฉะนั้น ถ้ามีการส่งเสริมพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครซึ่งมีลักษณะเป็นแหล่งการเรียนรู้อยู่แล้วให้ได้พัฒนาให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างชัดเจนยิ่งขึ้น พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครจะเป็นอีกแหล่งหนึ่งหรืออีกปัจจัยหนึ่งที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชนในสังคมไทย และสนับสนุนให้สังคมไทยเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ได้

งานวิจัยนี้จึงมุ่งศึกษาแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต และด้วยความสำคัญของพิพิธภัณฑ์ จึงกล่าวได้ว่า พิพิธภัณฑ์ เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นแหล่งเพิ่มพูนและพัฒนาภูมิปัญญาที่สำคัญยิ่งกับประชาชนในสังคมทุกระดับ ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 มาตรา 25 ว่ารัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์กีฬาและนันทนาการ แหล่งข้อมูลและแหล่งการเรียนรู้อย่างพอเพียง และมีประสิทธิภาพ และยังสอดคล้องกับพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พุทธศักราช 2551 มาตรา 14 ให้มีสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยขึ้นในสำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ โดยมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้ คือ (6) จัดทำข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์เครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารสถานีวิจัยโทรทัศน์เพื่อการศึกษาวิทยุชุมชน ศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน และแหล่งการเรียนรู้อื่นเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างต่อเนื่องของประชาชน ซึ่งเห็นได้ว่าพระราชบัญญัติทั้งสองฉบับนี้ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชนและมีการส่งเสริมให้มีการจัดการแหล่งการเรียนรู้ต่างๆรวมถึงพิพิธภัณฑ์อีกด้วย

สุมาลี สังข์ศรี และคณะ (2548) ได้เสนอแนวทางหรือรูปแบบการจัดพิพิธภัณฑ์ให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ควรมีประเด็นหลัก 10 ประเด็น คือ

1. จุดมุ่งหมายและนโยบายพิพิธภัณฑ์
2. การบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์
3. บุคลากร
4. กิจกรรมที่พิพิธภัณฑ์จัดในฐานะแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต
5. วิธีการจัดให้พิพิธภัณฑ์เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต
6. การมีส่วนร่วมของประชาชน
7. การให้บริการ
8. การประสานงานกับหน่วยงานและการสร้างเครือข่าย
9. การประเมินผล
10. ความต้องการการสนับสนุนจากรัฐบาล

อย่างไรก็ตาม การดำเนินกิจกรรมของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครที่ผ่านมาจะเห็นได้ว่า ยังไม่ได้รับความสนใจจากประชาชนส่วนใหญ่มากเท่าที่ควร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ภาพของพิพิธภัณฑ์บ่งบอกถึงความเก่าแก่ ล้าสมัย ประกอบกับขาดการดำเนินการที่เป็นเชิงรุกและทันต่อสถานการณ์ เช่น ขาดการประชาสัมพันธ์ข่าวสารอย่างทั่วถึง และต่อเนื่องตลอดเวลา การแสดงหรือการจัดนิทรรศการที่ไม่เฝ้าความสนใจกับผู้เข้าชมในกลุ่มต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มเด็ก เยาวชนและผู้ใหญ่ หรือกลุ่มเฉพาะทาง เช่น กลุ่มนักเรียน นักศึกษา นักวิชาการ นอกจากนี้ อาจรวมถึงงบประมาณในการสนับสนุนการดำเนินงานของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร เป็นต้น พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครจึงยังไม่ตอบสนองในการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชนในทุกวัย ทุกกลุ่ม ประชาชนหรือชุมชนยังไม่ค่อยเข้ามาสัมผัสหรือมีส่วนร่วมแต่อย่างใด เนื่องจากส่วนใหญ่แล้วมีเพียงกลุ่มนักเรียนเท่านั้นที่ให้ความสนใจและเข้าใช้บริการของพิพิธภัณฑ์ และในทางตรงกันข้าม พิพิธภัณฑ์ต้องมีบทบาทและปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์ใหม่ที่มุ่งเน้นให้ประชาชนทุกกลุ่มเห็นความสำคัญและคุณค่าของพิพิธภัณฑ์ทั้งต้องสร้างความเข้าใจโดยขยายฐานไปถึงประชาชน ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชน โดยจัดให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญและปลูกฝังจิตสำนึกในการมีส่วนร่วมของประชาชน ขณะเดียวกันผู้บริหารพิพิธภัณฑ์ต้องเป็นผู้บริหารมืออาชีพ มีวิสัยทัศน์และมีกลยุทธ์ในการบริหารจัดการอย่างแยบคาย มีความหลากหลายของประเภทหรือชนิดของพิพิธภัณฑ์ที่สอดคล้องกับความต้องการขององค์กรและชุมชน มีเครือข่ายเชื่อมโยงระหว่างองค์กรพิพิธภัณฑ์ด้วยกันและหน่วยงานหรือองค์กรอื่นที่เกี่ยวข้อง (สุมาลี สังข์ศรี และคณะ, 2548)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทั้ง 10 ด้าน ได้แก่ ด้านจุดมุ่งหมายและนโยบายของพิพิธภัณฑ์ ด้านการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ ด้านบุคลากร ด้านกิจกรรมที่พิพิธภัณฑ์จัดในฐานะแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านวิธีการจัดให้พิพิธภัณฑ์เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านการให้บริการ ด้านการประสานงานกับหน่วยงานและการสร้างเครือข่าย ด้านการติดตามประเมินผลและด้านความต้องการการสนับสนุนจากรัฐบาล เพื่อจะได้เป็นแนวทางซึ่งนำไปสู่การส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน เพื่อช่วยให้ประชาชนได้มีโอกาสเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งก่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ในทุกเวลา ทุกสถานที่ และส่งเสริมสนับสนุนให้สังคมไทยเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต
2. เพื่อพัฒนาแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความคิดเห็นและแนวคิดของผู้เชี่ยวชาญด้านพิพิธภัณฑ์เกี่ยวกับเรื่องแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยศึกษาในประเด็นทั้ง 10 ด้าน ได้แก่ ด้านจุดมุ่งหมายและนโยบายของพิพิธภัณฑ์ ด้านการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ ด้านบุคลากร ด้านกิจกรรมที่พิพิธภัณฑ์จัดในฐานะแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านวิธีการจัดให้พิพิธภัณฑ์เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านการให้บริการ ด้านการประสานงานกับหน่วยงานและการสร้างเครือข่าย ด้านการติดตามประเมินผลและด้านความต้องการการสนับสนุนจากรัฐบาล

2. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ขอบเขตด้านพื้นที่

พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร จำนวน 27 แห่ง

2.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ผู้เชี่ยวชาญด้านพิพิธภัณฑ์ จำนวน 20 ท่าน

3. ในการศึกษาความคิดเห็นและแนวคิดจากผู้เชี่ยวชาญที่เป็นกลุ่มตัวอย่างประชากร จะใช้เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ เดลฟาย (Delphi Technique) จำนวน 3 รอบ

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

1. **แนวทาง** หมายถึง วิธีปฏิบัติ แก้ปัญหาในการจัดการบริหารพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น กรุงเทพมหานคร ของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งได้สะท้อนถึงวิธีการพัฒนาการดำเนินงานของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร

2. **พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร** หมายถึง หน่วยงานที่จัดแสดงวัตถุ เนื้อหาสาระที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นในแต่ละเขตการปกครองของกรุงเทพมหานคร ทั้งด้านภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ทรัพยากร โบราณคดี บุคคลสำคัญ วิถีชีวิต วัฒนธรรมประเพณีและภูมิปัญญา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นแหล่งรวบรวมข้อมูล เผยแพร่ให้ประชาชนได้ตระหนักในคุณค่าของเรื่องราวในอดีตและอนุรักษ์วัฒนธรรม ภูมิปัญญาของท้องถิ่นในกรุงเทพมหานคร

3. **สภาพ** หมายถึง การดำเนินการที่เป็นอยู่ในปัจจุบันเกี่ยวกับการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร

4. **ผู้เชี่ยวชาญ** หมายถึง ผู้ที่มีความรู้ ความสามารถหรือมีประสบการณ์เกี่ยวกับการศึกษาตลอดชีวิตและการจัดการพิพิธภัณฑ์

5. **การเรียนรู้ตลอดชีวิตหรือการศึกษาตลอดชีวิต** หมายถึง การศึกษาหรือการเรียนรู้ของบุคคลตั้งแต่เกิดจนตาย ซึ่งเกิดจากการเรียนรู้ในทุกรูปแบบ ทุกแห่งการเรียนรู้ เพื่อที่จะนำมาใช้ในการดำเนินชีวิต

6. **แหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต** หมายถึง สถานที่ บุคคลหรือกิจกรรมที่สามารถให้ความรู้ และประสบการณ์ในด้านต่างๆแก่ประชาชนทุกเพศ ทุกวัย โดยศึกษาจาก 10 ด้าน ได้แก่ ด้านจุดมุ่งหมายและนโยบายของพิพิธภัณฑ์ ด้านการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ ด้านบุคลากร ด้านกิจกรรมที่พิพิธภัณฑ์จัดในฐานะแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านวิธีการจัดให้พิพิธภัณฑ์เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านการให้บริการ ด้านการประสานงานกับหน่วยงานและการสร้างเครือข่าย ด้านการติดตามประเมินผลและด้านความต้องการการสนับสนุนจากรัฐบาล

6.1 **จุดมุ่งหมายและนโยบายของพิพิธภัณฑ์** หมายถึง ความมุ่งหวังหรือเป้าหมาย รวมถึงแบบแผนในการปฏิบัติงานตามสภาพที่ควรจะเป็น เพื่อส่งเสริมการศึกษานอกระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัย ตลอดจนการเรียนรู้ตลอดชีวิตของชุมชน

6.2 **การบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์** หมายถึง การจัดการหรือการปฏิบัติงานที่มุ่งให้ประโยชน์ต่อชุมชนเป็นสำคัญ โดยให้องค์กรคส่วนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วม โดยเฉพาะการวางแผนงานและการจัดกิจกรรมของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร

6.3 **บุคคลากร** หมายถึง บุคคลหรือเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นบุคคลที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและมีจิตใจพร้อมให้บริการ เป็นนักสื่อสารและนักถ่ายทอดที่ดี ตลอดจนเป็นบุคคลที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการศึกษานอกระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัยเป็นอย่างดี

6.4 **กิจกรรมที่พิพิธภัณฑ์จัดในฐานะแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต** หมายถึง การจัดนิทรรศการทั้งถาวรและชั่วคราวที่เกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นนั้นๆหรือกิจกรรมต่างๆที่มีความหลากหลายตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมายเพื่อส่งเสริมการศึกษาตามอัธยาศัย

6.5 **วิธีการจัดให้พิพิธภัณฑ์เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต** หมายถึง วิธีการต่างๆที่ทางพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครจัดขึ้นเพื่อส่งเสริมให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ได้แก่ การประชาสัมพันธ์เชิงรุกผ่านสื่อที่หลากหลาย มีการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

6.6 **การมีส่วนร่วมของประชาชน** หมายถึง การให้ประชาชนในชุมชนหรือท้องถิ่นนั้นๆเข้ามามีส่วนร่วมทั้งในการบริหารจัดการ การประชาสัมพันธ์ และการเข้ารับบริการในพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร

6.7 **การให้บริการ** หมายถึง การเปิดให้ประชาชนเข้าชมหรือใช้บริการในพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร โดยมีเจ้าหน้าที่หรือบุคลากรหมุนเวียนกันมาให้ความรู้แก่ผู้เข้ารับบริการ

6.8 **การประสานงานกับหน่วยงานและการสร้างเครือข่าย** หมายถึง การติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน ทั้งระดับท้องถิ่นและระดับประเทศตลอดจนระหว่างประเทศ และพิพิธภัณฑ์ในลักษณะเดียวกันเพื่อร่วมกันสร้างระบบและทิศทางการดำเนินงาน

6.9 **การติดตามประเมินผล** หมายถึง มีการติดตามและประเมินผลจากทุกกิจกรรมอย่างต่อเนื่องเจ้าหน้าที่หรือบุคคลภายนอก เพื่อนำผลการประเมินมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ ตลอดจนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลและเผยแพร่ผลการประเมินให้ประชาชนในท้องถิ่นทราบ

6.10 **ความต้องการการสนับสนุนจากรัฐบาล** หมายถึง ความต้องการในเรื่องต่างๆจากหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบรวมถึงการสนับสนุนจากรัฐบาล ได้แก่ ความต้องการให้มีการรณรงค์สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นให้ประชาชนทราบ ความต้องการงบประมาณ ต้องการให้มีหน่วยงานกลางที่ทำหน้าที่ดูแลรับผิดชอบพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นโดยเฉพาะ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้รับทราบความคิดเห็นและแนวคิดของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการจัดการของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครซึ่งใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนนโยบายของกรุงเทพมหานครที่จะนำไปพัฒนาปรับปรุงพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตต่อไป

2. จะเป็นแนวทางในการดำเนินงานของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และใช้เป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหารพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานต่อไป

3. จะได้เป็นข้อมูลพื้นฐานของกรุงเทพมหานครในการพัฒนาและปรับปรุงพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร ให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ อีกทั้งยังเป็นแนวทางให้กับพิพิธภัณฑ์หรือแหล่งการเรียนรู้อื่นซึ่งมีรูปแบบและลักษณะการดำเนินงานในแบบเดียวกัน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัย เรื่องแนวทางในการจัดการพิพธิภณท์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยนำเสนอในรายละเอียด ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 การเรียนรู้ตลอดชีวิต

- 1.1 แนวคิดการศึกษาตลอดชีวิต
- 1.2 แนวคิดการศึกษานอกระบบโรงเรียน
- 1.3 แหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต
- 1.4 ประเภทของแหล่งการเรียนรู้
- 1.5 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มาตราที่ 25

ตอนที่ 2 พิพธิภณท์

- 2.1 ประวัติความเป็นมาของพิพธิภณท์
- 2.2 ความหมายของพิพธิภณท์
- 2.3 หน้าที่ บทบาทของพิพธิภณท์
- 2.4 การจัดการพิพธิภณท์เพื่อการศึกษา
- 2.5 พิพธิภณท์ท้องถิ่น

ตอนที่ 3 พิพธิภณท์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร

ตอนที่ 4 เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบเดลฟาย (Delphi Technique)

ตอนที่ 5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ตอนที่ 1 การเรียนรู้ตลอดชีวิต

1.1 แนวคิดการศึกษาตลอดชีวิต

1.1.1 ความหมายของการศึกษาตลอดชีวิต

การเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) และการศึกษาตลอดชีวิต (Lifelong Education) เป็นคำที่ใช้ในความหมายที่ใกล้เคียงกันมาก เนื่องจากคำว่า “การศึกษา” และ “การเรียนรู้” มีการนำมาใช้แทนกันหรือใช้ในความหมายเดียวกันบ่อยครั้ง จนเมื่อกล่าวถึงการศึกษาหรือการเรียนรู้ตลอดชีวิต ก็มักจะเข้าใจภาพโดยรวมเดียวกันว่าเป็นเรื่องของกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลตั้งแต่เกิดจนตายซึ่งประกอบด้วยการเรียนรู้ในระบบ นอก ระบบ และตามอัธยาศัย แต่ถ้าพิจารณาให้ละเอียดขึ้น ก็จะพบว่ามีความแตกต่างกันอยู่บ้าง

การเรียนรู้ (Learning) มักใช้ในความหมายเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในตัวของผู้เรียนหรือในตัวบุคคลเป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอันเนื่องมาจากการได้รับความรู้หรือประสบการณ์ ซึ่งนักการศึกษาหลายท่านกล่าวว่าอาจจะเป็นไปได้ทั้งการเรียนรู้แบบวงและวงกลับ ส่วนการศึกษา (Education) มักใช้ในความหมายเกี่ยวกับกระบวนการ เหตุการณ์ กิจกรรม หรือเงื่อนไขที่ทำให้ผู้เรียนหรือบุคคลได้พัฒนาหรือเกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางดี การศึกษาจึงเป็นสิ่งที่ช่วยเสริมให้เกิดการเรียนรู้ในทางที่เหมาะสมแก่ผู้เรียน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2549)

สุมาลี สังข์ศรี (2544) สรุปความหมายของการศึกษาตลอดชีวิตไว้ว่าเป็นการศึกษาในภาพรวมทั้งหมดครอบคลุมทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย เป็นการศึกษาที่จัดให้แก่บุคคลทุกช่วงอายุตั้งแต่เกิดจนตายมีรูปแบบหลากหลาย มีความสัมพันธ์กับวิถีการดำเนินชีวิตทั้งทางสังคม สิ่งแวดล้อม ศาสนา เศรษฐกิจ การเมือง มีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาบุคคลอย่างเต็มศักยภาพให้มีความรู้ ทักษะและประสบการณ์อย่างเพียงพอต่อการดำรงชีวิต สามารถประกอบอาชีพและปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสมในทุกช่วงชีวิต

สุมาลี สังข์ศรี และคณะ (2548) ได้เสนอความหมายของการศึกษาตลอดชีวิตจากนักการศึกษาหลายท่าน ดังต่อไปนี้

พระเทพเวที (ประยูรย์ ปยุตโต) ได้กล่าวโดยสรุปว่า มนุษย์จำเป็นต้องมีการศึกษา และจำเป็นจะต้องศึกษาไปจนตลอดชีวิต ทั้งนี้เพราะชีวิตต้องการดำรงอยู่ด้วยดีและเจริญงอกงาม การดำรงอยู่ด้วยดีและเจริญงอกงามนั้น เป็นสภาพที่ชีวิตต้องทำให้เกิดขึ้นในแต่ละช่วงชีวิตของบุคคล ต้องเผชิญกับบีบคั้น จำกัด ขัดขวางที่จะสกัดกั้นไม่ให้ไปสู่ผลดังกล่าว ซึ่งเรียกว่า “ทุกข์” สิ่งที่ต้องทำก็คือ พัฒนาคนขึ้นไปให้มีความรู้ ให้มีสิ่งๆ ที่เรียกว่า ปัญญา ให้มีวิชา พร้อมทั้งความสามารถอื่นๆ ที่จะช่วยให้แก้ปัญหาได้ เมื่อแก้ปัญหาได้ ก็คือ ดับทุกข์ได้ ดังนั้น การศึกษาจึงเป็นสิ่งจำเป็นต่อชีวิต เมื่อศึกษาดีแล้วก็แก้ปัญหาได้อย่างถูกต้อง สามารถดำรงชีวิตอยู่ด้วยดีและเจริญงอกงามเข้าถึงจุดหมายที่ชีวิตพึงต้องการ

Faure กล่าวถึง การศึกษาตลอดชีวิต ว่า การศึกษาตลอดชีวิตครอบคลุมการศึกษาทุกลักษณะ ทุกรูปแบบ เป็นการศึกษาโดยรวมทั้งหมด ไม่ว่าจะมองการศึกษาในส่วนตัว หรือ การศึกษาลักษณะใด ล้วนเป็นการศึกษาตลอดชีวิตทั้งสิ้น การศึกษาตลอดชีวิตไม่ได้เป็นระบบการศึกษา แต่เป็นหลักการจัดการศึกษา ซึ่งรวมการศึกษาทุกระบบ ทุกหน่วย ทุกแหล่งไว้ด้วยกันทั้งหมดและเป็นการพัฒนาการศึกษาในทุกส่วน

Simpson and others กล่าวว่า การศึกษาตลอดชีวิตไม่เป็นเพียงแนวคิดเท่านั้น แต่เป็นแนวปฏิบัติ เป็นปรัชญา เป็นยุทธวิธีเพื่อความเปลี่ยนแปลง เพื่อการพัฒนาไปสู่สังคมแห่งการศึกษา สังคมแห่งการเรียนรู้

สุนทร สุนันท์ชัย (2532) ได้ให้ความหมายของการศึกษาตลอดชีวิตว่า หมายถึง การจัดการกระบวนการให้มีผลต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยมีลักษณะดังนี้

เป็นการดำเนินการตลอดชีวิตของบุคคล

1. เป็นการดำเนินการตลอดชีวิตของบุคคล

2. เป็นการจัดที่มีการวางแผน ทำให้ได้รับความรู้ ทักษะ และเจตคติ อันจำเป็นต่อการเปลี่ยนแปลงในชีวิตซึ่งเกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา จนในที่สุดทำให้บุคคลได้พัฒนาตนอย่างเต็มศักยภาพ

3. เป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากแรงจูงใจของผู้เรียนที่จะเรียนรู้ด้วยตนเอง

4. ใช้แหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกประเภท ในการศึกษาทั้งในระบบ นอกระบบ และไม่เป็นทางการหรือตามอัธยาศัย

จากความหมายของการศึกษาตลอดชีวิต สามารถสรุปได้ว่า การศึกษาตลอดชีวิต เป็นการศึกษาทั้งหมดของชีวิตมนุษย์ ตั้งแต่เกิดจนตาย เพื่อมุ่งพัฒนามนุษย์ให้สามารถดำรงชีวิต และปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสังคมในปัจจุบันได้

1.1.2 ความสำคัญของการเรียนรู้ตลอดชีวิต

การเรียนรู้ตลอดชีวิต มีความสำคัญต่อชีวิตมนุษย์ในทุกช่วงวัยเพราะมนุษย์ต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสิ่งแวดล้อมอยู่ตลอดเวลา ซึ่งนับวันก็ยิ่งเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและซับซ้อนมากขึ้น เกินกว่าที่จะใช้ความรู้ซึ่งสะสมมาตั้งแต่สมัยอยู่ในวัยเรียนมาช่วยได้ เพราะการศึกษาที่บุคคลได้รับเมื่ออยู่ในช่วงวัยเรียนเป็นเพียงส่วนหนึ่งของชีวิตเท่านั้น เราจึงเรียกว่าเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้บุคคลแสวงหาความรู้ แต่ช่วงชีวิตหลังวัยเรียนเป็นช่วงชีวิตที่ยาวนาน การเรียนรู้ตลอดชีวิตจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อชีวิตของบุคคล เพื่อที่จะสามารถก้าวทันกับความเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและอาชีพการงาน การเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมและวัฒนธรรม ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการและเทคโนโลยี ความเปลี่ยนแปลงทางการเมืองการปกครอง การเปลี่ยนแปลงทางด้านความเป็นอยู่และการดำเนินชีวิต การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร ฉะนั้นการเรียนรู้ตลอดชีวิตจึงเป็นเครื่องมือที่จะช่วยเตรียมประชาชนให้มีความพร้อม ให้มีภูมิคุ้มกันที่จะเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ได้อย่างเท่าทันและสามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสม

1.1.3 หลักการเรียนรู้ตลอดชีวิต

สุมาลี สังข์ศรี (2544) ประมวลแนวคิด หลักการของนักการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา สรุปหลักการของการศึกษาตลอดชีวิต ไว้ 15 ประการ ดังนี้

1. การศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับชีวิตมนุษย์
2. บุคคลมีความสามารถที่จะเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต
3. การศึกษามีได้สิ้นสุดลงเมื่อบุคคลจบจากโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษา
4. การศึกษาตลอดชีวิตเป็นภาพรวมของการศึกษาทั้งหมด
5. การศึกษาตลอดชีวิตเป็นการศึกษาที่มีการผสมผสานกันทั้งในแนวตั้งและ

แนวนอน

6. การศึกษาตลอดชีวิตเน้นความเท่าเทียมกันของโอกาสทางการศึกษา
7. การศึกษาตลอดชีวิตควรมีความยืดหยุ่นและหลากหลาย
8. การศึกษาควรมีความเป็นประชาธิปไตยหรือให้อิสระแก่ผู้เรียน
9. สร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้
10. ให้เครื่องมือในการแสวงหาความรู้
11. ให้ศึกษาเรียนรู้เรื่องชีวิตและสภาพปัญหาที่ต้องเผชิญในชีวิตจริง
12. บ้านเป็นจุดเริ่มต้นของการศึกษาตลอดชีวิต
13. ชุมชนมีบทบาทสำคัญ
14. ต้องอาศัยส่วนร่วมของทุกฝ่าย
15. การศึกษาตลอดชีวิตเน้นการจัดการศึกษาเพื่อให้บุคคลพึ่งตนเองได้

หลักการดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า การเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นเรื่องจำเป็นสำหรับทุกคน สามารถกระทำได้ทุกช่วงเวลาของชีวิตและกระทำได้ในทุกสถานที่ ตั้งแต่เกิดจนตาย เพราะครอบคลุมการศึกษาทุกประเภททุกระดับ มีความเสมอภาคและความเท่าเทียมกันในโอกาสทางการศึกษา มีวิธีการเรียนรู้ที่ผสมกลมกลืนไปกับการดำเนินชีวิตและมีเนื้อหาสาระสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับชีวิตทุกคนมีอิสระในการเลือกสิ่งที่ต้องการจะเรียนรู้และเลือกวิธีเรียนที่เหมาะสมกับความสามารถของตน เพื่อที่จะพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องจนเต็มศักยภาพ มีความรู้ละทักษะที่จำเป็นในการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพรวมทั้งทักษะในการแสวงหาความรู้หรือมีเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ต่อไป

1.2 แนวคิดการศึกษานอกระบบโรงเรียน

1.2.1 ความหมายของการศึกษานอกระบบโรงเรียน

นักการศึกษาหลายท่านทั้งของประเทศไทยและต่างประเทศได้ให้ความหมายของการศึกษานอกระบบโรงเรียน ไว้ดังนี้

โกวิท วรพิพัฒน์ (2516) ได้ให้ความหมายของการศึกษานอกระบบโรงเรียนไว้ว่า หมายถึง ประสบการณ์และกิจกรรมที่จัดนอกระบบการศึกษาในโรงเรียนภาคปกติ เพื่อส่งเสริมความรู้ ความสามารถทั้งในด้านความรู้ทั่วไปและวิชาชีพ ให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดี มีสัมมาชีพและทำหน้าที่พลเมืองให้ดีขึ้น

อุณา นพคุณ (2523) ได้ให้ความหมายของการศึกษานอกระบบโรงเรียนว่า หมายถึง กิจกรรมหรือโครงการใดๆ ที่สถาบันต่างๆ ในสังคมจัดขึ้น โดยมีเจตนาและวัตถุประสงค์ที่จะให้การเรียนรู้แก่ประชาชนที่สามารถกำหนดเป้าหมายได้ ผู้รับการศึกษาเองก็มีเจตนาหรือวัตถุประสงค์ในการที่จะรับการเรียนรู้ กิจกรรมดังกล่าวจัดให้แก่ประชาชนทุกเพศ ทุกวัย ทุกชุมชน และทุกระดับการศึกษา เพื่อให้บุคคลดังกล่าวมีความรู้ ทักษะ และทัศนคติค่านิยมที่ดี กิจกรรมทางการศึกษาที่เรียกว่าเป็นการศึกษานอกระบบโรงเรียนจะต้องจัดขึ้นในเวลาอันสั้น หลักสูตรยืดหยุ่น ประหยัด และตอบสนองความต้องการความสนใจของผู้เรียนและปัญหาของชุมชน

รัตนา พุ่มไพศาล (2528) ได้ให้ความหมายของการศึกษานอกระบบโรงเรียนไว้ว่าเป็นการศึกษาสำหรับผู้ที่มีโอกาสที่จะศึกษาแล้วเรียนในโรงเรียนภาคปกติ เป็นการศึกษาที่จัดให้แก่ประชาชน เขาจะได้ศึกษาแล้วเรียนสิ่งต่างๆ ตามที่เขาต้องการเรียน

ประชุมสุข อาชวอำรุง (2528) ได้ให้ความหมายของการศึกษานอกระบบโรงเรียนไว้ว่าเป็นกิจกรรมทางการศึกษาที่มีรูปแบบโครงสร้างแน่นอน เป็นการจัดการศึกษาที่จัดขึ้นโดยไม่เลือกวัย ไม่เลือกเพศ ไม่เลือกวรรณะ ไม่เลือกภูมิหลังและสติปัญญา ความสามารถหรือความถนัด ครอบคลุมถึงการศึกษานอกระบบที่ไม่มีพิธีรีตองด้วย เป็นการศึกษาที่เปิดโอกาสให้กับทุกคนในสังคม จัดกิจกรรมการศึกษาได้ทั้งในและนอกโรงเรียน นับเป็นวิชาการศึกษาที่สอดคล้องกับสังคมประชาธิปไตยอย่างยิ่ง

สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ (2529) ได้ให้ความหมายของการศึกษานอกระบบโรงเรียนไว้ว่าเป็นกิจกรรมทางการศึกษาใดๆ ที่จัดขึ้นอย่างมีระบบ แต่จัดขึ้นนอกเหนือจากระบบโรงเรียนภาคปกติ ทั้งนี้ไม่ว่าจะแยกออกเป็นกิจกรรมหนึ่งต่างหาก หรือเป็นส่วนสำคัญของกิจกรรมหลักก็ตาม โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะให้บริการต่อประชากรให้ได้รับการเรียนรู้ทั้งเยาวชนและผู้ใหญ่

เกียรติวรรณ อมาตยกุล (2533) ได้ให้ความหมายของการศึกษานอกระบบโรงเรียนไว้ว่าเป็นกิจกรรมการศึกษาที่จัดขึ้นได้ทั้งในและนอกระบบโรงเรียน โดยไม่มีรูปแบบที่แน่นอน จัดขึ้นตามความเหมาะสมและความต้องการของผู้เรียน ยึดหลักปรัชญาที่ว่า การศึกษาคือชีวิต ชีวิตคือการศึกษา มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาคนให้รู้จักความคิดตัดสินใจ รู้จักการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีอิสรภาพจากสิ่งแวดล้อมมากที่สุด โดยมีวิธีการเป็นส่วนประกอบที่จะทำให้คนสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ดังนั้นจึงเป็นกิจกรรมการศึกษาที่จัดเพื่อคนทุกคนในสังคม

อาชัญญา รัตนอุบล (2540) ได้ให้ความหมายของการศึกษานอกระบบโรงเรียนไว้ว่า หมายถึง กิจกรรมทางการศึกษาและมวลประสบการณ์ความรู้ใดๆก็ตามที่จัดขึ้นโดยบุคคล หน่วยงาน และสถาบันต่างๆในสังคมโดยได้จัดขึ้นนอกเหนือไปจากการศึกษาในระบบโรงเรียนภาคปกติ เพื่อพัฒนาความรู้ ความสามารถ ทักษะ และทัศนคติที่พึงประสงค์ของกลุ่มเป้าหมายต่างๆ โดยยึดหลักการที่ว่า เป็นการสนองความต้องการ ความสนใจ และแก้ปัญหาให้แก่กลุ่มเป้าหมายนั้น

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ได้ให้ความหมายของการศึกษานอกระบบโรงเรียนไว้ว่า เป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบ วิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของการสำเร็จการศึกษา โดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่ม

Kline and Keehn (1970) ให้คำจำกัดความไว้ว่า การศึกษานอกระบบโรงเรียน เหมือนกับการศึกษาที่เรียกว่า การศึกษาผู้ใหญ่ การศึกษาชั่วชีวิต การศึกษาแบบเบ็ดเสร็จ เป็นคำที่หมายถึง ชนิดของการศึกษาที่พัฒนาขึ้นมาเพื่อเป็นทางเลือกหรือส่งเสริมการศึกษาในระบบโรงเรียน หรือเป็นการศึกษาที่จัดขึ้นเพื่อช่วยปิดช่องว่างของประชากรจำนวนมาก ซึ่งไม่สามารถจะรับบริการจากระบบการศึกษาในโรงเรียนได้อย่างเต็มที่ เปรียบเทียบกับการศึกษานอกระบบโรงเรียนแล้ว การศึกษานอกระบบโรงเรียนเป็นการศึกษาที่ยืดหยุ่นได้ง่าย

McCall (1971) กล่าวว่า การศึกษานอกระบบโรงเรียนหมายถึง ประสบการณ์การเรียนรู้ทั้งหลาย ซึ่งอยู่นอกระบบชั้นเรียนของโรงเรียนภาคปกตินั้นๆ การศึกษานอกระบบโรงเรียน เป็นคำที่มีความหมายกว้างขวางมาก หมายถึง การศึกษาทุกอย่าง การเรียนรู้จากพ่อแม่ การเรียนรู้จากประสบการณ์ การเรียนรู้จากเพื่อนๆ การเรียนรู้จากสื่อมวลชน การเรียนรู้จากโรงเรียนและจากหน่วยงานต่างๆ การเรียนรู้จากการฝึกงาน ฯลฯ

Paulston (1971) ให้คำจำกัดความว่า คำว่าการศึกษาโดยทั่วไป หมายถึง การจัดระบบการเรียนการสอนที่จัดให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ การศึกษาในโรงเรียน หมายถึง การจัดการศึกษาที่จัดกันเป็นชั้นเรียน เป็นที่ยอมรับกันมาแต่เดิมว่า จะต้องเริ่มจากชั้นประถม – มัธยม และไปจบลงที่อุดมศึกษา ส่วนการศึกษานอกระบบโรงเรียนนั้นมักเป็นการศึกษาที่ให้คำ

จำกัดความไว้อย่างหลวมๆ เพื่อให้รวมทั้งกิจกรรมในสังคม และกิจกรรมที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้และทักษะอื่นๆ นอกกระบบชั้นเรียนในโรงเรียนภาคปกติ

Coombs (1973) กล่าวว่า กิจกรรมการศึกษาที่จัดขึ้นนอกกระบบการศึกษาภาคปกติ ไม่ว่าจะกิจกรรมจะจัดขึ้นเป็นกิจกรรมต่างหาก หรือจัดเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งของกิจกรรมใหม่ๆ อื่นๆ เป็นกิจกรรมที่มุ่งบริการกลุ่มผู้เรียนที่ได้กำหนดเป็นเป้าหมายและอย่างมีความมุ่งหมาย

จากความหมายของการศึกษานอกกระบบโรงเรียนดังกล่าว สามารถสรุปได้ว่าการศึกษานอกกระบบโรงเรียนเป็นการจัดการศึกษาอีกรูปแบบหนึ่งที่อยู่ระหว่างการศึกษาระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยที่เป็นการเติมเต็มซึ่งกันและกัน ก่อให้เกิดการศึกษาตลอดชีวิตให้แก่บุคคล ที่มีความยืดหยุ่นและหลากหลาย ทั้งด้านหลักสูตร เวลา สถานที่ ไม่จำกัดสถานภาพ เพศ อายุของผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการพัฒนาทักษะชีวิต

1.2.2 ความจำเป็นในการจัดการศึกษานอกกระบบโรงเรียน

การศึกษานอกกระบบโรงเรียนเป็นการศึกษาที่จะช่วยสร้างเสริมให้บุคคลได้เกิดการเรียนรู้อย่างสมบูรณ์ ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าการจัดการศึกษานอกกระบบโรงเรียนมีความจำเป็น (อุดมเชยกิจวงศ์, 2523) ดังนี้

1. การศึกษานอกกระบบโรงเรียนเป็นการส่งเสริมความเสมอภาคทางการศึกษา และความเท่าเทียมกันในโอกาสที่จะได้รับการศึกษาตามแนวนโยบายของรัฐ เพื่อให้บุคคลสามารถได้รับการศึกษาตามความต้องการ ความสนใจและโอกาสที่จะสามารถเรียนได้ ไม่ว่าจะในช่วงใดของชีวิต

2. การศึกษานอกกระบบโรงเรียนจัดขึ้นเพื่อให้โอกาสที่สองแก่บุคคลที่พลาดโอกาสจากการศึกษาในระบบโรงเรียนมาก่อน กล่าวคือ ในช่วงวัยเรียน บุคคลผู้นั้นไม่มีโอกาสที่จะได้รับการศึกษาในระบบโรงเรียนจะด้วยสาเหตุใดก็ตาม แต่เมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่และมีความพร้อมที่จะได้รับการศึกษา รัฐจำเป็นต้องสนองความต้องการของบุคคลเหล่านั้น

3. การลงทุนทางการศึกษาในระบบโรงเรียนมีราคาแพงมาก สำหรับประเทศที่กำลังพัฒนา จึงมีความจำเป็นที่จะต้องใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เพื่อการพัฒนาประเทศในด้านอื่นๆ ซึ่งการลงทุนในการจัดการศึกษานอกกระบบโรงเรียนมีราคาต่ำกว่าการศึกษาในระบบโรงเรียนหลายเท่า ในขณะที่คุณภาพทางการศึกษาใกล้เคียงกัน

4. การศึกษาในระบบโรงเรียนใช้เวลามากในการผลิตแรงงานให้กับสังคม กล่าวคือ ผู้เรียนจะต้องอยู่ในระบบโรงเรียนประมาณ 11-12 ปี จึงจะสามารถออกมาเป็นแรงงานให้แก่สังคมได้ ซึ่งเป็นการสิ้นเปลืองมากทั้งเวลาและการลงทุน

5. การศึกษาในระบบโรงเรียนสร้างบุคลากรได้ไม่ตรงตามที่สังคมต้องการ โดยเฉพาะตลาดแรงงาน ผู้เรียนที่เรียนจบทางสายวิชาชีพต่างๆ ส่วนใหญ่ไม่มีทักษะที่แท้จริง นอกจากนี้ ส่วนใหญ่ยังมุ่งที่จะหางานประเภทใช้สมองมากกว่าการใช้แรงงานเพื่อการผลิต จึงทำให้เกิดปัญหาการว่างงานมาก

6. การศึกษาในระบบโรงเรียนประสบความสำเร็จในการจัดการศึกษาให้สนองตอบความต้องการของสังคมและวิทยาการที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา จึงได้มีการนำเอาการเรียนนอกระบบโรงเรียนรูปแบบต่างๆ มาใช้แทน อันเป็นการเปิดโอกาสให้บุคคลสามารถพัฒนาตนเองตามกำลังความสามารถ ก่อให้เกิดความยุติธรรมในสังคม รวมทั้งสนองตอบความต้องการทางเศรษฐกิจและลดปัญหาการว่างงานอีกด้วย

7. การศึกษานอกระบบโรงเรียนจัดขึ้นเพื่อชดเชยเวลา กล่าวคือ ในขณะที่บุคคลในช่วงเวลาเรียนแต่ไม่มีโอกาสที่จะเรียน ต่อมาภายหลังเมื่อมีความต้องการที่จะเรียนก็ควรจะได้เรียนตามความต้องการ

8. การศึกษานอกระบบโรงเรียนจัดขึ้นเพื่อชดเชยเนื้อหา กล่าวคือ เมื่อเนื้อหาวิชาจากการศึกษาในระบบโรงเรียนไม่สามารถสนองตอบความต้องการที่แท้จริงของบุคคลได้ ก็สามารถศึกษาได้จากการศึกษานอกระบบโรงเรียน

9. การศึกษานอกระบบโรงเรียนจัดขึ้นเพื่อเพิ่มพูนทักษะและประสบการณ์ เพื่อให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงทางด้านวิทยาการและเทคโนโลยี อันจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศโดยส่วนรวม

10. การศึกษานอกระบบโรงเรียนจัดขึ้นเพื่อให้บุคคลมีความรู้พื้นฐานในการประกอบอาชีพ เพื่อการมีงานทำและเพื่อประโยชน์ในชีวิตประจำวัน

11. การศึกษานอกระบบโรงเรียนจัดขึ้นเพื่อส่งเสริมพัฒนาอาชีพหลัก และสนับสนุนอาชีพรองให้ประชาชน เพื่อให้มีความเป็นอยู่และชีวิตที่ดีขึ้น ตลอดจนสามารถพึ่งตนเองได้

12. การศึกษานอกระบบโรงเรียนจัดขึ้นเพื่อให้ประชาชนได้รู้หนังสือและเป็นคนที่มีลักษณะเป็นคนคิดเป็น แก้ปัญหาเป็น มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และตระหนักในคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมของชาติ

13. การศึกษานอกระบบโรงเรียนจัดขึ้นเพื่อให้บุคคลมีโอกาสได้รับการศึกษาตลอดชีวิตและมีโอกาสที่จะได้เลื่อนฐานะตำแหน่งทางสังคม

1.2.3 หลักการของการศึกษานอกระบบโรงเรียน

การศึกษานอกระบบโรงเรียนมีหลักการสำคัญที่นำมาใช้เป็นหลักในการจัดการเรียนรู้ (สุมาลี สังข์ศรี, 2545) ดังนี้

1. หลักความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา ประชาชนทุกคนควรมีโอกาสที่จะรับบริการการศึกษานอกระบบโรงเรียนอย่างเท่าเทียมกัน โดยเฉพาะผู้ที่พลาดโอกาสทางการศึกษาในระบบโรงเรียน

2. หลักการกระจายโอกาสทางการศึกษา ควรต้องหาวิธีการต่างๆ ที่กระจายการศึกษานอกระบบโรงเรียนให้ไปสู่กลุ่มเป้าหมายอย่างทั่วถึง แม้จะอยู่ในชนบทห่างไกล

3. หลักความต่อเนื่อง เพื่อส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิต ควรจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง เมื่อกลุ่มเป้าหมายต้องการจะเรียนรู้หรือมีความพร้อมเมื่อใดควรจะสามารถเรียนได้เสมอ

4. หลักความยืดหยุ่น การศึกษานอกระบบโรงเรียนจะมีความยืดหยุ่นในเรื่องกฎเกณฑ์ต่างๆ เช่น หลักสูตรสามารถปรับให้เหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่นได้ ระยะเวลาเรียน สถานที่เรียน กิจกรรมการเรียนการสอนสามารถปรับให้เอื้อต่อสภาพของกลุ่มเป้าหมาย และอำนวยความสะดวกต่อกลุ่มเป้าหมายมากที่สุด

5. หลักการสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย กิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเน้นการสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมายเป็นสำคัญ โดยจะมีการสำรวจความต้องการของกลุ่มเป้าหมายก่อนจึงจะกำหนดกิจกรรม กิจกรรมที่จัดให้กลุ่มเป้าหมายแต่ละพื้นที่อาจแตกต่างกัน

6. หลักความสัมพันธ์กับการดำเนินชีวิต เนื้อหาหลักสูตรของกิจกรรมการศึกษา นอกระบบโรงเรียนควรมีความสัมพันธ์สอดคล้องกับสภาพและปัญหาในชีวิตจริง เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายจะสามารถนำสิ่งที่เรียนรู้ไปปรับใช้ได้ในการดำเนินชีวิต

7. หลักความหลากหลาย กิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนควรมีความหลากหลายทั้งประเภทของกิจกรรมและวิธีการจัดการเรียนการสอน ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับธรรมชาติของกลุ่มเป้าหมายของการศึกษานอกระบบโรงเรียน ซึ่งมีความแตกต่างหลากหลายในเรื่องอายุ พื้นฐานความรู้ ความสนใจ เพื่อการศึกษานอกระบบโรงเรียนให้กลุ่มเป้าหมายเลือกได้ตามความต้องการ

8. หลักความเป็นประชาธิปไตย ในการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนนั้น กลุ่มเป้าหมายควรมีอิสระในการเลือกกิจกรรมได้ตามความสนใจ เลือกเวลาเรียน เลือกวิธีเรียนได้ ตามความพร้อมและความสะดวก สามารถหยุดพักจากกิจกรรมได้เมื่อมีความจำเป็น และสามารถกลับเข้าร่วมกิจกรรมได้เมื่อมีความพร้อม

9. หลักการมีส่วนร่วม การจัดกิจกรรมนอกระบบโรงเรียนนั้น ผู้จัดมิได้จำกัดอยู่เฉพาะโรงเรียนหรือสถานศึกษาเท่านั้น และจะมีทั้งหน่วยงานรัฐ หน่วยงานเอกชน สมาคม มูลนิธิ องค์กรต่างๆ ในชุมชน รวมทั้งประชาชนในชุมชนด้วย

10. หลักการพึ่งพาตนเอง เป้าหมายของการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนนั้น มุ่งให้ผู้เรียนพึ่งพาตนเองได้ สามารถนำความรู้ไปใช้ในการดำเนินชีวิต การปรับปรุงอาชีพ การพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองได้อย่างเหมาะสม

สิรินยา จรุงเทียบ (2546) ได้สรุปแนวความคิดการศึกษานอกระบบโรงเรียน ดังนี้

1. การที่บุคคลใดจะสามารถดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพ บุคคลนั้นควรได้รับการศึกษา เพื่อให้สามารถเป็นคนที่รู้จักคิดเป็น ใช้ความคิดในการที่จะให้เกิดความกลมกลืนผสมผสานระหว่างตนเองและสภาพแวดล้อม

2. การเรียนรู้ของบุคคลนั้น ไม่ใช่ว่าจะอยู่แต่เฉพาะในสถาบันการศึกษาในระบบโรงเรียน แต่อาจเกิดขึ้นได้นอกระบบโรงเรียนด้วยวิธีการต่างๆ

3. การศึกษาเพื่อให้บุคคลมีคุณภาพที่แท้จริงนั้น ไม่ใช่เพื่อให้บุคคลมีแต่ความรู้ การศึกษาที่แท้จริงจะต้องให้บุคคลสามารถมีความรู้เพื่อการดำรงชีวิต การประกอบอาชีพและการสร้างสรรค์สังคม

4. การศึกษานั้นไม่ควรจะเป็นเรื่องความจำ หรือการสะสมความรู้ ครูกับนักเรียนจะต้องมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ ร่วมกันในการสร้างบรรยากาศแห่งความอิสระภาพในการแลกเปลี่ยนความคิดและการวิเคราะห์หาคำตอบ

5. การศึกษานั้นจะต้องช่วยให้นักเรียนพัฒนาตนเอง รู้จักที่จะกำหนดชีวิตของตนเอง เพื่อให้ได้ชีวิตที่มีคุณภาพ และเพื่อให้บุคคลเห็นประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม

1.3 แหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต

1.3.1 ความหมายของแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต

สุมาลี สังข์ศรี และคณะ (2548) ได้รวบรวมความหมายของแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตและนำเสนอ ดังต่อไปนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542 ให้คำจำกัดความว่า แหล่ง หมายถึง ถิ่น ที่อยู่ บริเวณ ศูนย์รวม บ่อเกิดแห่งการเรียนรู้ หมายถึง เข้ารับความรู้จากผู้สอน รับ การศึกษาฝึกฝนอบรมเพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ หรือความชำนาญ ฝึกให้เกิดความรู้ ความ เข้าใจจนเป็นความชำนาญ และ รู้ หมายถึง แฉ่ง เข้าใจ ทราบ

ดังนั้น แหล่งการเรียนรู้ หมายความว่า ถิ่น ที่อยู่ บริเวณ บ่อเกิดแห่ง ที่ หรือ ศูนย์ รวมความรู้ที่ให้เข้าไปศึกษาหาความรู้ ความเข้าใจ และความชำนาญ แหล่งการเรียนรู้ อาจเรียกว่า แหล่งความรู้ในชุมชน แหล่งวิชาการในชุมชน แหล่งทรัพยากรในชุมชน หรือแหล่งวิทยาการใน ชุมชน แต่มีความหมาย วิธีดำเนินการ และเป้าหมายที่คล้ายคลึงกัน นักการศึกษาหลายท่านได้ให้ ความหมายไว้ต่างกัน ดังนี้

กรมวิชาการ ได้นิยาม ความหมายของ แหล่งการเรียนรู้ หมายถึง แหล่งข้อมูล ข่าวสาร สารสนเทศ และประสบการณ์ที่สนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียน ใฝ่เรียน ใฝ่รู้ แสวงหาความรู้และ เรียนรู้ด้วยตนเองตามอัธยาศัยอย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง เพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิด กระบวนการเรียนรู้และเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้

จากความหมายดังกล่าว สรุปได้ว่า แหล่งการเรียนรู้ หมายถึง แหล่งข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศ สถาบัน หน่วยงาน และวัตถุสิ่งของที่มนุษย์สร้างขึ้น เทคโนโลยี สิ่งที่มีอยู่ตามธรรมชาติ กิจกรรม ประเพณีหรือการดำรงชีวิตในชุมชน ในท้องถิ่นที่มีคุณค่าและมีความสำคัญต่อการเรียน การสอนเพราะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

1.3.2 ความสำคัญของแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต

สุมาลี สังข์ศรี และคณะ (2548) ปัจจุบัน ความเจริญก้าวหน้าในวิทยาการสาขาต่างๆ มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การศึกษาหรือการเรียนรู้จะหยุดอยู่เพียงการศึกษาภาคบังคับในรั้วโรงเรียนเท่านั้นไม่ได้ ทุกคนจะต้องศึกษาหาความรู้อย่างต่อเนื่องไปตลอดชีวิต ดังนั้น แหล่งการเรียนรู้ จึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่จะช่วยให้บุคคลสามารถแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง ตามความต้องการ ความสนใจ ความถนัดและความพร้อม

นฤมล ตันธสุเรศรัฐ (2533) กล่าวว่า ival แหล่งความรู้ หรือแหล่งวิทยาการในชุมชน มีความสำคัญ คือ

1. เป็นการศึกษาดูตลอดชีวิต ที่ประชาชนจะมีปฏิสัมพันธ์เพื่อหาความรู้ต่างๆได้ด้วยตัวเองตลอดเวลา ไม่จำกัดเพศ และวัย
2. เป็นแหล่งที่ช่วยเสริมการเรียนการสอนการศึกษาในระบบ
3. เป็นแหล่งที่ประชาชนเข้าไปปฏิสัมพันธ์เพื่อหาความรู้จากแหล่งกำเนิดได้ เช่น การศึกษาโบราณสถาน โบราณวัตถุ หรือศาสนสถาน พันธุ์ไม้ พันธุ์สัตว์ สภาพชีวิตความเป็นอยู่ตามธรรมชาติของสัตว์ชนิดต่างๆถึงแหล่งที่อยู่อาศัยในป่า เป็นต้น
4. เป็นแหล่งที่ประชาชนเข้าไปปฏิสัมพันธ์ เพื่อให้เกิดประสบการณ์ตรงหรือลงมือปฏิบัติจริงได้ เช่น การแก้เครื่องยนต์ การประดิษฐ์เครื่องใช้ต่างๆ เช่น โต๊ะ เก้าอี้ การทำอาหาร ขนม หรือดอกไม้ประดิษฐ์ เป็นต้น
5. เป็นแหล่งที่ประชาชนเข้าไปปฏิสัมพันธ์ เพื่อให้ได้ความรู้เกี่ยวกับวิทยาการใหม่ๆที่มีการคิดค้นขึ้นและได้ของจริง เช่น การศึกษาประดิษฐ์กรรมใหม่ โดยดูจากวีดิทัศน์ ภาพยนตร์ นิทรรศการ หรือสื่อสิ่งพิมพ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งแหล่งวิทยาการประเภทนี้ จะเป็นสื่อที่มีความสำคัญในหลายด้าน คือ

(1) เป็นแหล่งให้ข่าวสาร เปิดโลกทัศน์ของผู้ศึกษาให้กว้างไกลกว่าเรื่องราวที่เกิดขึ้นในท้องถิ่น ช่วยให้เกิดความสนใจในเรื่องสำคัญ ช่วยยกระดับความมุ่งมั่นโดยการเสนอภาพในอุดมคติ เสนอผลสำเร็จและความก้าวหน้าของงานและบุคคลต่างๆ

(2) เป็นสิ่งช่วยเปลี่ยนทัศนคติและค่านิยมเพื่อให้เกิดการยอมรับสิ่งใหม่ แนวความคิดใหม่ เกิดมุมมองใหม่ขึ้น

(3) เป็นสื่อการสอนสมัยใหม่ที่ให้ความรู้ ก่อให้เกิดทักษะช่วยให้การเรียนรู้เร็วขึ้น

นิวัติ อรรถบलयุคล (2536) กล่าวว่าไว้ว่า แหล่งความรู้มีความสำคัญ คือ เป็นสถานที่ที่ประชาชนในหมู่บ้านได้ร่วมแรง ร่วมคิด ร่วมทำ มีการบริจาคทรัพย์สิน ร่วมมือเสียสละกำลังกาย ในการจัดสร้างอาคารสถานที่ สำหรับเป็นสถานที่ให้ความรู้ ข่าวสาร ข้อมูลต่างๆแก่ประชาชน โดยมีสื่อพิมพ์และอาจมีสื่อเทคโนโลยี วิทยุ โทรทัศน์ ของจริง ของจำลอง การแสดง การสาธิตต่างๆ ไว้บริการ สื่อบางส่วนได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยราชการ และเอกชน สื่อบางส่วนได้รับบริจาคจากประชาชนทั่วไป ทั้งนี้ เพื่อให้ประชาชนในหมู่บ้านได้มีโอกาสฝึก อ่าน เขียน ได้ปรึกษา และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อนำไปสู่คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

กรมสามัญศึกษา (2544) ให้ความเห็นว่า แหล่งการเรียนรู้ มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาทักษะและความสามารถ ที่จะช่วยให้บุคคลแต่ละคน สามารถเป็นผู้เรียนรู้อย่างอิสระ เป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อให้ผู้เรียนได้ใช้ศักยภาพอย่างเต็มกำลังความสามารถ หรืออาจกล่าวได้ว่า แหล่งการเรียนรู้ ช่วยให้ผู้เรียนเป็นผู้ยอมรับความเป็นจริงแห่งตน

สรุปได้ว่า แหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีความสำคัญกับบุคคลมาก เนื่องจากเป็นสถานที่ที่ช่วยให้บุคคลได้สามารถพัฒนาทักษะ ความรู้ ความสามารถตามความต้องการและความพร้อมของตนเองเพื่อนำไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

1.3.2 ประโยชน์ของแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต

การจัดการเรียนการสอน โดยให้ผู้เรียนได้ศึกษาหาความรู้จากแหล่งความรู้ ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นอย่างยิ่ง เพราะเป็นการสร้างเสริมประสบการณ์ตรงให้แก่ผู้เรียน ซึ่งมีนักการศึกษาเสนอแนวคิดเกี่ยวกับประโยชน์ของแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ ดังนี้

ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (2531) กล่าวว่า การจัดแหล่งความรู้หมู่บ้านเป็นการให้การศึกษาแก่ประชาชนทางหนึ่ง ซึ่งจัดในรูปของการศึกษาออกโรงเรียน เป็นการลงทุนที่ไม่สูง แต่ได้รับผลประโยชน์มาก สรุปได้ 5 ประการ คือ

1. ประชาชนจะได้รับข่าวสารข้อมูลและเพิ่มพูนความรู้ต่างๆเพิ่มเติม
2. เป็นการส่งเสริมการอ่านและป้องกันการลืมหนังสือของประชาชน
3. เป็นการสร้างนิสัยการอ่านให้กับประชาชน
4. เป็นการก่อให้เกิดความร่วมมืออันดีระหว่างส่วนราชการกับประชาชน
5. ใช้เป็นสถานที่จัดกิจกรรมในการพบปะหารือ จัดประชุมของหมู่บ้าน เป็นที่

พักผ่อนและจัดกิจกรรมนันทนาการ ด้านความรู้ กีฬาและบันเทิง

แสงจันทร์ อินทนนท์ (2532) กล่าวว่า การจัดแหล่งความรู้ หมู่บ้าน เป็นการวางพื้นฐานเบื้องต้นที่จะช่วยพัฒนาประชาชนในท้องถิ่นด้านต่างๆ ดังนี้

1. ช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชนบท มุ่งพัฒนาด้านความเป็นอยู่ให้ "อยู่ดี" สามารถดำรงชีวิตในชุมชนได้อย่างมีความสุข มีความประพฤติถูกต้อง มีความมั่นคงปลอดภัยในชีวิต การให้บริการทางการศึกษาเป็นการชี้แนะให้รู้ว่า จะทำอะไร เพื่อให้มีชีวิตอยู่ดีมีความสุข และนำความรู้ที่ได้รับนั้นมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับตน โดยขึ้นอยู่กับพื้นฐานของแต่ละบุคคลเป็นสำคัญ

2. ช่วยให้ประชาชนรู้จักการพึ่งตนเอง การพัฒนาชุมชนมีความมุ่งหมายให้ประชาชนได้ช่วยตนเองมากที่สุด และเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนมีความเชื่อมั่นในความสามารถของตน การจัดแหล่งความรู้ในชุมชน จึงเป็นการช่วยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือชุมชนของตนในรูปของการช่วยกันจัดสร้างแหล่งการเรียนรู้ การช่วยเหลือมีหลายด้าน เช่น ด้านแรงงาน ด้านวัสดุ และทรัพย์สินที่จะนำมาพัฒนาชุมชน โดยไม่ต้องอาศัยงบประมาณจากรัฐ การพึ่งพาตนเองนี้ทำให้เกิดความรู้สึกความเป็นเจ้าของ เป็นการช่วยให้แหล่งการเรียนรู้ได้พัฒนามากขึ้นไปอีกด้วย

3. ช่วยให้คนคิดเป็น คนที่คิดเป็นนั้น เป็นผู้ที่สามารถปรับปรุงตนเองและสิ่งแวดล้อมให้กลมกลืนกัน เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นก็สามารถมองเห็นปัญหา วิเคราะห์ปัญหา และหาทางแก้ไขปัญหานั้น โดยเลือกทางตัดสินใจได้อย่างเหมาะสมกับสภาพปัจจุบันของตนเอง

และสิ่งแวดล้อม การศึกษาเป็นเครื่องมือทำให้ได้พิจารณาหาทางที่ดีที่สุดและเหมาะสมที่สุด ในการตัดสินใจ

4. ช่วยแก้ปัญหาเศรษฐกิจในชุมชน อันเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตอีกประการหนึ่ง ปัญหาความยากจนเป็นปัญหาสำคัญประการหนึ่งของประเทศและมีความเกี่ยวข้องกับปัญหาเรื่องความไม่รู้ของประชาชน ไม่รู้ว่าทำอย่างไรที่จะช่วยเสริมรายได้ให้แก่ครอบครัว ไม่รู้จักใช้เทคโนโลยีต่างๆ เพื่อปรับปรุงผลผลิตในไร่นา และไม่รู้ว่าจะนำวัสดุพื้นบ้านมาทำประโยชน์อะไรบ้าง เป็นต้น

ดังนั้น การมีศูนย์รวมความรู้ในหมู่บ้านเป็นวิธีหนึ่ง ที่จะช่วยชี้แนะให้มีโอกาสเรียนรู้ในเรื่องต่างๆ เพิ่มขึ้น และทางช่วยแก้ปัญหาเศรษฐกิจในครอบครัวและชุมชนได้

1.4 ประเภทของแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต

สุมาลี สังข์ศรี และคณะ (2548) ได้นำเสนอประเภทของแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตของนักการศึกษาหลายท่านซึ่งจำแนกประเภทไว้แตกต่างกัน ดังต่อไปนี้

อุทัย บุญประเสริฐ (2532) แบ่งประเภทของทรัพยากร หรือแหล่งเรียนรู้ออกเป็น 6 ประเภท

1. ทรัพยากรธรรมชาติ ประกอบด้วย สิ่งที่เป็นธรรมชาติ เช่น แสงแดด น้ำ อากาศ แผ่นดิน ที่ดิน สัตว์ พืช ป่า ภูเขา แร่ธาตุ สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติในท้องถิ่นนั้น

2. ทรัพยากรมนุษย์ ได้แก่ ประชาชนหรือบุคคลประเภทต่างๆ ที่อยู่ในท้องถิ่นนั้น โดยเฉพาะบุคคลจากท้องถิ่นอื่นอื่นที่มาเยี่ยมเยียน หรือผู้ที่รับเชิญมาร่วมกิจกรรมของโรงเรียนในบางโอกาส เช่น พระ เจ้าหน้าทีการเกษตร เจ้าหน้าทีอนามัย ผู้ทรงคุณวุฒิ พ่อค้า เจ้าของโรงงานอุตสาหกรรม เป็นต้น

3. ทรัพยากรในลักษณะที่เป็นสถาบันในท้องถิ่น ได้แก่ องค์กรต่างๆ เช่น วัด ตลาด ห้องสมุดประชาชน สถานีอนามัย ศาลาประชาคม เทศบาล กลุ่มการเมือง เป็นต้น

4. ทรัพยากรทางเทคโนโลยี หมายถึง สิ่งที่แสดงความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมด้านต่างๆ ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ของมนุษย์ ช่วยเด็กเกิดจินตนาการ เกิดแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์

5. ทรัพยากรของท้องถิ่น เป็นกิจกรรมทางด้านศิลปวัฒนธรรมและประเพณี การปฏิบัติงานของสถานที่ราชการหรือหน่วยงาน กิจกรรมและความเคลื่อนไหวเพื่อแก้ไขปัญหาและปรับปรุงสภาพต่างๆในท้องถิ่น โรงเรียนอาจน่านักเรียนไปศึกษา หรือมีส่วนร่วมในการดำเนินงานได้ เช่น วรรณคดีเพื่อรักษาความสะอาด ส่งเสริมสนับสนุนการออกเสียงเลือกตั้งและกระบวนการประชาธิปไตยท้องถิ่น ปรับปรุงแหล่งพักผ่อนหย่อนใจของชุมชน เป็นต้น

6. ทรัพยากรด้านการเงิน หมายถึง ทรัพยากรการเงินทั้งทางตรงและทางอ้อมจากผู้มีฐานะดี จากผู้ที่ต้องการจะเสียสละทรัพย์สินโดยตรง

สุจิต ศิลารักษ์ กล่าวว่า แหล่งเรียนรู้ในชุมชน สามารถจัดให้มีรูปแบบต่างๆออกไปได้ตามชนิดของการจัด ซึ่งอาจจะแยกได้ดังนี้

1. แหล่งเสนอข้อมูลข่าวสาร คือ เป็นที่รวบรวมข่าวสารที่เป็นประโยชน์และเหมาะสมกับความต้องการของประชาชนในชนบท ประกอบด้วย หนังสือพิมพ์ สิ่งพิมพ์ต่างๆ แผ่นปลิว แผ่นพับ และเอกสารทุกอย่างที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้

2. แหล่งที่เป็นสถานที่ให้คุณค่าทางวัฒนธรรม เช่น โบสถ์ วัด และศิลปะ ที่มีคุณค่า ควรอนุรักษ์ไว้ สิ่งเหล่านี้เป็นผลส่งเสริมการเรียนรู้ ช่วยให้เกิดความหวงแหนในคุณค่าทางวัฒนธรรมอันเป็นมรดกของคนไทย

3. แหล่งที่เป็นบุคคลหรือกลุ่มคน หมายถึง บุคคลที่มีความรู้ความสามารถ มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาต่างๆที่มีอยู่ในท้องถิ่น บุคคลเหล่านี้สำคัญมาก เพราะมีความชำนาญและความเชี่ยวชาญ มีความสำเร็จในการประกอบอาชีพ เป็นบุคคลที่หาได้ในท้องถิ่นและควรนำมาให้ความรู้แก่บุคคลอื่น

4. แหล่งทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น ตลอดจนหัตถกรรมพื้นเมืองซึ่งมีอยู่กระจัดกระจายทั่วไป และแตกต่างกันไปในแต่ละหมู่บ้าน แหล่งการเรียนรู้ประเภทนี้ช่วยให้เห็นความสำคัญของท้องถิ่น ช่วยให้เกิดการอนุรักษ์ทรัพยากรเหล่านี้ให้มีประโยชน์สืบไป

5. แหล่งส่งเสริมกิจกรรม เช่น กิจกรรมอนามัย อาชีพ นิทรรศการ การอภิปราย การให้ความรู้ เพื่อส่งเสริมความเข้าใจและนำไปใช้ในชีวิตประจำวันเป็นการเพื่อเติมความรู้เดิมให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

สุรจิตร ทิพย์ (2538) จำแนกประเภทของแหล่งวิชาการในชุมชนที่มีประโยชน์ต่อการเรียนการสอน ดังนี้

1. แหล่งวิชาการภายในโรงเรียน ได้แก่ อาคารเรียน วัสดุอุปกรณ์ ต้นไม้ แมลง สวนครัว ครู นักเรียน คนงาน ภารโรง
2. บุคคลที่โรงเรียนเชิญมาเป็นวิทยากร เช่น ชาวนา ชาวประมง ช่างไม้ พ่อค้า ข้าราชการ ตำรวจ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และภิกษุสงฆ์
3. แหล่งวิชาการภายในชุมชนและนอกชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ เช่น สถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ ปุชนีย์สถาน สถานที่ราชการ สถาบันทางศาสนา และพิพิธภัณฑ์
4. กิจกรรมและขนบธรรมเนียมประเพณี ได้แก่ ผลงานทางด้านศิลปะ สถาปัตยกรรม วรรณคดี ประเพณีพื้นบ้าน และการเล่นพื้นบ้าน

กรมวิชาการ จำแนกแหล่งการเรียนรู้ออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. แหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียน ได้แก่ ห้องสมุด ห้องหมวดวิชา ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องอินเทอร์เน็ต ศูนย์วิชาการ ศูนย์วิทยบริการ ศูนย์โสตทัศนศึกษา ศูนย์สื่อการเรียนการสอน ศูนย์พัฒนากิจกรรมการเรียนการสอน Resource Center สวนพฤกษศาสตร์ สวนวรรณคดี สวนสมุนไพร สวนสุขภาพ สวนธรรมะ ฯลฯ
2. แหล่งการเรียนรู้ในท้องถิ่น ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ พิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์ ศูนย์กีฬา วัด ครอบครัว ภูมิปัญญาท้องถิ่น ชุมชน สถานประกอบการ องค์กรของรัฐ และเอกชน

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้น อาจสรุปจำแนกประเภทของแหล่งการเรียนรู้ หรือแหล่งความรู้ หรือแหล่งวิทยาการได้ 4 ประเภท ดังนี้

1. แหล่งการเรียนรู้ประเภทบุคคล คือ ผู้ซึ่งมีความรู้ ความสามารถ มีทักษะภูมิปัญญา มีประสบการณ์ในสาขาอาชีพต่างๆ ในท้องถิ่น ที่สามารถถ่ายทอดความรู้ ทักษะ เจตคติ ให้แก่ผู้ที่สนใจ ต้องการเรียน
2. แหล่งการเรียนรู้ประเภทสถานที่หรือวัตถุสิ่งก่อสร้างต่างๆ แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

(1) สถานที่ที่เป็นธรรมชาติ เช่น ดิน แหล่งน้ำ ป่า ภูเขา สัตว์ พืช แร่ธาตุ

(2) สถานที่ที่เป็นสิ่งก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้นมาเพื่อวัตถุประสงค์ต่างๆ เช่น ตลาด โรงพยาบาล โรงงานอุตสาหกรรม ฯลฯ

3. แหล่งการเรียนรู้ประเภทสื่อที่เป็นตัวกลาง ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจทักษะ ประสบการณ์ ได้แก่ วัสดุ อุปกรณ์ แบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ

(1) สื่อสิ่งพิมพ์ เช่น เอกสาร หนังสือ ตำรา ใบปลิว จุลสาร ฯลฯ

(2) สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ที่ให้ภาพเคลื่อนไหวและภาพนิ่ง ทั้งให้ภาพและเสียง เช่น ภาพยนตร์ โทรทัศน์ วิทยุทัศน์ สไลด์ รูปภาพ ฯลฯ

4. แหล่งการเรียนรู้ประเภทกิจกรรม เทคนิค วิธีการ เช่น นวัตกรรม ความก้าวหน้าทาง วิทยาการ สิ่งประดิษฐ์คิดค้นใหม่ วิธีการสอนแบบต่างๆ เทคนิคกระบวนการทำงานหรือการ แก้ปัญหาต่างๆในท้องถิ่น

1.5 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มาตราที่ 25

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2)พ.ศ. 2545 มาตราที่ 25 กำหนดให้รัฐมีหน้าที่ ส่งเสริมการดำเนินงานการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้ทั่วถึง และพอเพียง โดยนัยของมาตรา ดังกล่าวต้องการให้สังคมไทยมีโครงสร้างพื้นฐานที่เกื้อหนุนต่อการเรียนรู้ของบุคคล ในรูปของแหล่งการเรียนรู้ที่บุคคลสามารถจะเรียนรู้ได้อย่างหลากหลาย กว้างขวาง และมีมากพอเพียงที่จะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ขึ้นได้ ไม่ว่าการเรียนรู้นั้นเป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากการศึกษาในรูปแบบใด ๆ ไม่ว่าจะ เป็น การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ หรือ การศึกษาตามอัธยาศัย ก็ต้องมีแหล่งที่จะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้มากกว่าในขอบเขตของโรงเรียน ในมาตรา 25 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติดังกล่าว ได้กล่าวว่ารัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ หอสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การกีฬาและนันทนาการ แหล่งข้อมูลและแหล่งการเรียนรู้กันอย่างพอเพียงและมีประสิทธิภาพ (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, 2542)

ดังนั้น ความหมายตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พิพิธภัณฑสถานจึงเป็นแหล่งของการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้กับผู้เรียนในทุกระดับและทุกระบบ รวมทั้งเป็นสถาบันที่สามารถพัฒนากระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ตอนที่ 2 พิพิธภัณฑสถาน

2.1 ประวัติความเป็นมาของพิพิธภัณฑสถาน

สุมาลี สังข์ศรี และคณะ (2548) พิพิธภัณฑสถาน เป็นคำที่ใช้เป็นครั้งแรกที่เมืองอเล็กซานเดรีย ประเทศอียิปต์ เมื่อประมาณ 300 ปีก่อนคริสตกาล หมายถึงสถานที่แห่งหนึ่งสำหรับใช้เป็นศูนย์กลางของห้องสมุด และศูนย์กลางทางการศึกษาค้นคว้าวิจัยของนักปราชญ์ ต่อมาเรียกว่า The Museum of Alexandria ภายในสถานที่แห่งนี้ ประกอบด้วยสวนพฤกษศาสตร์ สวนสัตว์ ห้องสำหรับศึกษาวิชากายวิภาคศาสตร์ ดาราศาสตร์ นอกจากนี้ มีงานศิลปกรรมของปโตเลมีด้วย

คำว่า “พิพิธภัณฑสถาน” ในประเทศไทยเป็นคำที่พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงบัญญัติขึ้นหลังจากที่พระองค์ทรงโปรดเกล้าฯ ให้สร้าง “พระที่นั่งประพาสพิพิธภัณฑสถาน” ในพระบรมมหาราชวัง สถานที่แห่งนี้ถือเป็นพิพิธภัณฑสถานแห่งแรกของประเทศไทยที่ใช้ในการเก็บรวบรวมศิลปะโบราณ โบราณวัตถุ และใช้สำหรับเปิดให้แขกบ้านแขกเมืองได้ชมเป็นครั้งคราว

กิจการพิพิธภัณฑสถานในประเทศไทยเริ่มขึ้นในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งทรงสนพระทัยวิชาประวัติศาสตร์ และโบราณคดีเป็นอย่างยิ่ง ในขณะที่ทรงผนวชอยู่นั้น พระองค์มีความสนพระทัยในการเก็บรวบรวมสิ่งของโบราณ ซึ่งทรงพบระหว่างที่เสด็จจุดธูปตามสถานที่ต่างๆ โดยทรงโปรดเกล้าฯให้นำมาเก็บรักษาไว้ในพระบรมมหาราชวัง ภายใน “พระที่นั่งราชฤดี” ที่ตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานคร ในปี พ.ศ. 2398 พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เซอร์จอห์น เบารริง ได้เขียนบันทึกในครั้งนั้นไว้ว่า

“มีเครื่องประดับทุกชนิด หลายชนิดเกี่ยวกับธรรมชาติ เป็นต้นว่า นอแรด รูปร่างแปลกประหลาด งาช้าง ประติมากรรมหลายชิ้นจากทวีปยุโรป แจกัน กระเบื้องถ้วยจากประเทศจีน เครื่องทรงสมัยโบราณของพระมหากษัตริย์ที่ล่วงลับไปแล้ว งาช้างและไม้จำหลักอย่างงดงาม เครื่องประดับทองและเงินพร้อมเครื่องเพชรนิลจินดาเป็นจำนวนมาก พระพุทธรูปหลายองค์ และองค์หนึ่งก็เป็นทองแท้ทั้งองค์..”

ในปี พ.ศ. 2399 พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดเกล้าฯ ให้สร้าง “พระอภิเนาวนิเวศน์” หลังพระที่นั่งพุทไธสวรรย์ทางด้านตะวันออกของพระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย พร้อมทั้งพระราชทานนามว่า “พระที่นั่งประพาสพิพิธภัณฑ” สำหรับรวบรวมโบราณวัตถุที่พระองค์ได้รวบรวมไว้ อาทิ ศิลาคาริกพ่อขุนรามคำแหง ศิลาคาริกวัดป่ามะม่วง พระแท่นมนังคศิลาบาตร อันเป็นโบราณวัตถุที่ทรงย้ายมาจากเมืองเกาส์โซทัย ในคราวเสด็จจุดดงคัมภีร์พม่า พ.ศ. 2376 เมื่อสร้างพระที่นั่งประพาสพิพิธภัณฑเสร็จตามแบบตึกฝรั่งแล้วโปรดเกล้าฯ ให้ย้ายสิ่งของซึ่งแสดงอยู่ ณ พระที่นั่งราชฤดีทั้งหมดมาไว้ที่พระที่นั่งประพาสพิพิธภัณฑ

ด้วยเหตุนี้ภายในพระที่นั่งประพาสพิพิธภัณฑจึงมีสิ่งของที่จัดแสดงหลายประเภท ทั้งโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ เครื่องประดับ นอกจากนี้มีสิ่งของต่างๆ ที่ชาวต่างประเทศทูลเกล้าฯ ถวาย และเมื่อมีแขกเมืองมาเข้าเฝ้าฯ พระองค์จะทรงนำชมพิพิธภัณฑสถานแห่งนี้เสมอ

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงมีแนวนโยบายเปิดประเทศให้เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง ทรงมีพระราชประสงค์ที่จะสร้างรากฐานทางพระราชไมตรีกับนานาประเทศ ต่อจากรัชกาลที่ผ่านมา ซึ่งจากความเจริญของบ้านเมืองที่พระองค์ได้เสด็จพระราชดำเนินไปนั้น ทรงนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาประเทศด้วยพระปรีชาสามารถในรัชสมัยของพระองค์นี้ กิจการพิพิธภัณฑเริ่มเป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายในหมู่ของประชาชนทั่วไป ข้าราชการขุนนางมีโอกาสได้เรียนรู้ถึงประวัติศาสตร์ โบราณคดี ศิลปวัฒนธรรมกันมากขึ้น นอกจากนี้ พระองค์มีแนวทางที่จะพัฒนากิจการของพิพิธภัณฑให้แพร่หลายไปสู่ประชาชนให้มากยิ่งขึ้น จากพิพิธภัณฑส่วนพระองค์ในรัชกาลที่ 4 ได้พัฒนามาเป็นพิพิธภัณฑสำหรับประชาชน ซึ่งถือว่า เป็นรากฐานอันมั่นคงของพิพิธภัณฑไทยในปัจจุบัน

ในปีพ.ศ. 2413 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้เสด็จประพาสชวา ซึ่งเป็นครั้งแรกของพระองค์ที่ได้เสด็จชมพิพิธภัณฑสถานในต่างประเทศ

จดหมายเหตุเสด็จประพาสต่างประเทศในรัชกาลที่ 5 ได้กล่าวไว้ว่า “เมื่อวันศุกร์ เดือน 5 ขึ้น 11 ค่ำ เวลาบ่าย 4 โมง เสด็จทอดพระเนตรตึกมิวเซียม (เมืองปัตตาเวีย เกาะชวา) ที่ไว้ของโบราณซึ่งมีในแผ่นดินชวาและประเทศต่างๆ”

หลังจากเสด็จพระราชดำเนินกลับ พระองค์ได้ทรงนำแบบอย่างหอประชุมของทหารที่เมืองปัตตาเวียมาสร้างอาคารหลังใหม่ชื่อว่า “หอคองคองเตีย” สำหรับเป็นที่ประชุมทหารมหาดเล็ก โดยสร้างเป็นตึกใหญ่ชั้นเดียว มีห้องกว้างแบ่งเป็น 3 ตอน สร้างเสร็จในพ.ศ. 2415

ต่อมาในปี พ.ศ. 2417 พระที่นั่งประพาสพิพิธภัณฑสถาน หาดทิพย์มณฑล จนไม่สามารถซ่อมแซมได้ดั้งเดิม จึงโปรดเกล้าฯ ให้ย้ายศิลปวัตถุ โบราณวัตถุ มาจัดแสดงในมิวเซียมที่โปรดให้จัดตั้งขึ้น ณ หอคองคอเดีย (อาคารสหทัยสมาคมในปัจจุบัน) สถานที่ดังกล่าวนิยมเรียกทับศัพท์กันว่า “หอนิวเซียม” และได้ยกหน้าที่ในการดูแลให้กรมทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์เป็นผู้ดูแลและจัดการ หอนิวเซียมแห่งนี้ได้รวบรวมเอาวัตถุหลายประเภท เช่น วัตถุทางธรรมชาติ ได้แก่ สัตว์สตัฟฟ์ โครงกระดูก หินแร่ และวัตถุทางศิลปวัฒนธรรม ได้แก่ ศิลปวัตถุ และโบราณวัตถุ เป็นต้น

หอคองคอเดีย เปิดให้พระบรมวงศานุวงศ์ ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ ผู้น้อย กงสุลต่างประเทศ ตลอดจนประชาชนทั่วไปได้เข้าชมเป็นปฐมฤกษ์ เมื่อวันที่ 20 กันยายน พ.ศ. 2417 เนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษา ครบ 21 พรรษา ซึ่งได้จัดเฉลิมฉลองเป็นการพิเศษ และถือเป็นครั้งแรกที่ประชาชนทั่วไปได้มีโอกาสเข้าชมพิพิธภัณฑสถานแห่งนี้

ในเวลาต่อมา กรมศิลปากรได้ถือเอาวันนี้เป็นวันสถาปนาพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติในประเทศไทย พิพิธภัณฑสถานหอคองคอเดียในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จัดเป็นพิพิธภัณฑสถานทั่วไป มีการแสดงโบราณวัตถุต่างๆ เรียกว่า “ตั้งมิวเซียม” โดยมีพระยาภาสกรวงศ์ (พร บุนนาค) นายทหารในกรมทหารมหาดเล็ก เป็นหัวหน้าฝ่ายไทยและนายเฮนรี อาลาบาสเตอร์ เป็นผู้อำนวยความสะดวกจัดแสดงในพิพิธภัณฑสถานหอคองคอเดีย ให้เป็นแบบอย่างสากล การจัดแสดงในหอคองคอเดีย แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

ห้องที่ 1 จัดแสดงศิลปโบราณวัตถุของไทย

ห้องที่ 2 จัดแสดงศิลปโบราณวัตถุส่วนพระมหากษัตริย์

ห้องที่ 3 จัดแสดงศิลปโบราณวัตถุจากต่างประเทศ

นอกจากนี้ นายเฮนรีเป็นผู้ริเริ่มจัดทำแค็ตตาล็อกบัญชีภาษาอังกฤษและภาษาไทย ส่วนเจ้าหน้าที่กูเรเตอร์หรือภัณฑารักษ์คนแรกของมิวเซียมหอคองคอเดีย คือ สิบเอกทัด แห่งกรมทหารช่างมหาดเล็กรักษาพระองค์ ซึ่งต่อมาได้เลื่อนยศเป็น พลโทพระยาสมุทธสรพรการ (ทัด ศิริสัมพันธ์) การตั้งมิวเซียมหรือการจัดแสดงในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวมีขึ้นทุกปีในวันเฉลิมพระชนมพรรษา โดยทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พระบรมวงศานุวงศ์ ข้าราชการ พระภิกษุ และราษฎร นำสิ่งของต่างๆ มาจัดแสดงที่หอนิวเซียมแห่งนี้

การจัดแสดงของพิพิธภัณฑ์ครั้งสำคัญเกิดขึ้นในรัชกาลนี้ คืองานเนื่องในวันสมโภชพระนครครบ 100 ปี พ.ศ. 2425 ซึ่งจัดขึ้น ณ ท้องสนามหลวง ผู้จัดงานคือ พระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมหลวงบดินทร์ไพศาลโสภณ ผู้บัญชาการกรมอาลักษณ์ การจัดงานครั้งนี้เรียกกันว่า “เอ็กซhibition” (Exhibition)

ในสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว มีการศึกษาประวัติศาสตร์และโบราณคดีกันอย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น ทรงพระราชฟื้นฟูที่ทั้งหมดของพระราชวังบวรสถานมงคลหรือวังหน้า ให้เป็นพิพิธภัณฑ์สำหรับพระนคร ถือเป็นรากฐานของงานพิพิธภัณฑ์ในปัจจุบัน โดยได้จัดการให้หอพระสมุดฯพระนคร มีบทบาทหลายอย่างคือ ต้องมีหน้าที่อำนวยความสะดวกโมเสสจัดตรวจรักษาของโบราณในพระราชอาณาเขต และเพิ่มหน้าที่ในการจัดพิพิธภัณฑ์สถาน และการบำรุงวิชาช่างอย่างประณีตที่ได้ยกมาจากกรมศิลปากร รวมทั้งได้พระราชทานหมู่พระที่นั่งในบริเวณพระราชวังบวรสถานมงคลทั้งหมดให้จัดตั้งเป็นพิพิธภัณฑ์สถาน ซึ่งสมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพ และศาสตราจารย์ยอร์ช เซเดส์ ได้ปรับเปลี่ยนพิพิธภัณฑ์ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และได้จัดตั้งเป็น “พิพิธภัณฑ์สถานสำหรับพระนคร” พระองค์ได้เสด็จพระราชดำเนินมาเปิดเมื่อวันที่ 10 พฤศจิกายน พ.ศ. 2469 ต่อมาได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติจัดตั้งพิพิธภัณฑ์สถานสำหรับพระนคร โดยได้ประกาศใช้เมื่อวันที่ 5 มีนาคม พ.ศ. 2469 เพื่อเป็นการพิทักษ์รักษาสิ่งของในพิพิธภัณฑ์สถาน และเพื่อเป็นการจัดระเบียบการดำเนินงานให้เจริญก้าวหน้าต่อไป พระราชบัญญัติดังกล่าวแบ่งออกเป็น 4 หมวด คือ

หมวดที่ 1 ว่าด้วยการใช้พระราชบัญญัติ

หมวดที่ 2 ว่าด้วยการปกครองพิพิธภัณฑ์สถาน

หมวดที่ 3 ว่าด้วยสิ่งของในพิพิธภัณฑ์สถานสำหรับพระนคร

หมวดที่ 4 ว่าด้วยการเปิดพิพิธภัณฑ์สถานสำหรับพระนคร

นอกจากนี้ พระองค์ทรงออกพระราชบัญญัติว่าด้วยการส่งออกโบราณวัตถุและศิลปวัตถุออกนอกประเทศ เพื่อปกป้องมิให้มีการนำโบราณวัตถุและศิลปวัตถุออกนอกประเทศ พระราชบัญญัติดังกล่าว ประกาศใช้เมื่อ วันที่ 25 ตุลาคม พ.ศ.2469

พระราชบัญญัติทั้งสองฉบับถือเป็นกฎหมายฉบับแรกๆที่ตราขึ้นเพื่อการดำเนินงานพิพิธภัณฑ์สถาน และได้กลายมาเป็นรากฐานให้กับพระราชบัญญัติเกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์ในสมัยต่อมา

2.2 ความหมายของพิพิธภัณฑ์

ศาสตร์เรื่องพิพิธภัณฑ์ได้พัฒนาอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่การสัมมนาเรื่อง หน้าที่ทางการศึกษาของพิพิธภัณฑ์สถานซึ่ง UNESCO จัดขึ้นในปี พ.ศ. 2501 ที่ Rio de Janeiro Brazil ทำให้ความหมายขอบข่ายของพิพิธภัณฑ์มีการพัฒนาโดยตลอด ความหมายที่ใช้กันอย่างกว้างขวางในปัจจุบัน ได้แก่ ความหมายที่สภาภาพการพิพิธภัณฑ์ระหว่างชาติ กำหนดไว้ในบทบัญญัติมาตรา 3 และ 4 ดังนี้ (ประชุม ชุ่มเพ็งพันธุ์, 2530 อ้างถึงใน สิริวินยา จุฑเทียบ, 2546)

มาตรา 3 “สถาบันถาวรใดก็ตามที่ตั้งขึ้นโดยไม่หวังผลประโยชน์หากำไรจัดตั้งขึ้นเพื่อบริการรับใช้สังคมและเพื่อการพัฒนาสังคม และเปิดให้สาธารณชนทั่วไปเข้าชมเพื่อประโยชน์ในทางส่งเสริมการอนุรักษ์ การค้นคว้าวิจัย การสื่อสารความรู้ความเข้าใจและจัดแสดงเผยแพร่ โดยมีจุดมุ่งหมาย เพื่อการศึกษาหาความรู้ เพื่อการเล่าเรียนและเพื่อความบันเทิงต่อหลักฐานทางวัตถุอันเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของมนุษยชาติและสิ่งแวดล้อมของมนุษย์เรา ถ้าสถาบันใดอยู่ในขอบข่ายนี้ สถาบันนั้นถือว่าเป็นพิพิธภัณฑ์สถาน”

มาตรา 4 ยังได้กล่าวถึงคำจำกัดความว่าพิพิธภัณฑ์สถานยังรวมถึง

1. สถาบันเพื่อการอนุรักษ์หรือสงวนรักษาและแกลเลอรีที่จัดแสดงและเปิดบริการอย่างถาวร เช่น หอสมุด หอจดหมายเหตุ
  2. โบราณสถานทางธรรมชาติวิทยาแหล่งทางโบราณคดี และแหล่งทางชาติพันธุ์วิทยา ตลอดจนโบราณสถานทางประวัติศาสตร์และแหล่งหรือสถานที่ที่ลักษณะเป็นพิพิธภัณฑ์ในตัวเอง โดยธรรมชาติ ซึ่งควรค่าแก่การอนุรักษ์และปลูกฝังความรู้ความเข้าใจ
  3. สถาบันที่จัดแสดงเกี่ยวกับสิ่งมีชีวิต เช่น สวนพฤกษชาติ สวนสัตว์ สถานเลี้ยงสัตว์น้ำ บริเวณสงวนสิ่งมีชีวิต วนอุทยาน ฯลฯ
  4. สถานที่ธรรมชาติที่จัดไว้เป็นเขตสงวน
  5. ศูนย์วิทยาศาสตร์และหอดาราศาสตร์
- นอกจากนี้ยังมีความหมายอื่นที่เผยแพร่อีกมากมาย อาทิเช่น

พิพิธภัณฑ์ หมายถึง สถาบันที่ตั้งขึ้นอย่างถาวร มิได้มุ่งหวังการค้ากำไร มีเป้าหมายเพื่อประโยชน์ทางการศึกษาเล่าเรียน และสุนทรียภาพของประชาชนเป็นอย่างยิ่ง เป็นสถาบันที่ดำเนินงานโดยคณะบุคคลมีอาชีพ ซึ่งทำหน้าที่แสวงหาวัตถุสิ่งของเข้ามาเป็นสมบัติของพิพิธภัณฑ์ ทำหน้าที่ดูแล บำรุงรักษา อนุรักษ์ ค้นคว้า วิจัย หารายละเอียดวัตถุสิ่งของเหล่านั้นและจัดแสดงเผยแพร่แก่สาธารณชนเป็นปกติวิสัย

พิพิธภัณฑ์ คือ สถาบันที่ซึ่งเป็นอาคารอันเป็นที่เก็บรวบรวมจัดแสดงวัตถุสิ่งของต่างๆ เพื่อการตรวจพินิจ เพื่อการศึกษาหาความรู้และเพื่อความสนุกเพลิดเพลิน

พิพิธภัณฑ์ แยกตามรูปคำและความหมายได้ดังนี้

“พิพิธ” เป็นภาษาบาลีและสันสกฤต แปลว่า “ต่างๆกัน”

“ภัณฑ” แปลได้ว่า “สิ่งของเครื่องใช้”

“พิพิธภัณฑ์” แปลรวมความได้ว่า “สิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ นานา ที่เก็บรวบรวมไว้เพื่อการชื่นชมและศึกษาหาความรู้ เช่น โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ เป็นต้น

พิพิธภัณฑ์ เป็นสถานที่จัดตั้งแสดงศิลปวัตถุและโบราณวัตถุและเป็นที่เก็บรวบรวมสมบัติทางสติปัญญา ทั้งเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจและเป็นหลักฐาน ที่บรรดาผู้มีสติปัญญาจะใช้เป็นสถานที่ค้นคว้า และเป็นพยานอ้างอิงความรู้ตามศิลปวิทยาการในแขนงต่างๆ ตั้งแต่ความรู้ขั้นต่ำจนถึงขั้นสูงสุด พิพิธภัณฑ์สถานจึงมิใช่สมบัติเฉพาะของประชาชนและประเทศชาติหรือประเทศใดประเทศหนึ่ง หากแต่เป็นสมบัติรวมของโลก

และความหมายที่กรมศิลปากร (กรมศิลปากร, 2541) ได้รวบรวมไว้และเผยแพร่มีดังนี้

Webste's dictionary of synonym บัญญัติความหมายของพิพิธภัณฑ์สถานไว้ว่า พิพิธภัณฑ์สถานเป็นที่สะสมหรือรวบรวมวัตถุทางธรรมชาติ วิทยาศาสตร์ สิ่งแปลกประหลาดและศิลปวัตถุ

Good (1945) ได้ให้ความหมายของพิพิธภัณฑ์สถานไว้ว่า เป็นสถานที่รวบรวมหรือส่งวนวัตถุที่มีความสำคัญทางธรรมชาติวิทยาศาสตร์และศิลปะ

นิเชต สุนทรพิทักษ์ (2522 อ้างถึงใน สิริินยา จรุงเทียบ, 2546) ได้สรุปความหมายของพิพิธภัณฑ์ว่าพิพิธภัณฑ์ประเภทต่างๆ นั้นเป็นเสมือนสถานศึกษาเปิดเฉพาะวิชาที่จัดกิจกรรมและเรื่องราวที่น่าสนใจ น่ารู้ น่าศึกษา ไว้ให้ผู้สนใจทั้งหลายได้เข้าไปศึกษาหาความรู้ตามใจปรารถนา ลักษณะของพิพิธภัณฑ์นั้นต้องจัดว่าเป็นสถานศึกษาที่เปิดโอกาสอันเท่าเทียมกันอย่างยิ่งให้แก่บุคคลทุกเพศ ทุกวัย ได้มีโอกาสที่จะศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองได้ตลอดชีวิตโดยอิสระ

ดังนั้น ความหมายของพิพิธภัณฑ์ จึงหมายถึง สถานที่ที่เก็บรวบรวมและสงวนรักษาวัตถุต่างๆที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมและวิทยาศาสตร์ที่มีความเกี่ยวข้องกับมนุษย์และธรรมชาติสิ่งแวดล้อม เพื่อการศึกษาหาความรู้และความเพลิดเพลินแก่สาธารณชน

2.3 หน้าที่ บทบาทของพิพิธภัณฑ์

นิคม มูลิกะคามะ (2536 อ้างถึงใน สิริินยา จุฑาเทียบ, 2546) ได้กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของพิพิธภัณฑ์ไว้เป็นหมวดใหญ่ๆ ดังต่อไปนี้

1. การรวบรวมวัตถุ การรวบรวมเป็นหน้าประการหนึ่งในจำนวนงานใหญ่ๆในพิพิธภัณฑ์ เพราะถ้าปราศจากงานชิ้นนี้แล้ว พิพิธภัณฑ์จะเกิดขึ้นไม่ได้โดยเด็ดขาด การรวบรวมเรื่องราวต่างๆสามารถให้ความรู้อย่างกว้างขวางแก่ผู้ที่เข้ามาชม การรวบรวมสิ่งเหล่านี้ขึ้นอยู่กับเวลา สถานที่และการเก็บรักษา และวัตถุที่เก็บรวบรวมในระยะแรกมักเกี่ยวกับจำพวกงานทางศิลปะและหลักฐานทางโบราณคดีเพื่อสนับสนุนอารยธรรมเบื้องต้น

2. การจำแนกประเภทและศึกษาวิจัย คือการจำแนกประเภทวัตถุให้ถูกต้องและแน่นอนตามลักษณะทางกายภาพ อายุ รูปแบบ สมัยที่มา แหล่งกำเนิด หากไม่สามารถตรวจสอบได้ อาจทำการค้นคว้าวิจัยเพิ่มเติม โดยวิธีเปรียบเทียบและทดลองเพื่อให้ได้ข้อมูลที่แท้จริง โดยมีผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้กับวัตถุนั้นได้ศึกษาตัวอย่างของวัตถุแต่ละชิ้นที่ได้รับ นอกจากนี้พิพิธภัณฑ์ยังจะต้องให้บริการแก่ประชาชนในเรื่องการตรวจสอบวัตถุและข้อเท็จจริงทางวิชาการอีกด้วย รวมทั้งเจ้าหน้าที่และนักวิชาการในพิพิธภัณฑ์จะต้องศึกษา ค้นคว้า วิจัย และเผยแพร่ผลงานทางวิชาการในเรื่องที่ตนสนใจ เพื่อยกระดับพิพิธภัณฑ์ของตนให้เสมือนสถาบันการศึกษาสถาบันหนึ่งที่สร้างสรรคความรู้ทางวิชาการ และเป็นที่ยึดถือแก่ประชาชนทั่วไป

3. การทำบันทึกหลักฐาน การจัดรายละเอียดต่างๆที่เกี่ยวข้องกับหลักฐานวัตถุที่รวบรวมไว้แล้วจดลงในป้ายหรือสลากใส่ลงบนวัตถุ ตู้ใส่วัตถุ และจำเป็นจะต้องบันทึกหลักฐานไว้ในทะเบียนใหญ่ ซึ่งจะแสดงถึงสิ่งทีรวบรวมมานั้นทั้งหมด ตามลำดับวันเดือนปีหรือบันทึกในเล่มสมุดเป็นชุดๆ เช่นเดียวกับเรื่องราวที่ได้ลงทะเบียนไว้และลงตามลำดับวันเดือนปีเช่นเดียวกันและจะได้รับความสะดวก เมื่อมีสารบัญที่บันทึกตัวอย่างแต่ละชิ้นลงบนบัตรซึ่งมีเรื่องราวต่างๆของวัตถุในบัตรนั้นซึ่งมีการนำไปเก็บไว้ที่ปลอดภัย

4. การสงวนรักษา การเก็บรักษาวัตถุต่างๆต่อการทำลายทางฟิสิกส์หรือการเสื่อมทางเคมี หรือการคุกคามโดยพวกอินทรีย์สาร ซึ่งจะมีวิธีการเก็บรักษาวัตถุต่างๆตามแต่ลักษณะของวัตถุ นั้นๆ รวมทั้งการซ่อมแซมเมื่อเกิดการชำรุดเสียหาย

5. การรักษาความปลอดภัย การสงวนรักษาให้ปลอดภัยจากการเสื่อมชำรุดตามกาลเวลา และคุ้มครองความปลอดภัยจากโจรและอัคคีภัย โดยระบบรักษาความปลอดภัยที่เหมาะสมกับ ประเภทของพิพิธภัณฑ์และสภาพแวดล้อม ซึ่งรวมไปถึงการบรรจุ การขนส่งวัตถุและการควบคุม จำนวนวัตถุให้เหมาะสมกับสถานที่ที่จัดแสดง

6. การจัดแสดง การจัดแสดงเป็นสิ่งสำคัญที่สร้างความสนใจให้แก่ผู้ชม ให้เกิดการคิด เปรียบเทียบกันระหว่างสิ่งใกล้เคียงและสร้างความนึกคิดของคนทั้งกลุ่ม การจัดนั้นจะต้องทำให้ สะดุดตาของผู้ชมและผู้ผ่านไปมา รวมทั้งก่อให้เกิดความสนใจที่จะเข้ามาพิจารณาอย่างใกล้ชิด การ จัดแสดงต้องใช้ความรู้ทางธรรมชาติและใช้จิตวิทยาในการออกแบบตลอดจนความชำนาญในการ จัดวัตถุชนิดต่างๆ จุดมุ่งหมายของการจัดแสดงต้องใช้เทคนิคในการจัดห้องแสดง การใช้สีทาง ศิลปะประกอบด้วยเครื่องประดับและเครื่องตกแต่ง สามารถดึงดูดความสนใจของผู้ชมได้

การจัดนิทรรศการ ต้องมีวัตถุประสงค์ของการจัดแสดง คำนึงถึงเนื้อหา กิจกรรมทางการ ศึกษาและอาจใช้สื่อต่างๆมาประกอบการจัดแสดงได้ เช่น สไลด์ วิดีทัศน์ เอกสาร หุ่นหรือโมเดล และคำบรรยาย

7. การบริการทางการศึกษา สิ่งที่ผู้จัดแสดงจะต้องกระทำในการจัดแสดงงานต่างๆคือ การ ได้รับความรู้สึกของผู้ชมให้เกิดความอยากเห็นต่อสิ่งที่จัดแสดง และความอยากรู้อยากเห็นนี้จะทำให้ ได้รับคำตอบเป็นที่น่าพึงพอใจ ความอยากรู้อยากเห็นไม่ควรจำกัดเฉพาะตัวอย่างชิ้นเดียวต่อหน้า ท่านผู้ชม แต่ควรจะมีมากกว่านั้น ซึ่งการสร้างความรู้ทางการศึกษาเหล่านี้สามารถนำไปใช้ได้ถึง ปัญหาการรับรู้ของคนตามความรู้สึกในทางศิลปะ ความนึกคิด และอุดมคติ การจัดแสดงตัวอย่าง วัตถุเป็นกลุ่มและมีคำอธิบายประกอบ เป็นการสอบผู้ชมถึงความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับวิชาทาง วิทยาศาสตร์และศิลปะ และนี่เป็นจุดมุ่งหมายของพิพิธภัณฑ์ที่จะให้ความรู้อย่างกว้างขวางแก่ผู้ชม จนถึงที่สุด

8. การประชาสัมพันธ์ การบริการที่ทำให้เกิดความสะดวกสบายและความพึงพอใจแก่ผู้ชม รวมทั้งการสร้างภาพพจน์และความสัมพันธ์ระหว่างตัวพิพิธภัณฑ์กับประชาชนถือว่าการ ประชาสัมพันธ์ทั้งสิ้น ซึ่งงานประชาสัมพันธ์ดังกล่าวเกี่ยวข้องกับปัจจัยต่างๆหลายประการ เช่น การ

จัดทำสมาชิกหรือการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ การเก็บค่าธรรมเนียมเข้าชม บริการให้ความสะดวกสบายแก่ผู้ชม ร้านค้า การโฆษณาประชาสัมพันธ์ ฯลฯ โดยเฉพาะ การโฆษณาประชาสัมพันธ์จะทำได้โดยใช้สื่อสิ่งพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ เทปโทรทัศน์ การแสดงต่างๆและการสารสนเทศเพื่อเข้าถึงผู้ชมทุกระดับได้ง่ายยิ่งขึ้น

9. การประเมินผล หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาทุกระดับ จำเป็นต้องมีการประเมินผลการดำเนินงาน เพื่อพัฒนาระบบบริหารและการจัดการ รวมทั้งสามารถตรวจสอบได้โดยการประกันคุณภาพภายในและในฐานะที่พิพิธภัณฑ์ก็คือเป็นสถาบันการศึกษานอกระบบอย่างหนึ่ง จึงควรมีการนำระบบการประเมินผลมาใช้เพื่อพัฒนาความพร้อมของบุคลากร การบริหาร การปฏิบัติงาน งานวิชาการ และการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาใช้

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า บทบาทหน้าที่ของพิพิธภัณฑ์ในการรวบรวมวัตถุ จำแนกประเภทและศึกษาวิจัย ทำบันทึกหลักฐาน สงวนรักษา รักษาความปลอดภัย จัดแสดง บริการการศึกษา ประชาสัมพันธ์และประเมินผล ล้วนเป็นบทบาทที่สำคัญในการส่งเสริมให้พิพิธภัณฑ์เป็นสถาบันการศึกษานอกระบบ ที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนทุกระดับชั้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ พิพิธภัณฑ์ในอนาคตจึงถือเป็นเสมือนแหล่งการเรียนรู้ที่จะนำไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต และการปลูกฝังการใช้พิพิธภัณฑ์อย่างถูกต้องด้วยการให้บริการการศึกษาแก่เยาวชนอย่างถูกวิธี จะช่วยให้พิพิธภัณฑ์เป็นอีกทางเลือกหนึ่งในการหาความรู้เพิ่มเติม ทั้งช่วยพัฒนาศักยภาพและทักษะด้านต่างๆของเยาวชนให้เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตได้

2.4 การจัดการพิพิธภัณฑ์เพื่อการศึกษา

2.4.1 องค์ประกอบของพิพิธภัณฑ์

Hooper-Greenhill (1994 อ้างถึงใน สิริินยา จุฑเทียบ 2546) กล่าวว่าบทบาทในการให้ความรู้แก่ประชาชนของพิพิธภัณฑ์ในช่วงก่อนคริสต์ศตวรรษที่ 20 เป็นการให้ความรู้โดยผ่านวัตถุแสดงเป็นสำคัญ ทั้งนี้ เพราะในอดีตพิพิธภัณฑ์ใช้วัตถุเป็นตัวนำและเป็นศูนย์กลางในการดำเนินงาน คนมาพิพิธภัณฑ์เพื่อมาชมวัตถุ งานวิจัยในพิพิธภัณฑ์ก็เป็นเรื่องเกี่ยวกับวัตถุเป็นรายชิ้น สิ่งพิมพ์ก็เป็นเรื่องวัตถุ บุคลากรที่ทำงานในพิพิธภัณฑ์ก็มักจะมีเพียงกลุ่มเดียว คือ ผู้เชี่ยวชาญที่มีความสามารถในการศึกษาวัตถุ ฉะนั้นความรู้ที่ผู้เข้าชมได้รับ จึงมักจะเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับวัตถุนั้นเอง แม้แต่การจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนในคริสต์ศตวรรษที่ 19 ก็ยังมีบทเรียนที่เกี่ยวกับวัตถุ แต่ในปัจจุบันนี้ พิพิธภัณฑ์ได้ปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ใหม่ โดยใช้ผู้เข้าชมเป็นแกนกลางในการ

ดำเนินงานแทนวัตถุ ในการดำเนินงาน โดยวิธีใหม่นี้ พิพิธภัณฑ์ทุ่มเทเวลาและงบประมาณส่วนหนึ่งเพื่อศึกษาว่า กลุ่มผู้เข้าชมพิพิธภัณฑ์คือใคร เมื่อทราบกลุ่มเป้าหมายแล้วจึงจัดนิทรรศการและกิจกรรมในพิพิธภัณฑ์ได้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายนั้นๆ อย่างไรก็ตาม การศึกษาเกี่ยวกับวัตถุก็ยังคงเป็นงานหลักของพิพิธภัณฑ์ แต่มีข้อแตกต่างคือ ในการศึกษาเน้นความเชื่อมโยงวัตถุกับเรื่องราวต่างๆในสังคมโดยเฉพาะอย่างยิ่งในสิ่งที่เกี่ยวกับคน ทั้งนี้เพื่อสามารถสร้างความเข้าใจที่ครบถ้วนต่อแก่เพื่อให้ความรู้และกระตุ้นความสนใจแก่ผู้เข้าชม

วัตถุที่พิพิธภัณฑ์ได้รวบรวมอนุรักษ์และจัดแสดงนั้นเป็นหลักฐานสำคัญที่เชื่อมโยงไปถึงคนและบริบททางสังคมรวมทั้งสิ่งแวดล้อมหลากหลายที่รายล้อมอยู่โดยรอบ ไม่ว่าจะเป็นศิลปวัตถุ โบราณวัตถุ หรือวัสดุพื้นบ้าน เป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ทั้งสิ้น เช่นเดียวกับวัตถุธรรมชาติก็มีความเกี่ยวข้องกับธรรมชาติและโลก ซึ่งเป็นภารกิจหลักของพิพิธภัณฑ์ที่จะต้องเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุกับองค์ประกอบหรือบริบทรอบตัวให้ได้ จึงจะสามารถให้ความรู้ ความบันเทิง หรือความรู้สึกอื่นๆ ให้แก่ผู้เข้าชมได้อย่างถูกต้อง ดังที่ Gary Edson นักวิชาการพิพิธภัณฑ์ท่านหนึ่งเสนอว่า หลักในการจัดพิพิธภัณฑ์ให้เป็นแหล่งการเรียนรู้และให้การศึกษาแก่ ผู้เข้าชมจะสัมฤทธิ์ผลได้ต่อเมื่อผู้จัดทำความเข้าใจว่าองค์ประกอบของพิพิธภัณฑ์ไม่ใช่มีแต่วัตถุอันมีค่าแต่เพียงอย่างเดียว แต่มีหลายส่วนประกอบด้วยกัน ดังนี้

1. วัตถุ (Object) หมายถึง วัตถุที่จัดแสดงในพิพิธภัณฑ์ อดีตที่ผ่านมาพิพิธภัณฑ์ใช้วัตถุเป็นศูนย์กลางในการดำเนินงาน แต่ปัจจุบันนี้พิพิธภัณฑ์ได้ปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ใหม่ โดยให้ผู้เข้าชมเป็นแกนกลางแทนวัตถุ
2. สิ่งแวดล้อม (Environment) หมายถึง สิ่งแวดล้อม หรือบริบททางสังคม การจัดแสดงวัตถุในปัจจุบัน ควรเข้าใจวัตถุอย่างถ่องแท้และเชื่อมโยงกับบริบททางสังคมที่ประกอบวัตถุให้ได้เพื่อนำมาใช้เป็นเนื้อหาขององค์ความรู้
3. วัตถุประสงค์ (Objective) หมายถึง การกำหนดวัตถุประสงค์อันจะเป็นแนวทางด้านการศึกษาของ พิพิธภัณฑ์ โดยคำนึงการเกิดผลลัพธ์ทางการเรียนรู้ของผู้เรียนหรือผู้เข้าชม
4. การบูรณาการ (Interdisciplinary) หมายถึงการบูรณาการ หรือ สหวิทยาการ ที่ต้องดำเนินไปในพิพิธภัณฑ์ โดยการผสมผสานองค์ความรู้ต่างๆกับแนวคิดทางการศึกษาให้เกิดขึ้นและเผยแพร่ออกไปในรูปแบบที่เหมาะสม

5. อักษรศาสตร์ (Humanistic) หมายถึง ความสัมพันธ์กับมนุษย์นั่นคือ วัตถุหรือสิ่ง
ที่พิพิธภัณฑที่รวบรวมอนุรักษ์และจัดแสดงไว้เป็นหลักฐานสำคัญที่เชื่อมโยงไปถึงคนและบริบท
ทางสังคม รวมทั้งสิ่งแวดล้อมอยู่โดยรอบ ไม่ว่าจะเป็น ศิลปวัตถุ โบราณวัตถุ หรือวัตถุพื้นบ้าน เป็น
ส่วนเกี่ยวข้องกับมนุษย์ ทั้งสิ้น

6. ความสนุกเพลิดเพลิน (Enjoyable) หมายถึง ความเพลิดเพลินเป็นสิ่งที่จะต้อง
ตระหนัก เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงที่เน้นให้ความสำคัญที่วัตถุ เป็นการให้ผู้เข้าชมเป็นศูนย์กลาง
จึงต้องคำนึงถึงความสนุกสนานเพลิดเพลินของผู้เข้าชมจากการเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ

กล่าวโดยสรุปก็คือ พิพิธภัณฑจำเป็นต้องศึกษาวัตถุจนเข้าใจอย่างถ่องแท้และ
เชื่อมโยงกับบริบททางสังคมที่ประกอบวัตถุให้ได้ เพื่อนำมาใช้เป็นเนื้อหาขององค์ความรู้ซึ่งนับเป็น
ความสำคัญอันดับแรกที่ต้องดำเนินการ ลำดับต่อไปคือต้องพิจารณาหาแนวความคิดทาง
การศึกษา ลำดับสุดท้ายคือ การหากกลยุทธ์ผสมผสานองค์ความรู้กับแนวความคิดทางการศึกษาและ
เผยแพร่ออกมาในรูปแบบที่เหมาะสมต่อไป

รูปแบบของการเผยแพร่องค์ความรู้ที่พิพิธภัณฑต่างๆปฏิบัติกันอยู่ในปัจจุบันนี้ แบ่ง
ออกได้เป็น 2 รูปแบบใหญ่ๆคือ (อภิญา บัชรวง, 2539 อ้างถึงใน สิริญา จุฑาเทียบ, 2546)

1. การจัดนิทรรศการ แบบถาวรและแบบชั่วคราว
2. การจัดกิจกรรมเสริม

Hooper-Greenhill (1994) วิเคราะห์ถึงความล้มเหลวในการดำเนินงานของ
พิพิธภัณฑ สมัยก่อน ว่าอาจมีสาเหตุเนื่องมาจาก บุคลากรที่ทำงานในพิพิธภัณฑไม่มีความรู้
ทางด้านสื่อสารเท่าที่ควร เพราะเมื่อนำทฤษฎีการสื่อสารมาช่วยวิเคราะห์แล้ว จะเห็นว่า การ
สื่อสารนั้นมีทั้งการสื่อสารกับคนหมู่มากและการสื่อสารระหว่างบุคคล

นิทรรศการในพิพิธภัณฑส่วนใหญ่เป็นการสื่อสารกับคนหมู่มาก ซึ่งคนมากนั้นมี
ขนาดใหญ่ประกอบด้วย คนต่างเพศ ต่างวัย มีระดับการศึกษาต่างๆ มีความสนใจที่หลากหลาย
และมีประสบการณ์แตกต่างกันไป การเข้าชมนิทรรศการที่จัดขึ้นเพื่อให้คนหมู่มากดูนั้น ผู้เข้าชมจึง
มักได้รับความรู้ ความเพลิดเพลินและความสนใจแตกต่างกันตามระดับที่แตกต่างกันดังกล่าว
นิทรรศการที่จัดขึ้นโดยขาดความตระหนักถึงความแตกต่างระหว่างกลุ่มนั้น จึงอาจจะดึงดูดคนแต่

เพียงบางกลุ่ม อีกทั้งการจัดนิทรรศการเป็นการสื่อสารแบบทางเดียวอีกด้วย จึงมีโอกาที่ประสบความสำเร็จ
ความล้มเหลวได้โดยง่าย

ส่วนการจัดกิจกรรมนั้นเป็นการสื่อสารระหว่างบุคคลที่ต้องกำหนดกลุ่มเป้าหมาย
ให้ชัดเจนและจัดกิจกรรมให้ตรงกับความสนใจของแต่ละกลุ่ม ก็สามารถเสริมความรู้ความเข้าใจ
รวมทั้งสร้างความสนุกสนานให้แก่แต่ละกลุ่มได้อย่างเหมาะสม

การดำเนินงานให้ความรู้แก่บุคคลต่างๆที่เข้ามาชมนิทรรศการ จึงต้องใช้ทักษะ
หลายด้านมาประกอบกัน เช่น ทักษะทางการศึกษา และทักษะทางการสื่อสารตามที่กล่าวมาแล้ว
หรือการสร้างทีมงานที่มีทักษะที่หลากหลายก็จะช่วยให้การให้ความรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
ยิ่งขึ้น

การศึกษา คือ ภารกิจหลักประการหนึ่งของพิพิธภัณฑ์ การจะทำให้ภารกิจทางการ
ศึกษาหรือการให้ความรู้ของพิพิธภัณฑ์สำเร็จสมบูรณ์ตามเป้าหมายได้ จะต้องอาศัยความตั้งใจจริง
ที่จะเปลี่ยนความคิดจากเดิมที่พิพิธภัณฑ์เป็นเพียงแหล่งรวบรวม และตั้งแสดงวัตถุเป็นความคิด
ใหม่ที่จะเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของวัตถุกับบริบททางสังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม ทัศนคติ
เทคโนโลยี ฯลฯ หรือเชื่อมโยงกับความหลากหลายทางธรรมชาติของโลก และกลยุทธ์ในการ
เผยแพร่ความรู้ไปสู่คนในสังคมในทุกรูปแบบ ข้อมูลข้างต้นเป็นเพียงส่วนหนึ่งของตัวอย่าง
ความคิดที่จะทำให้พิพิธภัณฑ์เป็นประโยชน์สูงสุดแก่สังคม นอกจากนั้นพิพิธภัณฑ์ยังควรหาความ
ร่วมมือจากบุคคลหรือองค์กรอื่นๆเพื่อร่วมสร้างให้พิพิธภัณฑ์เป็นแหล่งการเรียนรู้ที่มีค่าของสังคม
สืบไป

2.4.2 การบริการทางการศึกษาของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นดีเด่นของไทย

การบริการทางการศึกษาของพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านจันทวี จ. พิษณุโลก

สิรินยา จรุงเทียบ (2546) ได้นำเสนอว่า พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านจันทวี เป็นพิพิธภัณฑ์
พื้นบ้านที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักในประเทศไทยเป็นอย่างดี จัดตั้งขึ้นโดย จำสับเอกทวี บุรณเขตต์ เปิด
ดำเนินการในระยะแรกตั้งแต่ปี 2526 และเริ่มทำการปรับปรุงให้สมบูรณ์เมื่อปี 2533 มีการจัดแสดง
เกี่ยวกับประวัติเมืองพิษณุโลก วิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณีของไทย โดยเน้นเป็นพิเศษบริเวณ
ภาคเหนือตอนล่าง เป็นแหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญของชุมชน

การบริการภายในพิพิธภัณฑ์

1. การต้อนรับ การแนะนำอุปกรณ์อำนวยความสะดวก
2. การนำชมด้วยตนเอง
3. การนำชมด้วยภัณฑารักษ์
4. การจัดนิทรรศการถาวร
5. การจัดนิทรรศการชั่วคราว
6. การสอน หรือ การสาธิต
7. การบริการข้อมูลที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับพิพิธภัณฑ์

การบริการภายนอกพิพิธภัณฑ์

การบรรยายโดยวิทยากร หรือ ภัณฑารักษ์ของพิพิธภัณฑ์

การบริการทางการศึกษาของพิพิธภัณฑ์บ้านโบราณอีสาน

สิรินยา จรุงเทียบ (2546) ได้นำเสนอว่า สถาบันวิจัยวลัยรุกขเวช สถาบันปฏิบัติการนาดูน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิพิธภัณฑ์บ้านโบราณอีสาน เป็นการดำเนินการเริ่มต้นจากโครงการอีสานเขียวในปี 2531 มีการจัดตั้งสถาบันวลัยรุกขเวชขึ้น ในความดูแลของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อศึกษาและทดลองปฏิบัติการเกี่ยวกับสวนพฤกษชาติและสวนสมุนไพร ได้แบ่งพื้นที่ส่วนหนึ่งประมาณ 150 ไร่ เพื่อสร้างพิพิธภัณฑ์บ้านโบราณอีสาน มีกาจัดแสดง สถาปัตยกรรมวิถีชีวิต และวัฒนธรรมอีสาน ปัจจุบันพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นแห่งนี้มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักในวงกว้างทั้งระดับภูมิภาคและระดับประเทศมีผู้เข้าเยี่ยมชมศึกษาดูงานทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ

การบริการภายในพิพิธภัณฑ์

1. การต้อนรับ การแนะนำอุปกรณ์อำนวยความสะดวก
2. การนำชมด้วยตนเอง
3. การนำชมด้วยนักศึกษา หรือ ภัณฑารักษ์
4. การจัดนิทรรศการถาวร
5. การจัดนิทรรศการชั่วคราว
6. การสอน หรือ การสาธิต
7. การบริการข้อมูลที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับพิพิธภัณฑ์

8. การบริการข้อมูลด้วยงานวิจัยของสถาบันวิจัยรุกขเวช

การบริการภายนอกพิพิธภัณฑ์

1. การจัดนิทรรศการเคลื่อนที่
2. การบรรยายโดยวิทยากร หรือภัณฑารักษ์ของพิพิธภัณฑ์
3. การเผยแพร่ข้อมูลเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการจัดแสดงของพิพิธภัณฑ์ทางสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์

การบริการการศึกษาในพิพิธภัณฑ์ (Hooper-Greenhill, E., 1991 อ้างถึงใน สิริินยา จุฑาเทียบ, 2546) กล่าวไว้ว่า หลักในการบริการการศึกษาในพิพิธภัณฑ์ คือ การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุในพิพิธภัณฑ์กับความต้องการและความสนใจของผู้ชม ความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงนี้ควรจะเป็นไปอย่างฉับไวและสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์ เพราะผู้ชมย่อมมีความแตกต่างกัน นักวิชาการการศึกษาในพิพิธภัณฑ์ จึงต้องคำนึงถึงรูปแบบของการเรียนการสอน และการอธิบายถึงวัตถุที่จัดแสดง วิธีการคัดเลือกวัตถุ และเนื้อหาที่สอน ด้วยรูปแบบที่แตกต่างกัน และให้เหมาะสมกับความต้องการและความสามารถในการรับรู้ของผู้ชมในแต่ละวัน

2.4.3 หลักการบริหารจัดการ

กระบวนการบริหารจัดการ

สิรินยา จุฑาเทียบ (2546) ได้นำเสนอเกี่ยวกับหลักการบริหารจัดการว่า พิพิธภัณฑ์เป็นสถาบันที่มีคุณลักษณะเป็นศูนย์การเรียนรู้ประเภทหนึ่ง กระบวนการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ประกอบด้วย

1. การวางแผน (Planning) หมายถึง การดำเนินงานทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นส่วนในการบริหารสำนักงาน งบประมาณ การจัดบริการ กิจกรรม หรืออื่นๆทั้งหมดควรมีการวางแผนการดำเนินงานอย่างรอบคอบและเป็นระบบ
2. การจัดองค์การ (Organizing) หมายถึง การจัดองค์การให้มีขนาดเหมาะสมกับจำนวนของบุคลากร งบประมาณ และผู้ใช้บริการ การจัดองค์การให้เล็กแต่มีประสิทธิภาพย่อมมีประโยชน์ทั้งความคล่องตัวและประหยัดงบประมาณด้วย
3. บุคลากร (Staffing) หมายถึง การบริหารงานบุคคล การส่งเสริมและจัดบุคลากรในองค์กรให้เหมาะสมกับงาน นอกจากนั้นการให้การสนับสนุนให้บุคลากรได้สร้างเสริม

ความรู้ที่อยู่ตลอดเวลาและมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นภายในองค์กรย่อมทำให้บุคลากรทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

4. การอำนวยการหรือการสั่งการ (Directing) หมายถึง การนำนโยบายหรือแผนการทำงานมาปฏิบัติให้เกิดผลเป็นรูปธรรม

5. การประสานงาน (Co-Ordinating) หมายถึง การประสานความร่วมมือของหน่วยงานต่างๆในองค์กรให้ทำงานได้อย่างมีความสัมพันธ์กัน นอกจากนี้จะเป็นการระดมความคิดเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้องมาร่วมกันทำงานแล้ว ยังทำให้บุคลากรเกิดความสัมพันธ์ที่ดีในองค์กรด้วย

6. การรายงาน (Reporting) หมายถึง การบันทึกผลการทำงานอย่างเป็นขั้นตอนและรวบรวมหาข้อผิดพลาด และข้อเสนอแนะในการทำงานครั้งต่อไป เพื่อให้ผู้บริหารหรือผู้ที่เกี่ยวข้องได้ใช้เป็นข้อมูลในการทำงานในปีต่อไป

7. งบประมาณ (Budgeting) หมายถึง การจัดสรรเงินงบประมาณเพื่อให้เกิดประโยชน์และคุ้มค่าที่สุด ผู้บริหารต้องจัดลำดับความจำเป็นของโครงการหรือนโยบายที่วางแผนไว้ในแต่ละปีโดยเลื่อนนโยบายที่เร่งกระทำขึ้นมาก่อนตามลำดับความเหมาะสม

ในการบริหารจัดการ สรุปได้ว่าควรมีปัจจัยพื้นฐานของการบริหาร (4M) ซึ่งมีองค์ประกอบดังนี้

1. บุคลากร (Man)
2. งบประมาณ (Money)
3. วัสดุอุปกรณ์ (Materials)
4. การจัดการ (Management)

2.5 พิพธิภณท์ทองถิน

2.5.1 ความสำคัญของพิพธิภณท์ทองถิน

สิรินยา จรุงเทียบ (2546) ได้นำเสนอว่า พิพธิภณท์ทองถิน กำลังเป็นกระแสความคิดแนวใหม่ในการจัดตั้งพิพธิภณท์ทองถินในประเทศไทย แม้ปัจจุบันจะมีพิพธิภณท์ทองถินตามจังหวัดต่างๆ แต่กระนั้นก็ยังเป็นส่วนน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนชุมชนและท้องถิ่นจำนวนมากในประเทศไทยที่ยังขาดแคลนชุมชนคลังภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้ให้ลูกหลานได้ศึกษาหาความรู้เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต และการพัฒนาท้องถิ่นของตน นอกจากนี้พิพธิภณท์ทองถินจะเป็น

สถานที่ที่ให้ความรู้แก่คนในท้องถิ่นแล้ว พิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นยังเป็นกลไกที่ช่วยสนับสนุนการรวมตัวของคนในชุมชนเพื่อร่วมกันคิด ร่วมกัน ตัดสินใจ และร่วมกันดำเนินกิจการของท้องถิ่นเพื่อคนในท้องถิ่นเอง ซึ่งจะนำไปสู่ความร่วมมือกันในการพัฒนาท้องถิ่น สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐบาลที่ต้องการขยายการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแก่ชุมชน อันเป็นแนวทางของการพัฒนาที่ยั่งยืน

2.5.2 ลักษณะเด่นของพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่น

สิรินยา จรุงเทียบ (2546) ได้นำเสนอไว้ว่า พิพิธภัณฑสถาน คือสถานที่เก็บรวบรวมและสงวนรักษาสีของเพื่อการศึกษาและให้ความเพลิดเพลินอย่างไรก็ตามพิพิธภัณฑสถานมีลักษณะพิเศษที่แตกต่างไปจากพิพิธภัณฑสถานทั่วไป ดังนี้

1. ท้องถิ่นเป็นผู้ริเริ่มจัดทำ และดำเนินการพิพิธภัณฑสถานที่แท้จริงจะต้องเกิดจากความต้องการหรือเกิดจากการริเริ่มของชาวบ้าน บางแห่งอาจมีหน่วยงานภายนอกมาร่วมช่วยเหลือบ้าง แต่ชาวบ้านจะทำหน้าที่ในการจัดการดูแลรักษา และดำเนินการเอง

2. เนื้อหาที่นำเสนอ เป็นเรื่องราวของชุมชนในด้านต่างๆ อันได้แก่ประวัติความเป็นมาของชุมชน การทำมาหากิน ศาสนาและความเชื่อ ตลอดจนความสัมพันธ์ภายในชุมชนหรือท้องถิ่นเป็นสำคัญ อาจมีการกล่าวถึงสังคมอื่นก็เฉพาะในสถานที่ท้องถิ่นมีการติดต่อสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรมกับสังคมภายนอกเท่านั้น

3. มีความหลากหลาย พิพิธภัณฑสถานแต่ละที่จะมีลักษณะพิเศษเฉพาะอันเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละชุมชน ทำให้เกิดการเรียนรู้และเข้าใจถึงความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม ช่วยลดทอนการหลงตัวเอง และการดูถูกเหยียดหยาม อันนำไปสู่ความเข้าใจซึ่งกันและกันของสังคม

4. เน้นความเรียบง่ายแต่มีความหมายต่อชุมชน สิ่งของที่จัดแสดงมีอยู่ในชุมชนท้องถิ่นนั้นๆ ไม่จำเป็นต้องเป็นของมีค่า อาจเป็นศิลปวัตถุทางศาสนาที่ทางวัดเก็บรวบรวมไว้ หรือศิลปหัตถกรรมประเภทเครื่องมือเครื่องใช้ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตความเป็นอยู่ของ

2.5.3 ประโยชน์ของพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่น

1. เป็นกลไกสำคัญเพื่อการศึกษาของระบบที่ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับท้องถิ่น ในขณะที่การศึกษาในระบบหรือการศึกษาของรัฐศึกษาซึ่งอยู่ห่างไกลชีวิตประจำวัน การดำรงอยู่

ของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นจึงช่วยให้เกิดความสมดุลทางการศึกษาอันเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาชุมชนและประเทศชาติ

2. อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยช่วยอนุรักษ์สิ่งของที่มีความหมายทางวัฒนธรรมไม่ให้กระจัดกระจายหรือสูญหาย เพื่อให้คนรุ่นหลังได้เรียนรู้

3. กระตุ้นให้เกิดปัญญาจากการเรียนรู้ภูมิปัญญาที่สืบทอดและสั่งสมกันมาตลอดจนความรู้ที่เกี่ยวกับชุมชน อันเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตที่คนในท้องถิ่นควรจะเรียนรู้ เพื่อรู้จักปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของท้องถิ่นหรือสังคม

4. เปิดโอกาสให้เรียนรู้และทำความเข้าใจวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่น อันจะนำไปสู่ความเคารพในความแตกต่างภายในสังคม

5. ปลุกจิตสำนึกในท้องถิ่น ความรักในมาตุภูมิและปลูกฝังให้เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง รู้ว่าตนเองมีรากเหง้าเป็นมาอย่างไร ตลอดจนเชื่อมั่นในวัฒนธรรมของตน

6. ก่อให้เกิดความเข้าใจความหมายของ “วัฒนธรรม” ที่เป็นรูปธรรมอย่างชัดเจน โดยทำให้เห็นว่าทุกสิ่งทุกอย่างในชีวิตประจำวัน คือสิ่งที่จะต้องสงวนรักษา และนำมาพัฒนาให้เกิดประโยชน์

7. เกิดความร่วมมือและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของชุมชน อันนำไปสู่ชุมชนที่เข้มแข็ง มีศักยภาพที่จะดูแลตนเอง ดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะการร่วมกันดูแลและรักษาวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดีงามของชุมชนไม่ให้ถูกทำลายหรือแตกสลาย อันเป็นความหมายของการอนุรักษ์และการพัฒนาที่ยั่งยืน

8. เป็นรากฐานของการท่องเที่ยวเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน การท่องเที่ยวถือเป็นเพียงผลพลอยได้ที่เกิดจากพิพิธภัณฑ์ ซึ่งจะช่วยชาวบ้านมีรายได้ อันเป็นการช่วยลดภาวะการย้ายถิ่นของชุมชน

2.5.4 บทบาทพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น

ศิรินทิตรา ปัทมคม (2544) ได้กล่าวว่า ก่อนที่มนุษยชาติในโลกนี้จะมี “พิพิธภัณฑ์” นั้น ผู้คนในสังคมต่างๆก็ได้แสวงหาที่ทางสำหรับเก็บของมีค่ามานานแล้ว สถานที่ที่ปลอดภัยที่สุดในการเก็บของมีค่าหลายประเทศในทวีปเอเชีย คือ วัด เช่นเดียวกับ โบสถ์ ในทวีปยุโรปนั้น

นอกจากจะเก็บของมีค่าแล้วยังเก็บของแปลกๆไว้อีกหลายอย่างด้วย ฉะนั้นเมื่อเกิดพิพิธภัณฑสถานขึ้น พิพิธภัณฑสถานในระยะแรกๆจึงรับหน้าที่ในการเก็บของมีค่าหายากและของแปลกๆแทนศาสนสถาน เหล่านั้น เรื่อยมาเป็นเวลาหลายร้อยปี

ในปัจจุบันมีพิพิธภัณฑสถานเกิดขึ้นในโลกนี้อย่างมากมาย แต่ละแห่งจะมีความแตกต่างกันในหลายแง่มุมมีตั้งแต่พิพิธภัณฑสถานใหญ่ เช่น Washington's Smithsonian Institution ถึงพิพิธภัณฑสถานขนาดเล็กในกระต๊อบเล็กๆ ในหมู่บ้านต่างๆหลายแห่งในโลกนี้ นอกจากขนาดที่แตกต่างกันแล้ว ยังมีความแตกต่างกันในแง่ของวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานอีกด้วย บางแห่งมีวัตถุประสงค์ที่จะให้แต่ความบันเทิงแก่ผู้ชมแต่เพียงอย่างเดียว บางแห่งเป็นสถานที่เก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆไว้อย่างลึกซึ้งเพื่อบริการในการศึกษาค้นคว้าวิจัย นอกจากนั้น พิพิธภัณฑสถานยังมีความแตกต่างกันในเรื่องของ วัตถุประสงค์ซึ่งมีตั้งแต่แมลงจนถึงเครื่องจักรกลในการอุตสาหกรรมแตกต่างกันที่ต้นสังกัด ผู้ดำเนินการ และแตกต่างกันที่กลุ่มเป้าหมายของผู้ชม เป็นต้น แม้ว่าพิพิธภัณฑสถานจะแตกต่างกันหลายแง่มุมตามที่กล่าวมาแล้ว แต่สิ่งที่เหมือนกันนั้น คือ บทบาทหน้าที่ของพิพิธภัณฑสถาน อันที่จะเก็บ สงวนรักษา จัดแสดง และให้บริการด้านต่างๆแก่สังคม

ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา วงการพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นของนานาประเทศทั่วโลกต่างตื่นตัว และมีการปรับปรุงการดำเนินงานทุกด้าน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน โดยคำนึงถึงการให้บริการแก่สังคมเป็นสำคัญ พิพิธภัณฑสถานหลายแห่งในปัจจุบันนี้กลายเป็นสถาบันที่จัดกิจกรรมเพื่อให้ความรู้ และเอื้อประโยชน์ให้ทั่วถึงแก่บุคคลต่างๆในสังคมเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการดำเนินงานดังกล่าว พิพิธภัณฑสถานจึงต้องพัฒนาบทบาทของตนให้สมกับสถาบันที่มีคุณค่าสถาบันหนึ่งของสังคม

ในการพัฒนาบทบาทหน้าที่ของพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นนั้น สิ่งที่พิพิธภัณฑสถานแทบทุกแห่งจะต้องตระหนักถึงคือ คุณประโยชน์ที่เป็นผลมาจากการพัฒนานั้น จะต้องตกอยู่กับคนในท้องถิ่น สังคมและประเทศชาติ เป็นสำคัญ บทบาทหน้าที่ที่พิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นควรปรับเพื่อเอื้อประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติอาจแบ่งออกได้เป็น 3 บทบาท ดังนี้ คือ

(1) บทบาททางสังคมและวัฒนธรรม

ในสภาวะการณ์ปัจจุบัน ขณะที่ประเทศกำลังพัฒนาให้สอดคล้องกับความเจริญทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีนั้น ได้ส่งผลกระทบต่อชุมชนต่างๆในสังคมอย่างมากมาย เนื่องจากความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจยังไม่สัมพันธ์กับความเติบโตทางวัฒนธรรม ประกอบกับความเจริญทางการสื่อสาร ทำให้ท้องถิ่นได้รับข่าวสารจากทุกสื่อ แม้จะมีผลดี คือ ทำให้ชาวบ้านรู้

ข่าวคราวความเจริญด้านต่างๆ ในทางกลับกัน ความรู้ “ดีกว่า-ด้อยกว่า” ที่เกิดขึ้นส่งผลกระทบต่อให้ชาวบ้านลดความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน เกิดความนิยมต่อสิ่งใหม่ที่ได้รับรู้ จึงทำให้ละเลยขนบธรรมเนียมประเพณีที่สืบทอดกันมา และปรับวิถีการดำเนินชีวิตตามค่านิยมสมัยใหม่ สภาวะการณ์เช่นนี้จะทำให้มรดกทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นสูญหายไปได้ในที่สุด

(2) บทบาททางเศรษฐกิจ

พิพิธภัณฑ์สามารถมีบทบาทสำคัญทางเศรษฐกิจของชาติได้ทั้งในส่วนกลางและในท้องถิ่นต่างๆ แม้ว่าบทบาทด้านเศรษฐกิจจะไม่เด่นชัดเท่าบทบาททางสังคม แต่ในการพัฒนาเศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบต่อเกิดการเปลี่ยนแปลงของท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี บทบาทที่พิพิธภัณฑ์น่าจะปรับให้สอดคล้องกับการพัฒนาทางเศรษฐกิจนั้น มีหลายอย่าง อาทิเช่น

(2.1) บทบาทในการสร้างกิจกรรมเสริมภารกิจเดิม (คือการอนุรักษ์) โดยการสร้างห้องสมุดดีๆ สร้างโรงหนังละคร และเวทีการแสดงต่างๆ เพื่อสอดรับความเปลี่ยนแปลงทางสังคม การสร้างกิจกรรมเหล่านี้จะเป็นโอกาสที่จะขอความสนับสนุนจากองค์กรของรัฐและเอกชนได้

(2.2) บทบาทในอันที่จะส่งเสริมการลงทุนในธุรกิจประเภทต่างๆ ที่สอดคล้องกับภารกิจของพิพิธภัณฑ์

(2.3) บทบาทในการพัฒนาเศรษฐกิจในท้องถิ่น ด้วยการขยายอาชีพใหม่ เช่น การทำของที่ระลึก การแสดงเสริมกิจกรรมหลัก

(2.4) บทบาทในการส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยเป็นแหล่งดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเยี่ยมชม นอกจากจะเป็นการเพิ่มรายได้ให้แก่พิพิธภัณฑ์แล้ว ร้านอาหาร โรงแรม ตลาดในชุมชนก็พลอยได้เงินจากนักท่องเที่ยวด้วย

(2.5) บทบาทในการสร้างงานที่เกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์สำหรับเยาวชนและคนในท้องถิ่น

(2.6) บทบาททางการเมือง (ศิริทิรา ปีทมคม, 2544)

สรุปได้ว่า พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการสร้างความรู้สึกลึกซึ้งในท้องถิ่นนิยมให้แก่คนในท้องถิ่น โดยปลูกฝังให้คนในท้องถิ่นเข้าใจถึงประวัติความเป็นมา

พัฒนาการของสังคม ภูมิปัญญาดั้งเดิมของท้องถิ่นและเปิดโอกาสให้คนในท้องถิ่นได้ศึกษาถึงรากเหง้าและเห็นคุณค่าของท้องถิ่นตน

พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นจะสามารถปรับบทบาทของตนให้มีประสิทธิภาพต่อสังคม วัฒนธรรม การศึกษา เศรษฐกิจและการเมือง ได้อย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่เพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับนโยบาย การบริหารจัดการ และการดำเนินงานของพิพิธภัณฑ์แต่ละแห่ง นอกจากนี้ยังต้องได้รับความร่วมมือร่วมใจจากคนในท้องถิ่นและความสนับสนุนจากคนในองค์กรของรัฐและเอกชนด้วย

2.5.5 ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น

ศิรินทิตรา ปัทมคม(2544) ได้รวบรวมปัญหาและอุปสรรคการดำเนินงานของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นไว้ดังนี้

1. ด้านบทบาทและหน้าที่เป็นข้อถกเถียงว่าควรเป็นเพียงบริการทางวิชาการหรือเพื่อผลประโยชน์ในการสอนให้ผู้ชมเกิดความรู้โดยตรงและเป็นการเสริมให้บุคคลเกิดความรู้สึกทริยภาพในหัวใจเป็นสำคัญ
2. ปัญหาด้านการแข่งขันเพื่อเปลี่ยนแปลงตัวเองให้รองรับกับความต้องการที่เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว
3. ความล้มสัยด้านการบริหารการจัดการซ้ำซากจำเจ การจัดกิจกรรมนิทรรศการหมุนเวียนมีน้อย เวลาที่เปิดและปิดไม่สะดวกแก่ผู้เข้าชม การให้ข้อมูลความรู้ชนิดที่ศึกษาได้ด้วยตัวเองมีน้อย ไม่เป็นอิสระพอ
4. ปัญหาด้านเศรษฐกิจ ในยุคที่เศรษฐกิจตกต่ำในต่างประเทศพิพิธภัณฑ์หลายแห่งต้องปิดตัวเอง หรือปลดพนักงาน ไม่มีเงินหาซื้อผลงานใหม่หรือสร้างกิจกรรมใหม่ๆทำให้เขาทั้งๆที่กิจการพิพิธภัณฑ์เป็นที่น่าสนใจแต่มีปัญหาทางการเงินจึงต้องงดไป และเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในหลายๆประเทศรวมทั้งประเทศไทยก็เกิดขึ้นเช่นกัน
5. มีโครงการและเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ ตั้งเป้าหมายไว้สูงแต่ไม่มีแผนการรองรับที่จะพัฒนาระบบข้อมูลในการให้บริการทางการศึกษาหรือวางแผนการจัดกิจกรรมทางการศึกษาอย่างชัดเจน
6. ขาดแหล่งเงินทุนให้การสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง

7. โดยเฉพาะในส่วนของ การจัดแสดงที่ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ เมื่อเกิดการชำรุดเสียหายก็ขาดงบประมาณในการซ่อมบำรุง

8. วัตถุที่เก็บรักษาในพิพิธภัณฑ์ที่ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกของชาติ จึงมีการเก็บรักษาอย่างเข้มงวด ต้องผ่านระเบียบที่ซับซ้อน จนกลายเป็นทัศนคติไป แม้แนวคิดจะเปลี่ยนไปทัศนคติคงอยู่

9. เนื้อหาและแนวทางในการจัดนิทรรศการ มักมีเวลาในการดำเนินการจำกัดด้วยเงื่อนไขในระบบการจัดสรรเงินตามปีงบประมาณ และปัญหาเสรีภาพในการนำเสนอเนื้อหาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ ขาดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์อันเป็นประโยชน์ต่อกันอย่างจริงจัง มีบรรยากาศแห่งการแข่งขันมากกว่าความร่วมมือ

2.5.6 การก่อตัวของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นไทย ในบริบทของนโยบายรัฐ

ปริตตา เฉลิมเผ่า กอนนันทกุลและคณะ (2547) ได้กล่าวถึง การพิจารณาถึงประวัติ การก่อตัวพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในประเทศไทย พยายามที่จะสื่อให้เห็นถึงเงื่อนไข และบริบทบางประการที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการก่อเกิดพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นที่มีอยู่ด้วยกันหลายรูปลักษณะ ซึ่งไม่อาจที่จะแบ่งช่วงเวลาได้อย่างชัดเจน เนื่องจากมีการเหลื่อมซ้อนในเรื่องของเวลาอยู่มาก แต่ก็พยายามที่จะลำดับภาพให้เห็นหลักเขตเด่น ๆ ในเชิงโครงสร้างว่า ในห้วงเวลาประมาณหนึ่งศตวรรษที่ผ่านมา “นโยบายของรัฐ” ผ่านหน่วยงานราชการและกลไกทางการต่าง ๆ ได้ให้ความสนใจแก่การเก็บรวบรวมวัตถุสิ่งของในท้องถิ่น และสนับสนุนให้เกิดพื้นที่ทางวัฒนธรรมใหม่ ๆ อย่างเช่น พิพิธภัณฑ์ ศูนย์วัฒนธรรม ศูนย์การเรียนรู้ ขึ้นตามหัวเมืองต่าง ๆ ในภูมิภาค และในระดับชุมชนในท้องถิ่นอย่างไร วัตถุประสงค์ของการนำเสนอก็เพื่อให้เป็นภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ระดับมหภาค ซึ่งจะเชื่อมต่อกับรายละเอียดเฉพาะกรณีที่จะนำเสนอในส่วนต่อไป

2.5.7 การก่อตัวของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในระยะเริ่มแรก: พิพิธภัณฑ์สถาน ในวังและวัด

ปริตตา เฉลิมเผ่า กอนนันทกุลและคณะ (2547) ได้กล่าวว่า เป็นการยากที่จะระบุอย่างชัดเจนว่าพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในไทยเกิดขึ้นตั้งแต่เมื่อใด หากเป็นพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในความหมายที่เกี่ยวข้องกับมิติของพื้นที่ ซึ่งหมายถึงพิพิธภัณฑ์ที่ตั้งอยู่นอกเขตกรุงเทพฯ แล้ว มีประวัติย้อนไปในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยหัวเมืองมณฑลอยุธยาได้มีความ

เคลื่อนไหวในเรื่องพิพิธภัณฑ์สถานกล่าวคือ พระยาโบราณราชธานินทร์ สมุหเทศาภิบาลมณฑลอยุธยา ผู้ซึ่งได้รับแนวคิดในเรื่องการสะสมอนุรักษ์สมบัติทางศิลปวัฒนธรรมของชาติให้คงไว้ในแผ่นดินมิให้สูญสลายหายไป จากสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาดำรงราชานุภาพซึ่งดำรงตำแหน่งเสนาบดีกระทรวงมหาดไทยในสมัยนั้น พระยาโบราณราชธานินทร์เป็นผู้หนึ่งที่สนใจด้านประวัติศาสตร์และโบราณคดี และเป็นผู้ที่ได้รวบรวมเก็บรักษาศิลปวัตถุและโบราณวัตถุในพื้นที่ไว้เป็นจำนวนมาก และจัดตั้งเป็นพิพิธภัณฑ์สถานขึ้นมา ณ พระราชวังจันทร์เกษม เรียกว่า “โบราณพิพิธภัณฑ์” เมื่อปี พ.ศ. 2445 28 ปี หลังก่อตั้ง “มิวเซียม” ณ ศาลาสหทัยสมาคม ต่อมาเมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2447 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ทรงเสด็จทอดพระเนตร และพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้ย้ายสิ่งของมาจากโรงม้าพระที่นั่งไปจัดแสดงที่พลับพลาจตุรมุข และสร้างระเบียบตามแนวกำแพงด้านทิศเหนือและตะวันออก สำหรับจัดตั้งศิลาจารึกและประติมากรรมศิลาดังเป็นพิพิธภัณฑ์ชื่อว่า “อยุธยาพิพิธภัณฑ์” พิพิธภัณฑ์สถานประจำท้องถิ่นที่เกิดขึ้นแห่งแรกนี้ กลายเป็นแบบอย่างของการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ให้กับสมุหเทศาภิบาลอื่น ๆ ในเวลาต่อมา

การรับรู้ความหมายและแนวคิดของพิพิธภัณฑ์ในยุคนั้น จึงเป็นเรื่องของการเก็บรวบรวมโบราณวัตถุและศิลปวัตถุที่เป็น “ของมีค่าและของแปลก” เพื่อนำมาจัดแสดง การจะก่อตั้งพิพิธภัณฑ์ได้ต้องมี “ของ” ก่อน ซึ่งแหล่งที่มีของมีค่าหรือโบราณวัตถุมากที่สุดในท้องถิ่นก็คือวัด เพราะวัดเป็นศูนย์กลางของชุมชนมาแต่อดีต พุทธศาสนิกชนไทยมักจะบริจาคของให้วัด วัดจึงเป็นที่รวมของศิลปวัตถุและโบราณวัตถุในท้องถิ่น สิ่งของเครื่องใช้ ศิลปหัตถกรรมท้องถิ่น สมุหเทศาภิบาลจึงไปหาวัดสำคัญที่มีการเก็บสะสมของมีค่าไว้แล้วสนับสนุนให้จัดตั้งเป็นพิพิธภัณฑ์ อาทิ วัดพระปฐมเจดีย์ วัดพระธาตุหริภุญไชย เป็นต้น นอกจากนี้เป็นได้มากกว่าการก่อตั้งพิพิธภัณฑ์ในหัวเมืองต่าง ๆ อีกนัยหนึ่งเป็นเครื่องมือสนับสนุนความพยายามของผู้ปกครองไทย ที่ต้องการแสดงถึงการเป็นชาติที่มีอารยะในยุคที่กำลังเผชิญหน้ากับลัทธิจักรวรรดินิยม

เมื่อส่วนกลางส่งต่อแนวคิดและวิธีการจัดการพิพิธภัณฑ์ผ่านผู้ปกครองในท้องถิ่น เข้ามายังวัดสำคัญ ๆ ที่มีของมีค่าสะสม การก่อตัวและแพร่กระจายของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในไทย ในระยะแรกจึงเกิดขึ้นในวัด และได้แพร่ขยายต่อไปทั่วประเทศ อาทิ พระปฐมเจดีย์พิพิธภัณฑ์สถานจังหวัดนครปฐม (พ.ศ. 2454) พิพิธภัณฑ์สถานวัดพระธาตุหริภุญไชย จังหวัดลำพูน (พ.ศ. 2470) พิพิธภัณฑ์สถานวัดมหาธาตุวรวิหาร จังหวัดเพชรบุรี (พ.ศ. 2472) พิพิธภัณฑ์วัดพระบรมธาตุไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี (พ.ศ. 2478) ศรีธรรมราชพิพิธภัณฑ์สถาน จังหวัดนครศรีธรรมราช (พ.ศ. 2480) พิพิธภัณฑ์วัดพระพุทธรชินราช จังหวัดพิษณุโลก (พ.ศ. 2480) พิพิธภัณฑ์วัดโบสถ์ จังหวัดสิงห์บุรี (พ.ศ. 2482) พิพิธภัณฑ์วัดมณีมาวาส จังหวัดสงขลา (พ.ศ. 2483) พิพิธภัณฑ์วัดสุทธ

จินดา จังหวัดนครราชสีมา (พ.ศ. 2497) เป็นต้น ซึ่งพิพิธภัณฑวัดเหล่านี้ ต่อมาได้ถูกประกาศเป็นพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ในปี พ.ศ. 2504 ตามพระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ

ตั้งแต่ประมาณ พ.ศ. 2500 เป็นต้นมา ด้วยเหตุผลต่าง ๆ ด้านสังคมวัฒนธรรมและเงื่อนไขทางการเมือง ซึ่งซับซ้อนเกินกว่าที่จะบรรยายในที่นี้ ทำให้เกิดนโยบายพัฒนาจากหน่วยงานของรัฐหลายหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องกับการเกิดพิพิธภัณฑ หรือศูนย์วัฒนธรรมขึ้นในท้องถิ่น นโยบายการพัฒนาวัดของกรมศาสนาก็เป็นนโยบายหนึ่ง โดยการประกาศใช้ปี พ.ศ.2507 และปรับปรุงร่างโครงการอีกครั้งในปี พ.ศ. 2513 ความหมายของการพัฒนาวัดคือ การปรับปรุงสภาพวัดและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของวัด เพื่อสนับสนุนให้วัดมีความเจริญรุ่งเรืองและเป็นศูนย์รวมจิตใจของประชาชน เกณฑ์การจัดวัดเข้าสู่ทำเนียบ “วัดพัฒนาตัวอย่าง” การพัฒนาด้านศาสนวัตถุเป็นหนึ่งในหน้าที่ของวัดที่ต้องทำ พันธกิจหนึ่งก็คือ การพัฒนาเขตสาธารณสงเคราะห์ ซึ่งเป็นบริเวณที่วัดกันไว้เพื่อสงเคราะห์แก่ประชาชน การสร้างแหล่งเรียนรู้ของชุมชนนอกเหนือจากโรงเรียนพระปริยัติธรรมและห้องสมุดแล้ว พิพิธภัณฑก็อยู่ในขอบข่ายงานนี้

จากนั้นในปี พ.ศ. 2525 กรมการศาสนาได้ประกาศโครงการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางวัฒนธรรมของท้องถิ่น โดยให้เริ่มเปิดดำเนินการภูมิภาคละหนึ่งแห่ง จำนวน 4 แห่งทั่วประเทศ ศูนย์ฯ แห่งแรกคือ ที่วัดมหาชัย จังหวัดมหาสารคาม ชื่อว่า “ศูนย์วัฒนธรรมท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” ซึ่งวัดมหาชัยก็มีความพร้อมอยู่ในระดับหนึ่งอยู่แล้ว เนื่องจากเจ้าอาวาสได้เก็บรวบรวมโบราณวัตถุและตั้งเป็นศูนย์วัฒนธรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนืออยู่ก่อนแล้วตั้งแต่ปี พ.ศ.2513

2.5.8 พิพิธภัณฑท้องถิ่นในสถานศึกษา

ปริตตา เฉลิมเผ่า กอนันต์กุลและคณะ (2547) ได้นำเสนอว่า ราวต้นทศวรรษที่ 2520 เกิดปรากฏการณ์การเกิดขึ้นของพิพิธภัณฑท้องถิ่นระลอกใหม่ นั่นคือ พิพิธภัณฑท้องถิ่นในสถาบันการศึกษา สืบเนื่องมาจากนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (สวช.) โดยหลังจากที่ได้มีการจัดตั้งสวช. ตามพระราชบัญญัติสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ พ.ศ. 2522 แล้ว ได้จัดให้มีการก่อตั้ง “ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาวัฒนธรรม” ขึ้นในสถานศึกษาทั่วประเทศ เพื่อให้การปฏิบัติงานด้านการอนุรักษ์ส่งเสริมเผยแพร่และพัฒนาวัฒนธรรมของชาติดำเนินไปได้อย่างกว้างขวางและมีประสิทธิภาพ โดยให้พิจารณาจัดตั้งขึ้นในสถาบันที่มีความพร้อม โดยเฉพาะควรเป็นสถาบันการศึกษา และมีบุคลากรพร้อมที่จะปฏิบัติงานได้

ต่อมาในปี 2524 ได้มีการยกเลิกระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาวัฒนธรรม พ.ศ. 2523 และประกาศใช้ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยศูนย์วัฒนธรรม พ.ศ. 2524 แทน เมื่อวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2524 ซึ่งตามระเบียบนี้มีผลให้ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาวัฒนธรรมเปลี่ยนชื่อเป็น “ศูนย์วัฒนธรรม” และเพื่อให้ทราบว่าคุณศูนย์วัฒนธรรมนั้น ๆ ตั้งอยู่ที่ใด การเขียนชื่อศูนย์วัฒนธรรม จึงใช้คำว่า ศูนย์วัฒนธรรมขึ้นต้น ตามด้วยจังหวัดหรืออำเภอ แล้วตามด้วยชื่อสถานศึกษาที่จัดตั้งเป็นศูนย์ฯ นั้น ๆ เช่น ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดกาญจนบุรี วิทยาลัยครูกาญจนบุรี เป็นต้น

ที่มาของการใช้คำว่า “ศูนย์วัฒนธรรม” เนื่องจากสวช.พยายามจะนิยามความหมายและหน้าที่ของศูนย์วัฒนธรรมให้แตกต่างจากความหมายพิพิธภัณฑสถาน และสภาพของพิพิธภัณฑสถานที่เป็นอยู่ในตอนนั้นที่เป็นสถานที่หรือเป็นคลังสะสมวัตถุสิ่งของ ละเลยการเชื่อมโยงกับวิถีชีวิตของประชาชน มุ่งรับใช้นักวิชาการมากกว่าคนทั่วไปที่ไม่ได้มีความรู้ลึกซึ้ง โดยศูนย์วัฒนธรรมนอกจากจะจัดแสดงของ ซึ่งไม่จำเป็นต้องเป็นของจริงแต่อาจจะจำลองมา ทำให้ไม่ต้องผูกพันกับการมีคลังสะสมของและงานอนุรักษ์ และยังมีกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงสารที่ทางศูนย์วัฒนธรรมต้องการจะสื่อ

ในปี พ.ศ.2531 ได้มีการประกาศใช้ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยศูนย์วัฒนธรรม พ.ศ. 2531 ซึ่งประกาศใช้ตั้งแต่วันที่ 20 กันยายน พ.ศ. 2531 โดยมีการจัดตั้งศูนย์วัฒนธรรมอำเภอขึ้นด้วยในอำเภอต่าง ๆ ที่มีความพร้อมและเหมาะสม ส่วนใหญ่จัดตั้งที่โรงเรียนมัธยมประจำอำเภอ เพื่อทำหน้าที่ทางด้านวิชาการในการเก็บข้อมูล วิจัย ศึกษา พัฒนา ส่งเสริม และเผยแพร่วัฒนธรรมของท้องถิ่นต่าง ๆ ในอำเภอ

ศูนย์วัฒนธรรมมีหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยศูนย์วัฒนธรรม พ.ศ. 2531 ดังนี้

- 1) ศึกษา ค้นคว้า วิจัย และรวบรวมข้อมูลวัฒนธรรม
- 2) อนุรักษ์ ส่งเสริม พัฒนา และเผยแพร่วัฒนธรรม
- 3) ฝึกอบรมและสนับสนุนการฝึกอบรมวิทยากรและบุคลากรวัฒนธรรม
- 4) จัดนิทรรศการด้านวัฒนธรรมและหรือจัดดำเนินการหอวัฒนธรรม
- 5) ประสานงานและสนับสนุนการดำเนินงานวัฒนธรรมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่นทั้งภาครัฐและเอกชน
- 6) หน้าที่อื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมายจาก สวช. คณะอนุกรรมการวัฒนธรรมจังหวัด หรือคณะกรรมการวัฒนธรรมอำเภอแล้วแต่กรณี

แม้ว่าสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติจะพยายามส่งเสริมและพัฒนา ศูนย์วัฒนธรรมมาโดยตลอด โดยมีการปรับปรุงแก้ไขระเบียบว่าด้วยศูนย์วัฒนธรรมหลายครั้ง และมีการจัดตั้งศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ขณะนี้มี 77 ศูนย์ครบทุกจังหวัด แต่ศูนย์วัฒนธรรมกลับไม่สามารถดำเนินการได้อย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ ด้วยเงื่อนไขหลายประการ ศูนย์วัฒนธรรมกลายเป็น “งานฝาก” ของสถาบันการศึกษา บุคลากรที่จะมารับผิดชอบโดยตรงไม่มี มีงบประมาณสนับสนุนน้อยมาก สถานที่ที่จะจัดเป็นศูนย์วัฒนธรรมต้องอาศัยห้องเรียน ซึ่งบางแห่งมีปัญหาเนื่องจากจำนวนห้องเรียนไม่เพียงพอต่อการเรียนการสอนอยู่ก่อนแล้ว รวมถึงโครงสร้างของระบบราชการที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการบริหารจัดการ แม้ตอนก่อตั้งเริ่มแรก ศูนย์วัฒนธรรมพยายามจะนิยามความหมายของตนให้แตกต่างไปจากพิพิธภัณฑ์สถานของรัฐที่เป็นเสมือนคลังสะสมของ เป็นพิพิธภัณฑ์ที่หยุดนิ่ง ไม่มีชีวิต มีคนไปใช้บริการค่อนข้างน้อย แต่กาลต่อมาปรากฏว่าศูนย์วัฒนธรรมไม่สามารถพัฒนาตัวเองได้อย่างเต็มที่เพื่อให้สามารถทำหน้าที่ตามวัตถุประสงค์ที่วางเอาไว้

2.5.9 พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น : ปฏิกริยาต่อกระแสโลกาภิวัตน์

ปริตตา เฉลิมเผ่า กอนันทกุลและคณะ (2547) ได้แสดงความคิดเห็นว่า พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเริ่มได้รับการกล่าวถึงขึ้นมาอีกครั้งในช่วงกลางปี พ.ศ. 2530 โดยความเคลื่อนไหวงานด้านพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในครั้งนี้ไม่ได้มาจากกลไกภาครัฐ แต่เป็นกลไกนอกภาครัฐ คือ ชาวบ้านและนักวิชาการ ปัญญาชนชั้นนำ กลุ่มของอาจารย์ศรีศักร วัลลิโภดม และมูลนิธิประไพ วิริยะพันธุ์ ซึ่งเข้าไปมีส่วนกระตุ้นและช่วยเหลือชาวบ้านในการตั้งพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น เพื่อให้คนในท้องถิ่นได้รู้จักตนเอง โดยมีแนวคิดที่พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นมิใช่เรื่องของอาคารสถานที่และบรรดาโบราณวัตถุแต่เพียงอย่างเดียว หากจะต้องสัมพันธ์กับเนื้อหาทั้งในด้านประวัติศาสตร์ทางวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์สังคม และชีวิตวัฒนธรรมของผู้คนที่อยู่ตามชุมชนต่าง ๆ ในพื้นที่หรือท้องถิ่นเดียวกัน ทั้งนี้เรื่องราวทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์สังคมและชีวิต วัฒนธรรมของผู้คนในท้องถิ่นจะเป็นตัวตั้งหรือเป็นสิ่งกำหนดว่า จะนำโบราณวัตถุชนิดใดมาแสดง ทิศทางและหัวข้อในการแสดง และเป็นสิ่งที่แสดงลักษณะเฉพาะที่มักเรียกกันว่า “เอกลักษณ์ท้องถิ่น” ซึ่งสิ่งนี้จะนำไปสู่การแลเห็นความหลากหลายทางวัฒนธรรมและสภาพแวดล้อม เมื่อมีการนำเอาเนื้อหาของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นแต่ละแห่งมาเปรียบเทียบกัน โดยเนื้อหาจะเน้นองค์รวม คือ มองเห็นชุมชนเชื่อมโยงกันหลาย ๆ ส่วน กลายมาเป็นท้องถิ่น ซึ่งท้องถิ่นคืออาณาบริเวณแห่งหนึ่งที่มีมนุษย์ พืช สัตว์ ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกัน ทำให้มนุษย์ต้องปรับตัวเองกับสภาพแวดล้อมเพื่อมีชีวิตอยู่

ร่วมกัน กระบวนการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมดังกล่าว ทำให้เกิดรูปแบบทางวัฒนธรรมแตกต่างไปจากท้องถิ่นอื่นที่มีสภาพแวดล้อมธรรมชาติแตกต่างกันออกไป ซึ่งผู้ที่เข้าใจรูปแบบวัฒนธรรมดังกล่าวได้อย่างถูกต้องและลุ่มลึก คงไม่มีใครดีไปกว่าคนในท้องถิ่นนั้น การดำเนินการจัดพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในรูปแบบนี้ จึงยึดความต้องการจากคนในท้องถิ่นมาก่อน และการได้มาซึ่งเนื้อหาในเรื่องที่จะแสดงนั้นนับเป็นการเรียนรู้ร่วมกัน ระหว่างชาวบ้านและนักวิชาการ

ในขณะที่เดียวกันก็ไม่ได้มองวัฒนธรรมอย่างหยุดนิ่งว่าจะต้องอนุรักษ์ แต่มองในลักษณะเป็นการเคลื่อนไหว พิพิธภัณฑ์จะต้องเล่าเรื่องอดีต ปัจจุบัน และสิ่งที่จะเปลี่ยนแปลงในอนาคตด้วย เพื่อให้เห็นพัฒนาการของชุมชนในท้องถิ่นนั้น ๆ ว่ามีความเป็นมาอย่างไร มีชีวิตความเป็นอยู่อย่างไร และในอนาคตจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร

แนวคิดดังกล่าวเป็นการหวนหาความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการตอบโต้ต่อกระแสโลกาภิวัตน์ ที่พยายามเปลี่ยนให้โลกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในทุก ๆ ด้านไม่ว่าจะเป็นเศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นจึงเป็นการเปิดพื้นที่ใหม่ให้กับท้องถิ่นในการสร้างควมมีตัวตนของตนเองขึ้นผ่านพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น ซึ่งก็ได้รับการตอบสนองจากชาวบ้านและนักวิชาการในท้องถิ่น ที่ต้องการแสดงอัตลักษณ์ของตนเอง ที่แตกต่างไปจากภาพของประวัติศาสตร์วัฒนธรรมท้องถิ่นฉบับทางการที่ผลิตมาจากศูนย์กลาง

ตัวอย่างของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นตามแนวคิดนี้ ได้แก่ พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดม่วง จังหวัดราชบุรี ที่ก่อตั้งในปี พ.ศ. 2535 โดยการสนับสนุนของมหาวิทยาลัยศิลปากร เป็นตัวอย่างแรก ๆ ของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นตามแนวคิดดังกล่าว และกลายเป็นแบบอย่างการดำเนินงานของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นตามแนวคิดนี้ที่เกิดขึ้นตามมา อาทิ พิพิธภัณฑ์วัดจันเสน จังหวัดนครสวรรค์ (พ.ศ. 2538) พิพิธภัณฑ์บ้านเขายี่สาร จังหวัดสมุทรสงคราม (พ.ศ. 2539) พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นบ้านหนองขาว จังหวัดกาญจนบุรี (อยู่ในระหว่างดำเนินการ) เป็นต้น

เป็นที่น่าสังเกตว่าพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นที่เกิดขึ้นเวลานี้ยังไม่พื้นที่ที่จะเกิดขึ้นจากพระสงฆ์และวัด ในขณะที่สังคมมักเชื่อกันว่าวัดได้ถูกลดทอดบทบาทจากการเป็นศูนย์กลางในการสร้าง แลกเปลี่ยน และพัฒนาชีวิตทางวัฒนธรรมของท้องถิ่นมาว่าศตวรรษแล้ว

ในขณะที่เดียวกันการจัดประชุมสัมมนาเกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นของหน่วยงานต่าง ๆ ก็มีส่วนทำให้บรรยากาศของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเริ่มมีความคึกคักมากขึ้น อาทิ งานสัมมนาทางวิชาการเรื่อง “พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในประเทศไทย” จัดโดยศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (พ.ศ. 2539)

“สัมมนาเชิงปฏิบัติการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น” จัดโดยมูลนิธิประไพ วิริยะพันธุ์ (พ.ศ. 2539) “สัมมนาพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในเขตภาคเหนือตอนบน” จัดโดยมูลนิธิประไพ วิริยะพันธุ์ (พ.ศ. 2540) “สัมมนาพิพิธภัณฑ์ไทยในศตวรรษใหม่” จัดโดยศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธรร่วมกับสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล (พ.ศ. 2544) เป็นต้น การสัมมนาดังกล่าวก่อให้เกิดบรรยากาศที่จะกระตุ้นให้นักวิชาการทั้งในส่วนกลาง นักวิชาการท้องถิ่น สถาบันการศึกษา รวมถึงชุมชน มีความตื่นตัวและสนใจงานด้านพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นมากขึ้น

2.5.10 อำนาจของท้องถิ่นในการจัดการพิพิธภัณฑ์

ปรีดา เฉลิมเผ่า กอนันตกุลและคณะ (2547) ได้แสดงความคิดเห็นว่า พลังของภาคประชาชนเริ่มเข้ามามีบทบาทสำคัญต่องานพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นมากขึ้น เมื่อสังคมไทยมีการปฏิรูปกฎหมายครั้งสำคัญที่ยอมรับสิทธิของชุมชนมากขึ้น ทั้งพระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบลที่ประกาศใช้ในปี พ.ศ. 2537 สาระสำคัญคือการกระจายอำนาจลงสู่ท้องถิ่น โดยหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นข้อหนึ่งระบุไว้คือ บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น และรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ที่ประกาศใช้ในปี พ.ศ. 2540 ตามมาตรา 46 ที่ให้สิทธิแก่ท้องถิ่นในการจัดการอนุรักษ์และฟื้นฟูจารีตประเพณีท้องถิ่นด้วยตนเอง บริบทที่เปลี่ยนไปนี้เปิดช่องทางให้กับการสร้างแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมในรูปของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นได้สะดวกขึ้น พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกลายเป็นองค์กรที่ต้องเกิดขึ้นตามเงื่อนไขและบริบทของสังคมที่เปลี่ยนแปรไป ความอยากมีพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นรวมทั้งสำนึกร่วมของชุมชนที่อยากเป็นตัวของตัวเองนั้นมีมากจนกลายเป็นปรากฏการณ์อย่างหนึ่งในสังคมไทย ณ ปัจจุบัน

พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นหลายแห่งเกิดขึ้นจากการได้รับงบประมาณสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบล ทั้งนี้การให้งบประมาณสนับสนุนโครงการกิจกรรมต่าง ๆ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมุ่งงบประมาณหมวดที่เรียกว่าเงินอุดหนุน โดยการตั้งงบประมาณหมวดเงินอุดหนุนนี้ ไม่ได้มีการกำหนดวงเงินเอาไว้ แต่คำนึงถึงฐานะการคลังขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น และโครงการกิจกรรมดังกล่าวสอดคล้องกับนโยบายประจำปี พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นที่ได้รับเงินสนับสนุนจากเทศบาลตำบล เช่น ศูนย์อนุรักษ์มรดกท้องถิ่นกะทู้ จังหวัดภูเก็ต ได้รับงบประมาณอุดหนุนการดำเนินงานจากเทศบาลตำบลกะทู้ พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านละงู จังหวัดสตูล ได้รับเงินสนับสนุนการก่อสร้างอาคารจัดแสดงจากเทศบาลตำบลกำแพง อำเภอละงู พิพิธภัณฑ์พธำมะรงค์ จังหวัดสงขลา ที่ดำเนินงานและบริหารจัดการโดยเทศบาลนครสงขลา

ในขณะที่เดียวกันพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นบางแห่งที่เกิดขึ้นจากการสนับสนุนขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น นอกจากจะการสร้างให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของคนในท้องถิ่นแล้ว ยังคำนึงถึงผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวตามกระแสส่งเสริมการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นกระแสหลักของสังคมไทย ในเวลานี้ อาทิเช่น พิพิธภัณฑสถานพื้นบ้านลະຊຸ່ງ ชั้นล่างของอาคารทำเป็นศูนย์บริการท่องเที่ยวเทศบาล ตำบลกำแพง พิพิธภัณฑสถานพระรามวงศ์เป็นศูนย์บริการข้อมูลการท่องเที่ยวของจังหวัดสงขลา เหตุผลหนึ่งที่อธิบายได้คือ หน้าที่ข้อหนึ่งในบทบัญญัติตามกฎหมายของเทศบาลนคร คือการส่งเสริมกิจการการท่องเที่ยว พิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นจึงถูกผนวกเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของแผนส่งเสริมการท่องเที่ยวของเทศบาล

หน้าที่อีกประการหนึ่งขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ที่ระบุไว้ในพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลข้อหนึ่งคือ ส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ทำให้อบต.เข้าไปผูกพันกับงานด้านสร้างแหล่งเรียนรู้ให้กับชุมชนด้วย นั่นคือการจัดให้มีศูนย์การเรียนรู้ชุมชน (ศรช.) ตามพระราชบัญญัติการปฏิรูปการศึกษา พ.ศ. 2542 “ศรช.” ถือเป็นพิพิธภัณฑสถานอีกลักษณะหนึ่ง โดยมี อบต.เป็นผู้กำกับดูแล และมีศูนย์ศึกษานอกโรงเรียนเป็นผู้สนับสนุนส่งเสริม วัตถุประสงค์หลักคือเพื่อเป็นศูนย์กลางจัดการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับประชาชนในชุมชน เป็นสถานที่เสริมสร้างโอกาสการเรียนรู้ ถ่ายทอด และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ วิทยาการ ตลอดจนภูมิปัญญาของชุมชน

นอกจากนี้ยังมีกลไกใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นจากความร่วมมือของภาครัฐและนอกภาครัฐ เข้ามาเป็นเฟืองจักรที่สำคัญในการขับเคลื่อนการสร้างแหล่งเรียนรู้ในรูปของพิพิธภัณฑสถานให้แพร่กระจายลงสู่ท้องถิ่น อาทิ โครงการปฏิบัติการชุมชนและเมืองน่าอยู่ ที่เกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2545 อันเป็นโครงการที่เกิดจากความร่วมมือของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) มูลนิธิชุมชนไท สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) และเครือข่ายองค์กรชุมชนเมือง โดยเมืองน่าอยู่นั้นจะต้องมีลักษณะเป็นองค์รวมที่หลากหลาย ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และกายภาพ ซึ่งพิพิธภัณฑสถานก็ถือเป็นองค์ประกอบหนึ่งของ “เมืองน่าอยู่” พิพิธภัณฑสถานที่ได้รับการสนับสนุนจากโครงการนี้ อาทิ พิพิธภัณฑสถานวัดเกตการาม จังหวัดเชียงใหม่ พิพิธภัณฑสถานชุมชน อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นต้น

นอกจากนี้สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (สวช.) ซึ่งเคยมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการสร้างแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมในท้องถิ่น ได้มีแนวนโยบายเกี่ยวกับการส่งเสริมการสร้างแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมออกมา ซึ่งก็สอดคล้องกับนโยบายในการกระจายอำนาจสู่

ท้องถิ่นของรัฐ โดยส่วนใหญ่นิทรรศน์ สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ได้จัดตั้ง “หอวัฒนธรรมนิทัศน์” ขึ้นในภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วประเทศ ในปี พ.ศ. 2537 เพื่อสนองตอบนโยบายการกระจายอำนาจการบริหารงานวัฒนธรรม การขยายเครือข่ายการดำเนินงานวัฒนธรรมให้แพร่หลาย โดยสวช. พยายามให้ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น ดังนโยบายที่ว่า

“...มีแนวนโยบายในการสนับสนุนส่งเสริมการดำเนินงานวัฒนธรรมในรูปแบบต่างๆ รวมไปถึงการส่งเสริมสนับสนุนให้มีการจัดตั้งหอวัฒนธรรมนิทัศน์ในส่วนภูมิภาค ซึ่งต้องเกิดจากการรวมตัวของประชาชนที่เป็นเจ้าของท้องถิ่นนั้นๆ และให้ท้องถิ่นได้รับผิดชอบการศึกษา การจัดตั้งและบริหารงานต่าง ๆ ด้วยตนเอง เพื่อเป็นแหล่งกลางในการเรียนรู้วิถีชีวิตและภูมิปัญญาชาวบ้านอย่างเป็นรูปธรรม....”

สวช. พยายามสร้างให้หอวัฒนธรรมนิทัศน์ เป็นศูนย์กลางในการศึกษา ค้นคว้า รวบรวมและถ่ายทอดวิถีชีวิตของคนในชุมชนท้องถิ่น โดยการสร้างความมั่นใจให้คนในชุมชนท้องถิ่นนั้น ๆ ให้รวมตัวกันทำการศึกษาค้นคว้า เก็บข้อมูล และนำเสนอเรื่องราววิถีชีวิตของตน ซึ่งจะทำให้เกิดการเรียนรู้ เกิดความเข้าใจในการดำเนินชีวิตของท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น

พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในรูปแบบของหอวัฒนธรรมนิทัศน์ จึงเป็น “แหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต” อันสอดคล้องกับนโยบายการปฏิรูปการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตราที่ 25 ที่รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ หอสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การกีฬา และนันทนาการ แหล่งข้อมูลและแหล่งเรียนรู้ตัวอย่างพอเพียงและมีประสิทธิภาพ

ข้อมูล ณ ปี พ.ศ. 2544 เครือข่ายหอวัฒนธรรมนิทัศน์ทั่วประเทศมีทั้งสิ้น 44 แห่ง มีทั้งที่จัดตั้งขึ้นใหม่ เช่น หอวัฒนธรรมนิทัศน์วัดศรีโคมคำ จังหวัดพะเยา หอวัฒนธรรมนิทัศน์เฉลิมพระเกียรติกาญจนาภิเษก จังหวัดเชียงราย หอวัฒนธรรมนิทัศน์ลุ่มน้ำโขง จังหวัดนครพนม เป็นต้น บางแห่งเป็นศูนย์วัฒนธรรมจังหวัด หรือเป็นพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นอยู่แล้ว แต่เมื่อมาเข้าร่วมโครงการอบรมผู้บริหารหอไทยนิทัศน์ จึงถือเป็นเครือข่ายหอวัฒนธรรมนิทัศน์ด้วย เช่น ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดตราด โรงเรียนสตรีประเสริฐศิลป์ ศูนย์วัฒนธรรมโรงเรียนบางพลีราษฎร์บำรุง จังหวัดสมุทรปราการ พิพิธภัณฑ์วัดคลองท่อม จังหวัดกระบี่ หอวัฒนธรรมบ้านละไม เกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านวัดฝั่งคลอง (ไทยพวน) จังหวัดนครนายก เป็นต้น

ศูนย์บูรณาการวัฒนธรรมไทยสายใยชุมชน เป็นอีกโครงการของสวช. ที่เชื่อมโยงกับงานพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น โครงการดังกล่าวออกมาในปี พ.ศ. 2546 มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมสนับสนุน การสืบค้น การถ่ายทอด การเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและการนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนด้วยวัฒนธรรม โดยการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเป็นองค์ประกอบหนึ่งในทศวรรษของศูนย์บูรณาการวัฒนธรรมไทยสายใยชุมชนนี้ สวช. ได้ตั้งเป้าไว้ว่าหลังจากที่ตั้งศูนย์บูรณาการวัฒนธรรมไทยสายใยชุมชนครบทุกจังหวัดแล้ว จะเตรียมขยายศูนย์ให้ครบทุกอำเภอ ซึ่งขณะนี้ได้เริ่มจัดตั้งแล้ว 5 ศูนย์ ใน 5 อำเภอของจังหวัดนครปฐม สุพรรณบุรี กาญจนบุรี ราชบุรี และเชียงใหม่ ในปี พ.ศ. 2548 เตรียมขยายไปทุกตำบล ซึ่งถ้าเป็นไปตามแผนงานที่สวช. ตั้งไว้ พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นที่กำลังจะเกิดขึ้นมาเป็นจำนวนมากนี้จะกลายเป็นปรากฏการณ์ใหม่ของสังคมไทย

ตอนที่ 3 พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร

กรุงเทพมหานครมีประวัติความเป็นมายาวนานกว่า 2 ศตวรรษ ได้สั่งสมศิลปวัฒนธรรม คัดสรรและปรับเปลี่ยนจนเป็นเอกลักษณ์ดังปัจจุบัน ความรุ่งเรืองของกรุงเทพมหานครได้นำพาผู้คนต่างเชื้อชาติศาสนาเข้ามาอาศัยอยู่ ณ ที่แห่งนี้มาช้านาน ทุกพื้นที่ของกรุงเทพมหานครจึงเป็นชุมชนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ซึ่งหลอมรวมความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวของศิลปวิทยาการ ภูมิปัญญา และมรดกทางวัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์ไว้ได้อย่างน่าชื่นชม อีกทั้งยังเป็นนโยบายของกรุงเทพมหานคร ในการที่จะพัฒนาให้กรุงเทพมหานครเป็นมหานครแห่งวัฒนธรรม โดยดำเนินจัดสร้างพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครมาตั้งแต่ปี 2547 จนถึงปัจจุบันมีพื้นที่ในการจัดตั้งทั้งหมด 27 แห่ง (กองการท้องถิ่น, 2550)

ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (2544) ริเริ่มโครงการวิจัยและพัฒนาพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นขึ้นเมื่อปี 2546 โดยได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย(สกว.) มุ่งหวังที่จะสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับงานพิพิธภัณฑ์ซึ่งยังมีอยู่น้อยในประเทศไทย สนับสนุนให้พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นสามารถเป็นองค์กรที่ทำหน้าที่เป็นคลังความรู้ของชุมชน สร้างจิตสำนึกร่วมให้เกิดความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน และเป็นเวทีให้คนในท้องถิ่นถ่ายทอดประวัติศาสตร์ วิถีชีวิต ความต้องการให้แก่คนรุ่นใหม่และคนภายนอกได้ รวมถึงสนับสนุนให้พิพิธภัณฑ์มีเวที และเครือข่ายในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากประสบการณ์ของกันและกัน และสนับสนุนตนเอง การดำเนินงานของโครงการฯ ประกอบด้วย 3 ส่วนหลัก คือ

1. การสำรวจและจัดทำฐานข้อมูลพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น ให้บริการสืบค้นผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต
2. การวิจัยและพัฒนาพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเป็นกรณีศึกษา เป็นการลงมือปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างศูนย์มานุษยวิทยาฯ และชุมชนในการพัฒนาพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น
3. การวิจัย ส่งเสริมสนับสนุนการวิจัย และสร้างนักวิจัย สนับสนุนให้นักวิชาการทำวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ด้านพิพิธภัณฑ์ให้กว้างขวางและลึกซึ้งยิ่งขึ้น

ก้าวแรกของโครงการฯ ในระยะที่หนึ่ง (กรกฎาคม 2546 – เมษายน 2547) เริ่มต้นด้วยการสำรวจ และพยายามสร้างเครือข่ายพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในประเทศไทย เพื่อเข้าใจกระบวนการทางสังคมที่ทำให้เกิดการก่อตัวของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในประเทศไทย สภาพของพิพิธภัณฑ์ที่เป็นอยู่ และความต้องการของพิพิธภัณฑ์ รวมทั้งทำความเข้าใจกับบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานพิพิธภัณฑ์แต่ละแห่ง การสำรวจและสร้างเครือข่ายนี้ได้อาศัยทั้งการศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร การสำรวจภาคสนาม และการจัดเวทีสัมมนาใน 5 ภูมิภาคทั่วประเทศ ได้แก่ ภาคกลาง-ตะวันตก ภาคตะวันออก ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้

ก้าวสู่ระยะที่สอง (พ.ศ. 2547 - 2549)สำรวจภาคสนามและเก็บข้อมูลพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเพิ่มเติม เพื่อจัดทำฐานข้อมูลพิพิธภัณฑ์ให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ขณะเดียวกันเริ่มดำเนินงานในส่วนการวิจัยและพัฒนาพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นขึ้นใน 3 แห่งแรก ได้แก่ พิพิธภัณฑ์วัดไทรใหญ่หลวง จ. ลำปาง พิพิธภัณฑ์หนังใหญ่วัดบ้านดอน จ.ระยอง และพิพิธภัณฑ์วัดท่าพูด จ.นครปฐม การดำเนินงานในส่วนนี้เป็นการทำงานร่วมกันระหว่างชาวบ้าน และนักวิชาการ โดยศูนย์มานุษยวิทยาฯ ลงไปทำวิจัยเชิงปฏิบัติการ ทั้งเก็บข้อมูลและจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในชุมชน อาทิ การอนุรักษ์วัตถุ การทำทะเบียนวัตถุ การสืบค้นประวัติวัตถุและเรื่องเล่าเกี่ยวกับท้องถิ่น จากนั้นเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับงานพิพิธภัณฑ์แพร่ขยายและให้ประโยชน์ในวงกว้าง โครงการฯ ได้จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อบอกเล่า แลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงานร่วมกับพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น 3 แห่งดังกล่าวให้กับเครือข่ายพิพิธภัณฑ์ในแต่ละภูมิภาค โครงการฯ ยังได้จัดพิมพ์จุลสาร “ก้าวไปด้วยกัน” เพื่อชุมชนพิพิธภัณฑ์ ราย 3 เดือน (ฉบับปฐมฤกษ์ ตุลาคม – ธันวาคม 2547) เพื่อเป็นอีกเวทีในการสื่อสารระหว่างพิพิธภัณฑ์ได้ส่งข่าวถึงกัน เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ แบ่งปันความรู้ ความคิด และเป็นกำลังใจต่อการทำงานของชาวพิพิธภัณฑ์ เพื่อพิพิธภัณฑ์จะได้เข้มแข็ง ยั่งยืน และสนองตอบต่อท้องถิ่นได้ (ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร, 2546) หลังจากมีโครงการนี้แล้วจึงได้นำมาพัฒนาพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครในเวลาต่อมา

กองการท่องเที่ยว (2550) กล่าวว่า ด้วยความรุ่งเรืองของกรุงเทพมหานครจึงนำพาให้ผู้คนต่างเชื้อชาติศาสนาเข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภารอันร่มเย็นเป็นสุขของพระมหากษัตริย์ไทย ไม่เคยมีการกระทบกระทั่งกันทั้งความต่างในศาสนาวัฒนธรรมและสัมพันธไมตรีระหว่างกัน สามารถเกื้อกูลผสมผสานวัฒนธรรมซึ่งกันและกันด้วยดีเสมอมา ทุกพื้นที่ของกรุงเทพมหานครจึงเป็นชุมชนหลากหลายวัฒนธรรมที่หลอมรวมความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวของศิลปวิทยาการ ภูมิปัญญา และมรดกทางวัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์ไว้ได้อย่างน่าชื่นชม

กรุงเทพมหานคร โดยสำนักวัฒนธรรม กีฬา และการท่องเที่ยว จึงเห็นควรให้มีการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครขึ้นในทุกเขตพื้นที่ของกรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นแหล่งรวบรวมและเรียนรู้มรดกทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของผู้คนในแต่ละท้องถิ่น และเผยแพร่แก่ประชาชนนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศ ซึ่งเป็นนโยบายของกรุงเทพมหานครในการที่จะพัฒนาให้กรุงเทพมหานครเป็นมหานครแห่งวัฒนธรรม โดยได้ดำเนินจัดสร้างพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครมาตั้งแต่ปี 2547 จนถึงปัจจุบันมีพื้นที่ในการจัดตั้งทั้งหมด 27 แห่ง

นอกจากนี้ สำนักวัฒนธรรม กีฬา และการท่องเที่ยวฯ กำลังพัฒนาโครงการพิพิธภัณฑ์เมืองของกรุงเทพฯ หรือ City Museum เพื่อเป็นศูนย์รวมประวัติศาสตร์ความเป็นมาของเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีประวัติศาสตร์อันยาวนานมากกว่า 223 ปีแล้ว โดยจะเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ นักประวัติศาสตร์ และผู้สนใจในหลักสูตรกรุงเทพฯ ศึกษา มาร่วมกันกำหนดแนวทางที่จะจัดตั้งพิพิธภัณฑ์เมืองของกรุงเทพมหานครในอนาคตด้วย เสริมทักษะการเรียนรู้นอกห้องเรียนแก่เด็กกรุงเทพฯทุกคน

กรุงเทพมหานครยังมีโครงการส่งเสริมการเรียนรู้นอกห้องเรียน เพื่อให้เด็กได้เข้ามาเรียนรู้สัมผัสชีวิตจริง และรู้จักสถานที่สำคัญของตัวเอง ซึ่งไม่จำกัดเฉพาะ 433 โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครเท่านั้น แต่จะเปิดโอกาสให้นักเรียนทุกโรงเรียนในทุกสังกัดได้มีโอกาสเรียนรู้จากประสบการณ์นอกห้องเรียน เพื่อให้เด็กมีความรู้ อีกทั้งเกิดความผูกพันในประวัติศาสตร์และความเป็นมาของท้องถิ่นตนเอง โดยมี พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู อาจารย์ และนักเรียน เป็นส่วนสำคัญ เพื่อให้การเรียนรู้สนุกสนาน เป็นประโยชน์กับการพัฒนาของเด็ก ในอนาคตด้วย

ปัจจุบันพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครเปิดทำการให้เข้าชมในวันพุธ-วันอาทิตย์ ตั้งแต่เวลา 8.30-16.00 น. โดยไม่เก็บค่าบริการเข้าชมแต่อย่างใด

กองการท่องเที่ยว (2550) กล่าวว่า พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร 27 เขต ได้แก่

1. เขตคลองสาน

ตั้งอยู่บนชั้น 2 ของอาคารห้องสมุดประชาชน วัดอนงค์าราม ถนนสมเด็จพระเจ้าอยุธยา เขต
คลองสาน

จัดแสดงเรื่องราวว่าด้วยประวัติศาสตร์และวิถีชีวิตในเขตคลองสาน ซึ่งเป็นเขตที่มีผู้คน
หลากหลายเชื้อชาติเข้ามาอยู่อาศัยและทำการค้าแต่ครั้งอดีต เป็นที่ตั้งบ้านเรือนของขุนนางและ
เจ้าชัวซึ่งมีบทบาทสำคัญทางการค้าและการต่างประเทศช่วงต้นสมัยรัตนโกสินทร์หลายตระกูล เช่น
ตระกูลพิศาลบุตร ตระกูลหวังหลี ตระกูลเคียงศิริ นิवासสถานของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราช
ชนนี เมื่อครั้งยังทรงพระเยาว์ก็อยู่ในเขตคลองสานนี้ นอกจากนี้ในเขตคลองสานยังมีวัดเก่าแก่
หลายแห่งที่มีสถาปัตยกรรมและศิลปกรรมอันงดงาม เช่น วัดพิชยญาติการาม วัดอนงค์าราม วัด
ทองนพคุณ วัดทองธรรมชาติ เป็นต้น

2. เขตคันนายาว

ตั้งอยู่ที่วัดบุญศรีมุนีกรรม์ 28/1 ซอยรามอินทรา 46 เขตคันนายาว

เขตคันนายาวเป็นที่ชาวไทยมุสลิมและชาวไทยพุทธอยู่ร่วมกันด้วยความสามัคคี
ช่วยเหลือเกื้อกูลกันมาช้านาน พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร เขตคันนายาวจึงนำเสนอ
เรื่องราวความสัมพันธ์นี้มาจัดแสดงไว้ นอกจากนี้ยังมีเรื่องของประเพณี พิธีกรรม และภูมิปัญญา
ที่สะท้อนวิถีชีวิตเกษตรกรรมในอดีต เช่น การทำบุญสลากภัตผลไม้ การทำขวัญข้าว การลงแขก
เกี่ยวข้าว การทำระหัดวิดน้ำ การทำเครื่องมือจับปลา ตลอดจนการนำสมุนไพรมาทำยารักษาโรค
ตามตำรับแพทย์แผนไทย

3. เขตจอมทอง

ตั้งอยู่ภายในวัดยายร่ม ถนนพระราม 2 แขวงบางมด เขตจอมทอง

นำเสนอเรื่องราวของแหล่งปลูกพืชผลที่มีชื่อเสียงมานานนับร้อยปีอันเป็นเสน่ห์ของเขต
จอมทอง อาทิ ลิ้นจี่ ส้มเขียวหวาน และกล้วยหอม นอกจากนี้ยังนำเสนอเรื่องของวัดสำคัญในเขต
จอมทองมาจัดแสดงไว้ เช่น วัดบางขุนเทียนนอก วัดบางขุนเทียนกลาง และวัดบางขุนเทียนใน
โดยเฉพาะอย่างยิ่ง วัดราชโอรสารามราชวรวิหาร ซึ่งถือเป็นต้นแบบของ “วัดนอกอย่าง” หรือวัดที่มี
สถาปัตยกรรมแบบพระราชานิยมในพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 3

4. เขตดอนเมือง

ตั้งอยู่ที่วัดพรหมรังษี ทำบุญบ้านศิริสุข แขวงสีกัน เขตดอนเมือง

จัดแสดงภาพประวัติท้องถิ่น และประเพณีที่พุทธศาสนิกชนชาวดอนเมืองร่วมกันจัดอย่างยิ่งใหญ่เป็นประจำทุกปี เช่น ประเพณีตักบาตรน้ำผึ้ง ประเพณีตักบาตรเทโว ประเพณีถวายสลากภัต ตลอดจนเรื่องราวของวัดสำคัญ เช่น วัดดอนเมือง วัดสีกัน และวัดพรหมรังษี

5. เขตดินแดง

ตั้งอยู่ที่ โรงเรียนวิชาการ ถนนมิตรไมตรี 2 แขวงดินแดง เขตดินแดง

จัดแสดงพัฒนาการของเขตดินแดงตั้งแต่ยุคทองขยะ ยุคสร้างแฟลตหรืออาคารสงเคราะห์ จนถึงยุคที่กลายเป็นเขตแห่งการสวัสดิการสังคม เพราะเป็นแหล่งรวมผลงานและหน่วยงานด้านรัฐสวัสดิการจำนวนมาก เช่น แฟลตดินแดง แฟลตห้วยขวาง การเคหะแห่งชาติ กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม สถาบันราชานุกูล ศูนย์บริการทางสังคมผู้สูงอายุดินแดง และศูนย์เยาวชนกรุงเทพมหานคร ไทย – ญี่ปุ่น ตลอดจนจัดแสดงภาพสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในเขตดินแดงเป็นจำนวนมาก อาทิ โรงเรียนพิบูลย์ประชาสรรค์ วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร วิทยาลัยเสนาธิการทหาร และโรงเรียนกีฬากรุงเทพมหานคร

6. เขตดุสิต

ตั้งอยู่ที่ อาคารไม้หน้าพิพิธภัณฑสถานเด็ก สวนเฉลิมพระเกียรติสวนเกียกกาย ถนนทหาร แขวงถนนนครไชยศรี เขตดุสิต

เขตดุสิตเป็นที่ตั้งของพระราชวังสวนดุสิตอันเป็นเสมือนศูนย์กลางของแผ่นดินในช่วงปลายรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 เพราะเป็นที่ประทับแห่งใหม่ของพระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์ ภายในพิพิธภัณฑสถานฯ เขตดุสิตจึงนำเสนอเรื่องราวของพระราชวังแห่งนี้โดยละเอียด ทั้งด้านกายภาพและด้านชีวิตความเป็นอยู่ของชาววัง นอกจากนี้ยังจัดแสดงเรื่องราวของสถานที่สำคัญต่างๆ ด้วย เช่น วัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม พระที่นั่งอนันตสมาคม ตลอดจนเรื่องของพระบรมรูปทรงม้า

7. เขตทวีวัฒนา

ตั้งอยู่ภายในโรงเรียนวัดปุรณาวาส ถนนเลียบคลองมหาสวัสดิ์ เขตทวีวัฒนา

จัดแสดงบรรยากาศและวิถีชีวิตเกษตรกรรมของชาวทวิวัฒนาซึ่งเป็นวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตของชาวทวิวัฒนามาตั้งแต่ครั้งอดีตราบจนถึงปัจจุบัน เช่น การทำสวนกล้วยไม้ ตลอดจนประเพณีสำคัญ เช่น ประเพณีแข่งเรือวันออกพรรษา การเล่นขอมทานกระยาสารท เป็นต้น นอกจากนี้เขตทวีวัฒนายังเป็นที่ตั้งของพิพิธภัณฑสถานพระเครื่อง อุทยานแมวไทยโบราณ และบ้านพิพิธภัณฑสถาน

8. เขตธนบุรี

ตั้งอยู่ที่ชั้น 3 โรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดประยูรวงศาวาสวรวิหาร ถนนประชาธิปไตย เขตธนบุรี

จัดแสดงเรื่องราวทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมอันหลากหลายที่ดำรงอยู่มาช้านาน ในรูปแบบของนิทรรศการถาวรและการสร้างบรรยากาศจำลอง เช่น เรื่องราวของสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชกับการสร้างกรุงธนบุรี เรื่องการทำสวนพลูอันเป็นวิถีชาวสวนดั้งเดิมของท้องถิ่น เรื่องขนมฝรั่งกุฎีจีนของชุมชนกุฎีจีน เรื่องหัวโขนของบ้านโขนไทย เรื่องหมูกระดาศีแดงสดไสของป่าจืดตลอดจนเรื่องอาหารอร่อยของชาวตลาดพลู

9. เขตบางเขน

ตั้งอยู่ที่อาคาร 18 มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร เลขที่ 3 หมู่ 6 ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงอนุสาวรีย์ เขตบางเขน

จัดแสดงเรื่องราวของวัฒนธรรมและประเพณีเก่าแก่ของชาวบางเขน เช่น การทำระหัดวิดน้ำ การประดิษฐ์เครื่องมือจับสัตว์น้ำ การลงแขกเกี่ยวข้าว เทศกาลงานบุญ โดยเฉพาะงานวันสงกรานต์ที่เป็นเอกลักษณ์ของเขตบางเขน สถานที่สำคัญ เช่น วัดพระศรีมหาธาตุวรมหาวิหารและอนุสาวรีย์พิทักษ์รัฐธรรมนูญ เป็นต้น

10. เขตบางกอกใหญ่

ตั้งอยู่ภายในโรงเรียนฤทธิณรงค์รอน ริมนคลองบางกอกใหญ่ แขวงท่าพระ เขตบางกอกใหญ่

จัดแสดงเรื่องราวและเหตุการณ์สำคัญในประวัติศาสตร์ ตั้งแต่ครั้งมีฐานะเป็นเมืองท่าเมืองหน้าด่านการค้าในสมัยอยุธยา แล้วกลายเป็นศูนย์กลางการปกครองสมัยกรุงธนบุรี จนถึงเป็นถิ่นฐานที่อยู่ของเจ้านายและขุนนางสมัยรัตนโกสินทร์ รวมทั้งเรื่องราวของวิถีชีวิตชาวสวน ความหลากหลายทางเชื้อชาติและวัฒนธรรมความเชื่อของประชากรตลอดจนศาสนสถานสำคัญๆ ในท้องถิ่น

11. เขตบางกอกน้อย

ตั้งอยู่ภายในโรงเรียนวัดสุวรรณารามวิทยาคม 512 ซอยจรัญสนิทวงศ์ 32 ถนนจรัญสนิทวงศ์ แขวงศิริราช เขตบางกอกน้อย

บางกอกน้อย เป็นอีกย่านชุมชนที่เก่าแก่ที่สุดของกรุงเทพมหานคร และเป็นแหล่งรวมวิถีชีวิตและวัฒนธรรมอันงดงามที่สืบทอดกันมาแต่อดีต พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นฯ เขตบางกอกน้อยจึงนำเสนอเรื่องราวประวัติศาสตร์ในรูปแบบการสร้างบรรยากาศจำลองชุมชนวัฒนธรรมที่สำคัญ และ

ชุดนิทรรศการที่ออกแบบให้เข้ากับเอกลักษณ์ของพื้นที่ อาทิ ป้อมเมืองบางกอก ซึ่งเป็นตัวแทนของภาพรวมเมืองบางกอกในอดีต

12. เขตบางขุนเทียน

ตั้งอยู่ภายในโรงเรียนคลองพิทยาลงกรณ์ สุดสายถนนบางขุนเทียน – ชายทะเล เขตบางขุนเทียน

จัดแสดงเรื่องราวความเป็นมาและวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น โดยเฉพาะเรื่องราวของสวนบางขุนเทียนที่รู้จักกันทั่วไปในชื่อ สวนในบางลำภ้อันอุดมด้วยพืชผล ประเภทหมาก มะพร้าวและส้ม ตลอดจนเรื่องราวอันน่าสนใจของ ดินลักเค็ม และปายายเลนทะเลบางขุนเทียนหรือ ทะเลกรุงเทพฯ ซึ่งเปรียบเสมือนสะพานเชื่อมระบบนิเวศบกกับระบบนิเวศทะเล กลายเป็นแหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่สร้างอาชีพสำคัญให้แก่ชาวบ้านบางขุนเทียนอีกแห่งหนึ่ง

14. เขตบางซื่อ

ตั้งอยู่ที่โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดสร้อยทอง ถนนพระราชราษฎร์สาย 1 แขวงบางซื่อ เขตบางซื่อ

สิ่งที่น่าสนใจของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นฯเขตบางซื่อ คือ ภาพความภาคภูมิใจของท้องถิ่น อาทิ โรงเผาอิฐ สะพานพระราม 6 บริษัทปูนซิเมนต์ไทยจำกัดสินใช้ บริษัทบุญรอดบริวเวอรี่ จำกัด และถนนสายไม้ ซึ่งมีร้านค้าจำหน่ายผลิตภัณฑ์จากไม้เรียงรายไปตลอดสองข้างทาง นอกจากนี้ยังมีเรื่องราวของภูมิปัญญาและวิถีชีวิตชุมชน

15. เขตบางนา

ตั้งอยู่ที่วัดบางนาใน ถนนสุขุมวิท แขวงบางนา เขตบางนา

จัดแสดงเรื่องราวเกี่ยวกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ประวัติศาสตร์ สถานที่สำคัญ และชุมชนหลากหลายวัฒนธรรม เช่น ที่มาของชื่อเขต “บางนา” ชาวพันธุ์ท้องถิ่นของเขตบางนา ความเป็นอยู่ของชาวมอญในเขตบางนา แม่น้ำลำคลองในเขตบางนา และบางนาในสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 ความสำคัญของเขตบางนาในฐานะที่เป็นประตูสู่ภาคตะวันออกของกรุงเทพมหานคร ตลอดจนเรื่องราวของดีและแหล่งท่องเที่ยวในเขตบางนา

15. เขตบางรัก

ตั้งอยู่ภายในพิพิธภัณฑ์ชาวบางกอก ซอยเจริญกรุง 43 ถนนเจริญกรุง เขตบางรัก

บางรักจากอดีตถึงปัจจุบันคือแหล่งธุรกิจการค้านานาชาติที่สำคัญของกรุงเทพฯ และนำเสนอเรื่องราวที่เกิดขึ้นภายในชุมชนไว้ทุกด้านโดยเฉพาะอย่างยิ่งความเปลี่ยนแปลงในสังคมไทยอันเกิดจากการคบค้ากับชาวตะวันตก อาทิ ถนนที่สร้างด้วยเทคนิคฝรั่งเศสสายแรก แพลต

แห่งแรก โรงเรียนเอกชนแห่งแรกและยังารเสริมบรรยากาศย้อนยุคให้ชัดเจนขึ้นด้วยรูปทรงของบ้าน 3 หลัง และสิ่งของเครื่องใช้ของคนกรุงเทพฯ สมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 ที่จัดแสดงไว้ในบ้านอีกด้วย

16. เขตพญาไท

ตั้งอยู่ที่พิพิธภัณฑทร์กระจายเสียง กรมประชาสัมพันธ์ ซอยอารีย์ ถนนพระราม 6 เขตพญาไท จัดแสดงข้อมูลประวัติและสถานที่สำคัญแต่ครั้งอดีตจนถึงปัจจุบัน ที่บ่งบอกถึงพัฒนาการของสังคมไทย เช่น พระราชวังพญาไท โรงเรียนไพบรุษย์ พิพิธภัณฑรัตนาคารอมสินตลอดจนเรื่องของลำคลองในเขต ได้แก่ คลองประปา และคลองบางซื่อและผลิตภัณฑ์ชุมชนอันหลากหลาย

17. เขตพระโขนง

ตั้งอยู่ที่วัดธรรมมงคล ซอยปทุมวันวิถิ 20 ถนนสุขุมวิท 101 แขวงบางจาก เขตพระโขนง จัดแสดงความเป็นมาของเขตตั้งแต่ยังขึ้นอยู่กับ เมืองนครเขื่อนขันธ์ ซึ่งปัจจุบันคืออำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ เขตพระโขนงเปลี่ยนมาขึ้นอยู่กับกรุงเทพฯ เมื่อสมัยรัชกาลที่ 6 นอกจากนั้นเป็นเรื่องราวของวัดสำคัญในเขต อาทิ วัดธรรมมงคลเกาญูนนท์วรวิหาร วัดบุญรอดธรรมาราม

18. เขตพระนคร

ตั้งอยู่ที่ อาคารเรือนปั้นหยากายในสำนักงานเขตพระนคร ซอยสามเสน 3 แขวงวัดสามพระยา เขตพระนคร

นำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับศิลปวัตถุสถานภายในเขต ตลอดจนเรื่องราวของวิถีชีวิตตั้งแต่ในรั้วในวังจนถึงชีวิตชาวชุมชนเก่าแก่ต่างๆ เช่น ชุมชนสามแพร่ง ชุมชนบ้านบาตร ชุมชนบ้านพานถม และเรื่องของแหล่งการเรียนรู้ภายในเขต เช่น พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติศิลปะ พีระศรีอนุสรณ์ ตลอดจนถนนและที่น้ำสำคัญ

19. เขตยานนาวา

ตั้งอยู่ที่ศาลาทรงไทยวัดคลองภูมิ ถนนพระราม 3 แขวงช่องนนทรี เขตยานนาวา

นำเสนอภาพเปรียบเทียบยานนาวาในอดีตกับปัจจุบัน ภาพสะพานแขวนและถนนวงแหวน ทำให้เห็นถึงพัฒนาการสู่ความเป็นพื้นที่เศรษฐกิจสำคัญ พร้อมกับจัดแสดงเรื่องราวของการค้ากับประเทศจีนโดยใช้เรือสำเภา อันเป็นที่มาของเรือสำเภาวัดยานนาวา แสดงเรื่องราวของศิลปวัฒนธรรมและประเพณีของท้องถิ่น เช่น จิตรกรรมฝาผนังวัดช่องนนทรี งานวันอัฐมีบูชาวัดด่าน เป็นต้น

20. เขตราชบุรีบูรณะ

ตั้งอยู่ในโรงเรียนวัดประเสริฐสุทธาวาส ถนนราชบุรีบูรณะ เขตราชบุรีบูรณะ

จัดแสดงเอกลักษณ์ของท้องถิ่น นับตั้งแต่หลักฐานทางโบราณคดีที่แสดงความเป็นชุมชนเก่าแก่ เช่น เทวรูปหินทราย แบบศิลปะลพบุรี พบที่วัดประเสริฐสุทธาวาส ซึ่งทำให้สันนิษฐานได้ว่าน่าจะมีชุมชนในพื้นที่นี้แล้วตั้งแต่เมื่อราวพันปีก่อน นอกจากนี้ยังจัดแสดงความเป็นพื้นที่ สวนในบางกอก ย่านสวนผลไม้แหล่งส่งผลิตผลจากสวนเข้าไปขายในเมืองกรุง และแสดงพัฒนาการสู่ความเป็นย่านโกดัง คลังสินค้า เนื่องจากตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยามาแต่เดิมประกอบกับการขยายตัวของถนนหนทางในชั้นหลัง

21. เขตลาดกระบัง

ตั้งอยู่ที่วัดสุทธาโกชน์ หมู่ 7 แขวงทับยาว เขตลาดกระบัง

แม้ในปัจจุบันเขตลาดกระบังจะเป็นเขตอุตสาหกรรม แต่ก็อุดมสมบูรณ์ด้วยแหล่งศิลปวัฒนธรรม และงานประเพณี อันเกิดจากการผสมผสานทางวัฒนธรรมของผู้คนหลากหลายเชื้อชาติ ศาสนา พิพิธภัณฑสถานเขตลาดกระบังได้จัดเรื่องราวเกี่ยวกับวิถีชีวิตชาวมุสลิม และชุมชนมุสลิม อีกทั้งงานประเพณี การละเล่นสำคัญ เช่น การตักบาตรพระร้อย ตักบาตรน้ำผึ้ง การแห่ธงตะขาบ การเล่นสะบ้า เป็นต้น

22. เขตวังทองหลาง

ตั้งอยู่ที่พิพิธภัณฑสถานเจ้าพระยาบดินทรเดชา โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ซอยรามคำแหง 43/1 ถนนรามคำแหง แขวงวังทองหลาง เขตวังทองหลาง

จัดแสดงวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของประชากรเขตวังทองหลาง ซึ่งประกอบด้วยผู้ที่นับถือศาสนาพุทธ ศาสนาคริสต์ และศาสนาอิสลาม ตัวอย่างประเพณีสำคัญ เช่น การกวนข้าวทิพย์ของชาวไทยพุทธ และการเลี้ยงน้ำชาของชาวไทยมุสลิม และด้วยเหตุที่ชาววังทองหลางมีวิถีชีวิตผูกพันกับสายน้ำลำคลองจึงมีเรื่องของการจับปลาด้วยเครื่องมือต่างๆ เช่น การใช้ยอ ตลอดจนจนการนำใบทองหลางมาใช้ประกอบอาหาร

23. เขตสัมพันธวงศ์

ตั้งอยู่ที่โรงเรียนวัดปทุมคงคา ถนนทรงวาด แขวงสัมพันธวงศ์ เขตสัมพันธวงศ์

จัดแสดงเรื่องราวทางประวัติศาสตร์และวิถีชีวิตของชาวสัมพันธวงศ์ซึ่งส่วนใหญ่เป็นชาวไทยเชื้อสายจีน ตั้งแต่กำเนิดชุมชน การอพยพเคลื่อนย้ายของชาวจีนเข้ามาสู่เมืองไทยในยุคต่างๆ ข้อมูลด้านศิลปวัฒนธรรม ค่านิยมในการดำเนินชีวิต และการประกอบอาชีพ เช่น ร้านขายของชำ

แบบกว้างตั้ง ร้านค้าข้าวเม่างสังข์ ข้อมูลทั้งหมดได้รับการรวบรวมไว้ในรูปแบบชุดนิทรรศการ และการจำลองบรรยากาศที่สวยงาม ทันสมัยและเข้าใจง่าย

24. เขตสวนหลวง

ตั้งอยู่ที่ ศาลาไม้สักเรือนไทย วัดใต้ เขตสวนหลวง

จัดแสดงข้อมูลเกี่ยวกับประชากรชาวสวนหลวงซึ่งประกอบด้วยพุทธศาสนิกชนและมุสลิมเป็นส่วนใหญ่ บรรพชนของชาวมุสลิมในเขตสวนหลวงมาจากปัตตานีและมลายู เริ่มมาตั้งรกรากที่นี่ในสมัยรัชกาลที่ 3 นอกจากนั้นนำเสนอเรื่องราวของประเพณีสำคัญของเขต เช่น งานบุญมหาชาติ งานถวายสลากภัตทุเรียนและผลไม้ ระเพณีแข่งเรือ ทั้งยังเสนอเรื่องของวัดมหาบุศย์ ซึ่งมีชื่อเสียงโด่งดังเพราะผูกพันอยู่กับตำนานรักม่านากพระไชนง

25. เขตวัฒนา

ตั้งอยู่ที่โรงเรียนวัดภาชี ซอยเอกมัย 23 แขวงคลองตันเหนือ เขตวัฒนา

จัดแสดงความเป็นมาและเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์สำคัญของท้องถิ่น วิถีชีวิตในชุมชนของคนต่างเชื้อชาติ ศาสนา ทั้งพุทธ คริสต์ และอิสลาม นอกจากนี้ยังนำเสนอข้อมูลว่าด้วยสถานที่สำคัญและแหล่งท่องเที่ยวในเขต เช่น วัดธาตุทอง วัดภาชี ดารุ้ลมูหีฮีน (บ้านดอน) เรือนคำเที่ยงในสยามสมาคมและสถาบันปริัติ พนมยงค์ เป็นต้น

26. เขตหนองแขม

ตั้งอยู่ภายในวัดศรีนวลธรรมวิมล ซอยเพชรเกษม 81 เขตหนองแขม

จัดแสดงเรื่องราวของประวัติและแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น เช่น พัฒนาการของเขตหนองแขม วิถีชีวิตดั้งเดิมของชาวหนองแขมริมภาชีเจริญ วิถีการคมนาคมในคลองภาชีเจริญและเส้นทางคลองอื่นๆที่สำคัญ บุคคลสำคัญของเขตและแผนที่แสดงเส้นทางท่องเที่ยว นอกจากนี้วัดศรีนวลธรรมวิมล ซึ่งเป็นที่ตั้งของพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเขตหนองแขม ยังมีสภาพแวดล้อมอันร่มรื่นและเป็นศูนย์กลางการสนธิศิลปะการต่อสู้ของไทยด้วย

27. เขตหนองจอก

ตั้งอยู่ที่ อาคารพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติไม่มิ่งคลพระราชทาน 36 จังหวัด เขตหนองจอก

ประชากรในเขตหนองจอกร้อยละ 75 นับถือศาสนาอิสลาม เพราะบรรพบุรุษของมุสลิมในเขตนี้เข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่ตั้งแต่วัยรัชกาลที่ 3 นอกจากนี้เป็นผู้นับถือศาสนาพุทธและคริสต์ พุทธศาสนิกชนมีทั้งชาวไทยสยาม และชาวไทยรามัญ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเขตหนองจอกจึงนำเสนอเรื่องราวความหลากหลายทางเชื้อชาติ ศาสนาและวิถีชีวิตของประชากรในเขต ตลอดจนแนะนำสถานที่ที่มีความสำคัญและน่าสนใจ ได้แก่ วัดหนองจอก สำนักจุฬาราชมนตรีและสำนัก

คณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย เป็นต้น นอกจากนั้นยังนำเสนอเรื่องของ คลองแสนแสบ ซึ่งเป็นคลองสายสำคัญในประวัติศาสตร์ไทย

ตอนที่ 4 เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบเดลฟาย (Delphi Technique)

4.1 ประวัติความเป็นมาของเทคนิคเดลฟาย

พิมพรินทร์ ลิมปโชติ (2549) ได้นำเสนอว่า เดลฟาย (Delphi) เป็นชื่อวิหารอันศักดิ์สิทธิ์สมัยกรีกโบราณและเชื่อกันว่าเป็นที่อยู่ของเทพเจ้า ซึ่งมีความสามารถในการทำนายเหตุการณ์ในอนาคต ทำให้ประชาชนนิยมไปขอคำทำนาย คำว่าเดลฟาย จึงถูกนำมาใช้เป็นที่ชื่อเทคนิคหนึ่งในการวิจัยที่ใช้ทำนายเหตุการณ์ต่างๆ โดยอาศัยความคิดเห็นที่สอดคล้องกันหรือฉันทามติ (Consensus) ของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้ได้ข้อสรุปที่น่าเชื่อถือและนำมาใช้ในการประกอบการตัดสินใจในด้านต่างๆได้

เทคนิคเดลฟาย ได้เริ่มขึ้นในปีพ.ศ. 2495 โดยกองทัพสหรัฐอเมริกา เพื่อใช้ในการศึกษาและวิจัยโดยการสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ หลังจากนั้นไม่นานได้มีการเปิดเผยขึ้นครั้งแรกในปีพ.ศ. 2505 โดยโอลาฟ เฮลเมอร์ (Olaf Helmer) และนอร์แมน ซี ดาลกี (Norman C. Dalkey) นักวิจัยของบริษัทแรนด์ (Rand Corporation) ในแคลิฟอร์เนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นบริษัทที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการค้าอาวุธสงคราม โดยทั้งสองเชื่อว่าคำทำนายองค์ประกอบด้วยกัน 3 ประการ คือ

1. ความรู้ซึ่งมีหลักฐานสนับสนุน
2. ความคิดเห็นที่มีหลักฐานบางประการสนับสนุน
3. การเดาซึ่งมีหลักฐานมาสนับสนุน

จากนั้นนักวิจัยทั้งสองจึงได้เขียนบทความเรื่อง “ An Experimental Application of the Delphi Method to use of Expert ” ตีพิมพ์ลงในวารสาร Management Science ปีที่ 9 ฉบับที่ 3 เดือนเมษายนหลังจากนั้น เทคนิคนี้ได้รับความนิยมและนำไปใช้ในการวิจัยอย่างกว้างขวางทั้งในด้านเศรษฐกิจ สาธารณสุขและด้านอื่นๆ

4.2 ความหมายของเทคนิคเดลฟาย

สุวรรณา เชื้อรัตนพงศ์ (2528) ได้ให้ความหมายของเทคนิคเดลฟายไว้ว่า เป็นกระบวนการที่รวบรวมความคิดเห็นหรือการตัดสินใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเกี่ยวกับอนาคตจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สอดคล้องและมีความถูกต้องน่าเชื่อถือมากที่สุด โดยไม่ต้องนัดกลุ่มผู้เชี่ยวชาญให้มาประชุมกัน แต่ใช้การตอบแบบสอบถามแทนซึ่งโดยไม่จำกัด ทั้งยังประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายอีกด้วย นอกจากนี้ยังช่วยให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระและไม่ตกอยู่ใต้อิทธิพลความคิดเห็นของผู้อื่นหรือของเสียงส่วนใหญ่ในที่ประชุม โดย

รอบที่ 1 แบบสอบถามในรอบนี้มักเป็นคำถามปลายเปิด และถามอย่างกว้างๆ เพื่อเก็บรวบรวมความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคน

รอบที่ 2 แบบสอบถามรอบที่ 2 จะพัฒนาจากคำตอบที่ได้รับจากรอบแรก โดยผู้วิจัยจะรวบรวมความคิดเห็นที่ได้รับทั้งหมดเข้าด้วยกัน วิเคราะห์ออกมาเป็นประเด็นต่างๆ พร้อมทั้งตัดส่วนที่ซ้ำซ้อนออก แล้วส่งกลับไปให้ผู้เชี่ยวชาญตอบอีกครั้งหนึ่ง แบบสอบถามรอบนี้ ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนต้องให้ความสำคัญของแต่ละข้อ รวมทั้งให้เหตุผลหรือคำแนะนำลงในช่องว่างท้ายข้อด้วย แบบสอบถามรอบนี้โดยมากมักเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประเมินค่า ซึ่งในบางครั้งผู้วิจัยก็อาจเริ่มรอบแรกด้วยแบบสอบถามลักษณะนี้ก็ได้โดยเพิ่มคำถามปลายเปิดในตอนท้ายของแบบสอบถามเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม

รอบที่ 3 หลังจากที่ได้รับแบบสอบถามรอบที่ 2 คืนมาแล้วผู้วิจัยจะนำคำตอบแต่ละข้อมาคำนวณหาค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ แล้วสร้างแบบสอบถามใหม่โดยใช้ข้อความเดียวกับรอบที่ 2 เพียงแต่เพิ่มตำแหน่งมัธยฐานพิสัยระหว่างควอไทล์ และตำแหน่งที่ผู้ตอบแต่ละท่านตอบในรอบที่ 2 ลงไป แล้วส่งกลับไปให้ผู้ตอบท่านนั้นๆ อีกครั้งหนึ่ง เพื่อให้เปรียบเทียบคำตอบของตนเองกับมัธยฐานและพิสัยระหว่างควอไทล์กลุ่ม แล้วทบทวนว่าต้องการยืนยันคำตอบเดิมหรือต้องการเปลี่ยนคำตอบใหม่ หากยืนยันคำตอบเดิม ก็จะได้รับกรขอรับรองให้เขียนเหตุผลสั้นๆ ลงตอนท้ายของข้อนั้นๆ การส่งแบบสอบถามในรอบนี้จะส่งให้กับผู้ที่ตอบแบบสอบถามรอบที่ 2 แล้วเท่านั้น

รอบที่ 4 ผู้วิจัยจะทำตามขั้นตอนเดียวกับรอบที่ 3 แล้วส่งกลับไปให้ผู้ตอบทบทวนคำตอบอีกครั้ง ซึ่งโดยทั่วไปมักตัดรอบนี้ออก เพราะความคิดเห็นในรอบที่ 3 และรอบที่ 4 มีความแตกต่างกันน้อยมาก

จุมพล พูลภัทรชีวัน (2535) ให้ความหมายว่า เทคนิคเดลฟายคือกระบวนการหรือเครื่องมือที่รวบรวมความคิดเห็น การตัดสินใจ หรือลงข้อสรุปในเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างเป็นระบบ โดยรวบรวมและสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับเหตุการณ์หรือแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นในอนาคตจากผู้เชี่ยวชาญด้วยแบบสอบถาม เพื่อนำมาสู่ฉันทามติที่สอดคล้องต้องกันและข้อสรุปที่น่าเชื่อถือ

ดิลก บุญเรืองรอด (2538) กล่าวว่าเทคนิคเดลฟาย เป็นวิธีการนำความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาใช้อย่างมีระบบและมีแบบแผนหรือเป็นการค้นหาข้อขัดแย้งการตัดสินใจของกลุ่ม

เทียนฉาย กิระนันท์ (2539) กล่าวถึงเทคนิคเดลฟายว่า เป็นเทคนิคการวิเคราะห์อีกแบบหนึ่งที่ได้รับการประดิษฐ์และการพิจารณาขึ้นมาใช้เพื่อใช้ในการวิจัยโดยเฉพาะ อาจเรียก DT เป็นวิธีการที่ใช้กำหนดโครงสร้างของกระบวนการสื่อสารระหว่างสมาชิกในกลุ่มเพื่อให้บรรลุผลในการพิจารณาปัญหาที่ซับซ้อนมากๆ รวมกันโดยเฉพาะ ปัญหาเกี่ยวกับอนาคตเช่นนี้ จะเป็นปัญหาที่ยุ่งยากซับซ้อนมากๆ เกินกว่าที่คนใดคนหนึ่งจะสามารถวิเคราะห์ได้ถี่ถ้วนและรอบคอบพอ

บัญชา ส้ารวยริน (2540) กล่าวถึงเทคนิคเดลฟายว่า เป็นกระบวนการอย่างเป็นระบบในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นความคิดเห็นหรือการตัดสินใจของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในสาขาใดสาขาหนึ่งเกี่ยวกับแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นในอนาคต โดยการสัมภาษณ์หรือใช้แบบสอบถามในลักษณะของการระดมความคิด โดยที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญไม่จำเป็นต้องมาเผชิญหน้ากัน ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความเห็นสอดคล้องกันและมีความถูกต้องน่าเชื่อถือที่สุด

สุขวิทย์ ภูทอง (2541) กล่าวถึงเทคนิคเดลฟาย ว่าเป็นกระบวนการที่รวบรวมความคิดเห็นหรือการตัดสินใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเกี่ยวข้องกับอนาคตจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและมีความถูกต้องน่าเชื่อถือมากที่สุด โดยที่ผู้วิจัยไม่ต้องนัดสมาชิกในกลุ่มผู้เชี่ยวชาญมาประชุมกัน โดยตัดสินใจปัญหาในรูปแบบของการตอบคำถาม ซึ่งเทคนิคนี้จะทำให้ผู้วิจัยสามารถระดมความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญในที่ต่างๆ ได้โดยไม่มีข้อจำกัด รวมทั้งประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายอีกด้วย นอกจากนี้เทคนิคเดลฟายยังช่วยให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระและไม่ตกอยู่ในอิทธิพลทางความคิดเห็นของผู้อื่นหรือเสียงส่วนใหญ่

อาจสรุปได้ว่า กระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีงเสาะแสวงหาความคิดเห็นที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับความเป็นไปได้ในอนาคต โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ อันจะนำไปสู่ข้อสรุปที่น่าเชื่อถือ

4.3 แนวคิดพื้นฐานของเทคนิคเดลฟาย

อัญชรี เจียรนัยกุล (2540) ได้กล่าวว่า เทคนิคเดลฟายมีความคิดพื้นฐานมาจากภาษิตโบราณที่ว่า “สองหัวดีกว่าหัวเดียว” หรือ “หลายหัวดีกว่าหัวเดียว” นั่นคือการพิจารณาสรุปหรือตัดสินใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งควรเป็นการพิจารณาของกลุ่มบุคคลมากกว่าการพิจารณาตัดสินใจของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง และกลุ่มบุคคลดังกล่าวควรเป็นผู้ที่มีความรู้หรือมีประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องนั้นๆซึ่งจะทำให้ผลการพิจารณามีความถูกต้องน่าเชื่อถือยิ่งขึ้น

4.4 ข้อดีของเทคนิคเดลฟาย

อัญชรี เจียรนัยกุล (2540) ได้นำเสนอว่า เทคนิคเดลฟายมีข้อดีหลายประการดังนี้

1. สามารถรวบรวมความคิดเห็นจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญจำนวนมากได้อย่างกว้างขวางโดยไม่ต้องจัดการประชุม ลดข้อจำกัดด้านสภาพภูมิศาสตร์ในการเดินทาง ทำให้ประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย
2. คำตอบที่ได้จากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความน่าเชื่อถือ เพราะผู้เชี่ยวชาญสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ ไม่ถูกครอบงำทางความคิด ความคิดเห็นของผู้อื่นไม่กระทบต่อการพิจารณาของตนเพราะผู้เชี่ยวชาญไม่ทราบว่ามีใครที่เข้าร่วมโครงการ ทั้งนี้เพราะผู้วิจัยไม่ได้เปิดเผยรายชื่อผู้เชี่ยวชาญ
3. ข้อสรุปที่ได้จากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความน่าเชื่อถือ เพราะผู้เชี่ยวชาญมีโอกาสคิดอย่างรอบคอบเพราะมีการถามย้ำเพื่อให้ยืนยันคำตอบหลายรอบด้วยกัน
4. สามารถทราบลำดับความสำคัญของข้อมูลและเหตุผลในการตอบรวมทั้งความสอดคล้องของความคิดเห็นของกลุ่มได้อย่างดี
5. ความสอดคล้องของคำตอบของกลุ่มอธิบายได้ด้วยสถิติ ซึ่งโดยส่วนใหญ่เป็นสถิติการวัดแนวโน้มเข้าสู่ส่วนกลางและการวัดการกระจาย

6. เป็นเทคนิคที่มีขั้นตอนการดำเนินงานที่ไม่ซับซ้อนจนเกินไป ทั้งยังให้ผลที่มีประสิทธิภาพ และรวดเร็ว

4.5 ข้อจำกัดของเทคนิคเดลฟาย

อัญชวี เจียรนัยกุล (2540) ได้นำเสนอว่า

1. การคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญ ต้องเลือกผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ตลอดจนมีความยินดีที่จะให้ความร่วมมือในเรื่องที่ศึกษาอย่างแท้จริง จึงจะทำให้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือ หากผู้วิจัยไม่มีหลักเกณฑ์ที่ดีในการคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญ ทำให้ได้ผู้เชี่ยวชาญที่ไม่มีความรู้ในเรื่องนั้นอย่างเพียงพอก็จะทำให้ข้อสรุปที่จะได้จะขาดความน่าเชื่อถือ มีความคลาดเคลื่อน

2. การใช้เวลาในการตอบแบบสอบถามปลายเปิดมากเกินไปและการตอบแบบสอบถามหลายๆรอบเพื่อเป็นการกลั่นกรองความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญแม้เป็นวิธีการที่ดีแต่ทำให้ผู้เชี่ยวชาญรู้สึกถูกรบกวนมากเกินไป และไม่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามรอบต่อไป

3. การกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย อาจทำให้เป็นการปิดกั้นมุมมองของผู้เชี่ยวชาญ โดยการจำกัดกรอบความคิดผู้เชี่ยวชาญให้อยู่ภายใต้กรอบความคิดที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้นเท่านั้น

4. ผู้วิจัยขาดความรอบคอบหรือมีความลำเอียงในการพิจารณาวิเคราะห์คำตอบที่ได้ในแต่ละรอบ ผลที่ได้รับจะไม่เป็นที่น่าเชื่อถือ

5. แบบสอบถามที่ส่งไปสูญหายระหว่างทางหรือไม่ได้รับคำตอบกลับมาครบในแต่ละรอบ ทำให้ได้ข้อมูลไม่ครบตามที่ต้องการ

6. การกำหนดระยะเวลาของการทำนายเหตุการณ์ในอนาคตไม่ควรกำหนดในระยะที่ใกล้หรือไกลจนเกินไปเพราะอาจทำให้ข้อมูลที่ได้มีความคลาดเคลื่อนได้

7. ผลการวิจัยเป็นความรู้ลึกหรือสัญชาตญาณมากกว่าเป็นวิทยาศาสตร์

จากข้อจำกัดของเทคนิคเดลฟายดังกล่าว ถ้าเราพิจารณานำเทคนิคเดลฟายไปใช้อย่างเหมาะสมแล้วก็จะสามารถลดข้อจำกัดและช่วยให้ได้มากซึ่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือได้ และการพิจารณานำเทคนิคเดลฟายไปใช้อย่างเหมาะสมนั้น ต้องขึ้นอยู่กับส่วนประกอบที่สำคัญหลายด้าน ดังนี้

4.6 ส่วนประกอบที่สำคัญในเทคนิคเดลฟาย

พิมพรินทร์ ลิมปโชติ (2549) ได้นำเสนอว่า

1. ลักษณะของเรื่องที่ศึกษา

เรื่องที่จะนำมาศึกษาด้วยเทคนิคเดลฟายควรเป็นเรื่องที่จะนำไปสู่การวางนโยบายหรือคาดการณ์สิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต รวมถึงการกำหนดทางเลือกต่างๆ หรือเป็นประเด็นที่มุ่งศึกษาความคิดเห็นที่สอดคล้องต้องกันเพื่อนำมาแก้ปัญหาที่สลับซับซ้อนทั้งในเชิงโครงสร้างและการปฏิบัติงาน ตลอดจนศึกษาความสอดคล้องต่อเนื่องกันระหว่างเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของสิ่งต่างๆ เพื่อรับรู้สภาพการณ์ปัจจุบันซึ่งจะนำมาสู่การสรุปเป็นหลักการและแนวคิดร่วมกัน ลักษณะของปัญหาที่จะใช้เทคนิคเดลฟายอาจสรุปเป็นข้อๆ ได้ดังนี้

1.1 เป็นการคาดการณ์สิ่งที่จะเกิดในอนาคต

1.2 เป็นการศึกษาความสอดคล้องระหว่างเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของสิ่งต่างๆ

1.3 เป็นการศึกษาค่านิยมที่สอดคล้องต้องกัน

1.4 เป็นการประเมินผลสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

1.5 เป็นการศึกษารับรู้สถานการณ์ปัจจุบัน

2. ผู้เชี่ยวชาญ

2.1 ความสามารถของผู้เชี่ยวชาญ เนื่องจากเทคนิคเดลฟายเป็นการรวบรวมความคิดเห็นที่สอดคล้องต้องกันระหว่างผู้เชี่ยวชาญในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ดังนั้นผลการวิจัยจะมีความถูกต้องน่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถของผู้เชี่ยวชาญเป็นสำคัญ ผู้วิจัยจึงควรเลือกผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความสามารถในเรื่องนั้นๆ อย่างแท้จริงหรือเป็นผู้ที่มีส่วนร่วมรับผิดชอบ มีประสบการณ์ในประเด็นที่ศึกษาและควรเป็นผู้ที่สามารถอุทิศเวลาและเห็นความสำคัญของเรื่องที่ศึกษาวิจัยด้วย

2.2 จำนวนผู้เชี่ยวชาญ เป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญที่ต้องกำหนดให้เหมาะสมซึ่งผู้รู้หลายท่านให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการกำหนดจำนวนผู้เชี่ยวชาญไว้แตกต่างกัน ไม่มีการจำกัดจำนวนสูงสุดของผู้เชี่ยวชาญ ขึ้นอยู่กับลักษณะของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเป็นสำคัญ โธมัส ที แมค

มิลแลน (Macmillan, 1971 อ้างถึงใน พิมพรินทร์ ลิมปโชติ, 2549) พบว่า หากจำนวนผู้เชี่ยวชาญมีตั้งแต่ 17 คนขึ้นไป อัตราความลดของความคลาดเคลื่อนจะน้อยมากจนคงที่ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2.1 การลดของความคลาดเคลื่อนและจำนวนผู้เข้าร่วมโครงการ

จำนวนผู้เข้าโครงการ (Panel Size)	การลดลงของความคลาดเคลื่อน (Error Reduction)	การเปลี่ยนแปลงสุทธิ (Net Change)
1 – 5	1.20 – 0.70	0.50
5 – 9	0.70 – 0.58	0.12
9 – 13	0.58 – 0.54	0.04
13 – 17	0.54 – 0.50	0.04
17 – 21	0.50 – 0.48	0.02
21 – 25	0.48 – 0.46	0.02
25 – 29	0.46 – 0.44	0.02

ที่มา: Macmillan. The Delphi Techniques, 1971 อ้างถึงใน จุมพล พูลภัทรชีวิน. การวิจัยแบบเดลฟาย: เทคนิคและปัญหาที่พบในการวิจัย 2535.

2.3 ความร่วมมือของผู้เชี่ยวชาญ บางครั้งผู้วิจัยอาจมีปัญหาคือจะเลือกผู้เชี่ยวชาญเพราะไม่ทราบว่าเรื่องที่จะศึกษามีใครเชี่ยวชาญในสาขาวิชานั้นๆ วิธีการแก้ไขปัญหาที่ถูกต้องพยายามศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง หรือสอบถามจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรง เพื่อให้ได้ผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความสามารถตรงตามสาขาที่ต้องการ

นอกจากนี้ เมื่อกำหนดได้ว่าบุคคลใดเป็นผู้เชี่ยวชาญในประเด็นที่ศึกษาแล้วต้องมีการเชิญบุคคลนั้นโดยตรง การเชิญอาจเป็นการเชิญด้วยจดหมายหรือทางโทรศัพท์ก็ได้ โดยผู้วิจัยต้องอธิบายหัวข้อการวิจัย ประเด็นปัญหาวิจัย เวลาที่เริ่มศึกษาให้ข้อมูลเกี่ยวกับภาระหน้าที่ที่ท่านต้องปฏิบัติ รวมถึงขอความร่วมมือการเข้าร่วมเป็นผู้เชี่ยวชาญในการวิจัยด้วย

3. แบบสอบถาม

เนื่องจากเทคนิคเดลฟายเป็นการรวบรวมความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญด้วยแบบสอบถาม ดังนั้น แบบสอบถามนับได้ว่าเป็นหัวใจที่สำคัญยิ่ง โดยทั่วไปแบบสอบถามในเทคนิคเดลฟาย มี 2 ชนิด คือ แบบสอบถามปลายเปิดและแบบสอบถามปลายปิดชนิดมาตราส่วนประมาณค่า การเก็บรวบรวมข้อมูลในรอบแรกใช้แบบสอบถามปลายเปิด ส่วนรอบต่อมาจะใช้แบบปลายปิดชนิดมาตราส่วนประมาณค่าและเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เชี่ยวชาญได้ถกเถียงความคิดเห็นอย่างรอบคอบและมั่นใจ ในการตัดสินใจ จึงมีการถามย้ำ 3 รอบ หรือมากกว่า ลักษณะแบบสอบถามที่ใช้เทคนิคเดลฟายแต่ละรอบจึงมีความแตกต่างกัน

3.1 รอบแรก แบบสอบถามเป็นคำถามปลายเปิด จุดมุ่งหมายเพื่อเก็บรวบรวมความคิดเห็นอย่างกว้างๆจากผู้เชี่ยวชาญ บางครั้งผู้วิจัยอาจสร้างแบบสอบถามรอบแรกเป็นแบบสอบถามปลายเปิด คล้ายกับแบบสอบถามรอบที่ 2 เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เชี่ยวชาญกรณีเช่นนี้ ผู้วิจัยควรเว้นช่องว่างในส่วนท้ายของคำถามท้ายประโยค เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เชี่ยวชาญได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมตามความต้องการ

3.2 รอบที่ 2 แบบสอบถามในรอบนี้พัฒนามาจากแบบสอบถามในรอบแรก โดยนำความคิดเห็นอย่างกว้างๆจากผู้เชี่ยวชาญ บางครั้งผู้วิจัยอาจสร้างแบบสอบถามรอบแรกเป็นแบบสอบถามปลายปิด คล้ายแบบสอบถามรอบที่ 2 เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เชี่ยวชาญกรณีเช่นนี้ ผู้วิจัยควรเว้นช่องว่างในส่วนท้ายของคำถามท้ายประโยค เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เชี่ยวชาญได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมตามต้องการ

3.3 รอบที่ 3 ผู้วิจัยนำคำตอบแต่ละข้อที่ได้รับจากแบบสอบถามรอบที่ 2 ทั้งหมดหาค่ามัธยฐาน ฐานนิยม และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ แล้วสร้างแบบสอบถามรอบที่ 3 โดยใช้ข้อความคำถามเหมือนรอบที่ 2 และเพิ่มตำแหน่งค่ามัธยฐาน ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ให้ผู้เชี่ยวชาญได้พิจารณาเปรียบเทียบความคิดเห็นของตนกับคำตอบของกลุ่มและสามารถเปลี่ยนคำตอบของตนให้สอดคล้องกับคำตอบของกลุ่ม หากยืนยันคำตอบเดิม ต้องแสดงเหตุผลประกอบด้วย

3.4 ดำเนินการสร้างแบบสอบถามเช่นเดียวกับการสร้างแบบสอบถามในรอบที่ 3 จากนั้นส่งให้ผู้เชี่ยวชาญ พิจารณาคำตอบ จนกว่าได้ข้อสรุปที่เป็นฉันทามติ แต่โดยทั่วไปไม่เกิน 4 รอบ เพราะการเปลี่ยนแปลงของคำตอบที่ได้มีเพียงเล็กน้อยเท่านั้น

4. เวลาที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในแต่ละรอบ ผู้วิจัยต้องกำหนดเวลาให้พอเหมาะ ไม่เร่งรัดและเว้นระยะเวลานานเกินไป เพราะการเว้นระยะนานเกินไป อาจทำให้ผู้เชี่ยวชาญอาจขาดความต่อเนื่องทางความคิด เสียเวลาในการทบทวน ทำให้เกิดความเบื่อหน่าย จากการวิจัยพบว่า การวิจัยแต่ละครั้งใช้เวลาประมาณ 2 เดือน จำนวนวันที่น้อยที่สุดที่เหมาะสมในการกำหนดตอบกลับแบบสอบถามที่ส่งทางไปรษณีย์ตามที่มีผู้ศึกษาไว้ คือ ช่วงเวลา 7 วัน (Navin and Ford, 1976 อ้างถึงใน กนกวรรณ รุกขชาติ, 2541)

5. จำนวนรอบ

จำนวนรอบที่เหมาะสมของเทคนิคเดลฟาย ขึ้นอยู่กับการได้ข้อสรุปที่มีฉันทามติ หรือจนกว่าสามารถให้เหตุผลได้ว่าทำไมจึงไม่สามารถได้ข้อสรุปที่มีฉันทามติ โดยปกติการรวบรวมข้อมูลโดยใช้เทคนิคเดลฟายอย่างน้อยที่สุดจะต้องใช้ 2 รอบ แต่ไม่เกิน 4 รอบ

4.7 ปัญหาที่พบในการวิจัยโดยใช้เทคนิคเดลฟาย

พิมพรินทร์ ลิมปโชติ (2549) ได้นำเสนอว่า

1. ผู้วิจัยต้องมีความอดทนในการรอคอยหรือติดต่อกับผู้เชี่ยวชาญ และต้องใช้ความพยายามในการติดต่อทวงถามข้อมูล
2. เวลาที่ใช้ในการเก็บข้อมูลโดยหากในรอบแรกใช้การสัมภาษณ์ต้องใช้เวลาในการเก็บข้อมูลมาก หากผู้เชี่ยวชาญที่เข้าร่วมโครงการมีมากก็เสียเวลามากขึ้น
3. การตอบแบบสอบถามรอบที่ 3 กรณีที่ผู้เชี่ยวชาญคนหนึ่งมีความเห็นไม่ตรงกับกลุ่มผู้เชี่ยวชาญและหากยืนยันคำตอบเดิมจะมีข้อเรียกร้องให้แสดงเหตุผลประกอบ เงื่อนไขนี้ทำให้หลายคนเปลี่ยนความคิด
4. ในการวิเคราะห์ข้อมูล ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่ไม่สอดคล้องกับความเห็นของกลุ่มจะถูกตัดออกทั้งที่เป็นความคิดที่ดี ถูกต้องและมีประโยชน์
5. บางครั้งผู้เชี่ยวชาญอาจไม่เห็นความสำคัญเลยไม่ได้ตอบคำถามด้วยตนเอง ทำให้ผลวิจัยที่ได้ไม่ตรงจุดมุ่งหมายที่ต้องการ

4.8 เกณฑ์ในการพิจารณาฉันทามติของเดลฟาย

อัญชรี เจียนัยกุล (2540) ได้นำเสนอว่า

1. ระดับฉันทามติ (Degree of consensus) และความคงที่ (Stability) ของระดับฉันทามติ มีเกณฑ์พิจารณา ดังนี้

1.1 ระดับฉันทามติกำหนดว่า ข้อความใดที่ผู้ตอบมีความคิดเห็นสอดคล้อง ต้องกัน 75% ข้อความนั้นถือว่าได้รับฉันทามติ

1.2 ความคงที่ของฉันทามติกำหนดว่า ควรที่จะยุติการวิจัยเมื่อฉันทามติที่ได้ เพิ่มขึ้นหรือลดลงจากรอบที่ผ่านมาน้อยกว่า 20%

2. ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquatile Range) และค่าสัมบูรณ์ของผลต่างๆระหว่างฐานนิยมกับมัธยฐาน จากการศึกษาจากเอกสารพบว่า ถ้าข้อความใดที่มีพิสัยระหว่างควอไทล์ไม่เกิน 1.50 และค่าสัมบูรณ์ของผลต่างระหว่างฐานนิยมกับมัธยฐานมีค่าไม่เกิน 1.00 แสดงว่า ข้อความนั้นผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องต้องกันฉันทามติ

ตอนที่ 5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

สมจิตร ชี้แจง (2537) ได้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ พิพิธภัณฑสถานและห้องสมุดธรรมชาติวิทยา พ่อบาน วัดบางนมโค จังหวัดพระนครศรีอยุธยา : การวิจัยเพื่อพัฒนาแหล่งความรู้ในชุมชน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาแนวคิดและความเป็นมาของการก่อสร้างพิพิธภัณฑสถานและห้องสมุดพ่อบานที่นำมาจัดแสดงในรูปพิพิธภัณฑสถานเพื่อเป็นแหล่งความรู้ของชุมชน เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ แบบมีส่วนร่วม โดยใช้หลักการประสานกิจกรรม 3 อย่าง เข้าด้วยกัน คือ การเรียนรู้ การพัฒนา และการวิจัย ผลการวิจัย พบว่า การพัฒนาพิพิธภัณฑสถานและห้องสมุดธรรมชาติวิทยาพ่อบาน วัดบางนมโค เป็นความพยายามสร้างแหล่งความรู้ในชุมชน จนมีความสำเร็จขึ้นมาได้ในระดับหนึ่ง แม้ยังไม่มีระดับที่เรียกว่า พิพิธภัณฑสถานหรือห้องสมุดที่เป็นระบบอย่างแท้จริงก็ตาม ซึ่งจะต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคคลหลายฝ่ายในชุมชน โดยเฉพาะอย่างสูงนัยการศึกษาของโรงเรียนจังหวัด และหน่วยงานท้องถิ่นจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมอย่างจริงจัง อย่างไรก็ตาม พิพิธภัณฑสถานและห้องสมุดธรรมชาติวิทยาพ่อบาน นับเป็นวิธีการหนึ่งในการจัดบริการการศึกษาของโรงเรียนในลักษณะของแหล่งการเรียนรู้ นอกจากนี้ การจัดพิพิธภัณฑสถานในท้องถิ่นยังเป็นการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม โบราณสถาน ศิลปวัตถุ และเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ที่มีคุณค่ายิ่ง ควรแก่การศึกษาค้นคว้า และนำมาซึ่งความภาคภูมิใจของท้องถิ่น

พวงรัตน์ วิทย์ตมาภรณ์ (2541) ศึกษาวิจัยเรื่อง การใช้แหล่งความรู้ในชุมชนในการเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต (วิชาสังคมศึกษา) ในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น ผลการศึกษาพบว่า ครูผู้สอนมีความเห็นว่าการนำแหล่งความรู้ในชุมชนมาใช้ในการเรียนการสอนมีประโยชน์มากที่สุดต่อการเรียนการสอนวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต (วิชาสังคมศึกษา) ด้านผู้เรียน จากการสัมภาษณ์ พบว่าผู้เรียนมีความสนใจและกระตือรือร้นในการเรียน โดยใช้แหล่งความรู้จากชุมชน ต้องการให้ครูนำความรู้จากชุมชนมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนมากกว่าการสอนแบบปกติ เพราะเป็นวิธีการสอนอีกรูปแบบหนึ่งที่ผู้เรียนได้ไปสัมผัสกับสถานที่จริง ผู้เรียนเบื่อการเรียนเฉพาะในห้องเรียน

ศิรินทรา ปัทมคม (2544) ได้ทำการสำรวจความคิดเห็นของผู้บริหาร พิพิธภัณฑสถานท้องถิ่น ภัณฑารักษ์ ผู้บริหารโรงเรียน และครูศิลปศึกษา เกี่ยวกับการใช้พิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นเป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นการศึกษาจากประชากร

ในพื้นที่ที่พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นตั้งอยู่ทั่วประเทศ พบว่ากลุ่มประชากรมีความเห็นด้วยในระดับสูงทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการวางแผนการใช้ ด้านหลักการและความสำคัญของการใช้พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเป็นแหล่งเรียนรู้ ด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเป็นแหล่งเรียนรู้และด้านความคาดหวังต่อผลที่การใช้พิพิธภัณฑ์เป็นแหล่งเรียนรู้

สิริยุพา ศกุนตะเสฐียร (2545) ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารการใช้แหล่งการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการแผน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการดำเนินการ การปรับปรุงแก้ไข และการตรวจสอบ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้าหมวดวิชา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารการใช้แหล่งการเรียนรู้ในภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ มีการบริหารการใช้แหล่งการเรียนรู้แตกต่างจากโรงเรียนขนาดใหญ่ โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดเล็กอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ การบริหารการใช้แหล่งการเรียนรู้ของโรงเรียนที่ตั้งในเขตเทศบาลกับโรงเรียนที่ตั้งนอกเขตเทศบาลแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

จากงานวิจัยดังกล่าวข้างต้น พบว่า ในประเทศไทยเห็นความสำคัญของพิพิธภัณฑ์ในฐานะที่เป็นแหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญสำหรับบุคคล ในการจัดการศึกษาจึงควรนำความรู้จากแหล่งการเรียนรู้ดังกล่าวมาใช้ เนื่องจากทั้งผู้เรียนและผู้สอนเห็นความสำคัญและต้องการนำมาใช้ในการเรียนการสอนในการศึกษาในระบบโรงเรียน และมีความสำคัญต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต

งานวิจัยต่างประเทศ

Mullins (1999) ศึกษาผลกระทบที่มีต่อครูและนักเรียนจากการไปศึกษานอกสถานที่โดยใช้พิพิธภัณฑ์ทางธรรมชาติ ผลการศึกษาพบว่า การไปศึกษานอกสถานที่โดยใช้พิพิธภัณฑ์ทางธรรมชาติ ทำให้ครูและนักเรียนมีชีวิตใหม่และเกิดแรงจูงใจ สำหรับอุปสรรคของการจัดการศึกษานอกสถานที่ คือ ครูผู้สอนจะปิดกั้นตัวเองเพราะกลัวการพานักเรียนไปนอกสถานที่

Tortello (2002) ได้ศึกษาการพิจารณาบทบาทวัฒนธรรมที่มีต่อการศึกษาในภาคนโยบายและภาคปฏิบัติ ณ ประเทศจาไมก้า การวิเคราะห์เชิงคุณภาพในที่นี้ได้ยึดถือปฏิบัติของเด็กรักเรียนที่มีต่อประสบการณ์ที่พิพิธภัณฑ์เป็นขั้นพื้นฐานและการตรวจสอบบทบาทหน้าที่ของผู้ที่มี

ส่วนร่วมในพิพิธภัณฑสถานในเชิงทฤษฎีถูกนำมาใช้ในหัวข้อ คือ “เด็ก ๆ รับรู้ถึงวัฒนธรรมของเขาเอง” เด็ก ๆ ชาวจาไมก้าและประสบการณ์ของเด็ก ๆ ในพิพิธภัณฑสถานการศึกษาอย่างไม่เป็นทางการ และการพัฒนาความเป็นส่วนตัวพบว่าในปีศตวรรษ 1990 วัฒนธรรมในนโยบายพัฒนาระดับนานาชาติได้กลับมาเฟื่องฟู โดยสังเกตได้จากการประชุมด้านวัฒนธรรมได้ถูกจัดขึ้นอย่างมากมายและเอกสารด้านนโยบายได้ถูกตีพิมพ์ขึ้น ความร่วมมือในการพัฒนาแบบยั่งยืนเป็นสิ่งสะท้อนหนึ่งที่แสดงให้เห็นถึงความเข้าใจและความชื่นชอบในวัฒนธรรม (วิถีชีวิตของชาวจาไมก้า) การเชื่อมโยงระหว่างวัฒนธรรมและระบบการศึกษา ได้เริ่มถูกทบทวนท่ามกลางกลจักรของสิ่งเร้าทางวัฒนธรรมอื่นๆ และเหตุผลในการพัฒนาแบบยั่งยืนที่ขัดแย้ง กลจักรเหล่านี้มีความซับซ้อนในการพัฒนาจากภาคนโยบายสู่ภาคปฏิบัติ งานวิจัยชิ้นนี้ได้ใช้ประสบการณ์ด้านพิพิธภัณฑสถานแบบ cross – section ในการพิจารณาบทบาทวัฒนธรรมที่มีต่อการศึกษาในภาคนโยบายและภาคปฏิบัติ ณ ประเทศจาไมก้า การวิเคราะห์เชิงคุณภาพในที่นี้ได้ยึดถือปฏิบัติการของเด็กนักเรียนที่มีต่อประสบการณ์ที่พิพิธภัณฑสถานเป็นขั้นพื้นฐาน และการตรวจสอบบทบาทหน้าที่ของผู้ที่มีส่วนร่วมในพิพิธภัณฑสถานในเชิงทฤษฎีถูกนำมาใช้ ผู้ที่ต้องถูกตรวจสอบบทบาทได้แก่ ผู้ให้ความรู้ ผู้แลกเปลี่ยนวัฒนธรรม และผู้สร้างสังคม การทบทวนนโยบาย การสังเกตเด็ก ๆ ที่เข้าชมพิพิธภัณฑสถานและการสัมภาษณ์ผู้รับผิดชอบพิพิธภัณฑสถาน เช่น ครู ครูใหญ่ พนักงานพิพิธภัณฑสถาน สมาชิกกรรมการ และผู้กำหนดนโยบาย จะเป็นองค์ประกอบในการวิเคราะห์ของการศึกษานี้

จากงานวิจัยดังกล่าว สรุปได้ว่า พิพิธภัณฑสถานทั้งหลายที่ตั้งในประเทศที่กำลังพัฒนาสามารถเพิ่มโอกาสด้านความก้าวหน้าในการศึกษาและมีส่วนในการกระตุ้นการคิดเชิงวิเคราะห์ ความคิดสร้างสรรค์ และความชื่นชอบต่อผู้อื่นและต่อตนเอง อย่างไรก็ตามโอกาสในความก้าวหน้าด้านการศึกษาดังกล่าว จะเกิดขึ้นได้ถ้าบุคคลที่มีความรับผิดชอบด้านนโยบายการศึกษาและผู้บริหารมีความสามารถในการเปลี่ยนจากภาคนโยบายสู่ภาคปฏิบัติได้ ไม่ใช่เพียงแต่มองเห็นพิพิธภัณฑสถานเพียงโบราณวัตถุ หรือสิ่งก่อสร้างที่ไร้ชีวิต และควรตระหนักถึงความสำคัญของผู้เข้าชมพิพิธภัณฑสถานที่เป็นวัยเด็กด้วย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาสภาพปัจจุบันในการจัดการพิพธิภณท์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตและเพื่อพัฒนาแนวทางในการจัดการพิพธิภณท์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นการรวบรวมความคิดเห็นที่สอดคล้องกันในกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบเดลฟายในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งมีรายละเอียดวิธีดำเนินการวิจัย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันในการจัดการพิพธิภณท์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ระยะที่ 2 การศึกษาแนวทางในการจัดการพิพธิภณท์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยใช้เทคนิคเดลฟาย

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันในการจัดการพิพธิภณท์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต

1.1 การศึกษารวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยศึกษาสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับการบริหารจัดการพิพธิภณท์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครใน 10 ด้าน ได้แก่ ด้านจุดมุ่งหมายและนโยบายของพิพธิภณท์ ด้านการบริหารจัดการพิพธิภณท์ ด้านบุคลากร ด้านกิจกรรมที่พิพธิภณท์จัดในฐานะแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านวิธีการจัดให้พิพธิภณท์เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านการให้บริการ ด้านการประสานงานกับหน่วยงานและการสร้างเครือข่าย ด้านการติดตามประเมินผลและด้านความต้องการการสนับสนุนจากรัฐบาล โดยสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่จากพิพธิภณท์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครจำนวน 3 แห่ง ได้แก่ พิพธิภณท์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครเขตบางกอกน้อย พิพธิภณท์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครเขตบางรัก และพิพธิภณท์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครเขตวังทองหลาง

1.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

พิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นกรุงเทพมหานครจำนวน 3 แห่ง ได้แก่ พิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นกรุงเทพมหานครเขตบางกอกน้อย พิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นกรุงเทพมหานครเขตบางรัก และพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นกรุงเทพมหานครเขตวังทองหลาง

1.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นกรุงเทพมหานครเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจำนวน 1 ชุด โดยเป็นแบบสัมภาษณ์อย่างไม่มีโครงสร้างและข้อคำถามมีลักษณะปลายเปิด ที่มีเนื้อหาครอบคลุม ทั้ง 10 ด้าน ได้แก่ ด้านจุดมุ่งหมายและนโยบายของพิพิธภัณฑสถานด้านการบริหารจัดการพิพิธภัณฑสถาน ด้านบุคลากร ด้านกิจกรรมที่พิพิธภัณฑสถานจัดในฐานะแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านวิธีการจัดให้พิพิธภัณฑสถานเป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านการให้บริการ ด้านการประสานงานกับหน่วยงานและการสร้างเครือข่าย ด้านการติดตามประเมินผลและด้านความต้องการการสนับสนุนจากรัฐบาล

1.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาสภาพปัจจุบันในการจัดการพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยวิธีการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง ได้ดำเนินการดังนี้

- 1.1 ผู้วิจัยติดต่อกับเจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นกรุงเทพมหานครทางโทรศัพท์เพื่อนัดหมายการสัมภาษณ์
- 1.2 ผู้วิจัยส่งหนังสือขอความร่วมมือในการสัมภาษณ์ จากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- 1.3 ผู้วิจัยเดินทางไปสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นกรุงเทพมหานครด้วยตนเอง ทั้ง 3 แห่ง
- 1.4 ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาสังเคราะห์ในการวิเคราะห์เนื้อหา

1.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาสภาพปัจจุบันในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง แล้วนำมาสังเคราะห์เนื้อหาที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้มาสู่ข้อคำถามในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ศึกษาแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยใช้เทคนิคเดลฟาย ในระยะที่ 2 ต่อไป

ระยะที่ 2 การศึกษาแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยใช้เทคนิคเดลฟาย

2.1 การศึกษารวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการศึกษา ค้นคว้า และรวบรวมข้อมูล จากเอกสาร ตำรา บทความ รายงาน งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องพิพิธภัณฑ์สถาน พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น แหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตและเทคนิคการวิจัยแบบเดลฟาย ซึ่งนำไปใช้ในการวิจัยและสร้างเครื่องมือ วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล

2.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร จำนวน 27 แห่ง
กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านพิพิธภัณฑ์ จำนวน 20 ท่าน ประกอบด้วย

1. ผู้บริหารพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร จำนวน 7 ท่าน
2. เจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร จำนวน 7 ท่าน
3. ผู้เชี่ยวชาญด้านพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร จำนวน 6 ท่าน

ซึ่งกลุ่มผู้เชี่ยวชาญจะต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้

1. เป็นผู้มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น และการศึกษาตลอดชีวิต
2. เป็นผู้บริหารหรือเจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นและมีประสบการณ์ในการทำงานไม่ต่ำกว่า 5 ปี
3. เป็นผู้มีความสำคัญหรือมีผลงานเกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นหรือผลงานเกี่ยวกับการศึกษาตลอดชีวิต

4. เป็นผู้มีประสบการณ์ ความรู้ด้านวิชาการ หรือด้านปฏิบัติการเกี่ยวกับการศึกษานอกโรงเรียน

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญได้มาจากผู้ที่มีคุณสมบัติอย่างน้อย 2 ข้อ จากคุณสมบัติดังกล่าวข้างต้น โดยขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาและร่วมกันกำหนดผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน แล้วให้ผู้เชี่ยวชาญแนะนำผู้เชี่ยวชาญท่านอื่นๆ จนครบตามจำนวนด้วยวิธีแนะนำอ้างอิงแบบลูกโซ่ (Snowball Sampling)

2.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเครื่องมือวิจัย ตามเทคนิคแบบเดลฟาย ดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์อย่างไม่มีโครงสร้างเพื่อใช้ในการสอบถามความคิดเห็นเบื้องต้นให้ได้ ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต

2. แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยใช้เทคนิคเดลฟาย จำนวน 3 ชุด คือ

2.1 แบบสอบถามปลายเปิด (รอบที่ 1) เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต

2.2 แบบสอบถามรอบที่ 2 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามแบบของลิเคอร์ท สเกล (Likert Scale) โดยข้อความทั้งหมดนำมาจากคำตอบของผู้เชี่ยวชาญจากการสอบถามในรอบที่ 1

2.3 แบบสอบถามรอบที่ 3 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) โดยส่งให้ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเดิมแสดงความคิดเห็น ซึ่งแบบสอบถามนี้มีลักษณะเหมือนแบบสอบถามชุดที่ 2 ทุกประการ ยกเว้นผู้วิจัยได้นำเสนอค่ามัธยฐาน ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์และตำแหน่งคำตอบเดิมของทุกข้อความที่ผู้เชี่ยวชาญท่านนั้นได้ให้ไว้

ผู้วิจัยได้แบ่งขั้นตอนการสร้างเครื่องมือวิจัย ออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การสร้างแบบสัมภาษณ์ โดยสร้างอย่างไม่มีโครงสร้างเพื่อศึกษาแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งประกอบด้วย

1.1 การศึกษา วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานขององค์ประกอบต่างๆที่เกี่ยวข้อง ศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎี หลักการของเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต

1.2 นำข้อมูลเบื้องต้นที่ได้จากข้อ 1.1 มารวมกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านพิพิธภัณฑ์ จำนวน 5 ท่าน โดยใช้แบบสัมภาษณ์อย่างไม่มีโครงสร้าง สรุปเป็นข้อมูลประกอบการสร้างเครื่องมือที่ใช้เทคนิคเดลฟายรอบที่ 1

ตอนที่ 2 การสร้างแบบสอบถามเพื่อสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต จำนวน 20 ท่าน จำนวน 3 รอบ โดยรอบที่ 1 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต

แบบสอบถามรอบที่ 1 มีขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

1. ศึกษา วิเคราะห์ และสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี หลักการ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มารวมกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน และจากการศึกษาสภาพปัจจุบันในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร ทั้ง 3 แห่ง แล้วนำมาเป็นกรอบในการสร้างแบบสอบถามปลายเปิดในรอบที่ 1 โดยการแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อให้ครอบคลุมประเด็นที่ต้องการศึกษา

2. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบปรับปรุง

3. ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

4. นำแบบสอบถามเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเข้าใจเกี่ยวกับข้อคำถามและรูปแบบของแบบสอบถาม

แบบสอบถามรอบที่ 2 มีขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

1. ผู้วิจัยนำคำตอบที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 1 มาวิเคราะห์เนื้อหาและแจกแจงความถี่ของแต่ละคำตอบ เพื่อนำมาประกอบกับเอกสารอื่น ๆ ที่ได้มาจากการศึกษา จากนั้นนำข้อมูลทั้งหมดที่ได้มาสร้างเป็นแบบสอบถามรอบที่ 2

2. แบบสอบถามรอบที่ 2 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามแบบของลิเคอร์ท สเกล (Likert Scale) ซึ่งสร้างเป็นคำถามจากการรวบรวมความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญรอบแรก ให้นำหนักคะแนนเป็น 5 ระดับ ดังนี้ (Best, 1970)

5	หมายถึง	เห็นด้วยมากที่สุด
4	หมายถึง	เห็นด้วยมาก
3	หมายถึง	เห็นด้วยปานกลาง
2	หมายถึง	เห็นด้วยน้อย
1	หมายถึง	เห็นด้วยน้อยที่สุด

3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ 1 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเข้าใจในการใช้ภาษา

แบบสอบถามรอบที่ 3 มีขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

1. แบบสอบถามรอบที่ 3 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) มีลักษณะเหมือนแบบสอบถามชุดที่ 2 ทุกประการ ยกเว้นผู้วิจัยจะนำเสนอค่าสถิติ ได้แก่ มัธยฐาน ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ และตำแหน่งคำตอบเดิมของทุกข้อความที่ผู้เชี่ยวชาญท่านนั้นได้ให้ไว้ในแบบสอบถามรอบที่ 2 เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาทบทวนหรือเปลี่ยนแปลงคำตอบที่ไม่ได้อยู่ในขอบเขตของพิสัยควอไทล์หรือยืนยันคำตอบพร้อมทั้งแสดงเหตุผล หลังจากนั้นผู้วิจัยจะนำคำตอบที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 3 มาวิเคราะห์เพื่อสรุปความคิดเห็นที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม

2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยแบ่งการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 การศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับการกำหนดกรอบแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยวิธีการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง ได้ดำเนินการดังนี้

- 1.1 ผู้วิจัยติดต่อกับผู้เชี่ยวชาญทางโทรศัพท์เพื่อบันทึกหมายการสัมภาษณ์
- 1.2 ผู้วิจัยส่งหนังสือขอความร่วมมือในการสัมภาษณ์ จากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1.3 ผู้วิจัยเดินทางไปสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้วยตนเอง จำนวน 5 ท่าน

1.4 ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาสังเคราะห์เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิดเพื่อใช้เป็นแบบสอบถามในรอบที่ 1 ในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยเทคนิคเดลฟายต่อไป

ขั้นที่ 2 การศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้วยแบบสอบถามเทคนิคเดลฟาย จำนวน 3 รอบ ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

2.1 ผู้วิจัยติดต่อผู้เชี่ยวชาญด้วยตนเองทางโทรศัพท์ จำนวน 20 ท่าน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามด้วยเทคนิคเดลฟาย จำนวน 3 รอบ

2.2 ผู้วิจัยขอหนังสือเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตอบแบบสอบถามจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2.3 ผู้วิจัยติดต่อผู้เชี่ยวชาญแล้วจัดส่งแบบสอบถามรอบที่ 1 พร้อมกับหนังสือขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตอบแบบสอบถามให้ด้วยตนเองและทางไปรษณีย์

2.4 ผู้วิจัยโทรศัพท์ติดต่อผู้เชี่ยวชาญโดยตรงและติดตามแบบสอบถามกลับคืน

2.5 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามรอบที่ 1 มาทำการรวบรวมความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญวิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อรวบรวมความคิดเห็นที่เหมือนกัน หรือใกล้เคียงกันและแยกความคิดเห็นที่แตกต่างกัน มาวิเคราะห์และพัฒนาเป็นแบบสอบถามรอบที่ 2

2.6 ผู้วิจัยทำหนังสือขอบคุณผู้เชี่ยวชาญที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามในรอบที่ 1 พร้อมส่งแบบสอบถามรอบที่ 2 ทั้งทางไปรษณีย์และนำไปให้ด้วยตนเอง

2.7 ผู้วิจัยโทรศัพท์แจ้งให้ผู้เชี่ยวชาญทราบและติดตามแบบสอบถามกลับคืน

2.8 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามรอบที่ 2 ที่ผู้เชี่ยวชาญได้พิจารณาลงน้ำหนักของความสำคัญในแต่ละข้อคำถาม เพื่อหาค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ในแต่ละคำตอบของผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านมาวิเคราะห์และพัฒนาเป็นแบบสอบถามรอบที่ 3

2.9 ผู้วิจัยทำหนังสือขอบคุณผู้เชี่ยวชาญที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามในรอบที่ 1 และรอบที่ 2 พร้อมทั้งส่งแบบสอบถามรอบที่ 3 โดยส่งทางไปรษณีย์และนำไปให้ด้วยตนเอง

2.10 ผู้วิจัยโทรศัพท์แจ้งให้ผู้เชี่ยวชาญทราบและติดตามแบบสอบถามกลับคืน

2.11 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามรอบที่ 3 ที่ผู้เชี่ยวชาญได้พิจารณาถ่วงน้ำหนักของ ความสำคัญในแต่ละข้อคำถาม เพื่อหาค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ในแต่ละคำตอบ ของผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านเพื่อยืนยันคำตอบ แล้วผู้วิจัยสรุปข้อความที่ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็น สอดคล้องกัน โดยพิจารณาจากค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ที่คำนวณได้จาก แบบสอบถามรอบที่ 3 และกำหนดเป็นแนวทางในการจัดการพิพธิภณท์ที่ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้ เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต

2.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้เทคนิคเดลฟาย จำนวน 3 รอบ

แบบสอบถามรอบที่ 1 เป็นการวิเคราะห์เนื้อหาจากคำตอบของคำถามปลายเปิด เพื่อจัด รวบรวมความคิดเห็นที่ได้ทั้งหมดเข้าด้วยกัน นำมาวิเคราะห์พิจารณา และตัดสินข้อมูลที่ซ้ำกัน ออกไป แล้วนำมาจัดเป็นข้อย่อย หากข้อใดผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นเหมือนกันมากกว่าร้อยละ 60 นำมาสร้างเป็นข้อคำถามในแบบสอบถามรอบที่ 2 ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

แบบสอบถามรอบที่ 2 เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับกลับคืนมาจากผู้เชี่ยวชาญ โดย คำนวณหาค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ในทุกข้อความแล้วแสดงค่าสถิติที่ แบบสอบถามรอบที่ 3 เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญลงความเห็นอีกครั้งว่าจะยืนยันคำตอบเดิมหรือ เปลี่ยนแปลงคำตอบ

แบบสอบถามรอบที่ 3 เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์เหมือนรอบที่ 2 ผู้วิจัยนำผลวิเคราะห์ครั้งนี้เสนอในการวิเคราะห์ (บทที่ 4) วิเคราะห์ข้อมูล โดยการคำนวณค่าทางสถิติ โดยใช้โปรแกรม SPSS for Window คือ

1. มัธยฐาน (Median) เพื่อจะทราบว่าคุณค่าตามข้อคำถามนั้นเป็นข้อความที่เป็นไป ได้มากหรือน้อย หรือผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยกับข้อความนั้นในระดับสูงหรือต่ำ ซึ่งค่ามัธยฐานของ คำตอบในแต่ละข้อที่คำนวณได้จากแบบสอบถามมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ผู้วิจัยนำมาแปลผล ตามเกณฑ์ที่กำหนดดังนี้ (Best, 1970)

ค่ามัธยฐานมีค่าเท่ากับ	4.50 – 5.00	หมายถึง	ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าข้อความนั้นเป็นจริงมากที่สุด
ค่ามัธยฐานมีค่าเท่ากับ	3.50 – 4.49	หมายถึง	ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าข้อความนั้นเป็นจริงมาก
ค่ามัธยฐานมีค่าเท่ากับ	2.50 – 3.49	หมายถึง	ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าข้อความนั้นเป็นจริงปานกลาง
ค่ามัธยฐานมีค่าเท่ากับ	1.50 – 2.49	หมายถึง	ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าข้อความนั้นเป็นจริงน้อย
ค่ามัธยฐานมีค่าเท่ากับ	1.00 – 1.49	หมายถึง	ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าข้อความนั้นเป็นจริงน้อยที่สุด

2. พิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquatile Range) เพื่อแสดงตำแหน่งข้อมูลที่ทำให้ผู้เชี่ยวชาญตอบแล้วจึงนำผลที่ได้มาสรุปเป็นแนวทางในการจัดการพิพธิภณท์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งมีรายละเอียดของเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ตั้งแต่ 0.01 – 0.99 หมายความว่า คำตอบมีความสอดคล้องกันสูงมาก

ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ตั้งแต่ 1.00 – 1.99 หมายความว่า คำตอบมีความสอดคล้องกันสูง

ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ตั้งแต่ 2.00 – 2.99 หมายความว่า คำตอบมีความสอดคล้องกันต่ำ

ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ตั้งแต่ 3.00 ขึ้นไป หมายความว่า คำตอบไม่มีความสอดคล้องกัน

ผู้วิจัยคำนวณค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ โดยนำวิธีของกรราซส์และสแตนเลย์ (Glass and Stanley, 1970 อ้างถึงใน พิมพ์รินทร์ ลิมปโชติ, 2549) คือคำนวณค่าความแตกต่างระหว่างควอไทล์ที่ 3 กับควอไทล์ที่ 1 ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของข้อความที่มีค่าน้อยกว่า 1.50 แสดงว่า ความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อข้อความนั้นๆในแต่ละข้อความมีความสอดคล้องกันสูงถึงสูงมาก หากค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ที่คำนวณได้ในแต่ละข้อความมากกว่า 1.50 แสดงว่ากลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่อข้อความแต่ละข้อไม่สอดคล้องกัน

3. ฐานนิยม (Mode) ผู้วิจัยหาค่าฐานนิยมของแต่ละข้อความ จากความถี่ของระดับคะแนนจาก 1 ถึง 5 ถ้าระดับคะแนนใดมีความถี่สูงสุดถือว่าเป็นค่าฐานนิยมของข้อความนั้นในกรณีที่มีความถี่สูงสุดของระดับคะแนนที่อยู่ติดกัน จะถือเอาค่ากลางระหว่างคะแนนทั้งสองนั้นเป็น

ค่าฐานนิยม สำหรับกรณีที่มีความถี่สูงของระดับคะแนนเท่ากัน แต่ระดับคะแนนไม่ได้ยู่ติดกันถือ ว่าระดับคะแนนของข้อความที่มีความถี่เท่ากันทั้งสองนั้นเป็นค่าฐานนิยม

4. ความแตกต่างระหว่างค่าฐานนิยมกับค่ามัธยฐาน ผู้วิจัยคำนวณค่าฐานนิยมและค่ามัธยฐานของแต่ละข้อความแล้วนำมาหาค่าความแตกต่าง โดยค่าสัมบูรณ์ของความแตกต่างมีค่าไม่เกิน 1 จึงถือว่ากลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกัน (Glass and Stanley, 1970 อ้างถึงใน พิมพรินทร์ ลิมปโชติ, 2549)

5. เกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินชั้นตามติของผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยได้นำเอาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแนวทางในการจัดการพิพธิภณที่ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทั้ง 10 ด้านที่มีความสอดคล้องกัน โดยที่ดัชนีนั้นมีค่ามัธยฐานตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป ค่าความแตกต่างระหว่างค่ามัธยฐานกับฐานนิยม ไม่เกิน 1 ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ไม่เกิน 1.50 และผู้เชี่ยวชาญต้องเห็นด้วยมากที่สุดอย่างน้อยร้อยละ 75 ขึ้นไป มาสรุปเป็นผลการวิจัยเรื่อง แนวทางในการจัดการพิพธิภณที่ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ในการสรุปคำตอบในแบบสอบถามรอบสุดท้ายที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเป็นไปได้มากที่สุดต้องมีค่ามัธยฐานตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และมีการสอดคล้องกันของคำตอบสูงถึงสูงมาก ซึ่งมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.50 และความแตกต่างระหว่างค่าฐานนิยมกับค่ามัธยฐานไม่เกิน 1 นำมาสังเคราะห์กับข้อมูลเบื้องต้น ซึ่งได้ศึกษา วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานขององค์ประกอบต่างๆที่เกี่ยวข้อง จากแนวคิด ทฤษฎี หลักการจากเอกสารและงานวิจัย มาสรุปเป็นแนวทางในการจัดการพิพธิภณที่ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ส่วนคำตอบของผู้เชี่ยวชาญที่มีค่าความเหมาะสมตั้งแต่ เหมาะสมปานกลางถึงเหมาะสมน้อยที่สุดคือมีค่าค่ามัธยฐานน้อยกว่า 3.50 และค่าความสอดคล้องของคำตอบต่ำถึงไม่มีความสอดคล้องกัน ซึ่งมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์มากกว่า 1.50 ขึ้นไป จะไม่นำข้อมูลมากำหนดในแนวทางในการจัดการพิพธิภณที่ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องแนวทางในการจัดการพิพธิภณท์ท้องถินกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันในการจัดการพิพธิภณท์ท้องถินกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตและเพื่อพัฒนาแนวทางในการจัดการพิพธิภณท์ท้องถินกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยใช้เทคนิคการวิจัยเดลฟาย (Delphi Technique) ศึกษาจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทางด้านพิพธิภณท์ท้องถินและการศึกษานอกระบบโรงเรียน จำนวน 20 ท่าน ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS คำนวณค่ามัธยฐาน ค่าฐานนิยม และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทางผู้วิจัยได้เสนอไว้ 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันในการจัดการพิพธิภณท์ท้องถินกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์แนวทางในการจัดการพิพธิภณท์ท้องถินกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยใช้เทคนิคเดลฟาย

2.1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้เชี่ยวชาญ

2.2 ผลการสังเคราะห์แนวทางในการจัดการพิพธิภณท์ท้องถินกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในรอบที่ 1

2.3 ผลการพิจารณาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับแนวทางในการจัดการพิพธิภณท์ท้องถินกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต จากการตอบแบบสอบถามในรอบที่ 2

2.4 ผลการพิจารณาฉันทามติของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับแนวทางในการจัดการพิพธิภณท์ท้องถินกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต จากการตอบแบบสอบถามในรอบที่ 3

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร จำนวน 3 แห่ง ได้แก่ พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครเขตบางกอกน้อย พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครเขตบางรัก และพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครเขตวังทองหลาง โดยใช้แบบสัมภาษณ์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร ซึ่งครอบคลุมทั้ง 10 ด้าน ได้แก่ ด้านจุดมุ่งหมายและนโยบายของพิพิธภัณฑ์ ด้านการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ ด้านบุคลากร ด้านกิจกรรมที่พิพิธภัณฑ์จัดในฐานะแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านวิธีการจัดให้พิพิธภัณฑ์เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านการให้บริการ ด้านการประสานงานกับหน่วยงานและการสร้างเครือข่าย ด้านการติดตามประเมินผลและด้านความต้องการการสนับสนุนจากรัฐบาล ได้ผลการสังเคราะห์ดังนี้

ด้านจุดมุ่งหมายและนโยบายของพิพิธภัณฑ์

จากการศึกษา พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร ทั้ง 3 แห่ง ได้แก่ พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครเขตบางกอกน้อย พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครเขตบางรัก และพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครเขตวังทองหลาง พบว่า จุดมุ่งหมายยังไม่ชัดเจน ไม่สามารถตอบสนองประชาชนเกี่ยวกับการส่งเสริมการศึกษานอกระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัยมากเท่าที่ควรเนื่องจาก พิพิธภัณฑ์ตั้งอยู่ในบริเวณโรงเรียน ซึ่งเป็นสถานที่ราชการ จึงมี วันและเวลาเปิดและปิด ที่แน่นอน ประชาชนจึงไม่สะดวกในการเข้าใช้บริการและคิดว่าจำกัดกลุ่มเป้าหมาย โดยเฉพาะนักเรียนและนักศึกษาเท่านั้น จึงทำให้มีผู้ใช้บริการน้อยกว่าในช่วงแรกๆที่มีการจัดตั้ง ทั้งที่พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นนี้มีประโยชน์และมีความสำคัญมากต่อทุกคน ดังที่เจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครกล่าวว่า

“ รู้สึกว่า ในเรื่องของจุดมุ่งหมายและนโยบายในการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์นี้ ยังคงเป็นนามธรรมอยู่ หลาย คนยังไม่เข้าใจว่ามีจุดมุ่งหมายอะไร จึงทำให้ประชาชนไม่เห็นความสำคัญหรือประโยชน์จากการเข้าใช้บริการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นมากเท่าที่ควร “

(เจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑ์ ๑ เขตบางกอกน้อย คนที่ 1)

“ จุดมุ่งหมายและนโยบาย ยังไม่สนับสนุนในเรื่องของการศึกษาตามอัธยาศัย เนื่องจากมีข้อจำกัดในเรื่องของวัน เวลา ที่พิพิธภัณฑสถานเปิดให้บริการ เพราะตั้งอยู่ภายในโรงเรียนซึ่งเป็นสถานที่ราชการ จึงทำให้ผู้ใช้บริการคิดว่า ไม่สามารถเข้าชมได้ทุกวัน จึงไม่มีความสะดวกในการเข้าชม “

(เจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑสถาน ๔ เขตบางกอกน้อย คนที่ 2)

“ จุดมุ่งหมายยังไม่มีที่ชัดเจนมากเท่าที่ควร ไม่ตอบสนองการศึกษาตามอัธยาศัยหรือการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชนในท้องถิ่นมากเท่าที่ควร เพราะยังมีข้อจำกัดในเรื่องของกลุ่มเป้าหมาย คนส่วนใหญ่คิดว่าต้องเป็นนักเรียนหรือนักศึกษาเท่านั้นที่จะมาใช้บริการได้”

(เจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑสถาน ๔ เขตบางรัก)

“ จุดหมายและนโยบายของพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นยังไม่มีที่ชัดเจน ยังไม่ค่อยเป็นรูปธรรม ทำให้ประชาชนในท้องถิ่นไม่เข้าใจและไม่เห็นความสำคัญประโยชน์ที่ได้จากการเข้ามาศึกษาหรือใช้บริการพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นที่ทางกรุงเทพมหานครจัดตั้งขึ้น”

(เจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑสถาน ๔ เขตวังทองหลาง)

ด้านการบริหารจัดการพิพิธภัณฑสถาน

จากการศึกษา พิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร ทั้ง 3 แห่ง ได้แก่ พิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นกรุงเทพมหานครเขตบางกอกน้อย พิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นกรุงเทพมหานครเขตบางรัก และพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นกรุงเทพมหานครเขตวังทองหลาง พบว่า พิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร ยังไม่มีแผนงานที่แน่นอน งบประมาณมีไม่เพียงพอที่จะนำมาปรับปรุงในส่วนของการจัดนิทรรศการหรือในการบำรุงรักษาดูแลสิ่งของที่นำมาจัดแสดงภายในพิพิธภัณฑสถาน ไม่มีงบประมาณที่จะนำเจ้าหน้าที่ไปศึกษาดูงานนอกสถานที่ นอกจากนั้นกิจกรรมที่จัดจึงไม่มีความหลากหลาย และในการของบประมาณจากหน่วยงานที่รับผิดชอบ ก็มีกระบวนการที่ยุ้งยากต้องทำเป็นขั้นตอนและต้องใช้เวลาในการรอบประมาณนาน ดังที่เจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นกรุงเทพมหานครกล่าวว่า

“ ในเรื่องของการบริหารจัดการพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นนั้น ในขณะนี้ยังไม่มีแผนงานที่แน่นอนทั้งแผนระยะสั้นและระยะยาว จึงทำให้การบริหารจัดการไม่ค่อยเป็นระบบ บางครั้งกิจกรรมที่จัดจึงยังไม่ตอบสนองผู้มาใช้บริการมากเท่าที่ควร “

(เจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑสถาน ๔ เขตบางกอกน้อย คนที่ 1)

“ แผนงานในการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร ยังเป็นแผนเก่าที่ยังไม่ได้พัฒนาปรับปรุง ส่งผลให้นิทรรศการหรือกิจกรรมที่จัดไม่มีความหลากหลาย ทั้งนี้เนื่องจากงบประมาณก็มีไม่เพียงพอ จนเจ้าหน้าที่ต้องระดมหาเงินทุนกันเองเพื่อที่จะมาจัดกิจกรรม เพราะถ้ารอทางเขตที่รับผิดชอบ ก็จะใช้เวลานานและยุ่งยากในการของบแต่ละครั้ง “

(เจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑ์ ๙ เขตบางกอกน้อย คนที่ 2)

“ ในการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่มีปัญหาในเรื่องของงบประมาณในการดูแลหรือปรับปรุง สิ่งของที่นำมาจัดแสดงภายในพิพิธภัณฑ์ รวมถึงนิทรรศการต่างๆที่ทางพิพิธภัณฑ์ได้จัดขึ้น จึงทำให้สิ่งของเหล่านั้นชำรุด เนื่องจากไม่ได้ทำการซ่อมแซม “

(เจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑ์ ๙ เขตบางรัก)

“ บางครั้งอยากให้เจ้าหน้าที่ได้ไปศึกษาดูงานนอกสถานที่บ้าง เพื่อจะได้มาพัฒนาปรับปรุง การบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ แต่เนื่องจากไม่มีงบประมาณในส่วนนี้ เจ้าหน้าที่จึงไม่ได้ออกไปดูงานนอกสถานที่เลย “

(เจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑ์ ๙ เขตวังทองหลาง)

ด้านบุคลากร

จากการศึกษา พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร ทั้ง 3 แห่ง ได้แก่ พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครเขตบางกอกน้อย พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครเขตบางรัก และพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครเขตวังทองหลาง พบว่า ยังไม่มีเจ้าหน้าที่ที่มีความสามารถโดยตรงกับลักษณะงานที่ปฏิบัติ จึงส่งผลให้ในบางครั้ง เจ้าหน้าที่ไม่สามารถถ่ายทอดหรือสื่อสารเรื่องราวต่างๆ ได้ดีพอ ในขณะนี้ก็มีอาจารย์ผู้สอนของโรงเรียนที่พิพิธภัณฑ์นั้นจัดตั้งอยู่และอาสาสมัครมาเป็นเจ้าหน้าที่ดูแลพิพิธภัณฑ์ ดังที่เจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครกล่าวว่า

“ เจ้าหน้าที่ที่ดูแลพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในขณะนี้ ต้องยอมรับว่า ไม่ได้มีความรู้ความสามารถในด้านพิพิธภัณฑ์โดยตรงในขณะนี้ก็ให้อาจารย์ผู้สอนรายวิชาสังคมศึกษาของโรงเรียนซึ่งเป็นที่ตั้งของพิพิธภัณฑ์ จึงทำให้เป็นอุปสรรคต่อการถ่ายทอดเรื่องราวต่างๆที่ลึกซึ้งได้ในบางครั้ง “

(เจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑ์ ๙ เขตบางกอกน้อย คนที่ 1)

“ บุคลากรยังไม่มีความรู้ ความเข้าใจหรือความสามารถที่ตรงกับลักษณะงานที่ปฏิบัติ ในบางครั้งจึงไม่สามารถถ่ายทอดให้ผู้มาใช้บริการเข้าใจได้อย่างถ่องแท้ได้ “

(เจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑ์ ๙ เขตบางกอกน้อย คนที่ 2)

“ในขณะที่มีเพียงอาสาสมัครเท่านั้นที่เข้ามาดูแล จึงทำให้ไม่ค่อยมีความเข้าใจในเรื่องของการเรียนรู้ตลอดชีวิตหรือการศึกษาตามอัธยาศัยของประชาชน ซึ่งพิพิธภัณฑที่จัดตั้งขึ้นนี้ควรจะตอบสนองในเรื่องนี้ได้ดี “

(เจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑ ๗ เขตบางรัก)

“บุคลากรที่ดูแลพิพิธภัณฑที่ท้องถิ่น ไม่ได้จบมาทางด้านพิพิธภัณฑโดยตรง จึงไม่สามารถปฏิบัติงานได้ดีเท่าที่ควร ในการที่จะตอบสนองความมุ่งหวังของประชาชน “

(เจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑ ๗ เขตวังทองหลาง)

ด้านกิจกรรมที่พิพิธภัณฑจัดในฐานะแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต

จากการศึกษา พิพิธภัณฑที่ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร ทั้ง 3 แห่ง ได้แก่ พิพิธภัณฑที่ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครเขตบางกอกน้อย พิพิธภัณฑที่ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครเขตบางรัก และพิพิธภัณฑที่ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครเขตวังทองหลาง พบว่า กิจกรรมและนิทรรศการต่างๆที่ทางพิพิธภัณฑที่ได้จัดขึ้นนั้น ยังไม่มีความหลากหลายและยังไม่เ้าความสนใจของผู้เข้าชมมากเท่าที่ควร นอกจากนี้ไม่ค่อยได้จัดกิจกรรมทั้งที่เป็นกิจกรรมหลักและที่เป็นกิจกรรมเสริม เนื่องจากมีผู้เข้าร่วมกิจกรรมน้อย จึงไม่ค่อยคุ้มค่ากับงบประมาณซึ่งมีจำกัด ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมแต่ละครั้ง สำหรับสื่อที่ใช้ในการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับพิพิธภัณฑนั้นก็ยังไม่หลากหลาย มีเพียงแผ่นพับเท่านั้น ซึ่งควรจะเผยแพร่ในสื่อหลายประเภทนอกจากเอกสารแผ่นพับ แล้ว ควรเผยแพร่ลงในโปสเตอร์ วิทยทัศน์ รายการวิทยุโทรทัศน์ตลอดทั้งการเผยแพร่ข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต เพื่อตอบสนองการเรียนรู้ของแต่ละกลุ่มเป้าหมาย ทั้งนักเรียน นักศึกษา คนทำงานรวมถึงประชาชนทั่วไป ดังที่เจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑที่ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครกล่าวว่า

“ ในขณะที่ทางพิพิธภัณฑไม่ได้ปรับปรุงนิทรรศการที่จัดขึ้นเกี่ยวกับเหตุการณ์สำคัญหรือวันสำคัญต่างๆ มานานแล้ว ยังคงเป็นข้อมูลเก่าอยู่ และกิจกรรมก็ยังเป็นกิจกรรมเดิมๆ คือ การให้ผู้เข้าชมพิพิธภัณฑตอบปัญหาเท่านั้นเอง จึงทำให้ดูน่าเบื่อ ไม่น่าสนใจ “

(เจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑ ๗ เขตบางกอกน้อย คนที่ 1)

“ กิจกรรมที่ทางพิพิธภัณฑสามารถจัดได้ในตอนนี้ ก็เป็นกิจกรรมง่ายๆ ไม่หลากหลาย เนื่องจากมีงบจำกัดและผู้เข้าชมมีน้อย จึงไม่ค่อยคุ้มค่ากับการจัดกิจกรรมที่หลากหลายสักเท่าไร “

(เจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑ ๗ เขตบางกอกน้อย คนที่ 2)

“ กิจกรรมหรือสื่อต่างๆที่ทางพิพิธภัณฑสถานจัดขึ้น เพื่อเผยแพร่ความรู้ สามารถจัดทำได้ในจำนวนจำกัด และไม่หลากหลาย ซึ่งจริงๆแล้วควรจะเผยแพร่ในสื่อหลายๆประเภท นอกจากเอกสารแผ่นพับแล้ว น่าจะเผยแพร่ใน โปสเตอร์ วิดีทัศน์ รายการวิทยุโทรทัศน์ตลอดทั้งการเผยแพร่ข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตด้วย ”

(เจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑสถาน ๗ เขตบางรัก)

“ กิจกรรมและนิทรรศการที่จัดภายในพิพิธภัณฑสถาน ก็มีอยู่บ้างแต่ไม่มีความหลากหลายเท่าไร เนื่องจากมีผู้เข้าชมน้อยและงบที่จำกัด ทั้งที่จริงแล้วควรจัดกิจกรรมภาคสนามหรือจัดนิทรรศการเคลื่อนที่ ตามสถานที่ต่างๆบ้างเมื่อมีโอกาส เพื่อตอบสนองความต้องการของแต่ละกลุ่มเป้าหมาย ทั้งนักเรียน นักศึกษา คนทำงาน รวมถึงประชาชนทั่วไป ”

(เจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑสถาน ๗ เขตวังทองหลาง)

ด้านวิธีการจัดให้พิพิธภัณฑสถานเป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต

จากการศึกษา พิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร ทั้ง 3 แห่ง ได้แก่ พิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นกรุงเทพมหานครเขตบางกอกน้อย พิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นกรุงเทพมหานครเขตบางรัก และพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นกรุงเทพมหานครเขตวังทองหลาง พบว่า คนส่วนใหญ่ยังไม่ค่อยรู้จักกับพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นที่ทางกรุงเทพมหานครได้จัดขึ้น เนื่องจากขาดการประชาสัมพันธ์ในเชิงรุกและไม่ได้ประชาสัมพันธ์โดยผ่านสื่อที่หลากหลาย และในขณะนี้ทางพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นได้มีการประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆ น้อยมาก ตลอดจนยังไม่ได้มีการปรับปรุงหรือพัฒนาข้อมูลให้ทันสมัย ซึ่งเป็นวิธีการที่จะนำไปสู่การส่งเสริมให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตในอนาคตได้ ดังที่เจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นกรุงเทพมหานครกล่าวว่า

“ การประชาสัมพันธ์ในเชิงรุกเป็นวิธีการที่สำคัญวิธีการหนึ่ง ในการที่จะจัดให้พิพิธภัณฑสถานเป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตได้ หากมีการประชาสัมพันธ์ไม่ทั่วถึงหรือไม่ผ่านสื่อที่หลากหลาย ก็ทำให้ประชาชนหรือกลุ่มเป้าหมายต่างๆ ไม่เข้าใจหรือเห็นคุณค่าในบทบาทของพิพิธภัณฑสถานที่ทางกรุงเทพมหานครได้จัดขึ้น ”

(เจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑสถาน ๗ เขตบางกอกน้อย คนที่ 1)

“ หากได้มีการประสานงานกับหน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องบ้าง ก็จะทำให้ได้มีการปรับปรุงหรือพัฒนาพิพิธภัณฑสถาน ให้กลายเป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตได้ในที่สุด เพราะจะได้เห็นถึงวิธีการของการบริหารจัดการพิพิธภัณฑสถานที่หลากหลายบ้าง ”

(เจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑสถาน ๗ เขตบางกอกน้อย คนที่ 2)

“ ตอนนี้ทางพิพิธภัณฑท์ท้องถิ่นของเรา จะเห็นได้ว่ายังไม่ค่อยได้พัฒนา ปรับปรุงในเรื่องของข้อมูลสักเท่าไร ข้อมูลบางอย่างยังคงเป็นข้อมูลเก่าอยู่ ซึ่งการปรับปรุงข้อมูลต่างๆที่จะเผยแพร่ความรู้เหล่านี้ ให้ทันยุคสมัยหรือทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบันอยู่เสมอนั้นถือได้ว่าเป็นเรื่องที่สำคัญอีกเรื่องหนึ่ง “

(เจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑท์ ๗ เขตบางรัก)

“ วิธีที่จะทำให้พิพิธภัณฑท์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครนั้นเป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตได้นั้น คิดว่า การประชาสัมพันธ์ เป็นสิ่งที่มีจำเป็นมากที่จะทำให้ทุกคนได้รับทราบและเห็นประโยชน์ของพิพิธภัณฑท์ว่าเป็นแหล่งที่ให้ความรู้ได้อีกแหล่งหนึ่งนอกเหนือจากโรงเรียนหรือห้องสมุด ซึ่งในขณะนี้ มองว่าในเรื่องของการประชาสัมพันธ์ ยังมีน้อยอยู่ “

(เจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑท์ ๗ เขตวังทองหลาง)

ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน

จากการศึกษา พิพิธภัณฑท์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร ทั้ง 3 แห่ง ได้แก่ พิพิธภัณฑท์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครเขตบางกอกน้อย พิพิธภัณฑท์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครเขตบางรัก และพิพิธภัณฑท์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครเขตวังทองหลาง พบว่า ในด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้น ประชาชนหรือคนในท้องถิ่นยังเข้ามามีส่วนร่วมน้อยมาก เนื่องจากทางองค์กรส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์หรือมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของพิพิธภัณฑท์น้อย จึงทำให้ประชาชนไม่ได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการอย่างเต็มที่และประชาชนคิดว่าตนเองไม่มีความรู้มากเพียงพอเหมือนข้าราชการหรือครูอาจารย์ ดังที่เจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑท์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครกล่าวว่

“ ประชาชนในท้องถิ่นหรือในชุมชน ยังไม่ได้รู้สึกว่ทุกคนในท้องถิ่นล้วนแล้วแต่เป็นเจ้าของพิพิธภัณฑท์ด้วยกันทุกคน จึงยังเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้อยมาก มีบ้างในบางครั้งที่มาช่วยกิจกรรมเสวนากับบุคคลสำคัญที่ทางพิพิธภัณฑท์ได้จัดขึ้น “

(เจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑท์ ๗ เขตบางกอกน้อย คนที่ 1)

“ คนในชุมชนเอง ยังเข้ามาใช้บริการพิพิธภัณฑท์ท้องถิ่นน้อยมาก ทั้งที่ควรจะให้เข้าศึกษาข้อมูลให้ได้มากที่สุด มากกว่าคนข้างนอก เนื่องจากเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับท้องถิ่นหรือชุมชนของตนเอง “

(เจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑท์ ๗ เขตบางกอกน้อย คนที่ 2)

“ คิดว่าประชาชนควรเข้ามาบีบบบาทหรือมีส่วนร่วมให้มากกว่านี้ ทั้งในเรื่องการให้บริการ หรือการมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น “

(เจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑ์ ฯ เขตบางรัก)

“ ในภาพรวม มองว่าประชาชนยังเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์น้อยอยู่ เนื่องจากคิดว่าไม่มีความรู้หรือความสามารถเพียงพอเท่ากับผู้ที่ป็นข้าราชการหรือครูอาจารย์ ทั้งที่จริงแล้ว ความรู้หรือภูมิปัญญาของคนในชุมชนหรือในท้องถิ่นนั้นมีความสำคัญมาก ควรจะได้นำมาเผยแพร่ให้กับทุกคนได้รับทราบ “

(เจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑ์ ฯ เขตวังทองหลาง)

ด้านการให้บริการ

จากการศึกษา พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร ทั้ง 3 แห่ง ได้แก่ พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครเขตบางกอกน้อย พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครเขตบางรัก และพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครเขตวังทองหลาง พบว่า ทางพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครยังไม่สามารถเปิดให้บริการได้ทุกวัน และบางครั้งก็ไม่มีเจ้าหน้าที่มาให้ความรู้กับผู้เข้าชมได้ เนื่องจากมีบุคลากรหรือเจ้าหน้าที่น้อยไม่เพียงพอ เพราะเจ้าหน้าที่ที่เป็นครูผู้สอนต้องทำหน้าที่ในการสอนด้วยหรือบางครั้งต้องไปอบรมสัมมนา ซึ่งตรงกับวันหยุดของเจ้าหน้าที่อีกท่านซึ่งเป็นอาสาสมัคร จึงไม่สามารถมาปฏิบัติหน้าที่ในการดูแลหรือนำชมได้อย่างเต็มที่ ดังที่เจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครกล่าวว่า

“ พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นของเราไม่สามารถเปิดให้บริการได้ทุกวัน เนื่องจากเจ้าหน้าที่มีหน้าที่ต้องสอนหนังสือด้วย และบางครั้งต้องไปอบรม จึงไม่มีเวลาในตรงนี้ได้เต็มที่ “

(เจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑ์ ฯ เขตบางกอกน้อย คนที่ 1)

“ เจ้าหน้าที่มีน้อยจึงไม่สามารถเปิดให้บริการได้ทุกวัน “

(เจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑ์ ฯ เขตบางกอกน้อย คนที่ 2)

“ มีเจ้าหน้าที่น้อยและต้องรับผิดชอบงานหลายอย่างจึงไม่สามารถนำชมหรือให้ความรู้ได้เต็มที่ “

(เจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑ์ ฯ เขตบางรัก)

“ ในบางครั้งเจ้าหน้าที่ มีหน้าที่ต้องทำอะไรหลายอย่าง จึงไม่สามารถเปิดให้บริการได้ทุกวัน สำหรับค่าบริการนั้นทางพิพิธภัณฑ์ไม่ได้เก็บแต่มีกล่องรับบริจาคแล้วแต่ผู้เข้าชมหรือผู้ที่มาใช้บริการในแต่ละครั้ง เพื่อนำไปเป็นทุนในการจัดกิจกรรมครั้งต่อไป “

(เจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑ์ ๙ เขตวังทองหลาง)

ด้านการประสานงานกับหน่วยงานและการสร้างเครือข่าย

จากการศึกษา พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร ทั้ง 3 แห่ง ได้แก่ พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครเขตบางกอกน้อย พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครเขตบางรัก และพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครเขตวังทองหลาง พบว่า ยังมีการประสานงานระหว่างพิพิธภัณฑ์ในลักษณะเดียวกันน้อยมาก รวมถึงหน่วยงานหรือเครือข่ายทั้งภาครัฐและเอกชน หรือแม้แต่เครือข่ายในระดับท้องถิ่นเอง จึงเป็นลักษณะการทำงานแบบต่างคนต่างทำ ไม่ได้มีการแลกเปลี่ยนระบบการทำงาน ซึ่งในการประสานงานกับหน่วยงานและการสร้างเครือข่ายนี้มีความจำเป็นมาก เพื่อจะได้ร่วมกันสร้างระบบและทิศทางในการดำเนินงานต่อไป ดังที่เจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครกล่าวว่า

“ ทางพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นของเรามีการประสานงานกับหน่วยงานส่วนท้องถิ่นอยู่บ้างแต่ก็ยังถือว่าน้อยอยู่ หากได้มีการสร้างเครือข่ายเพิ่มก็จะทำให้ระบบการทำงานดีกว่านี้ “

(เจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑ์ ๙ เขตบางกอกน้อย คนที่ 1)

“ ถ้าได้มีการแลกเปลี่ยนความรู้หรือความคิดกับหน่วยงานอื่นบ้างก็จะทำให้พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นได้รับการพัฒนามากขึ้น “

(เจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑ์ ๙ เขตบางกอกน้อย คนที่ 2)

“ ในเรื่องการประสานงานกับหน่วยงานและการสร้างเครือข่ายนี้ ยังไม่ค่อยจะมี ส่วนใหญ่ก็ต่างคนก็ต่างทำหน้าที่ของตนเองกันมากกว่า ไม่ได้มีเครือข่ายอื่นมาเกี่ยวข้องสักเท่าไร ก็มีทางเขตบ้าง ซึ่งเขตก็รับผิดชอบพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นอยู่แล้ว “

(เจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑ์ ๙ เขตบางรัก)

“ยังมีการประสานงานระหว่างพิพิธภัณฑสถานในลักษณะเดียวกันน้อย จะเป็นลักษณะต่างคนต่างทำมากกว่า “

(เจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑสถาน ๙ เขตวังทองหลาง)

ด้านการติดตามประเมินผล

จากการศึกษา พิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร ทั้ง 3 แห่ง ได้แก่ พิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นกรุงเทพมหานครเขตบางกอกน้อย พิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นกรุงเทพมหานครเขตบางรัก และพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นกรุงเทพมหานครเขตวังทองหลาง พบว่า มีการติดตามและประเมินผลบ้างแต่ไม่ต่อเนื่อง และประชาชนก็ยังไม่สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลในแต่ละครั้ง ดังที่เจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นกรุงเทพมหานครกล่าวว่า

“ มีการประเมินผลอยู่บ้างแต่นานๆครั้ง เนื่องจากกิจกรรมจัดขึ้นนานๆครั้ง สำหรับการติดตามประเมินผลนั้น ทางเขตร่วมกับเจ้าหน้าที่ภายในร่วมกันประเมินเอง “

(เจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑสถาน ๙ เขตบางกอกน้อย คนที่ 1)

“ เนื่องจากประชาชนในชุมชน กล่าวว่าไม่สามารถทำหน้าที่ในการประเมินผลได้ จึงไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในตรงนี้ ซึ่งที่จริงแล้วหากทุกคนร่วมกัน มีส่วนในการติดตามและประเมินผล ก็จะทำให้มีความหลากหลายเกิดขึ้นทางความคิดเพื่อจะได้นำไปพัฒนาปรับปรุงต่อไปได้ “

(เจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑสถาน ๙ เขตบางกอกน้อย คนที่ 2)

“ ในการติดตามและประเมินผลก็จะมีเจ้าหน้าที่จากทางเขตมาประเมิน แต่ไม่บ่อยมากนัก นานๆครั้งถึงจะมีเจ้าหน้าที่จากทางเขตมาประเมิน “

(เจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑสถาน ๙ เขตบางรัก)

“ การติดตามและประเมินผลมีความจำเป็นมากในการบริหารจัดการพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่น เพราะจะได้นำข้อมูลไปพัฒนาหรือแก้ไขข้อบกพร่องได้เป็นอย่างดี แต่ในปัจจุบันนี้ ยังมีการประเมินผล น้อยอยู่ ไม่ค่อยมีความต่อเนื่อง “

(เจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑสถาน ๙ เขตวังทองหลาง)

ด้านความต้องการการสนับสนุนจากรัฐบาล

จากการศึกษา พิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร ทั้ง 3 แห่ง ได้แก่ พิพิธภัณฑสถานท้องถิ่น กรุงเทพมหานครเขตบางกอกน้อย พิพิธภัณฑสถานท้องถิ่น กรุงเทพมหานครเขตบางรัก และพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่น กรุงเทพมหานครเขตวังทองหลาง พบว่า ต้องการให้มีการรณรงค์เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้ประชาชนทั้งในท้องถิ่นเองและประชาชนทั่วไปได้รับทราบ และต้องการให้มีการจัดสรรในเรื่องงบประมาณให้เพียงพอตามภารกิจของพิพิธภัณฑสถาน นอกจากนี้ต้องการให้องค์กรส่วนท้องถิ่นเข้ามามีบทบาทอย่างจริงจังในการดูแลพิพิธภัณฑสถานที่อยู่ในท้องถิ่น รวมถึงต้องการให้หน่วยงานที่รับผิดชอบเห็นความสำคัญของพิพิธภัณฑสถานและเข้ามาดูแลอย่างจริงจังและต้องการให้มีหน่วยงานกลางที่ทำหน้าที่ดูแลรับผิดชอบพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่น กรุงเทพมหานคร โดยเฉพาะ ตลอดจนอยากให้ทุกหน่วยงานรวมถึงประชาชนทุกคนเห็นความสำคัญของพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่น กรุงเทพมหานคร และร่วมกันสนับสนุนให้มีการจัดตั้งต่อไป และต้องการให้ประชาชนในท้องถิ่นทุกคนรู้สึกว่าเป็นเจ้าของร่วมกัน รักและหวงแหนพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นให้อยู่คู่กับชุมชนตลอดไป ดังที่เจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑสถานท้องถิ่น กรุงเทพมหานครกล่าวว่า

“ ต้องการให้มีการจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอ และอยากให้องค์กรส่วนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมอย่างจริงจังในการบริหารจัดการหรือการดูแลพิพิธภัณฑสถาน ”

(เจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑสถาน ฯ เขตบางกอกน้อย คนที่ 1)

“ อยากให้มีการรณรงค์ให้ทุกคนทราบเกี่ยวกับบทบาทของพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นที่ทางกรุงเทพมหานครได้จัดตั้งขึ้น เพื่อให้ทุกคนเห็นถึงประโยชน์และคุณค่าของพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่น ”

(เจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑสถาน ฯ เขตบางกอกน้อย คนที่ 2)

“ ต้องการให้มีหน่วยงานกลางที่ทำหน้าที่ดูแลรับผิดชอบพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่น กรุงเทพมหานคร โดยเฉพาะ และอยากให้ทุกคนเห็นความสำคัญของพิพิธภัณฑสถาน ซึ่งนำไปสู่การสนับสนุนให้มีการจัดตั้งพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นต่อไป ”

(เจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑสถาน ฯ เขตบางรัก)

“ ต้องการให้ประชาชนในท้องถิ่นทุกคนรู้สึกว่าเป็นเจ้าของร่วมกัน รักและหวงแหนพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นให้อยู่คู่กับชุมชนตลอดไป และต้องการให้มีการสนับสนุนในเรื่องงบประมาณให้เพียงพอ ”

(เจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑสถาน ฯ เขตวังทองหลาง)

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์แนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยใช้เทคนิคเดลฟาย

2.1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้เชี่ยวชาญ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 75.00 และเป็นเพศชาย จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00 และเมื่อพิจารณาอายุของผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ส่วนใหญ่มีอายุ 31-40 ปี จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 และอายุต่ำกว่า 30 ปี มีเพียงจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 10.00 สำหรับวุฒิการศึกษาสูงสุด พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปริญญาโท จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 65.00 และระดับปริญญาเอก มีเพียง 2 คน คิดเป็นร้อยละ 10.00 รายละเอียดดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของผู้เชี่ยวชาญจำแนกตามตัวแปรต่างๆ

ตัวแปร	ผู้เชี่ยวชาญ	
	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	5	25.00
หญิง	15	75.00
รวม	20	100.00
อายุ		
ต่ำกว่า 30 ปี	2	10.00
31-40 ปี	10	50.00
41-50 ปี	4	20.00
51 ปี ขึ้นไป	4	20.00
รวม	20	100.00

ตารางที่ 4.1(ต่อ)

ตัวแปร	ผู้เชี่ยวชาญ	
	จำนวน	ร้อยละ
วุฒิการศึกษาสูงสุด		
ปริญญาตรี	5	25.00
ปริญญาโท	13	65.00
ปริญญาเอก	2	10.00
รวม	20	100.00

2.2 ผลการสังเคราะห์แนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในรอบที่ 1

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลในรอบที่ 1 โดยการใช้แบบสอบถามปลายเปิดที่มีข้อความให้ผู้เชี่ยวชาญตอบในประเด็นกว้างๆ ในเรื่องแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทั้ง 10 ด้าน ได้แก่ ด้านจุดมุ่งหมายและนโยบายของพิพิธภัณฑ์ ด้านการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ ด้านบุคลากร ด้านกิจกรรมที่พิพิธภัณฑ์จัดในฐานะแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านวิธีการจัดให้พิพิธภัณฑ์เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านการให้บริการ ด้านการประสานงานกับหน่วยงานและการสร้างเครือข่าย ด้านการติดตามประเมินผลและด้านความต้องการการสนับสนุนจากรัฐบาล ทางผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามกลับคืนมาทั้งหมด จากผู้เชี่ยวชาญ 20 ท่าน มาประมวลความคิดเห็น จึงได้แนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในรอบที่ 1 จำนวน 59 ข้อ ดังมีรายละเอียดดังนี้

แนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ด้านจุดมุ่งหมายและนโยบายของพิพิธภัณฑ์

1. เพื่อให้เป็นแหล่งอ้างอิงและสืบทอดคุณค่า เอกลักษณ์และมรดกของชาติ
2. เพื่อเป็นแหล่งแสดงวิถีชีวิตและศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อเป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าวิจัยเฉพาะทาง
4. เพื่อเป็นแหล่งสร้างจิตสำนึกสาธารณะให้กับชุมชน
5. เพื่อเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ตลอดชีวิตของชุมชน
6. เพื่อส่งเสริมการศึกษานอกระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัย
7. นโยบายควรเกิดจากความต้องการหรือการริเริ่มของประชาชนในท้องถิ่น

ด้านการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์

1. เป็นการบริหารจัดการเพื่อมุ่งให้ประโยชน์ต่อชุมชน
2. ควรมีแผนงานบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ทั้งระยะสั้นและระยะยาว
3. แผนงานระยะยาวควรเป็นแผนที่มีพื้นฐานมาจากนโยบายของชาติ
4. แผนงานระยะสั้นควรเป็นแผนประจำปีและแผนเร่งด่วนที่สนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย
5. ควรขึ้นทะเบียนพิพิธภัณฑ์ให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ซึ่งเทียบเท่ากับสถานศึกษา
6. งบประมาณควรมาจากการสนับสนุนของรัฐบาลเป็นหลัก
7. ให้องค์กรท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของพิพิธภัณฑ์
8. ผู้บริหารต้องมีวิสัยทัศน์และให้การสนับสนุนในการจัดกิจกรรมต่างๆที่ส่งเสริมการศึกษาตามอัธยาศัยและการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างเต็มที่
9. ควรวางแผนโครงการ/กิจกรรมของพิพิธภัณฑ์ตามลำดับความสำคัญ

ด้านบุคลากร

1. บุคลากรของพิพิธภัณฑ์ต้องมีความรู้ความสามารถตรงกับลักษณะงานที่ปฏิบัติ
2. บุคลากรต้องมีใจรักด้านศิลปวัฒนธรรมของชาติ
3. บุคลากรควรมีความรู้ด้านภาษาต่างประเทศในระดับดี
4. บุคลากรควรมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและมีจิตใจพร้อมให้บริการ

5. บุคลากรควรเป็นนักสื่อสารและนักถ่ายทอดที่ดี
6. บุคลากรควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการศึกษานอกระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัยเป็นอย่างดี
7. ควรจัดให้บุคลากรไปศึกษาดูงานด้านพิพิธภัณฑ์ทั้งในและต่างประเทศ

ด้านกิจกรรมที่พิพิธภัณฑ์จัดในฐานะแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต

1. ควรมีการจัดกิจกรรมหลากหลายรูปแบบ
2. ควรมีการจัดนิทรรศการทั้งถาวรและชั่วคราว
3. ควรมีการจัดกิจกรรมภาคสนาม กิจกรรมวันสำคัญหรือเหตุการณ์สำคัญ
4. ควรมีกิจกรรมหลักที่เป็นจุดเด่นของพิพิธภัณฑ์นั้นๆ และควรจัดกิจกรรมเสริมเพิ่มเติมตามความเหมาะสม
5. ควรจัดกิจกรรมตามความต้องการของแต่ละกลุ่มเป้าหมายและส่งเสริมการศึกษาตามอัธยาศัย
6. ควรจัดทำสื่อประเภทต่างๆ เพื่อเผยแพร่ความรู้ เช่น เอกสารแผ่นพับ ไปสเตอร์ วิทยุทัศน์ รายการวิทยุโทรทัศน์ตลอดทั้งการเผยแพร่ข้อมูลทาง Internet

ด้านวิธีการจัดให้พิพิธภัณฑ์เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต

1. ควรมีการประชุมสัมพันธ์เชิงรุกผ่านสื่อที่หลากหลาย
2. ควรมีส่วนงานภายในที่ทำหน้าที่ทางการตลาดโดยเฉพาะ
3. ควรทำการสำรวจและกำหนดขอบเขตของกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่เพื่อนำมาใช้ในการวางแผนจัดกิจกรรมให้ตอบสนองความต้องการของแต่ละกลุ่มเป้าหมาย
4. ควรจัดทำเป็นหลักสูตรท้องถิ่นวิชาพิพิธภัณฑ์เพื่อนำไปเทียบโอนคิดเป็นหน่วยกิตได้
5. ควรประสานงานเร่งสร้างเครือข่ายกับหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้อง
6. พิพิธภัณฑ์ต้องมีการปรับและพัฒนาข้อมูลให้ทันสมัยอยู่เสมอ

ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน

1. ควรมีการประชุมสัมพันธ์เชิงรุกผ่านสื่อที่หลากหลาย
2. ควรทำการสำรวจและกำหนดขอบเขตของกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่เพื่อนำมาใช้ในการวางแผนจัดกิจกรรมให้ตอบสนองความต้องการของแต่ละกลุ่มเป้าหมาย
3. ควรจัดทำเป็นหลักสูตรท้องถิ่นวิชาพิพิธภัณฑ์เพื่อนำไปเทียบโอนคิดเป็นหน่วยกิตได้

4. ควรประสานงานเร่งสร้างเครือข่ายกับหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้อง
5. พิพิธภณัฐต้องมีการปรับและพัฒนาข้อมูลให้ทันสมัยอยู่เสมอ

ด้านการให้บริการ

1. พิพิธภณัฐควรเปิดให้บริการทุกวันโดยหมุนเวียนบุคลากรมาปฏิบัติหน้าที่
2. ควรเปิดให้เข้าชมโดยไม่คิดค่าบริการหรือคิดค่าบริการบ้างตามความเหมาะสม
3. ควรจัดให้มีเจ้าหน้าที่ให้ความรู้ภายในพิพิธภณัฐอย่างเพียงพอ

ด้านการประสานงานกับหน่วยงานและการสร้างเครือข่าย

1. ควรมีการประสานงานระหว่างพิพิธภณัฐในลักษณะเดียวกันเพื่อร่วมกันสร้างระบบและทิศทางการดำเนินงาน
2. ควรมีการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน
3. ควรมีเครือข่ายทุกระดับตั้งแต่ระดับท้องถิ่น ระดับประเทศและระหว่างประเทศ

ด้านการติดตามประเมินผล

1. ควรมีการติดตามประเมินผลทุกกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง
2. ควรมีการนำผลการประเมินมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารจัดการพิพิธภณัฐ
3. ควรตั้งคณะกรรมการติดตามประเมินผลประกอบด้วยบุคคลภายในและภายนอก
4. ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลการดำเนินงานของพิพิธภณัฐท้องถิ่น
5. ควรมีการเผยแพร่ผลการประเมินให้ประชาชนในท้องถิ่นทราบ
6. ควรมีการวางมาตรฐานกำกับตรวจสอบเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการประกันคุณภาพ
7. มีการติดตามประเมินผลด้วยวิธีการที่หลากหลาย

ด้านความต้องการการสนับสนุนจากรัฐบาล

1. ควรจัดให้เป็นวาระแห่งชาติและถือเป็นความจำเป็นรากฐานของประเทศ
2. ควรรณรงค์สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพิพิธภณัฐท้องถิ่นให้ประชาชนทราบ
3. ควรจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอตามภารกิจของพิพิธภณัฐ
4. องค์กรท้องถิ่นควรมีบทบาทอย่างจริงจังในการดูแลพิพิธภณัฐที่อยู่ในท้องถิ่น

5. ควรจัดให้มีหน่วยงานกลางที่ทำหน้าที่ดูแลรับผิดชอบพิพิธภัณฑท์ท้องถิ่นโดยเฉพาะ

จากผลการสังเคราะห์แนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑท์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในรอบที่ 1 สรุปได้ว่า แนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑท์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีจำนวนทั้งหมด 59 ข้อ โดยจำแนกเป็น 10 ด้าน ได้แก่ ด้านจุดมุ่งหมายและนโยบายของพิพิธภัณฑท์ มีจำนวนทั้งหมด 7 ข้อ ด้านการบริหารจัดการพิพิธภัณฑท์ มีจำนวนทั้งหมด 9 ข้อ ด้านบุคลากร มีจำนวนทั้งหมด 7 ข้อ ด้านกิจกรรมที่พิพิธภัณฑท์จัดในฐานะแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีจำนวนทั้งหมด 6 ข้อ ด้านวิธีการจัดให้พิพิธภัณฑท์เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีจำนวนทั้งหมด 6 ข้อ ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน มีจำนวนทั้งหมด 5 ข้อ ด้านการให้บริการ มีจำนวนทั้งหมด 3 ข้อ ด้านการประสานงานกับหน่วยงานและการสร้างเครือข่าย มีจำนวนทั้งหมด 3 ข้อ ด้านการติดตามประเมินผล มีจำนวนทั้งหมด 7 ข้อ และด้านความต้องการการสนับสนุนจากรัฐบาล มีจำนวนทั้งหมด 6 ข้อ

ผลจากการเก็บรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 1 นี้ ผู้วิจัยได้นำมาสร้างเป็นแบบสอบถามสำหรับผู้เชี่ยวชาญพิจารณาในรอบที่ 2 ต่อไป

2.3 ผลการพิจารณาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑท์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต จากการตอบแบบสอบถามในรอบที่ 2

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญโดยใช้แบบสอบถามในรอบที่ 2 นี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญได้พิจารณาว่า ข้อความในแต่ละข้อว่ามีความเหมาะสมเป็นแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑท์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต มากน้อยเพียงใด ผู้วิจัยได้นำคำตอบของผู้เชี่ยวชาญ ในรอบที่ 2 มาหาค่ามัธยฐาน ค่าฐานนิยม ค่าความแตกต่างระหว่างค่ามัธยฐานกับค่าฐานนิยม และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของข้อความในแต่ละข้อ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑท์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตด้านจุดมุ่งหมายและนโยบายของพิพิธภัณฑท์ ในรอบที่ 2 สรุปได้ดังนี้

ค่ามัธยฐาน ของความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับความเหมาะสมของข้อความที่เป็นแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ที่มีค่าตั้งแต่ 4.00 – 5.00 โดยแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านจุดมุ่งหมายและนโยบายของพิพิธภัณฑ์ที่มีค่ามัธยฐานเท่ากับ 5.00 มีจำนวน 3 ข้อ ได้แก่ เพื่อให้เป็นแหล่งอ้างอิงและสืบทอดคุณค่า เอกลักษณ์และมรดกของชาติ เพื่อเป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าวิจัยเฉพาะทาง และนโยบายควรเกิดจากความต้องการหรือการริเริ่มของประชาชนในท้องถิ่น ส่วนแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านจุดมุ่งหมายและนโยบายของพิพิธภัณฑ์ที่มีค่ามัธยฐานเท่ากับ 4.50 มีจำนวน 3 ข้อ ได้แก่ เพื่อเป็นแหล่งแสดงวิถีชีวิตและศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ตลอดชีวิตของชุมชนและเพื่อส่งเสริมการศึกษานอกระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัย และแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านจุดมุ่งหมายและนโยบายของพิพิธภัณฑ์ที่มีค่ามัธยฐานเท่ากับ 4.00 มีจำนวน 1 ข้อ คือ เพื่อเป็นแหล่งสร้างจิตสำนึกสาธารณะให้กับชุมชน

ค่าฐานนิยม ของความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับความเหมาะสมของข้อความที่เป็นแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ที่มีค่าตั้งแต่ 4.00 – 5.00 โดยแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านจุดมุ่งหมายและนโยบายของพิพิธภัณฑ์ที่มีค่ามัธยฐานเท่ากับ 5.00 มีจำนวน 5 ข้อ ได้แก่ เพื่อให้เป็นแหล่งอ้างอิงและสืบทอดคุณค่า เอกลักษณ์และมรดกของชาติ เพื่อเป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าวิจัยเฉพาะทาง เพื่อเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ตลอดชีวิตของชุมชน เพื่อส่งเสริมการศึกษานอกระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัย และนโยบายควรเกิดจากความต้องการหรือการริเริ่มของประชาชนในท้องถิ่น ส่วนแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านจุดมุ่งหมายและนโยบายของพิพิธภัณฑ์ที่มีค่ามัธยฐานเท่ากับ 4.00 มีจำนวน 2 ข้อ ได้แก่ เพื่อเป็นแหล่งแสดงวิถีชีวิตและศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นกรุงเทพมหานครและเพื่อเป็นแหล่งสร้างจิตสำนึกสาธารณะให้กับชุมชน

ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในด้านจุดมุ่งหมายและนโยบายของพิพิธภัณฑ์ พบว่า ไม่มีข้อใดมีค่ามากกว่า 1.50 รายละเอียดดังตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 ค่ามัธยฐาน ค่าฐานนิยม ค่าความแตกต่างระหว่างค่ามัธยฐานกับค่าฐานนิยมและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านจุดมุ่งหมายและนโยบายของพิพิธภัณฑ์ จาก การตอบแบบสอบถามรอบที่ 2

แนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น กรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต	ค่ามัธยฐาน	ค่าฐานนิยม	ค่ามัธยฐาน - ค่าฐานนิยม	$Q_3 - Q_1$	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์
ด้านจุดมุ่งหมายและนโยบายของพิพิธภัณฑ์					
1. เพื่อให้เป็นแหล่งอ้างอิงและสืบทอดคุณค่าเอกลักษณ์และมรดกของชาติ	5.00	5.00	0.00	5.00-4.00	1.00
2. เพื่อเป็นแหล่งแสดงวิถีชีวิตและศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร	4.50	4.00	0.50	5.00-4.00	1.00
3. เพื่อเป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าวิจัยเฉพาะทาง	5.00	5.00	0.00	5.00-4.00	1.00
4. เพื่อเป็นแหล่งสร้างจิตสำนึกสาธารณะให้กับชุมชน	4.00	4.00	0.00	5.00-4.00	1.00
5. เพื่อเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ตลอดชีวิตของชุมชน	4.50	5.00	-0.50	5.00-4.00	1.00
6. เพื่อส่งเสริมการศึกษานอกระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัย	4.50	5.00	-0.50	5.00-4.00	1.00
7. นโยบายควรเกิดจากความต้องการหรือการริเริ่มของประชาชนในท้องถิ่น	5.00	5.00	0.00	5.00-4.00	1.00

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตด้านการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ ในรอบที่ 2 สรุปได้ดังนี้

ค่ามัธยฐาน ของความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับความเหมาะสมของข้อความที่เป็นแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ที่มีค่าตั้งแต่ 4.00 – 5.00 โดยแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ ที่มีค่ามัธยฐานเท่ากับ 5.00 มีจำนวน 5 ข้อ ได้แก่ เป็นการบริหารจัดการเพื่อมุ่งให้ประโยชน์ต่อชุมชน ควรมีแผนงานบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ทั้งระยะสั้นและระยะยาว แผนงานระยะสั้นควรเป็นแผนประจำปีและแผนเร่งด่วนที่สนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย งบประมาณควรมาจากการสนับสนุนของรัฐบาลเป็นหลัก และผู้บริหารต้องมีวิสัยทัศน์และให้การสนับสนุนในการจัดกิจกรรมต่างๆที่ส่งเสริมการศึกษาตามอัธยาศัยและการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างเต็มที่ ส่วนแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ ที่มีค่ามัธยฐานเท่ากับ 4.50 มีจำนวน 2 ข้อ ได้แก่ แผนงานระยะยาวควรเป็นแผนที่มีพื้นฐานมาจากนโยบายของชาติและควรขึ้นทะเบียนพิพิธภัณฑ์ให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ซึ่งเทียบเท่ากับสถานศึกษา และแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ที่มีค่ามัธยฐานเท่ากับ 4.00 มีจำนวน 2 ข้อ ได้แก่ ให้องค์กรท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของพิพิธภัณฑ์และควรวางแผนโครงการ/กิจกรรมของพิพิธภัณฑ์ตามลำดับความสำคัญ

ค่าฐานนิยม ของความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับความเหมาะสมของข้อความที่เป็นแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ที่มีค่าตั้งแต่ 4.00 – 5.00 โดยแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ที่มีค่ามัธยฐานเท่ากับ 5.00 มีจำนวน 7 ข้อ ได้แก่ เป็นการบริหารจัดการเพื่อมุ่งให้ประโยชน์ต่อชุมชน ควรมีแผนงานบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ทั้งระยะสั้นและระยะยาว แผนงานระยะยาวควรเป็นแผนที่มีพื้นฐานมาจากนโยบายของชาติ แผนงานระยะสั้นควรเป็นแผนประจำปีและแผนเร่งด่วนที่สนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ควรขึ้นทะเบียนพิพิธภัณฑ์ให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ซึ่งเทียบเท่ากับสถานศึกษา งบประมาณควรมาจากการสนับสนุนของรัฐบาลเป็นหลักและผู้บริหารต้องมีวิสัยทัศน์และให้การสนับสนุนในการจัด

กิจกรรมต่างๆที่ส่งเสริมการศึกษาตามอัธยาศัยและการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างเต็มที่ ส่วนแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ที่มีค่ามัธยฐานเท่ากับ 4.00 มีจำนวน 2 ข้อ ได้แก่ ให้องค์กรท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของพิพิธภัณฑ์และควรวางแผนโครงการ/กิจกรรมของพิพิธภัณฑ์ตามลำดับความสำคัญ

ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในด้านการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ พบว่า ไม่มีข้อใดมีค่ามากกว่า 1.50 รายละเอียดดังตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 ค่ามัธยฐาน ค่าฐานนิยม ค่าความแตกต่างระหว่างค่ามัธยฐานกับค่าฐานนิยมและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์จากการตอบแบบสอบถามรอบที่ 2

แนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต	ค่ามัธยฐาน	ค่าฐานนิยม	ค่ามัธยฐาน - ค่าฐานนิยม	$Q_3 - Q_1$	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์
ด้านการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์					
1. เป็นการบริหารจัดการเพื่อมุ่งให้ประโยชน์ต่อชุมชน	5.00	5.00	0.00	5.00-4.00	1.00
2. ควร มีแผนงานบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ทั้งระยะสั้นและระยะยาว	5.00	5.00	0.00	5.00-4.00	1.00
3. แผนงานระยะยาวควรเป็นแผนที่ มีพื้นฐานมาจากนโยบายของชาติ	4.50	5.00	-0.50	5.00-4.00	1.00
4. แผนงานระยะสั้นควรเป็นแผนประจำปีและแผนเร่งด่วนที่สนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย	5.00	5.00	0.00	5.00-4.00	1.00

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

แนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น กรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ ตลอดชีวิต	ค่ามัธย ฐาน	ค่าฐาน นิยม	ค่ามัธย ฐาน - ค่าฐาน นิยม	$Q_3 - Q_1$	ค่าพิสัย ระหว่าง ควอไทล์
5. ควรขึ้นทะเบียนพิพิธภัณฑ์ให้เป็นแหล่งการ เรียนรู้ซึ่งเทียบเท่ากับสถานศึกษา	4.50	5.00	-0.50	5.00- 4.00	1.00
6. งบประมาณควรมาจากการสนับสนุนของ รัฐบาลเป็นหลัก	5.00	5.00	0.00	5.00- 4.00	1.00
7. ให้องค์กรท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัด กิจกรรมของพิพิธภัณฑ์	4.00	4.00	0.00	5.00- 4.00	1.00
8. ผู้บริหารต้องมีวิสัยทัศน์และให้การสนับสนุน ในการจัดกิจกรรมต่างๆที่ส่งเสริมการศึกษา ตามอัธยาศัยและการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่าง เต็มที่	5.00	5.00	0.00	5.00- 4.00	1.00
9. ควรวางแผนโครงการ/กิจกรรมของ พิพิธภัณฑ์ตามลำดับความสำคัญ	4.00	4.00	0.00	5.00- 4.00	1.00

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับ
แนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตด้าน
บุคลากร ในรอบที่ 2 สรุปได้ดังนี้

ค่ามัธยฐาน ของความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับความเหมาะสมของข้อความที่เป็น
แนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ที่มีค่า
ตั้งแต่ 4.00 – 5.00 โดยแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการ
เรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านบุคลากร ที่มีค่ามัธยฐานเท่ากับ 5.00 มีจำนวน 6 ข้อ ได้แก่ บุคลากรของ
พิพิธภัณฑ์ต้องมีความรู้ความสามารถตรงกับลักษณะงานที่ปฏิบัติ บุคลากรต้องมีใจรักด้าน
ศิลปวัฒนธรรมของชาติ บุคลากรควรมีความรู้ด้านภาษาต่างประเทศในระดับดี บุคลากรควรมี
มนุษยสัมพันธ์ที่ดีและมีจิตใจพร้อมให้บริการ บุคลากรควรเป็นนักสื่อสารและนักถ่ายทอดที่ดีและ

ควรจัดให้บุคลากรไปศึกษาดูงานด้านพิพิธภัณฑ์ทั้งในและต่างประเทศ ส่วนแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านบุคลากร ที่มีค่ามัธยฐานเท่ากับ 4.50 มีจำนวน 1 ข้อ ได้แก่ บุคลากรควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการศึกษานอกระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัยเป็นอย่างดี

ค่านิยาม ของความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับความเหมาะสมของข้อความเป็นแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ที่มีค่าตั้งแต่ 4.00 – 5.00 โดยแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านบุคลากรที่มีค่ามัธยฐานเท่ากับ 5.00 มีจำนวน 7 ข้อ ได้แก่ บุคลากรของพิพิธภัณฑ์ต้องมีความรู้ความสามารถตรงกับลักษณะงานที่ปฏิบัติ บุคลากรต้องมีใจรักด้านศิลปวัฒนธรรมของชาติ บุคลากรควรมีความรู้ด้านภาษาต่างประเทศในระดับดี บุคลากรควรมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและมีจิตใจพร้อมให้บริการ บุคลากรควรเป็นนักสื่อสารและนักถ่ายทอดที่ดี บุคลากรควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการศึกษานอกระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัยเป็นอย่างดีและควรจัดให้บุคลากรไปศึกษาดูงานด้านพิพิธภัณฑ์ทั้งในและต่างประเทศ

ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในด้านบุคลากร พบว่า ไม่มีข้อใดมีค่ามากกว่า 1.50 รายละเอียดดังตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 ค่ามัธยฐาน ค่าฐานนิยม ค่าความแตกต่างระหว่างค่ามัธยฐานกับค่าฐานนิยมและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านบุคลากรจากการตอบแบบสอบถามรอบที่ 2

แนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต	ค่ามัธยฐาน	ค่าฐานนิยม	ค่ามัธยฐาน - ค่าฐานนิยม	$Q_3 - Q_1$	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์
ด้านบุคลากร					
1. บุคลากรของพิพิธภัณฑ์ต้องมีความรู้ความสามารถตรงกับลักษณะงานที่ปฏิบัติ	5.00	5.00	0.00	5.00-4.00	1.00
2. บุคลากรต้องมีใจรักด้านศิลปวัฒนธรรมของชาติ	5.00	5.00	0.00	5.00-4.00	1.00
3. บุคลากรควรมีความรู้ด้านภาษาต่างประเทศในระดับดี	5.00	5.00	0.00	5.00-4.00	1.00
4. บุคลากรควรมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและมีจิตใจพร้อมให้บริการ	5.00	5.00	0.00	5.00-4.00	1.00
5. บุคลากรควรเป็นนักสื่อสารและนักถ่ายทอดที่ดี	5.00	5.00	0.00	5.00-4.00	1.00
6. บุคลากรควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการศึกษานอกระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัยเป็นอย่างดี	4.50	5.00	-0.50	5.00-4.00	1.00
7. ควรจัดให้บุคลากรไปศึกษาดูงานด้านพิพิธภัณฑ์ทั้งในและต่างประเทศ	5.00	5.00	0.00	5.00-4.00	1.00

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตด้านกิจกรรมที่พิพิธภัณฑ์จัดในฐานะแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในรอบที่ 2 สรุปได้ดังนี้

ค่ามัธยฐาน ของความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับความเหมาะสมของข้อความที่เป็นแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ที่มีค่าตั้งแต่ 4.00 – 5.00 โดยแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านกิจกรรมที่พิพิธภัณฑ์จัดในฐานะแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ที่มีค่ามัธยฐานเท่ากับ 5.00 มีจำนวน 3 ข้อ ได้แก่ ควรมีการจัดนิทรรศการทั้งถาวรและชั่วคราว ควรมีการจัดกิจกรรมภาคสนาม กิจกรรมวันสำคัญหรือเหตุการณ์สำคัญและควรจัดทำสื่อประเภทต่างๆ เพื่อเผยแพร่ความรู้ เช่น เอกสารแผ่นพับ ไปสเตอร์ วิดีทัศน์ รายการวิทยุโทรทัศน์ตลอดทั้งการเผยแพร่ข้อมูลทาง Internet ส่วนแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านกิจกรรมที่พิพิธภัณฑ์จัดในฐานะแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ที่มีค่ามัธยฐานเท่ากับ 4.50 มีจำนวน 3 ข้อ ได้แก่ ควรมีการจัดกิจกรรมหลากหลายรูปแบบ ควรมีกิจกรรมหลักที่เป็นจุดเด่นของพิพิธภัณฑ์นั้นๆ และควรจัดกิจกรรมเสริมเพิ่มเติมตามความเหมาะสมและควรจัดกิจกรรมตามความต้องการของแต่ละกลุ่มเป้าหมายและส่งเสริมการศึกษาตามอัธยาศัย

ค่าฐานนิยม ของความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับความเหมาะสมของข้อความที่เป็นแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ที่มีค่าตั้งแต่ 4.00 – 5.00 โดยแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านกิจกรรมที่พิพิธภัณฑ์จัดในฐานะแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ที่มีค่ามัธยฐานเท่ากับ 5.00 มีจำนวน 6 ข้อ ได้แก่ ควรมีการจัดกิจกรรมหลากหลายรูปแบบ ควรมีการจัดนิทรรศการทั้งถาวรและชั่วคราว ควรมีการจัดกิจกรรมภาคสนาม กิจกรรมวันสำคัญหรือเหตุการณ์สำคัญ ควรมีกิจกรรมหลักที่เป็นจุดเด่นของพิพิธภัณฑ์นั้นๆ และควรจัดกิจกรรมเสริมเพิ่มเติมตามความเหมาะสม ควรจัดกิจกรรมตามความต้องการของแต่ละกลุ่มเป้าหมายและส่งเสริมการศึกษาตามอัธยาศัยและควรจัดทำสื่อประเภทต่างๆ เพื่อเผยแพร่ความรู้ เช่น เอกสารแผ่นพับ ไปสเตอร์ วิดีทัศน์ รายการวิทยุโทรทัศน์ตลอดทั้งการเผยแพร่ข้อมูลทาง Internet

ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในด้านกิจกรรมที่พิพิธภัณฑ์จัดในฐานะแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต พบว่า ไม่มีข้อใดมีค่ามากกว่า 1.50 รายละเอียดดังตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 ค่ามัธยฐาน ค่าฐานนิยม ค่าความแตกต่างระหว่างค่ามัธยฐานกับค่าฐานนิยมและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑที่ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านกิจกรรมที่พิพิธภัณฑที่จัดในฐานะแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต จากการตอบแบบสอบถามรอบที่ 2

แนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑที่ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต	ค่ามัธยฐาน	ค่าฐานนิยม	ค่ามัธยฐาน - ค่าฐานนิยม	$Q_3 - Q_1$	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์
ด้านกิจกรรมที่พิพิธภัณฑที่จัดในฐานะแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต					
1. ควรมีการจัดกิจกรรมหลากหลายรูปแบบ	4.50	5.00	-0.50	5.00-4.00	1.00
2. ควรมีการจัดนิทรรศการทั้งถาวรและชั่วคราว	5.00	5.00	0.00	5.00-4.00	1.00
3. ควรมีการจัดกิจกรรมภาคสนาม กิจกรรมวันสำคัญหรือเหตุการณ์สำคัญ	5.00	5.00	0.00	5.00-4.00	1.00
4. ควรมีกิจกรรมหลักที่เป็นจุดเด่นของพิพิธภัณฑที่นั้นๆและควรจัดกิจกรรมเสริมเพิ่มเติมตามความเหมาะสม	4.50	5.00	-0.50	5.00-4.00	1.00
5. ควรจัดกิจกรรมตามความต้องการของแต่ละกลุ่มเป้าหมายและส่งเสริมการศึกษาตามอัธยาศัย	4.50	5.00	-0.50	5.00-4.00	1.00
6. ควรจัดทำสื่อประเภทต่างๆเพื่อเผยแพร่ความรู้ เช่น เอกสารแผ่นพับ โปสเตอร์ วิดีทัศน์ รายการวิทยุโทรทัศน์ตลอดทั้งการเผยแพร่ข้อมูลทาง Internet	5.00	5.00	0.00	5.00-4.00	1.00

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑที่ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตด้านวิธีการจัดให้พิพิธภัณฑที่เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในรอบที่ 2 สรุปได้ดังนี้

ค่ามัธยฐาน ของความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับความเหมาะสมของข้อความที่เป็นแนวทางในการจัดการพิพธิภณท์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ที่มีค่าตั้งแต่ 4.00 – 5.00 โดยแนวทางในการจัดการพิพธิภณท์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านวิธีการจัดให้พิพธิภณท์เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ที่มีค่ามัธยฐานเท่ากับ 5.00 มีจำนวน 3 ข้อ ได้แก่ ควรมีการประชุมสัมพันธ์เชิงรุกผ่านสื่อที่หลากหลาย ควรจัดทำเป็นหลักสูตรท้องถิ่นวิชาพิพธิภณท์เพื่อให้นำไปเทียบโอนคิดเป็นหน่วยกิตได้และพิพธิภณท์ต้องมีการปรับและพัฒนาข้อมูลให้ทันสมัยอยู่เสมอ ส่วนแนวทางในการจัดการพิพธิภณท์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านวิธีการจัดให้พิพธิภณท์เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ที่มีค่ามัธยฐานเท่ากับ 4.50 มีจำนวน 1 ข้อ ได้แก่ ควรประสานงานเร่งสร้างเครือข่ายกับหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้อง และแนวทางในการจัดการพิพธิภณท์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านวิธีการจัดให้พิพธิภณท์เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ที่มีค่ามัธยฐานเท่ากับ 4.00 มีจำนวน 2 ข้อ ได้แก่ ควรมีส่วนงานภายในที่ทำหน้าที่ทางการตลาดโดยเฉพาะและควรทำการสำรวจและกำหนดขอบเขตของกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่เพื่อนำมาใช้ในการวางแผนจัดกิจกรรมให้ตอบสนองของความต้องการของแต่ละกลุ่มเป้าหมาย

ค่าฐานนิยม ของความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับความเหมาะสมของข้อความที่เป็นแนวทางในการจัดการพิพธิภณท์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ที่มีค่าตั้งแต่ 4.00 – 5.00 โดยแนวทางในการจัดการพิพธิภณท์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านวิธีการจัดให้พิพธิภณท์เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ที่มีค่ามัธยฐานเท่ากับ 5.00 มีจำนวน 4 ข้อ ได้แก่ ควรมีการประชุมสัมพันธ์เชิงรุกผ่านสื่อที่หลากหลาย ควรจัดทำเป็นหลักสูตรท้องถิ่นวิชาพิพธิภณท์เพื่อให้นำไปเทียบโอนคิดเป็นหน่วยกิตได้ ควรประสานงานเร่งสร้างเครือข่ายกับหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องและพิพธิภณท์ต้องมีการปรับและพัฒนาข้อมูลให้ทันสมัยอยู่เสมอ ส่วนแนวทางในการจัดการพิพธิภณท์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านวิธีการจัดให้พิพธิภณท์เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ที่มีค่ามัธยฐานเท่ากับ 4.00 มีจำนวน 2 ข้อ ได้แก่ ควรมีส่วนงานภายในที่ทำหน้าที่ทางการตลาดโดยเฉพาะและควรทำการสำรวจและกำหนดขอบเขตของกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่เพื่อนำมาใช้ในการวางแผนจัดกิจกรรมให้ตอบสนองของความต้องการของแต่ละกลุ่มเป้าหมาย

ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตในด้านวิธีการจัดให้พิพิธภัณฑสถานเป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต พบว่าไม่มีข้อใดมีค่ามากกว่า 1.50 รายละเอียดดังตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.6 ค่ามัธยฐาน ค่าฐานนิยม ค่าความแตกต่างระหว่างค่ามัธยฐานกับค่าฐานนิยมและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านวิธีการจัดให้พิพิธภัณฑสถานเป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต จากการตอบแบบสอบถามรอบที่ 2

แนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต	ค่ามัธยฐาน	ค่าฐานนิยม	ค่ามัธยฐาน - ค่าฐานนิยม	$Q_3 - Q_1$	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์
ด้านวิธีการจัดให้พิพิธภัณฑสถานเป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต					
1. ควรมีการประชาสัมพันธ์เชิงรุกผ่านสื่อที่หลากหลาย	5.00	5.00	0.00	5.00-4.00	1.00
2. ควรมีสื่อมวลชนภายในที่ทำหน้าที่ทางการตลาดโดยเฉพาะ	4.00	4.00	0.00	4.00-4.00	0.00
3. ควรทำการสำรวจและกำหนดขอบเขตของกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่เพื่อนำมาใช้ในการวางแผนจัดกิจกรรมให้ตอบสนองความต้องการของแต่ละกลุ่มเป้าหมาย	4.00	4.00	0.00	4.00-3.00	1.00
4. ควรจัดทำเป็นหลักสูตรท้องถิ่นวิชาพิพิธภัณฑสถานเพื่อนำไปเทียบโอนคิดเป็นหน่วยกิตได้	5.00	5.00	0.00	5.00-4.00	1.00
5. ควรประสานงานเร่งสร้างเครือข่ายกับหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้อง	4.50	5.00	-0.50	5.00-4.00	1.00
6. พิพิธภัณฑสถานต้องมีการปรับและพัฒนาข้อมูลให้ทันสมัยอยู่เสมอ					

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับแนวทางในการจัดการพิพธิภณท์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ในรอบที่ 2 สรุปได้ดังนี้

ค่ามัธยฐาน ของความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับความเหมาะสมของข้อความที่เป็นแนวทางในการจัดการพิพธิภณท์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ที่มีค่าตั้งแต่ 4.00 – 5.00 โดยแนวทางในการจัดการพิพธิภณท์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ที่มีค่ามัธยฐานเท่ากับ 5.00 มีจำนวน 1 ข้อ ได้แก่ ประชาชนควรเข้ารับบริการเพื่อศึกษาข้อมูลของพิพธิภณท์ให้ได้มากที่สุด ส่วนแนวทางในการจัดการพิพธิภณท์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ที่มีค่ามัธยฐานเท่ากับ 4.50 มีจำนวน 4 ข้อ ได้แก่ ควรให้ประชาชนร่วมเป็นกรรมการในการบริหารจัดการพิพธิภณท์ ประชาชนควรมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ โดยการบอกกล่าวปากต่อปาก ประชาชนควรให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการพิพธิภณท์และประชาชนมีส่วนร่วมในการบริจาคทั้งทางทรัพย์สินและสิ่งของ

ค่าฐานนิยม ของความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับความเหมาะสมของข้อความที่เป็นแนวทางในการจัดการพิพธิภณท์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ที่มีค่าตั้งแต่ 4.00 – 5.00 โดยแนวทางในการจัดการพิพธิภณท์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ที่มีค่ามัธยฐานเท่ากับ 5.00 มีจำนวน 3 ข้อ ได้แก่ ประชาชนควรเข้ารับบริการเพื่อศึกษาข้อมูลของพิพธิภณท์ให้ได้มากที่สุด ประชาชนควรให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการพิพธิภณท์และประชาชนมีส่วนร่วมในการบริจาคทั้งทางทรัพย์สินและสิ่งของ ส่วนแนวทางในการจัดการพิพธิภณท์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ที่มีค่ามัธยฐานเท่ากับ 4.00 มีจำนวน 2 ข้อ ได้แก่ ควรให้ประชาชนร่วมเป็นกรรมการในการบริหารจัดการพิพธิภณท์และประชาชนควรมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ โดยการบอกกล่าวปากต่อปาก

ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับแนวทางในการจัดการพิพธิภณท์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน พบว่า ไม่มีข้อใดมีค่ามากกว่า 1.50 รายละเอียดดังตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.7 ค่ามัธยฐาน ค่าฐานนิยม ค่าความแตกต่างระหว่างค่ามัธยฐานกับค่าฐานนิยมและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑท์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน จากการตอบแบบสอบถามรอบที่ 2

แนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑท์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต	ค่ามัธยฐาน	ค่าฐานนิยม	ค่ามัธยฐาน - ค่าฐานนิยม	$Q_3 - Q_1$	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์
ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน					
1. ประชาชนควรเข้ารับบริการเพื่อศึกษาข้อมูลของพิพิธภัณฑท์ให้ได้มากที่สุด	5.00	5.00	0.00	5.00-4.00	1.00
2. ควรให้ประชาชนร่วมเป็นกรรมการในการบริหารจัดการพิพิธภัณฑท์	4.50	4.00	0.50	5.00-4.00	1.00
3. ประชาชนควรมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ โดยการบอกกล่าวปากต่อปาก	4.50	4.00	0.50	5.00-4.00	1.00
4. ประชาชนควรให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการพิพิธภัณฑท์	4.50	5.00	-0.50	5.00-4.00	1.00
5. ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริจาคทั้งทางทุนทรัพย์และสิ่งของ	4.50	5.00	-0.50	5.00-4.00	1.00

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑท์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตด้านการให้บริการ ในรอบที่ 2 สรุปได้ดังนี้

ค่ามัธยฐาน ของความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับความเหมาะสมของข้อความที่เป็นแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑท์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ที่มีค่าตั้งแต่ 4.00 – 5.00 โดยแนวโน้มในการจัดการพิพิธภัณฑท์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการ

เรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านการให้บริการ ที่มีค่ามัธยฐานเท่ากับ 5.00 มีจำนวน 3 ข้อ ได้แก่ พิพิธภัณฑสถานควรเปิดให้บริการทุกวันโดยหมุนเวียนบุคลากรมาปฏิบัติหน้าที่ ควรเปิดให้เข้าชมโดยไม่คิดค่าบริการหรือคิดค่าบริการบ้างตามความเหมาะสมและควรจัดให้มีเจ้าหน้าที่ให้ความรู้ภายในพิพิธภัณฑสถานอย่างเพียงพอ

ค่าฐานนิยม ของความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับความเหมาะสมของข้อความที่เป็นแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ที่มีค่าตั้งแต่ 4.00 – 5.00 โดยแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านการให้บริการ ที่มีค่ามัธยฐานเท่ากับ 5.00 มีจำนวน 3 ข้อ ได้แก่ พิพิธภัณฑสถานควรเปิดให้บริการทุกวันโดยหมุนเวียนบุคลากรมาปฏิบัติหน้าที่ ควรเปิดให้เข้าชมโดยไม่คิดค่าบริการหรือคิดค่าบริการบ้างตามความเหมาะสมและควรจัดให้มีเจ้าหน้าที่ให้ความรู้ภายในพิพิธภัณฑสถานอย่างเพียงพอ

ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในด้านการให้บริการ พบว่าไม่มีข้อใดมีค่ามากกว่า 1.50 รายละเอียดดังตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.8 ค่ามัธยฐาน ค่าฐานนิยม ค่าความแตกต่างระหว่างค่ามัธยฐานกับค่าฐานนิยมและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านการให้บริการ จากการตอบแบบสอบถามรอบที่ 2

แนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต	ค่ามัธยฐาน	ค่าฐานนิยม	ค่ามัธยฐาน - ค่าฐานนิยม	$Q_3 - Q_1$	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์
ด้านการให้บริการ					
1. พิพิธภัณฑสถานควรเปิดให้บริการทุกวันโดยหมุนเวียนบุคลากรมาปฏิบัติหน้าที่	5.00	5.00	0.00	5.00-4.00	1.00
2. ควรเปิดให้เข้าชมโดยไม่คิดค่าบริการหรือคิดค่าบริการบ้างตามความเหมาะสม	5.00	5.00	0.00	5.00-4.25	0.75

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

แนวทางในการจัดการพิพาทข้อพิพาทท้องถิ่น กรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ ตลอดชีวิต	ค่ามัธย ฐาน	ค่าฐาน นิยม	ค่ามัธย ฐาน - ค่าฐาน นิยม	$Q_3 - Q_1$	ค่าพิสัย ระหว่าง ควอไทล์
3. ควรจัดให้มีเจ้าหน้าที่ให้ความรู้ภายใน พิพาทข้อพิพาทอย่างเพียงพอ	5.00	5.00	0.00	5.00- 4.00	1.00

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับแนวทางในการจัดการพิพาทข้อพิพาทท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตด้านการประสานงานกับหน่วยงานและการสร้างเครือข่าย ในรอบที่ 2 สรุปได้ดังนี้

ค่ามัธยฐาน ของความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับความเหมาะสมของข้อความที่เป็นแนวทางในการจัดการพิพาทข้อพิพาทท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ที่มีค่าตั้งแต่ 4.00 – 5.00 โดยแนวทางในการจัดการพิพาทข้อพิพาทท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านการประสานงานกับหน่วยงานและการสร้างเครือข่าย ที่มีค่ามัธยฐานเท่ากับ 5.00 มีจำนวน 3 ข้อ ได้แก่ ควรมีการประสานงานระหว่างพิพาทข้อพิพาทในลักษณะเดียวกันเพื่อร่วมกันสร้างระบบและทิศทางการดำเนินงาน ควรมีการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนและควรมีเครือข่ายทุกระดับตั้งแต่ระดับท้องถิ่น ระดับประเทศและระหว่างประเทศ

ค่าฐานนิยม ของความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับความเหมาะสมของข้อความที่เป็นแนวทางในการจัดการพิพาทข้อพิพาทท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ที่มีค่าตั้งแต่ 4.00 – 5.00 โดยแนวทางในการจัดการพิพาทข้อพิพาทท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านการประสานงานกับหน่วยงานและการสร้างเครือข่าย ที่มีค่ามัธยฐานเท่ากับ 5.00 มีจำนวน 3 ข้อ ได้แก่ ควรมีการประสานงานระหว่างพิพาทข้อพิพาทในลักษณะเดียวกันเพื่อร่วมกันสร้างระบบและทิศทางการดำเนินงาน ควรมีการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนและควรมีเครือข่ายทุกระดับตั้งแต่ระดับท้องถิ่น ระดับประเทศและระหว่างประเทศ

ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับแนวทางในการจัดการ พิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในด้านการประสานงานกับ หน่วยงานและการสร้างเครือข่าย พบว่า ไม่มีข้อใดมีค่ามากกว่า 1.50 รายละเอียดดังตารางที่ 4.9

ตารางที่ 4.9 ค่ามัธยฐาน ค่าฐานนิยม ค่าความแตกต่างระหว่างค่ามัธยฐานกับค่าฐานนิยมและ ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร ให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านการประสานงานกับหน่วยงานและการสร้าง เครือข่าย จากการตอบแบบสอบถามรอบที่ 2

แนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่น กรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต	ค่ามัธย ฐาน	ค่าฐาน นิยม	ค่ามัธย ฐาน - ค่าฐาน นิยม	$Q_3 - Q_1$	ค่าพิสัย ระหว่าง ควอไทล์
ด้านการประสานงานกับหน่วยงานและการ สร้างเครือข่าย					
1. ควรมีการประสานงานระหว่างพิพิธภัณฑสถานใน ลักษณะเดียวกันเพื่อร่วมกันสร้างระบบและทิศ ทางการดำเนินงาน	5.00	5.00	0.00	5.00- 4.00	1.00
2. ควรมีการประสานงานกับหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน	5.00	5.00	0.00	5.00- 4.00	1.00
3. ควรมีเครือข่ายทุกระดับตั้งแต่ระดับท้องถิ่น ระดับประเทศและระหว่างประเทศ	5.00	5.00	0.00	5.00- 4.25	0.75

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตด้านการติดตามประเมินผล ในรอบที่ 2 สรุปได้ดังนี้

ค่ามัธยฐาน ของความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับความเหมาะสมของข้อความที่เป็นแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ที่มีค่าตั้งแต่ 4.00 – 5.00 โดยแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านการติดตามประเมินผล ที่มีค่ามัธยฐานเท่ากับ 5.00 มีจำนวน 7 ข้อ ได้แก่ ควรมีการติดตามประเมินผลทุกกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ควรมีการนำผลการประเมินมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารจัดการพิพิธภัณฑสถาน ควรมีคณะกรรมการติดตามประเมินผล ประกอบด้วยบุคคลภายในและภายนอก ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลการดำเนินงานของพิพิธภัณฑสถาน ควรมีการเผยแพร่ผลการประเมินให้ประชาชนในท้องถิ่นทราบ ควรมีการวางมาตรฐานกำกับตรวจสอบเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการประกันคุณภาพและมีการติดตามประเมินผลด้วยวิธีการที่หลากหลาย

ค่าฐานนิยม ของความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับความเหมาะสมของข้อความที่เป็นแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ที่มีค่าตั้งแต่ 4.00 – 5.00 โดยแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านการติดตามประเมินผล ที่มีค่ามัธยฐานเท่ากับ 5.00 มีจำนวน 7 ข้อ ได้แก่ ควรมีการติดตามประเมินผลทุกกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ควรมีการนำผลการประเมินมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารจัดการพิพิธภัณฑสถาน ควรมีคณะกรรมการติดตามประเมินผล ประกอบด้วยบุคคลภายในและภายนอก ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลการดำเนินงานของพิพิธภัณฑสถาน ควรมีการเผยแพร่ผลการประเมินให้ประชาชนในท้องถิ่นทราบ ควรมีการวางมาตรฐานกำกับตรวจสอบเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการประกันคุณภาพและมีการติดตามประเมินผลด้วยวิธีการที่หลากหลาย

ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในด้านการติดตามประเมินผล พบว่า ไม่มีข้อใดมีค่ามากกว่า 1.50 รายละเอียดดังตารางที่ 4.10

ตารางที่ 4.10 ค่ามัธยฐาน ค่าฐานนิยม ค่าความแตกต่างระหว่างค่ามัธยฐานกับค่าฐานนิยมและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านการติดตามประเมินผล จากการตอบแบบสอบถามรอบที่ 2

แนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต	ค่ามัธยฐาน	ค่าฐานนิยม	ค่ามัธยฐาน - ค่าฐานนิยม	$Q_3 - Q_1$	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์
ด้านการติดตามประเมินผล					
1. ควรมีการติดตามประเมินผลทุกกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง	5.00	5.00	0.00	5.00-4.00	1.00
2. ควรมีการนำผลการประเมินมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารจัดการพิพิธภัณฑสถาน	5.00	5.00	0.00	5.00-4.00	1.00
3. ควรตั้งคณะกรรมการติดตามประเมินผลประกอบด้วยบุคคลภายในและภายนอก	5.00	5.00	0.00	5.00-4.00	1.00
4. ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลการดำเนินงานของพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่น	5.00	5.00	0.00	5.00-4.00	1.00
5. ควรมีการเผยแพร่ผลการประเมินให้ประชาชนในท้องถิ่นทราบ	5.00	5.00	0.00	5.00-4.00	1.00
6. ควรมีการวางมาตรฐานกำกับตรวจสอบเพื่อให้เป็นส่วนหนึ่งของการประกันคุณภาพ	5.00	5.00	0.00	5.00-4.25	0.75
7. มีการติดตามประเมินผลด้วยวิธีการที่หลากหลาย	5.00	5.00	0.00	5.00-4.00	1.00

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับแนวทางในการจัดการพิพธิภณท์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตด้านความต้องการการสนับสนุนจากรัฐบาล ในรอบที่ 2 สรุปได้ดังนี้

ค่ามัธยฐาน ของความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับความเหมาะสมของข้อความที่เป็นแนวทางในการจัดการพิพธิภณท์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ที่มีค่าตั้งแต่ 4.00 – 5.00 โดยแนวทางในการจัดการพิพธิภณท์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านความต้องการการสนับสนุนจากรัฐบาล ที่มีค่ามัธยฐานเท่ากับ 5.00 มีจำนวน 6 ข้อ ได้แก่ ควรจัดให้เป็นวาระแห่งชาติและถือว่าเป็นความจำเป็นรากฐานของประเทศ ควรรณรงค์สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพิพธิภณท์ท้องถิ่นให้ประชาชนทราบ ควรจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอตามภารกิจของพิพธิภณท์ ควรส่งเสริมให้มีการบริจาคเพื่อนำเงินมาช่วยเหลือพัฒนาพิพธิภณท์ องค์กรท้องถิ่นควรมีบทบาทอย่างจริงจังในการดูแลพิพธิภณท์ที่อยู่ในท้องถิ่นและควรจัดให้มีหน่วยงานกลางที่ทำหน้าที่ดูแลรับผิดชอบพิพธิภณท์ท้องถิ่นโดยเฉพาะ

ค่าฐานนิยม ของความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับความเหมาะสมของข้อความที่เป็นแนวทางในการจัดการพิพธิภณท์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ที่มีค่าตั้งแต่ 4.00 – 5.00 โดยแนวทางในการจัดการพิพธิภณท์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านความต้องการการสนับสนุนจากรัฐบาล ที่มีค่ามัธยฐานเท่ากับ 5.00 มีจำนวน 6 ข้อ ได้แก่ ควรจัดให้เป็นวาระแห่งชาติและถือว่าเป็นความจำเป็นรากฐานของประเทศ ควรรณรงค์สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพิพธิภณท์ท้องถิ่นให้ประชาชนทราบ ควรจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอตามภารกิจของพิพธิภณท์ ควรส่งเสริมให้มีการบริจาคเพื่อนำเงินมาช่วยเหลือพัฒนาพิพธิภณท์ องค์กรท้องถิ่นควรมีบทบาทอย่างจริงจังในการดูแลพิพธิภณท์ที่อยู่ในท้องถิ่นและควรจัดให้มีหน่วยงานกลางที่ทำหน้าที่ดูแลรับผิดชอบพิพธิภณท์ท้องถิ่นโดยเฉพาะ

ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับแนวทางในการจัดการพิพธิภณท์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในด้านความต้องการการสนับสนุนจากรัฐบาล พบว่า ไม่มีข้อใดมีค่ามากกว่า 1.50 รายละเอียดดังตารางที่ 4.11

ตารางที่ 4.11 ค่ามัธยฐาน ค่าฐานนิยม ค่าความแตกต่างระหว่างค่ามัธยฐานกับค่าฐานนิยมและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของแนวทางในการจัดการพิพธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านความต้องการการสนับสนุนจากรัฐบาล จาก การตอบแบบสอบถามรอบที่ 2

แนวทางในการจัดการพิพธภัณฑ์ท้องถิ่น กรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต	ค่ามัธยฐาน	ค่าฐานนิยม	ค่ามัธยฐาน - ค่าฐานนิยม	$Q_3 - Q_1$	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์
ด้านความต้องการการสนับสนุนจากรัฐบาล					
1. ควรจัดให้เป็นวาระแห่งชาติและถือว่าเป็นความจำเป็นรากฐานของประเทศ	5.00	5.00	0.00	5.00-4.00	1.00
2. ควรรณรงค์สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพิพธภัณฑ์ท้องถิ่นให้ประชาชนทราบ	5.00	5.00	0.00	5.00-4.25	0.75
3. ควรจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอตามภารกิจของพิพธภัณฑ์	5.00	5.00	0.00	5.00-4.25	0.75
4. ควรส่งเสริมให้มีการบริจาคเพื่อนำเงินมาช่วยเหลือพัฒนาพิพธภัณฑ์	5.00	5.00	0.00	5.00-4.00	1.00
5. องค์กรท้องถิ่นควรมีบทบาทอย่างจริงจังในการดูแลพิพธภัณฑ์ที่อยู่ในท้องถิ่น	5.00	5.00	0.00	5.00-4.25	0.75
6. ควรจัดให้มีหน่วยงานกลางที่ทำหน้าที่ดูแลรับผิดชอบพิพธภัณฑ์ท้องถิ่นโดยเฉพาะ	5.00	5.00	0.00	5.00-4.00	1.00

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำไปสร้างแบบสอบถามรอบที่ 3 โดยแสดงตำแหน่งของค่ามัธยฐาน ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์และตำแหน่งค่าตอบที่ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนตอบในรอบที่ 2 แล้วตอบในรอบที่ 2 แล้วส่งแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาในรอบที่ 3 ต่อไป

2.4 ผลการพิจารณาฉันทามติของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต จากการตอบแบบสอบถามในรอบที่ 3

ผลการตอบแบบสอบถามของผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 3 ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์หาค่ามัธยฐาน ค่าฐานนิยม ค่าความแตกต่างระหว่างค่ามัธยฐานกับค่าฐานนิยม และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ และนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลมาพิจารณาฉันทามติของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณาตรวจสอบการได้ฉันทามติ คือแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต จะได้รับฉันทามติของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญก็ต่อเมื่อข้อความนั้นมีค่ามัธยฐานไม่ต่ำกว่า 3.50 ค่าสัมบูรณ์ของผลต่างระหว่างค่ามัธยฐาน และค่าฐานนิยมไม่เกิน 1.00 และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ไม่เกิน 1.50 (Dalkey and Helmer, 1963 : Kurht – schai, Poolpatarachewin and Pitiyanuwat, 1998) และกลุ่มผู้เชี่ยวชาญต้องเห็นด้วยมากที่สุด ร้อยละ 75 ขึ้นไป

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตด้านจุดมุ่งหมายและนโยบายของพิพิธภัณฑ์ ในรอบที่ 3 สรุปได้ดังนี้

ค่ามัธยฐาน ของความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับความเหมาะสมของข้อความที่เป็นแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ที่มีค่าตั้งแต่ 4.00 – 5.00 โดยแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านจุดมุ่งหมายและนโยบายของพิพิธภัณฑ์ ที่มีค่ามัธยฐานเท่ากับ 5.00 มีจำนวน 6 ข้อ ได้แก่ เพื่อให้เป็นแหล่งอ้างอิงและสืบทอดคุณค่า เอกลักษณ์และมรดกของชาติ เพื่อเป็นแหล่งแสดงวิถีชีวิตและศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าวิจัยเฉพาะทาง เพื่อเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ตลอดชีวิตของชุมชนเพื่อส่งเสริมการศึกษานอกระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัย และนโยบายควรเกิดจากความต้องการหรือการริเริ่มของประชาชนในท้องถิ่น ส่วนแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็น

แหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านจุดมุ่งหมายและนโยบายของพิพิธภัณฑ์ ที่มีค่ามัธยฐานเท่ากับ 4.00 มีจำนวน 1 ข้อ ได้แก่ เพื่อเป็นแหล่งสร้างจิตสำนึกสาธารณะให้กับชุมชน

ค่าฐานนิยม ของความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับความเหมาะสมของข้อความที่เป็นแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ที่มีค่าตั้งแต่ 4.00 – 5.00 โดยแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านจุดมุ่งหมายและนโยบายของพิพิธภัณฑ์ ที่มีค่าฐานนิยมเท่ากับ 5.00 มีจำนวน 6 ข้อ ได้แก่ เพื่อให้เป็นแหล่งธำรงและสืบทอดคุณค่า เอกลักษณ์และมรดกของชาติ เพื่อเป็นแหล่งแสดงวิถีชีวิตและศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าวิจัยเฉพาะทาง เพื่อเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ตลอดชีวิตของชุมชน เพื่อส่งเสริมการศึกษานอกระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัย และนโยบายควรเกิดจากความต้องการหรือการริเริ่มของประชาชนในท้องถิ่น ส่วนแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านจุดมุ่งหมายและนโยบายของพิพิธภัณฑ์ ที่มีค่าฐานนิยมเท่ากับ 4.00 มีจำนวน 1 ข้อ ได้แก่ เพื่อเป็นแหล่งสร้างจิตสำนึกสาธารณะให้กับชุมชน

ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในด้านจุดมุ่งหมายและนโยบายของพิพิธภัณฑ์ พบว่า ไม่มีข้อใดมีค่ามากกว่า 1.50

ผลการวิเคราะห์จากความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ พบว่าแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในด้านจุดมุ่งหมายและนโยบายของพิพิธภัณฑ์ ที่ได้รับฉันทามติจากความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ และกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ **เห็นด้วยมากที่สุด ตั้งแต่ร้อยละ 75 ขึ้นไป** ว่าเหมาะสมในการเป็นแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีดังนี้

1. เพื่อให้เป็นแหล่งธำรงและสืบทอดคุณค่า เอกลักษณ์และมรดกของชาติ
2. เพื่อเป็นแหล่งแสดงวิถีชีวิตและศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อเป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าวิจัยเฉพาะทาง
4. เพื่อเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ตลอดชีวิตของชุมชน
5. เพื่อส่งเสริมการศึกษานอกระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัย
6. นโยบายควรเกิดจากความต้องการหรือการริเริ่มของประชาชนในท้องถิ่น

รายละเอียดดังตารางที่ 4.12

ตารางที่ 4.12 ค่ามัธยฐาน ค่าฐานนิยม ค่าความแตกต่างระหว่างค่ามัธยฐานกับค่าฐานนิยมและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านจุดมุ่งหมายและนโยบายของพิพิธภัณฑ์ จากการตอบแบบสอบถามรอบที่ 3

แนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต	ค่ามัธยฐาน	ค่าฐานนิยม	ค่ามัธยฐาน - ค่าฐานนิยม	$Q_3 - Q_1$	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์
ด้านจุดมุ่งหมายและนโยบายของพิพิธภัณฑ์					
1. เพื่อให้เป็นแหล่งอ้างอิงและสืบทอดคุณค่าเอกลักษณ์และมรดกของชาติ	5.00	5.00	0.00	5.00-4.25	0.75
2. เพื่อเป็นแหล่งแสดงวิถีชีวิตและศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร	5.00	5.00	0.00	5.00-5.00	0.00
3. เพื่อเป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าวิจัยเฉพาะทาง	5.00	5.00	0.00	5.00-5.00	0.00
4. เพื่อเป็นแหล่งสร้างจิตสำนึกสาธารณะให้กับชุมชน	4.00	4.00	0.00	5.00-4.00	1.00
5. เพื่อเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ตลอดชีวิตของชุมชน	5.00	5.00	0.00	5.00-5.00	0.00
6. เพื่อส่งเสริมการศึกษานอกระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัย	5.00	5.00	0.00	5.00-4.25	0.75
7. นโยบายควรเกิดจากความต้องการหรือการริเริ่มของประชาชนในท้องถิ่น	5.00	5.00	0.00	5.00-5.00	0.00

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑที่ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตด้านการบริหารจัดการพิพิธภัณฑที่ ในรอบที่ 3 สรุปได้ดังนี้

ค่ามัธยฐาน ของความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับความเหมาะสมของข้อความที่เป็นแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑที่ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ที่มีค่า 5.00 โดยแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑที่ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านการบริหารจัดการพิพิธภัณฑที่ ที่มีค่ามัธยฐานเท่ากับ 5.00 มีจำนวน 9 ข้อ ได้แก่ เป็นการบริหารจัดการเพื่อมุ่งให้ประโยชน์ต่อชุมชน ควรมีแผนงานบริหารจัดการพิพิธภัณฑที่ทั้งระยะสั้นและระยะยาว แผนงานระยะยาวควรเป็นแผนที่พื้นฐานมาจากนโยบายของชาติ แผนงานระยะสั้นควรเป็นแผนประจำปีและแผนเร่งด่วนที่สนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ควรขึ้นทะเบียนพิพิธภัณฑที่ให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ซึ่งเทียบเท่ากับสถานศึกษา งบประมาณควรมาจากการสนับสนุนของรัฐบาลเป็นหลัก ให้องค์กรท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของพิพิธภัณฑที่ ผู้บริหารต้องมีวิสัยทัศน์และให้การสนับสนุนในการจัดกิจกรรมต่างๆที่ส่งเสริมการศึกษาตามอัธยาศัยและการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างเต็มที่ และควรวางแผนโครงการ/กิจกรรมของพิพิธภัณฑที่ตามลำดับความสำคัญ

ค่าฐานนิยม ของความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับความเหมาะสมของข้อความที่เป็นแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑที่ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ที่มีค่า 5.00 โดยแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑที่ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านการบริหารจัดการพิพิธภัณฑที่ ที่มีค่าฐานนิยมเท่ากับ 5.00 มีจำนวน 9 ข้อ ได้แก่ เป็นการบริหารจัดการเพื่อมุ่งให้ประโยชน์ต่อชุมชน ควรมีแผนงานบริหารจัดการพิพิธภัณฑที่ทั้งระยะสั้นและระยะยาว แผนงานระยะยาวควรเป็นแผนที่พื้นฐานมาจากนโยบายของชาติ แผนงานระยะสั้นควรเป็นแผนประจำปีและแผนเร่งด่วนที่สนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ควรขึ้นทะเบียนพิพิธภัณฑที่ให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ซึ่งเทียบเท่ากับสถานศึกษา งบประมาณควรมาจากการสนับสนุนของรัฐบาลเป็นหลัก ให้องค์กรท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของพิพิธภัณฑที่ ผู้บริหารต้องมีวิสัยทัศน์และให้การสนับสนุนในการจัดกิจกรรมต่างๆที่ส่งเสริมการศึกษาตามอัธยาศัยและการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างเต็มที่ และควรวางแผนโครงการ/กิจกรรมของพิพิธภัณฑที่ตามลำดับความสำคัญ

ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับแนวทางในการจัดการ พิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในด้านการบริหารจัดการ พิพิธภัณฑสถาน พบว่า ไม่มีข้อใดมีค่ามากกว่า 1.50

ผลการวิเคราะห์จากความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ พบว่าแนวทางในการจัดการ พิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในด้านการบริหารจัดการ พิพิธภัณฑสถาน ที่ได้รับอันดับที่มาจากความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ และกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ **เห็นด้วย มากที่สุด ตั้งแต่ร้อยละ 75 ขึ้นไป** ว่าเหมาะสมในการเป็นแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑสถาน ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีดังนี้

1. เป็นการบริหารจัดการเพื่อมุ่งให้ประโยชน์ต่อชุมชน
2. ควรมีแผนงานบริหารจัดการพิพิธภัณฑสถานทั้งระยะสั้นและระยะยาว
3. แผนงานระยะยาวควรเป็นแผนที่มีพื้นฐานมาจากนโยบายของชาติ
4. แผนงานระยะสั้นควรเป็นแผนประจำปีและแผนเร่งด่วนที่สนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย
5. งบประมาณควรมาจากการสนับสนุนของรัฐบาลเป็นหลัก
6. ให้องค์กรท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของพิพิธภัณฑสถาน
7. ผู้บริหารต้องมีวิสัยทัศน์และให้การสนับสนุนในการจัดกิจกรรมต่างๆที่ส่งเสริม การศึกษาตามอัธยาศัยและการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างเต็มที่
8. ควรวางแผนโครงการ/กิจกรรมของพิพิธภัณฑสถานตามลำดับความสำคัญ

รายละเอียดดังตารางที่ 4.13

ตารางที่ 4.13 ค่ามัธยฐาน ค่าฐานนิยม ค่าความแตกต่างระหว่างค่ามัธยฐานกับค่าฐานนิยมและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านการบริหารจัดการพิพิธภัณฑสถานจากการตอบแบบสอบถามรอบที่ 3

แนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต	ค่ามัธยฐาน	ค่าฐานนิยม	ค่ามัธยฐาน - ค่าฐานนิยม	$Q_3 - Q_1$	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์
ด้านการบริหารจัดการพิพิธภัณฑสถาน					
1. เป็นการบริหารจัดการเพื่อมุ่งให้ประโยชน์ต่อชุมชน	5.00	5.00	0.00	5.00-4.25	0.75
2. ควรมีแผนงานบริหารจัดการพิพิธภัณฑสถานทั้งระยะสั้นและระยะยาว	5.00	5.00	0.00	5.00-4.25	0.75
3. แผนงานระยะยาวควรเป็นแผนที่มีพื้นฐานมาจากนโยบายของชาติ	5.00	5.00	0.00	5.00-4.25	0.75
4. แผนงานระยะสั้นควรเป็นแผนประจำปีและแผนเร่งด่วนที่สนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย	5.00	5.00	0.00	5.00-4.25	0.75
5. ควรขึ้นทะเบียนพิพิธภัณฑสถานให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ซึ่งเทียบเท่ากับสถานศึกษา	5.00	5.00	0.00	5.00-4.00	1.00
6. งบประมาณควรมาจากการสนับสนุนของรัฐบาลเป็นหลัก	5.00	5.00	0.00	5.00-5.00	0.00
7. ให้องค์กรท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของพิพิธภัณฑสถาน	5.00	5.00	0.00	5.00-4.25	0.75
8. ผู้บริหารต้องมีวิสัยทัศน์และให้การสนับสนุนในการจัดกิจกรรมต่างๆที่ส่งเสริมการศึกษาตามอัธยาศัยและการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างต่อเนื่อง	5.00	5.00	0.00	5.00-4.25	0.75

ตารางที่ 4.13 (ต่อ)

แนวทางในการจัดการพิพาทข้อพิพาทท้องถิ่น กรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ ตลอดชีวิต	ค่ามัธย ฐาน	ค่าฐาน นิยม	ค่ามัธย ฐาน - ค่าฐาน นิยม	$Q_3 - Q_1$	ค่าพิสัย ระหว่าง ควอไทล์
9. ควรวางแผนโครงการ/กิจกรรมของ พิพาทข้อพิพาทตามลำดับความสำคัญ	5.00	5.00	0.00	5.00- 4.25	0.75

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับแนวทางในการจัดการพิพาทข้อพิพาทท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตด้านบุคลากร ในรอบที่ 3 สรุปได้ดังนี้

ค่ามัธยฐาน ของความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับความเหมาะสมของข้อความที่เป็นแนวทางในการจัดการพิพาทข้อพิพาทท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ที่มีค่า 5.00 โดยแนวทางในการจัดการพิพาทข้อพิพาทท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านบุคลากร ที่มีค่ามัธยฐานเท่ากับ 5.00 มีจำนวน 7 ข้อ ได้แก่ บุคลากรของพิพาทข้อพิพาทต้องมีความรู้ความสามารถตรงกับลักษณะงานที่ปฏิบัติ บุคลากรต้องมีใจรักด้านศิลปวัฒนธรรมของชาติ บุคลากรควรมีความรู้ด้านภาษาต่างประเทศในระดับดี บุคลากรควรมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและมีจิตใจพร้อมให้บริการ บุคลากรควรเป็นนักสื่อสารและนักถ่ายทอดที่ดี บุคลากรควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการศึกษานอกระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัยเป็นอย่างดี และควรจัดให้บุคลากรไปศึกษาดูงานด้านพิพาทข้อพิพาททั้งในและต่างประเทศ

ค่าฐานนิยม ของความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับความเหมาะสมของข้อความที่เป็นแนวทางในการจัดการพิพาทข้อพิพาทท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ที่มีค่า 5.00 โดยแนวทางในการจัดการพิพาทข้อพิพาทท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านบุคลากร ที่มีค่าฐานนิยมเท่ากับ 5.00 มีจำนวน 7 ข้อ ได้แก่ บุคลากรของพิพาทข้อพิพาทต้องมีความรู้ความสามารถตรงกับลักษณะงานที่ปฏิบัติ บุคลากรต้องมีใจรักด้านศิลปวัฒนธรรมของชาติ บุคลากรควรมีความรู้ด้านภาษาต่างประเทศในระดับดี บุคลากรควรมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและมีจิตใจพร้อมให้บริการ บุคลากรควรเป็นนักสื่อสารและนักถ่ายทอดที่ดี บุคลากรควรมีความรู้ความ

เข้าใจเกี่ยวกับการศึกษานอกระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัยเป็นอย่างดี และควรจัดให้บุคลากรไปศึกษาดูงานด้านพิพิธภัณฑ์ทั้งในและต่างประเทศ

ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในด้านบุคลากร พบว่า ไม่มีข้อใดมีค่ามากกว่า 1.50

ผลการวิเคราะห์จากความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ พบว่าแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในด้านบุคลากร ที่ได้รับฉันทามติจากความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ และกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ **เห็นด้วยมากที่สุด ตั้งแต่ร้อยละ 75 ขึ้นไป** ว่าเหมาะสมในการเป็นแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีดังนี้

1. บุคลากรของพิพิธภัณฑ์ต้องมีความรู้ความสามารถตรงกับลักษณะงานที่ปฏิบัติ
  2. บุคลากรต้องมีใจรักด้านศิลปวัฒนธรรมของชาติ
  3. บุคลากรควรมีความรู้ด้านภาษาต่างประเทศในระดับดี
  4. บุคลากรควรมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและมีจิตใจพร้อมให้บริการ
  5. บุคลากรควรเป็นนักสื่อสารและนักถ่ายทอดที่ดี
  6. บุคลากรควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการศึกษานอกระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัยเป็นอย่างดี
  7. ควรจัดให้บุคลากรไปศึกษาดูงานด้านพิพิธภัณฑ์ทั้งในและต่างประเทศ
- รายละเอียดดังตารางที่ 4.14

ตารางที่ 4.14 ค่ามัธยฐาน ค่าฐานนิยม ค่าความแตกต่างระหว่างค่ามัธยฐานกับค่าฐานนิยมและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านบุคลากรจากการตอบแบบสอบถามรอบที่ 3

แนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต	ค่ามัธยฐาน	ค่าฐานนิยม	ค่ามัธยฐาน - ค่าฐานนิยม	$Q_3 - Q_1$	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์
ด้านบุคลากร					
1. บุคลากรของพิพิธภัณฑสถานต้องมีความรู้ความสามารถตรงกับลักษณะงานที่ปฏิบัติ	5.00	5.00	0.00	5.00-4.25	0.75
2. บุคลากรต้องมีใจรักด้านศิลปวัฒนธรรมของชาติ	5.00	5.00	0.00	5.00-4.25	0.75
3. บุคลากรควรมีความรู้ด้านภาษาต่างประเทศในระดับดี	5.00	5.00	0.00	5.00-4.25	0.75
4. บุคลากรควรมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและมีจิตใจพร้อมให้บริการ	5.00	5.00	0.00	5.00-4.25	0.75
5. บุคลากรควรเป็นนักสื่อสารและนักถ่ายทอดที่ดี	5.00	5.00	0.00	5.00-4.25	0.75
6. บุคลากรควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการศึกษานอกระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัยเป็นอย่างดี	5.00	5.00	0.00	5.00-4.25	0.75
7. ควรจัดให้บุคลากรไปศึกษาดูงานด้านพิพิธภัณฑสถานทั้งในและต่างประเทศ	5.00	5.00	0.00	5.00-5.00	0.00

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตด้านกิจกรรมที่พิพิธภัณฑ์จัดในฐานะแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในรอบที่ 3 สรุปได้ดังนี้

ค่ามัธยฐาน ของความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับความเหมาะสมของข้อความที่เป็นแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ที่มีค่า 5.00 โดยแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านกิจกรรมที่พิพิธภัณฑ์จัดในฐานะแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ที่มีค่ามัธยฐานเท่ากับ 5.00 มีจำนวน 6 ข้อ ได้แก่ ควรมีการจัดกิจกรรมหลากหลายรูปแบบ ควรมีการจัดนิทรรศการทั้งถาวรและชั่วคราว ควรมีการจัดกิจกรรมภาคสนาม กิจกรรมวันสำคัญหรือเหตุการณ์สำคัญ ควรมีกิจกรรมหลักที่เป็นจุดเด่นของพิพิธภัณฑ์นั้นๆและควรมีการจัดกิจกรรมเสริมเพิ่มเติมตามความเหมาะสม ควรมีการจัดกิจกรรมตามความต้องการของแต่ละกลุ่มเป้าหมายและส่งเสริมการศึกษาตามอัธยาศัย และควรมีการจัดทำสื่อประเภทต่างๆเพื่อเผยแพร่ความรู้ เช่น เอกสารแผ่นพับ ไปสเตอร์ วิดีทัศน์ รายการวิทยุ โทรทัศน์ตลอดทั้งการเผยแพร่ข้อมูลทาง Internet

ค่าฐานนิยม ของความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับความเหมาะสมของข้อความที่เป็นแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ที่มีค่า 5.00 โดยแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านกิจกรรมที่พิพิธภัณฑ์จัดในฐานะแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ที่มีค่าฐานนิยมเท่ากับ 5.00 มีจำนวน 6 ข้อ ได้แก่ ควรมีการจัดกิจกรรมหลากหลายรูปแบบ ควรมีการจัดนิทรรศการทั้งถาวรและชั่วคราว ควรมีการจัดกิจกรรมภาคสนาม กิจกรรมวันสำคัญหรือเหตุการณ์สำคัญ ควรมีกิจกรรมหลักที่เป็นจุดเด่นของพิพิธภัณฑ์นั้นๆและควรมีการจัดกิจกรรมเสริมเพิ่มเติมตามความเหมาะสม ควรมีการจัดกิจกรรมตามความต้องการของแต่ละกลุ่มเป้าหมายและส่งเสริมการศึกษาตามอัธยาศัย และควรมีการจัดทำสื่อประเภทต่างๆเพื่อเผยแพร่ความรู้ เช่น เอกสารแผ่นพับ ไปสเตอร์ วิดีทัศน์ รายการวิทยุ โทรทัศน์ตลอดทั้งการเผยแพร่ข้อมูลทาง Internet

ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในด้านกิจกรรมที่พิพิธภัณฑ์จัด ในฐานะแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต พบว่า ไม่มีข้อใดมีค่ามากกว่า 1.50

ผลการวิเคราะห์จากความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ พบว่าแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในด้านกิจกรรมที่พิพิธภัณฑ์จัดในฐานะแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ที่ได้รับฉันทามติจากความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ และกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ **เห็นด้วยมากที่สุด ตั้งแต่ร้อยละ 75 ขึ้นไป** ว่าเหมาะสมในการเป็นแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีดังนี้

1. ควรมีการจัดกิจกรรมหลากหลายรูปแบบ
2. ควรมีการจัดนิทรรศการทั้งถาวรและชั่วคราว
3. ควรมีการจัดกิจกรรมภาคสนาม กิจกรรมวันสำคัญหรือเหตุการณ์สำคัญ
4. ควรมีกิจกรรมหลักที่เป็นจุดเด่นของพิพิธภัณฑ์นั้นๆ และควรจัดกิจกรรมเสริมเพิ่มเติมตามความเหมาะสม
5. ควรจัดกิจกรรมตามความต้องการของแต่ละกลุ่มเป้าหมายและส่งเสริมการศึกษาตามอัธยาศัย
6. ควรจัดทำสื่อประเภทต่างๆ เพื่อเผยแพร่ความรู้ เช่น เอกสารแผ่นพับ ไปสเตอร์ วิดีทัศน์ รายการวิทยุโทรทัศน์ตลอดทั้งการเผยแพร่ข้อมูลทาง Internet

รายละเอียดดังตารางที่ 4.15

ตารางที่ 4.15 ค่ามัธยฐาน ค่าฐานนิยม ค่าความแตกต่างระหว่างค่ามัธยฐานกับค่าฐานนิยมและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านกิจกรรมที่พิพิธภัณฑสถานจัดในฐานะแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต จากการตอบแบบสอบถามรอบที่ 3

แนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต	ค่ามัธยฐาน	ค่าฐานนิยม	ค่ามัธยฐาน - ค่าฐานนิยม	$Q_3 - Q_1$	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์
ด้านกิจกรรมที่พิพิธภัณฑสถานจัดในฐานะแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต					
1. ควรมีการจัดกิจกรรมหลากหลายรูปแบบ	5.00	5.00	0.00	5.00-5.00	0.00
2. ควรมีการจัดนิทรรศการทั้งถาวรและชั่วคราว	5.00	5.00	0.00	5.00-4.25	0.75
3. ควรมีการจัดกิจกรรมภาคสนาม กิจกรรมวันสำคัญหรือเหตุการณ์สำคัญ	5.00	5.00	0.00	5.00-4.25	0.75
4. ควรมีกิจกรรมหลักที่เป็นจุดเด่นของพิพิธภัณฑสถานนั้นๆและควรจัดกิจกรรมเสริมเพิ่มเติมตามความเหมาะสม	5.00	5.00	0.00	5.00-4.25	0.75
5. ควรจัดกิจกรรมตามความต้องการของแต่ละกลุ่มเป้าหมายและส่งเสริมการศึกษาตามอัธยาศัย	5.00	5.00	0.00	5.00-4.25	0.75
6. ควรจัดทำสื่อประเภทต่างๆเพื่อเผยแพร่ความรู้ เช่น เอกสารแผ่นพับ ไปสเตอร์ วิดีทัศน์ รายการวิทยุโทรทัศน์ตลอดทั้งการเผยแพร่ข้อมูลทาง Internet	5.00	5.00	0.00	5.00-4.25	0.75

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตด้านวิธีการจัดให้พิพิธภัณฑ์เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในรอบที่ 3 สรุปได้ดังนี้

ค่ามัธยฐาน ของความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับความเหมาะสมของข้อความที่เป็นแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ที่มีค่าตั้งแต่ 4.00 - 5.00 โดยแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านวิธีการจัดให้พิพิธภัณฑ์เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ที่มีค่ามัธยฐานเท่ากับ 5.00 มีจำนวน 5 ข้อ ได้แก่ ควรมีการประชาสัมพันธ์เชิงรุกผ่านสื่อที่หลากหลาย ควรทำการสำรวจและกำหนดขอบเขตของกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่เพื่อนำมาใช้ในการวางแผนจัดกิจกรรมให้ตอบสนองความต้องการของแต่ละกลุ่มเป้าหมาย ควรจัดทำเป็นหลักสูตรท้องถิ่นวิชาพิพิธภัณฑ์เพื่อให้นำไปเทียบโอนคิดเป็นหน่วยกิตได้ ควรประสานงานเร่งสร้างเครือข่ายกับหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้อง และพิพิธภัณฑ์ต้องมีการปรับและพัฒนาข้อมูลให้ทันสมัยอยู่เสมอ ส่วนแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านวิธีการจัดให้พิพิธภัณฑ์เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ที่มีค่ามัธยฐานเท่ากับ 4.00 มีจำนวน 1 ข้อ ได้แก่ ควรมีส่วนงานภายในที่ทำหน้าที่ทางการตลาดโดยเฉพาะ

ค่าฐานนิยม ของความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับความเหมาะสมของข้อความที่เป็นแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ที่มีค่าตั้งแต่ 4.00 - 5.00 โดยแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านวิธีการจัดให้พิพิธภัณฑ์เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ที่มีค่าฐานนิยมเท่ากับ 5.00 มีจำนวน 5 ข้อ ได้แก่ ควรมีการประชาสัมพันธ์เชิงรุกผ่านสื่อที่หลากหลาย ควรทำการสำรวจและกำหนดขอบเขตของกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่เพื่อนำมาใช้ในการวางแผนจัดกิจกรรมให้ตอบสนองความต้องการของแต่ละกลุ่มเป้าหมาย ควรจัดทำเป็นหลักสูตรท้องถิ่นวิชาพิพิธภัณฑ์เพื่อให้นำไปเทียบโอนคิดเป็นหน่วยกิตได้ ควรประสานงานเร่งสร้างเครือข่ายกับหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้อง และพิพิธภัณฑ์ต้องมีการปรับและพัฒนาข้อมูลให้ทันสมัยอยู่เสมอ ส่วนแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านวิธีการจัดให้พิพิธภัณฑ์เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ที่มีค่าฐานนิยมเท่ากับ 4.00 มีจำนวน 1 ข้อ ได้แก่ ควรมีส่วนงานภายในที่ทำหน้าที่ทางการตลาดโดยเฉพาะ

ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับแนวทางในการจัดการ พิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในด้านวิธีการจัดให้ พิพิธภัณฑสถานเป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต พบว่า ไม่มีข้อใดมีค่ามากกว่า 1.50

ผลการวิเคราะห์จากความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ พบว่าแนวทางในการจัดการ พิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในด้านวิธีการจัดให้ พิพิธภัณฑสถานเป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ที่ได้รับฉันทามติจากความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ และกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ **เห็นด้วยมากที่สุด ตั้งแต่ร้อยละ 75 ขึ้นไป** ว่าเหมาะสมในการเป็นแนวโน้ ท่างในการจัดการพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีดังนี้

1. ควรมีการประชาสัมพันธ์เชิงรุกผ่านสื่อที่หลากหลาย
2. ควรทำการสำรวจและกำหนดขอบเขตของกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่เพื่อนำมาใช้ ในการวางแผนจัดกิจกรรมให้ตอบสนองความต้องการของแต่ละกลุ่มเป้าหมาย
3. ควรจัดทำเป็นหลักสูตรท้องถิ่นวิชาพิพิธภัณฑสถานเพื่อนำไปเทียบโอนคิดเป็น หน่วยกิตได้
4. ควรประสานงานเร่งสร้างเครือข่ายกับหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้อง
5. พิพิธภัณฑสถานต้องมีการปรับและพัฒนาข้อมูลให้ทันสมัยอยู่เสมอ

รายละเอียดดังตารางที่ 4.16

ตารางที่ 4.16 ค่ามัธยฐาน ค่าฐานนิยม ค่าความแตกต่างระหว่างค่ามัธยฐานกับค่าฐานนิยมและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านวิธีการจัดให้พิพิธภัณฑ์เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต จากการตอบแบบสอบถามรอบที่ 3

แนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต	ค่ามัธยฐาน	ค่าฐานนิยม	ค่ามัธยฐาน - ค่าฐานนิยม	$Q_3 - Q_1$	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์
ด้านวิธีการจัดให้พิพิธภัณฑ์เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต					
1. ควรมีการประชาสัมพันธ์เชิงรุกผ่านสื่อที่หลากหลาย	5.00	5.00	0.00	5.00-4.25	0.75
2. ควรมีส่วนงานภายในที่ทำหน้าที่ทางการตลาดโดยเฉพาะ	4.00	4.00	0.00	5.00-4.00	1.00
3. ควรทำการสำรวจและกำหนดขอบเขตของกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่เพื่อนำมาใช้ในการวางแผนจัดกิจกรรมให้ตอบสนองความต้องการของแต่ละกลุ่มเป้าหมาย	5.00	5.00	0.00	5.00-4.25	0.75
4. ควรจัดทำเป็นหลักสูตรท้องถิ่นวิชาพิพิธภัณฑ์เพื่อให้นำไปเทียบโอนคิดเป็นหน่วยกิตได้	5.00	5.00	0.00	5.00-5.00	0.00
5. ควรประสานงานเร่งสร้างเครือข่ายกับหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้อง	5.00	5.00	0.00	5.00-5.00	0.00
6. พิพิธภัณฑ์ต้องมีการปรับและพัฒนาข้อมูลให้ทันสมัยอยู่เสมอ	5.00	5.00	0.00	5.00-4.25	0.75

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ในรอบที่ 3 สรุปได้ดังนี้

ค่ามัธยฐาน ของความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับความเหมาะสมของข้อความที่เป็นแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ที่มีค่า 5.00 โดยแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ที่มีค่ามัธยฐานเท่ากับ 5.00 มีจำนวน 5 ข้อ ได้แก่ ประชาชนควรเข้ารับบริการเพื่อศึกษาข้อมูลของพิพิธภัณฑสถานให้ได้มากที่สุด ควรให้ประชาชนร่วมเป็นกรรมการในการบริหารจัดการพิพิธภัณฑสถาน ประชาชนควรมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ โดยการบอกกล่าวปากต่อปาก ประชาชนควรให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการพิพิธภัณฑสถาน และประชาชนมีส่วนร่วมในการบริจาคทั้งทางทรัพย์สินและสิ่งของ

ค่าฐานนิยม ของความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับความเหมาะสมของข้อความที่เป็นแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ที่มีค่า 5.00 โดยแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ที่มีค่าฐานนิยมเท่ากับ 5.00 มีจำนวน 5 ข้อ ได้แก่ ประชาชนควรเข้ารับบริการเพื่อศึกษาข้อมูลของพิพิธภัณฑสถานให้ได้มากที่สุด ควรให้ประชาชนร่วมเป็นกรรมการในการบริหารจัดการพิพิธภัณฑสถาน ประชาชนควรมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ โดยการบอกกล่าวปากต่อปาก ประชาชนควรให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการพิพิธภัณฑสถาน และประชาชนมีส่วนร่วมในการบริจาคทั้งทางทรัพย์สินและสิ่งของ

ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน พบว่า ไม่มีข้อใดมีค่ามากกว่า 1.50

ผลการวิเคราะห์จากความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ พบว่าแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ที่ได้รับฉันทามติจากความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ และกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ **เห็นด้วยมากที่สุด ตั้งแต่ร้อยละ 75 ขึ้นไป** ว่าเหมาะสมในการเป็นแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีดังนี้

1. ประชาชนควรเข้ารับบริการเพื่อศึกษาข้อมูลของพิพิธภัณฑ์ให้ได้มากที่สุด
2. ควรให้ประชาชนร่วมเป็นกรรมการในการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์
3. ประชาชนควรมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ โดยการบอกกล่าวปากต่อปาก
4. ประชาชนควรให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์
5. ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริจาคทั้งทางทรัพย์สินและสิ่งของ

รายละเอียดดังตารางที่ 4.17

ตารางที่ 4.17 ค่ามัธยฐาน ค่าฐานนิยม ค่าความแตกต่างระหว่างค่ามัธยฐานกับค่าฐานนิยมและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน จากการตอบแบบสอบถามรอบที่ 3

แนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต	ค่ามัธยฐาน	ค่าฐานนิยม	ค่ามัธยฐาน - ค่าฐานนิยม	$Q_3 - Q_1$	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์
ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน					
1. ประชาชนควรเข้ารับบริการเพื่อศึกษาข้อมูลของพิพิธภัณฑ์ให้ได้มากที่สุด	5.00	5.00	0.00	5.00-4.25	0.75
2. ควรให้ประชาชนร่วมเป็นกรรมการในการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์	5.00	5.00	0.00	5.00-4.25	0.75
3. ประชาชนควรมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ โดยการบอกกล่าวปากต่อปาก	5.00	5.00	0.00	5.00-4.25	0.75
4. ประชาชนควรให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์	5.00	5.00	0.00	5.00-4.25	0.75
5. ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริจาคทั้งทางทรัพย์สินและสิ่งของ	5.00	5.00	0.00	5.00-4.25	0.75

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับแนวทางในการจัดการพิพธภณท์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตด้านการให้บริการ ในรอบที่ 3 สรุปได้ดังนี้

ค่ามัธยฐาน ของความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับความเหมาะสมของข้อความที่เป็นแนวทางในการจัดการพิพธภณท์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ที่มีค่า 5.00 โดยแนวทางในการจัดการพิพธภณท์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านการให้บริการ ที่มีค่ามัธยฐานเท่ากับ 5.00 มีจำนวน 3 ข้อ ได้แก่ พิพธภณท์ควรเปิดให้บริการทุกวันโดยหมุนเวียนบุคลากรมาปฏิบัติหน้าที่ ควรเปิดให้เข้าชมโดยไม่คิดค่าบริการหรือคิดค่าบริการบ้างตามความเหมาะสม และควรจัดให้มีเจ้าหน้าที่ให้ความรู้ภายในพิพธภณท์อย่างเพียงพอ

ค่าฐานนิยม ของความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับความเหมาะสมของข้อความที่เป็นแนวทางในการจัดการพิพธภณท์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ที่มีค่า 5.00 โดยแนวทางในการจัดการพิพธภณท์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านการให้บริการ ที่มีค่าฐานนิยมเท่ากับ 5.00 มีจำนวน 3 ข้อ ได้แก่ พิพธภณท์ควรเปิดให้บริการทุกวันโดยหมุนเวียนบุคลากรมาปฏิบัติหน้าที่ ควรเปิดให้เข้าชมโดยไม่คิดค่าบริการหรือคิดค่าบริการบ้างตามความเหมาะสม และควรจัดให้มีเจ้าหน้าที่ให้ความรู้ภายในพิพธภณท์อย่างเพียงพอ

ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับแนวทางในการจัดการพิพธภณท์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในด้านการให้บริการ พบว่าไม่มีข้อใดมีค่ามากกว่า 1.50

ผลการวิเคราะห์จากความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ พบว่าแนวทางในการจัดการพิพธภณท์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในด้านการให้บริการ ที่ได้รับฉันทามติจากความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ และกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ **เห็นด้วยมากที่สุด ตั้งแต่ร้อยละ 75 ขึ้นไป** ว่าเหมาะสมในการเป็นแนวทางในการจัดการพิพธภณท์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีดังนี้

1. พิพธภณท์ควรเปิดให้บริการทุกวันโดยหมุนเวียนบุคลากรมาปฏิบัติหน้าที่
2. ควรเปิดให้เข้าชมโดยไม่คิดค่าบริการหรือคิดค่าบริการบ้างตามความเหมาะสม

3. ควรจัดให้มีเจ้าหน้าที่ให้ความรู้ภายในพิพิธภัณฑ์อย่างเพียงพอ

รายละเอียดดังตารางที่ 4.18

ตารางที่ 4.18 ค่ามัธยฐาน ค่าฐานนิยม ค่าความแตกต่างระหว่างค่ามัธยฐานกับค่าฐานนิยมและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านการให้บริการ จากการตอบแบบสอบถามรอบที่ 3

แนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต	ค่ามัธยฐาน	ค่าฐานนิยม	ค่ามัธยฐาน - ค่าฐานนิยม	$Q_3 - Q_1$	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์
ด้านการให้บริการ					
1. พิพิธภัณฑ์ควรเปิดให้บริการทุกวันโดยหมุนเวียนบุคลากรมาปฏิบัติหน้าที่	5.00	5.00	0.00	5.00-4.25	0.75
2. ควรเปิดให้เข้าชมโดยไม่คิดค่าบริการหรือคิดค่าบริการบ้างตามความเหมาะสม	5.00	5.00	0.00	5.00-4.25	0.75
3. ควรจัดให้มีเจ้าหน้าที่ให้ความรู้ภายในพิพิธภัณฑ์อย่างเพียงพอ	5.00	5.00	0.00	5.00-4.25	0.75

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตด้านการประสานงานกับหน่วยงานและการสร้างเครือข่าย ในรอบที่ 3 สรุปได้ดังนี้

ค่ามัธยฐาน ของความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับความเหมาะสมของข้อความที่เป็นแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ที่มีค่า 5.00 โดยแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านการประสานงานกับหน่วยงานและการสร้างเครือข่าย ที่มีค่ามัธยฐานเท่ากับ 5.00 มีจำนวน 3 ข้อ ได้แก่ ควรมีการประสานงานระหว่างพิพิธภัณฑ์ในลักษณะเดียวกันเพื่อร่วมกันสร้างระบบและทิศทางการดำเนินงาน ควรมีการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน และควรมีเครือข่ายทุกระดับตั้งแต่ระดับท้องถิ่น ระดับประเทศและระหว่างประเทศ

ค่าฐานนิยม ของความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับความเหมาะสมของข้อความเป็นแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑที่ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ที่มีค่า 5.00 โดยแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑที่ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านการประสานงานกับหน่วยงานและการสร้างเครือข่าย ที่มีค่าฐานนิยมเท่ากับ 5.00 มีจำนวน 3 ข้อ ได้แก่ ควรมีการประสานงานระหว่างพิพิธภัณฑที่ในลักษณะเดียวกันเพื่อร่วมกันสร้างระบบและทิศทางการดำเนินงาน ควรมีการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน และควรมีเครือข่ายทุกระดับตั้งแต่ระดับท้องถิ่น ระดับประเทศและระหว่างประเทศ

ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑที่ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในด้านการประสานงานกับหน่วยงานและการสร้างเครือข่าย พบว่า ไม่มีข้อใดมีค่ามากกว่า 1.50

ผลการวิเคราะห์จากความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ พบว่าแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑที่ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในด้านการประสานงานกับหน่วยงานและการสร้างเครือข่าย ที่ได้รับฉันทามติจากความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ และกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ **เห็นด้วยมากที่สุด ตั้งแต่ร้อยละ 75 ขึ้นไป** ว่าเหมาะสมในการเป็นแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑที่ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีดังนี้

1. ควรมีการประสานงานระหว่างพิพิธภัณฑที่ในลักษณะเดียวกันเพื่อร่วมกันสร้างระบบและทิศทางการดำเนินงาน
2. ควรมีการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน
3. ควรมีเครือข่ายทุกระดับตั้งแต่ระดับท้องถิ่น ระดับประเทศและระหว่างประเทศ

รายละเอียดดังตารางที่ 4.19

ตารางที่ 4.19 ค่ามัธยฐาน ค่าฐานนิยม ค่าความแตกต่างระหว่างค่ามัธยฐานกับค่าฐานนิยมและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านการประสานงานกับหน่วยงานและการสร้างเครือข่าย จากการตอบแบบสอบถามรอบที่ 3

แนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต	ค่ามัธยฐาน	ค่าฐานนิยม	ค่ามัธยฐาน - ค่าฐานนิยม	$Q_3 - Q_1$	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์
ด้านการประสานงานกับหน่วยงานและการสร้างเครือข่าย					
1. ควรมีการประสานงานระหว่างพิพิธภัณฑ์ในลักษณะเดียวกันเพื่อร่วมกันสร้างระบบและทิศทางดำเนินงาน	5.00	5.00	0.00	5.00-4.25	0.75
2. ควรมีการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน	5.00	5.00	0.00	5.00-4.25	0.75
3. ควรมีเครือข่ายทุกระดับตั้งแต่ระดับท้องถิ่นระดับประเทศและระหว่างประเทศ	5.00	5.00	0.00	5.00-4.25	0.75

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตด้านการติดตามประเมินผล ในรอบที่ 3 สรุปได้ดังนี้

ค่ามัธยฐาน ของความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับความเหมาะสมของข้อความที่เป็นแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ที่มีค่า 5.00 โดยแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านการติดตามประเมินผล ที่มีค่ามัธยฐานเท่ากับ 5.00 มีจำนวน 7 ข้อ ได้แก่ ควรมีการติดตามประเมินผลทุกกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ควรมีการนำผลการประเมินมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ ควรมีคณะกรรมการติดตามประเมินผลประกอบด้วยบุคคล

ภายในและภายนอก ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลการดำเนินงานของพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่น ควรมีการเผยแพร่ผลการประเมินให้ประชาชนในท้องถิ่นทราบ ควรมีการวางมาตรฐานกำกับตรวจสอบเพื่อให้เป็นส่วนหนึ่งของการประกันคุณภาพ และมีการติดตามประเมินผลด้วยวิธีการที่หลากหลาย

ค่าฐานนิยม ของความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับความเหมาะสมของข้อความที่เป็นแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ที่มีค่า 5.00 โดยแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านการติดตามประเมินผล ที่มีค่าฐานนิยมเท่ากับ 5.00 มีจำนวน 7 ข้อ ได้แก่ ควรมีการติดตามประเมินผลทุกกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ควรมีการนำผลการประเมินมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารจัดการพิพิธภัณฑสถาน ควรมีคณะกรรมการติดตามประเมินผลประกอบด้วยบุคคลภายในและภายนอก ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลการดำเนินงานของพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่น ควรมีการเผยแพร่ผลการประเมินให้ประชาชนในท้องถิ่นทราบ ควรมีการวางมาตรฐานกำกับตรวจสอบเพื่อให้เป็นส่วนหนึ่งของการประกันคุณภาพ และมีการติดตามประเมินผลด้วยวิธีการที่หลากหลาย

ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในด้านการติดตามประเมินผล พบว่า ไม่มีข้อใดมีค่ามากกว่า 1.50

ผลการวิเคราะห์จากความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ พบว่าแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในด้านการติดตามประเมินผล ที่ได้รับฉันทามติจากความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ และกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ **เห็นด้วยมากที่สุด ตั้งแต่ร้อยละ 75 ขึ้นไป** ว่าเหมาะสมในการเป็นแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีดังนี้

1. ควรมีการติดตามประเมินผลทุกกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง
2. ควรมีการนำผลการประเมินมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารจัดการพิพิธภัณฑสถาน
3. ควรมีคณะกรรมการติดตามประเมินผลประกอบด้วยบุคคลภายในและภายนอก
4. ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลการดำเนินงานของพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่น

5. ควรมีการเผยแพร่ผลการประเมินให้ประชาชนในท้องถิ่นทราบ
  6. ควรมีการวางมาตรฐานกำกับตรวจสอบเพื่อให้เป็นส่วนหนึ่งของการประกันคุณภาพ
  7. มีการติดตามประเมินผลด้วยวิธีการที่หลากหลาย
- รายละเอียดดังตารางที่ 4.20

ตารางที่ 4.20 ค่ามัธยฐาน ค่าฐานนิยม ค่าความแตกต่างระหว่างค่ามัธยฐานกับค่าฐานนิยมและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านการติดตามประเมินผล จากการตอบแบบสอบถามรอบที่ 3

แนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต	ค่ามัธยฐาน	ค่าฐานนิยม	ค่ามัธยฐาน - ค่าฐานนิยม	$Q_3 - Q_1$	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์
ด้านการติดตามประเมินผล					
1. ควรมีการติดตามประเมินผลทุกกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง	5.00	5.00	0.00	5.00-4.25	0.75
2. ควรมีการนำผลการประเมินมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารจัดการพิพิธภัณฑสถาน	5.00	5.00	0.00	5.00-4.25	0.75
3. ควรตั้งคณะกรรมการติดตามประเมินผลประกอบด้วยบุคคลภายในและภายนอก	5.00	5.00	0.00	5.00-4.25	0.75
4. ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลการดำเนินงานของพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่น	5.00	5.00	0.00	5.00-4.00	1.00
5. ควรมีการเผยแพร่ผลการประเมินให้ประชาชนในท้องถิ่นทราบ	5.00	5.00	0.00	5.00-4.25	0.75

ตารางที่ 4.20 (ต่อ)

แนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น กรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ ตลอดชีวิต	ค่ามัธย ฐาน	ค่าฐาน นิยม	ค่ามัธย ฐาน - ค่าฐาน นิยม	$Q_3 - Q_1$	ค่าพิสัย ระหว่าง ควอไทล์
6. ควรมีการวางมาตรฐานกำกับตรวจสอบ เพื่อให้เป็นส่วนหนึ่งของการประกันคุณภาพ	5.00	5.00	0.00	5.00- 4.25	0.75
7. มีการติดตามประเมินผลด้วยวิธีการที่ หลากหลาย	5.00	5.00	0.00	5.00- 4.25	0.75

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตด้านความต้องการการสนับสนุนจากรัฐบาล ในรอบที่ 3 สรุปได้ดังนี้

ค่ามัธยฐาน ของความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับความเหมาะสมของข้อความที่เป็นแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ที่มีค่า 5.00 โดยแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านความต้องการการสนับสนุนจากรัฐบาล ที่มีค่ามัธยฐานเท่ากับ 5.00 มีจำนวน 6 ข้อ ได้แก่ ควรจัดให้เป็นวาระแห่งชาติและถือว่าเป็นความจำเป็นรากฐานของประเทศ ควรณรงค์สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นให้ประชาชนทราบ ควรจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอตามภารกิจของพิพิธภัณฑ์ ควรส่งเสริมให้มีการบริจาคเพื่อนำเงินมาช่วยเหลือพัฒนาพิพิธภัณฑ์ และควรจัดให้มีหน่วยงานกลางที่ทำหน้าที่ดูแลรับผิดชอบพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นโดยเฉพาะ

ค่าฐานนิยม ของความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับความเหมาะสมของข้อความที่เป็นแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ที่มีค่า 5.00 โดยแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านความต้องการการสนับสนุนจากรัฐบาล ที่มีค่าฐานนิยมเท่ากับ 5.00 มีจำนวน 6 ข้อ ได้แก่ ควรจัดให้เป็นวาระแห่งชาติและถือว่าเป็นความจำเป็นรากฐานของประเทศ ควรณรงค์สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นให้ประชาชนทราบ ควรจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอตามภารกิจของพิพิธภัณฑ์ ควรส่งเสริมให้มีการบริจาคเพื่อนำเงินมาช่วยเหลือพัฒนา

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติควรมีความจริงจังในการดูแลพิพิธภัณฑสถานที่อยู่ในท้องถิ่น และควรจัดให้มีหน่วยงานกลางที่ทำหน้าที่ดูแลรับผิดชอบพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นโดยเฉพาะ

ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในด้านความต้องการการสนับสนุนจากรัฐบาล พบว่า ไม่มีข้อใดมีค่ามากกว่า 1.50

ผลการวิเคราะห์จากความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ พบว่าแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในด้านความต้องการการสนับสนุนจากรัฐบาล ที่ได้รับอันดับ 1 จากความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ และกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยมากที่สุด ตั้งแต่ร้อยละ 75 ขึ้นไป ว่าเหมาะสมในการเป็นแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีดังนี้

1. ควรจัดให้เป็นวาระแห่งชาติและถือว่าเป็นความจำเป็นรากฐานของประเทศ
2. ควรรณรงค์สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นให้ประชาชนทราบ
3. ควรจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอตามภารกิจของพิพิธภัณฑสถาน
4. องค์กรท้องถิ่นควรมีความจริงจังในการดูแลพิพิธภัณฑสถานที่อยู่ในท้องถิ่น
5. ควรจัดให้มีหน่วยงานกลางที่ทำหน้าที่ดูแลรับผิดชอบพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่น

โดยเฉพาะ

รายละเอียดดังตารางที่ 4.21

ตารางที่ 4.21 ค่ามัธยฐาน ค่าฐานนิยม ค่าความแตกต่างระหว่างค่ามัธยฐานกับค่าฐานนิยมและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านความต้องการการสนับสนุนจากรัฐบาล จาก การตอบแบบสอบถามรอบที่ 3

แนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่น กรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต	ค่ามัธยฐาน	ค่าฐานนิยม	ค่ามัธยฐาน - ค่าฐานนิยม	$Q_3 - Q_1$	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์
ด้านความต้องการการสนับสนุนจากรัฐบาล					
1. ควรจัดให้เป็นวาระแห่งชาติและถือว่าเป็นความจำเป็นรากฐานของประเทศ	5.00	5.00	0.00	5.00-4.25	0.75
2. ควรรณรงค์สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นให้ประชาชนทราบ	5.00	5.00	0.00	5.00-5.00	0.00
3. ควรจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอตามภารกิจของพิพิธภัณฑสถาน	5.00	5.00	0.00	5.00-5.00	0.00
4. ควรส่งเสริมให้มีการบริจาคเพื่อนำเงินมาช่วยเหลือพัฒนาพิพิธภัณฑสถาน	5.00	5.00	0.00	5.00-4.25	0.75
5. องค์กรท้องถิ่นควรมีบทบาทอย่างจริงจังในการดูแลพิพิธภัณฑสถานที่อยู่ในท้องถิ่น	5.00	5.00	0.00	5.00-5.00	0.00
6. ควรจัดให้มีหน่วยงานกลางที่ทำหน้าที่ดูแลรับผิดชอบพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นโดยเฉพาะ	5.00	5.00	0.00	5.00-4.25	0.75

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันในการจัดการพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตและเพื่อพัฒนาแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยศึกษาใน 10 ด้านได้แก่ ด้านจุดมุ่งหมายและนโยบายของพิพิธภัณฑสถาน ด้านการบริหารจัดการพิพิธภัณฑสถาน ด้านบุคลากร ด้านกิจกรรมที่พิพิธภัณฑสถานจัดในฐานะแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านวิธีการจัดให้พิพิธภัณฑสถานเป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านการให้บริการ ด้านการประสานงานกับหน่วยงานและการสร้างเครือข่าย ด้านการติดตามประเมินผลและด้านความต้องการการสนับสนุนจากรัฐบาล โดยใช้กระบวนการเทคนิคเดลฟาย ซึ่งเป็นกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้หรือมีประสบการณ์ทางด้านการศึกษาด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการจัดการพิพิธภัณฑสถาน จากสถาบันและหน่วยงานต่างๆ จำนวน 17 ท่าน สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลทางผู้วิจัยได้สร้างขึ้น โดยจัดทำเป็นรูปของแบบสอบถามเพื่อใช้ในการถาม จำนวน 3 รอบ ในรอบที่ 1 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดให้ผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็นอย่างเป็นอิสระเกี่ยวกับแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต อันประกอบไปด้วย 10 ด้าน คือ ด้านจุดมุ่งหมายและนโยบายของพิพิธภัณฑสถาน ด้านการบริหารจัดการพิพิธภัณฑสถาน ด้านบุคลากร ด้านกิจกรรมที่พิพิธภัณฑสถานจัดในฐานะแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านวิธีการจัดให้พิพิธภัณฑสถานเป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านการให้บริการ ด้านการประสานงานกับหน่วยงานและการสร้างเครือข่าย ด้านการติดตามประเมินผลและด้านความต้องการการสนับสนุนจากรัฐบาล จากนั้นนำความคิดเห็นที่รวบรวมมาได้จากการตอบแบบสอบถามปลายเปิดรอบที่ 1 มาวิเคราะห์และสร้างแบบสอบถามปลายเปิดรอบที่ 2 เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราประเมินค่า 5 ระดับ และนำคำตอบจากแบบสอบถามรอบที่ 2 มาคำนวณหาค่ามัธยฐาน ค่าฐานนิยม ค่าความแตกต่างระหว่างค่ามัธยฐานและค่าฐานนิยม และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ แล้วจึงนำมาจัดทำเป็นแบบสอบถามรอบที่ 3 โดยมีข้อคำถามเกี่ยวกับแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต เหมือนกับแบบสอบถามรอบที่ 2 แต่จะเพิ่มเติมข้อมูลเกี่ยวกับตำแหน่งมัธยฐาน ค่าขอบเขตพิสัยระหว่างควอไทล์ของกลุ่ม รวมถึงตำแหน่งคำตอบของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนในรอบที่ 2 เพื่อ

ผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านพิจารณาว่าจะยืนยันคำตอบเดิม แต่ถ้าคำตอบที่ผ่านมาในรอบที่ 2 อยู่นอกเหนือค่าขอบเขตพิสัยระหว่างควอไทล์ของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ผู้เชี่ยวชาญท่านนั้นจะต้องแสดงผลเพื่อยืนยันคำตอบเดิมด้วย จากคำตอบในรอบที่ 3 ทางผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS คำนวณหาค่ามัธยฐาน ค่าฐานนิยม ค่าความแตกต่างระหว่างค่ามัธยฐานกับค่าฐานนิยม และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ เพื่อสรุปหาอันดับของข้อมูลผู้เชี่ยวชาญในแต่ละข้อ และแปลผลการวิเคราะห์เป็นแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัย สรุปผลการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต

จากการศึกษา พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร ทั้ง 3 แห่ง ได้แก่ พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครเขตบางกอกน้อย พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครเขตบางรัก และพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครเขตวังทองหลาง โดยใช้แบบสัมภาษณ์ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร ซึ่งครอบคลุมทั้ง 10 ด้าน ได้แก่ ด้านจุดมุ่งหมายและนโยบายของพิพิธภัณฑ์ ด้านการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ ด้านบุคลากร ด้านกิจกรรมที่พิพิธภัณฑ์ จัดในฐานะแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านวิธีการจัดให้พิพิธภัณฑ์เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านการให้บริการ ด้านการประสานงานกับหน่วยงานและการสร้างเครือข่าย ด้านการติดตามประเมินผลและด้านความต้องการการสนับสนุนจากรัฐบาล ซึ่งส่วนใหญ่มีความสอดคล้องกัน สรุปผลได้ดังนี้

ด้านจุดมุ่งหมายและนโยบายของพิพิธภัณฑ์

จากการศึกษา พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร ทั้ง 3 แห่ง ได้แก่ พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครเขตบางกอกน้อย พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครเขตบางรัก และพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครเขตวังทองหลาง พบว่า จุดมุ่งหมายยังไม่ชัดเจน ไม่สามารถตอบสนองประชาชนเกี่ยวกับการส่งเสริมการศึกษานอกระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัยมากเท่าที่ควรเนื่องจาก พิพิธภัณฑ์ตั้งอยู่ในบริเวณโรงเรียน ซึ่งเป็นสถานที่ราชการ จึงมี วันและเวลา

เปิดและปิด ที่แน่นอน ประชาชนจึงไม่สะดวกรในการเข้าใช้บริการและคิดว่าจำกัดกลุ่มเป้าหมาย โดยเฉพาะนักเรียนและนักศึกษาเท่านั้น จึงทำให้มีผู้ใช้บริการน้อยกว่าในช่วงแรกๆที่มีการจัดตั้ง ทั้งที่พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นมีประโยชน์และมีความสำคัญมากต่อทุกคน

ด้านการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์

จากการศึกษา พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร ทั้ง 3 แห่ง ได้แก่ พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครเขตบางกอกน้อย พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครเขตบางรัก และพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครเขตวังทองหลาง พบว่า พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร ยังไม่มีแผนงานที่แน่นอน งบประมาณมีไม่เพียงพอที่จะนำมาปรับปรุงในส่วนของการจัดนิทรรศการหรือในการบำรุงรักษาดูแลสิ่งของที่นำมาจัดแสดงภายในพิพิธภัณฑ์ ไม่มีงบประมาณที่จะนำเจ้าหน้าที่ไปศึกษาดูงานนอกสถานที่ นอกจากนั้นกิจกรรมที่จัดจึงไม่มีความหลากหลาย และในการของบประมาณจากหน่วยงานที่รับผิดชอบ ก็มีกระบวนการที่ยุ้งยากต้องทำเป็นขั้นตอนและต้องใช้เวลาในการรอบประมาณนาน

ด้านบุคลากร

จากการศึกษา พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร ทั้ง 3 แห่ง ได้แก่ พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครเขตบางกอกน้อย พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครเขตบางรัก และพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครเขตวังทองหลาง พบว่า ยังไม่มีเจ้าหน้าที่ที่มีความสามารถโดยตรงกับลักษณะงานที่ปฏิบัติ จึงส่งผลให้ในบางครั้ง เจ้าหน้าที่ไม่สามารถถ่ายทอดหรือสื่อสารเรื่องราวต่างๆได้ดีพอ ในขณะนี้ก็มีอาจารย์ผู้สอนของโรงเรียนที่พิพิธภัณฑ์นั้นจัดตั้งอยู่และอาสาสมัครมาเป็นเจ้าหน้าที่ดูแลพิพิธภัณฑ์

ด้านกิจกรรมที่พิพิธภัณฑ์จัดในฐานะแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต

จากการศึกษา พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร ทั้ง 3 แห่ง ได้แก่ พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครเขตบางกอกน้อย พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครเขตบางรัก และพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครเขตวังทองหลาง พบว่า กิจกรรมและนิทรรศการต่างๆที่ทางพิพิธภัณฑ์ได้จัดขึ้นนั้น ยังไม่มีความหลากหลายและยังไม่เร้าความสนใจของผู้เข้าชมมากเท่าที่ควร นอกจากนั้นไม่ค่อยได้จัดกิจกรรมทั้งที่เป็นกิจกรรมหลักและที่เป็นกิจกรรมเสริม เนื่องจากมีผู้เข้าร่วมกิจกรรมน้อย จึงไม่คุ้มค่ากับงบประมาณซึ่งมีจำกัด ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมแต่ละครั้ง สำหรับสื่อที่ใช้ในการ

เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์นั้นก็ยังไม่หลากหลาย มีเพียงแผ่นพับเท่านั้น ซึ่งควรจะเผยแพร่ในสื่อหลายประเภทนอกจากเอกสารแผ่นพับ แล้ว ควรเผยแพร่ลงในโปสเตอร์ วิทยุทัศน์ รายการวิทยุโทรทัศน์ตลอดทั้งการเผยแพร่ข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต เพื่อตอบสนองการเรียนรู้ของแต่ละกลุ่มเป้าหมาย ทั้งนักเรียน นักศึกษา คนทำงานรวมถึงประชาชนทั่วไป

ด้านวิธีการจัดให้พิพิธภัณฑ์เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต

จากการศึกษา พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร ทั้ง 3 แห่ง ได้แก่ พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครเขตบางกอกน้อย พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครเขตบางรัก และพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครเขตวังทองหลาง พบว่า คนส่วนใหญ่ยังไม่ค่อยรู้จักกับพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นที่ทางกรุงเทพมหานครได้จัดขึ้น เนื่องจากขาดการประชาสัมพันธ์ในเชิงรุกและไม่ได้ประชาสัมพันธ์โดยผ่านสื่อที่หลากหลาย และในขณะนี้ทางพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นได้มีการประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆ น้อยมาก ตลอดจนยังไม่ได้มีการปรับปรุงหรือพัฒนาข้อมูลให้ทันสมัย ซึ่งเป็นวิธีการที่จะนำไปสู่การส่งเสริมให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตในอนาคตได้

ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน

จากการศึกษา พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร ทั้ง 3 แห่ง ได้แก่ พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครเขตบางกอกน้อย พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครเขตบางรัก และพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครเขตวังทองหลาง พบว่า ในด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้น ประชาชนหรือคนในท้องถิ่นยังเข้ามามีส่วนร่วมน้อยมาก เนื่องจากทางองค์กรส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์หรือมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของพิพิธภัณฑ์น้อย จึงทำให้ประชาชนไม่ได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการอย่างเต็มที่และประชาชนคิดว่าตนเองไม่มีความรู้มากเพียงพอเหมือนข้าราชการหรือครูอาจารย์

ด้านการให้บริการ

จากการศึกษา พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร ทั้ง 3 แห่ง ได้แก่ พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครเขตบางกอกน้อย พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครเขตบางรัก และพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครเขตวังทองหลาง พบว่า ทางพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครยังไม่สามารถเปิดให้บริการได้ทุกวัน และบางครั้งก็ไม่มีเจ้าหน้าที่มาให้ความรู้กับผู้เข้าชมได้ เนื่องจากมีบุคลากรหรือเจ้าหน้าที่น้อยไม่เพียงพอ เพราะเจ้าหน้าที่ที่เป็นครูผู้สอนต้องทำหน้าที่ในการสอนด้วย

หรือบางครั้งต้องไปอบรมสัมมนา ซึ่งตรงกับวันหยุดของเจ้าหน้าที่อีกท่านซึ่งเป็นอาสาสมัคร จึงไม่สามารถมาปฏิบัติหน้าที่ในการดูแลหรือนำชมได้อย่างเต็มที่

ด้านการประสานงานกับหน่วยงานและการสร้างเครือข่าย

จากการศึกษา พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร ทั้ง 3 แห่ง ได้แก่ พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครเขตบางกอกน้อย พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครเขตบางรัก และพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครเขตวังทองหลาง พบว่า ยังมีการประสานงานระหว่างพิพิธภัณฑ์ในลักษณะเดียวกันน้อยมาก รวมถึงหน่วยงานหรือเครือข่ายทั้งภาครัฐและเอกชน หรือแม้แต่เครือข่ายในระดับท้องถิ่นเอง จึงเป็นลักษณะการทำงานแบบต่างคนต่างทำ ไม่ได้มีการแลกเปลี่ยนระบบการทำงาน ซึ่งในการประสานงานกับหน่วยงานและการสร้างเครือข่ายนี้มีความจำเป็นมาก เพื่อจะได้ร่วมกันสร้างระบบและทิศทางในการดำเนินงานต่อไป

ด้านการติดตามประเมินผล

จากการศึกษา พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร ทั้ง 3 แห่ง ได้แก่ พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครเขตบางกอกน้อย พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครเขตบางรัก และพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครเขตวังทองหลาง พบว่า มีการติดตามและประเมินผลบ้างแต่ไม่ต่อเนื่อง และประชาชนก็ยังไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลในแต่ละครั้ง

ด้านความต้องการการสนับสนุนจากรัฐบาล

จากการศึกษา พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร ทั้ง 3 แห่ง ได้แก่ พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครเขตบางกอกน้อย พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครเขตบางรัก และพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครเขตวังทองหลาง พบว่า ต้องการให้มีการรณรงค์เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้ประชาชนทั้งในท้องถิ่นเองและประชาชนทั่วไปได้รับทราบ และต้องการให้มีการจัดสรรในเรื่องงบประมาณให้เพียงพอตามภารกิจของพิพิธภัณฑ์ นอกจากนี้ต้องการให้องค์กรส่วนท้องถิ่นเข้ามามีบทบาทในการดูแลพิพิธภัณฑ์ที่อยู่ในท้องถิ่น รวมถึงต้องการให้หน่วยงานที่รับผิดชอบเห็นความสำคัญของพิพิธภัณฑ์และเข้ามาดูแลอย่างจริงจัง และต้องการให้มีหน่วยงานกลางที่ทำหน้าที่ดูแลรับผิดชอบพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครโดยเฉพาะ ตลอดจนอยากให้ทุกหน่วยงานรวมถึงประชาชนทุกคนเห็นความสำคัญของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร และร่วมกันสนับสนุนให้มีการจัดตั้งต่อไป

และต้องการให้ประชาชนในท้องถิ่นทุกคนรู้สึกว่าเป็นเจ้าของร่วมกัน รักและหวงแหนพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นให้อยู่คู่กับชุมชนตลอดไป

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์แนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครโดยใช้เทคนิคเดลฟาย

2.1 ผลการสังเคราะห์แนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น กรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในรอบที่ 1

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในรอบที่ 1 ได้แนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น กรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทั้งหมด 59 ข้อ คือด้านจุดมุ่งหมายและนโยบายของพิพิธภัณฑ์ จำนวน 7 ข้อ ด้านการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ จำนวน 9 ข้อ ด้านบุคลากร จำนวน 7 ข้อ ด้านกิจกรรมที่พิพิธภัณฑ์จัดในฐานะแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต จำนวน 6 ข้อ ด้านวิธีการจัดให้พิพิธภัณฑ์เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต จำนวน 6 ข้อ ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน จำนวน 5 ข้อ ด้านการให้บริการ จำนวน 3 ข้อ ด้านการประสานงานกับหน่วยงาน และการสร้างเครือข่าย จำนวน 3 ข้อ ด้านการติดตามประเมินผล จำนวน 7 ข้อ และด้านความต้องการการสนับสนุนจากรัฐบาล จำนวน 6 ข้อ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ด้านจุดมุ่งหมายและนโยบายของพิพิธภัณฑ์

1. เพื่อให้เป็นแหล่งอ้างอิงและสืบทอดคุณค่า เอกลักษณ์และมรดกของชาติ
2. เพื่อเป็นแหล่งแสดงวิถีชีวิตและศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อเป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าวิจัยเฉพาะทาง
4. เพื่อเป็นแหล่งสร้างจิตสำนึกสาธารณะให้กับชุมชน
5. เพื่อเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ตลอดชีวิตของชุมชน
6. เพื่อส่งเสริมการศึกษาในระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัย
7. นโยบายควรเกิดจากความต้องการหรือการริเริ่มของประชาชนในท้องถิ่น

ด้านการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์

1. เป็นการบริหารจัดการเพื่อมุ่งให้ประโยชน์ต่อชุมชน
2. ควรมีแผนงานบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ทั้งระยะสั้นและระยะยาว
3. แผนงานระยะยาวควรเป็นแผนที่มีความพื้นฐานมาจากนโยบายของชาติ

4. แผนงานระยะสั้นควรเป็นแผนประจำปีและแผนเร่งด่วนที่สนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย

5. ควรขึ้นทะเบียนพิพิธภัณฑ์ให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ซึ่งเทียบเท่ากับสถานศึกษา

6. งบประมาณควรมาจากการสนับสนุนของรัฐบาลเป็นหลัก

7. ให้องค์กรท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของพิพิธภัณฑ์

8. ผู้บริหารต้องมีวิสัยทัศน์และให้การสนับสนุนในการจัดกิจกรรมต่างๆที่ส่งเสริมการศึกษาตามอัธยาศัยและการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างเต็มที่

9. ควรวางแผนโครงการ/กิจกรรมของพิพิธภัณฑ์ตามลำดับความสำคัญ

ด้านบุคลากร

1. บุคลากรของพิพิธภัณฑ์ต้องมีความรู้ความสามารถตรงกับลักษณะงานที่ปฏิบัติ

2. บุคลากรต้องมีใจรักด้านศิลปวัฒนธรรมของชาติ

3. บุคลากรควรมีความรู้ด้านภาษาต่างประเทศในระดับดี

4. บุคลากรควรมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและมีจิตใจพร้อมให้บริการ

5. บุคลากรควรเป็นนักสื่อสารและนักถ่ายทอดที่ดี

6. บุคลากรควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการศึกษานอกระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัยเป็นอย่างดี

7. ควรจัดให้บุคลากรไปศึกษาดูงานด้านพิพิธภัณฑ์ทั้งในและต่างประเทศ

ด้านกิจกรรมที่พิพิธภัณฑ์จัดในฐานะแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต

1. ควรมีการจัดกิจกรรมหลากหลายรูปแบบ

2. ควรมีการจัดนิทรรศการทั้งถาวรและชั่วคราว

3. ควรมีการจัดกิจกรรมภาคสนาม กิจกรรมวันสำคัญหรือเหตุการณ์สำคัญ

4. ควรมีกิจกรรมหลักที่เป็นจุดเด่นของพิพิธภัณฑ์นั้นๆและควรจัดกิจกรรมเสริมเพิ่มเติม

ตามความเหมาะสม

5. ควรจัดกิจกรรมตามความต้องการของแต่ละกลุ่มเป้าหมายและส่งเสริมการศึกษาตามอัธยาศัย

6. ควรจัดทำสื่อประเภทต่างๆเพื่อเผยแพร่ความรู้ เช่น เอกสารแผ่นพับ ไปสเตอร์ วิทยุทัศน์ รายการวิทยุโทรทัศน์ตลอดทั้งการเผยแพร่ข้อมูลทาง Internet

ด้านวิธีการจัดให้พิพิธภัณฑ์เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต

1. ควรมีการประชาสัมพันธ์เชิงรุกผ่านสื่อที่หลากหลาย
2. ควรมีส่วนงานภายในที่ทำหน้าที่ทางการตลาดโดยเฉพาะ
3. ควรทำการสำรวจและกำหนดขอบเขตของกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่เพื่อนำมาใช้ในการวางแผนจัดกิจกรรมให้ตอบสนองความต้องการของแต่ละกลุ่มเป้าหมาย
4. ควรจัดทำเป็นหลักสูตรท้องถิ่นวิชาพิพิธภัณฑ์เพื่อนำไปเทียบโอนคิดเป็นหน่วยกิตได้
5. ควรประสานงานเร่งสร้างเครือข่ายกับหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้อง
6. พิพิธภัณฑ์ต้องมีการปรับและพัฒนาข้อมูลให้ทันสมัยอยู่เสมอ

ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน

1. ควรมีการประชาสัมพันธ์เชิงรุกผ่านสื่อที่หลากหลาย
2. ควรทำการสำรวจและกำหนดขอบเขตของกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่เพื่อนำมาใช้ในการวางแผนจัดกิจกรรมให้ตอบสนองความต้องการของแต่ละกลุ่มเป้าหมาย
3. ควรจัดทำเป็นหลักสูตรท้องถิ่นวิชาพิพิธภัณฑ์เพื่อนำไปเทียบโอนคิดเป็นหน่วยกิตได้
4. ควรประสานงานเร่งสร้างเครือข่ายกับหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้อง
5. พิพิธภัณฑ์ต้องมีการปรับและพัฒนาข้อมูลให้ทันสมัยอยู่เสมอ

ด้านการให้บริการ

1. พิพิธภัณฑ์ควรเปิดให้บริการทุกวันโดยหมุนเวียนบุคลากรมาปฏิบัติหน้าที่
2. ควรเปิดให้เข้าชมโดยไม่คิดค่าบริการหรือคิดค่าบริการบ้างตามความเหมาะสม
3. ควรจัดให้มีเจ้าหน้าที่ให้ความรู้ภายในพิพิธภัณฑ์อย่างเพียงพอ

ด้านการประสานงานกับหน่วยงานและการสร้างเครือข่าย

1. ควรมีการประสานงานระหว่างพิพิธภัณฑ์ในลักษณะเดียวกันเพื่อร่วมกันสร้างระบบและทิศทางการดำเนินงาน
2. ควรมีการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน
3. ควรมีเครือข่ายทุกระดับตั้งแต่ระดับท้องถิ่น ระดับประเทศและระหว่างประเทศ

ด้านการติดตามประเมินผล

1. ควรมีการติดตามประเมินผลทุกกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง
2. ควรมีการนำผลการประเมินมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์

3. ควรตั้งคณะกรรมการติดตามประเมินผลประกอบด้วยบุคคลภายในและภายนอก
4. ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลการดำเนินงานของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น
5. ควรมีการเผยแพร่ผลการประเมินให้ประชาชนในท้องถิ่นทราบ
6. ควรมีการวางมาตรฐานกำกับตรวจสอบเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการประกันคุณภาพ
7. มีการติดตามประเมินผลด้วยวิธีการที่หลากหลาย

ด้านความต้องการการสนับสนุนจากรัฐบาล

1. ควรจัดให้เป็นวาระแห่งชาติและถือเป็นความจำเป็นรากฐานของประเทศ
2. ควรรณรงค์สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นให้ประชาชนทราบ
3. ควรจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอตามภารกิจของพิพิธภัณฑ์
4. องค์กรท้องถิ่นควรมีบทบาทอย่างจริงจังในการดูแลพิพิธภัณฑ์ที่อยู่ในท้องถิ่น
5. ควรจัดให้มีหน่วยงานกลางที่ทำหน้าที่ดูแลรับผิดชอบพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นโดยเฉพาะ

2.2 ผลการพิจารณาคัดเลือกแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น กรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต จากการตอบแบบสอบถามรอบที่ 2 และรอบที่ 3

ผลการคัดเลือกแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในรอบที่ 2 และรอบที่ 3 พบว่า แนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น กรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านจุดมุ่งหมายและนโยบายของพิพิธภัณฑ์ ทั้งหมด 7 ข้อ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ เห็นด้วยมากที่สุด ตั้งแต่ร้อยละ 75 ขึ้นไป มีจำนวน 6 ข้อ ด้านการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ ทั้งหมด 9 ข้อ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ เห็นด้วยมากที่สุด ตั้งแต่ร้อยละ 75 ขึ้นไป มีจำนวน 8 ข้อ ด้านบุคลากร ทั้งหมด 7 ข้อ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ เห็นด้วยมากที่สุด ตั้งแต่ร้อยละ 75 ขึ้นไป มีจำนวน 7 ข้อ ด้านกิจกรรมที่พิพิธภัณฑ์จัดในฐานะแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทั้งหมด 6 ข้อ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ เห็นด้วยมากที่สุด ตั้งแต่ร้อยละ 75 ขึ้นไป มีจำนวน 6 ข้อ ด้านวิธีการจัดให้พิพิธภัณฑ์เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทั้งหมด 6 ข้อ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ เห็นด้วยมากที่สุด ตั้งแต่ร้อยละ 75 ขึ้นไป มีจำนวน 5 ข้อ ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ทั้งหมด 5 ข้อ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ เห็นด้วยมากที่สุด ตั้งแต่ร้อยละ 75 ขึ้นไป มีจำนวน 5 ข้อ ด้านการให้บริการ ทั้งหมด 3 ข้อ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ เห็นด้วยมากที่สุด ตั้งแต่ร้อยละ 75 ขึ้นไป มีจำนวน 3 ข้อ ด้านการประสานงานกับหน่วยงานและการสร้างเครือข่าย ทั้งหมด 3 ข้อ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ เห็นด้วยมาก

ที่สุด ตั้งแต่ร้อยละ 75 ขึ้นไป มีจำนวน 3 ข้อ ด้านการติดตามประเมินผล ทั้งหมด 7 ข้อ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ **เห็นด้วยมากที่สุด ตั้งแต่ร้อยละ 75 ขึ้นไป** มีจำนวน 7 ข้อ ส่วนความต้องการการสนับสนุนจากรัฐบาล ทั้งหมด 6 ด้าน กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ **เห็นด้วยมากที่สุด ตั้งแต่ร้อยละ 75 ขึ้นไป** มีจำนวน 5 ข้อ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ด้านจุดมุ่งหมายและนโยบายของพิพิธภัณฑ์

แนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านจุดมุ่งหมายและนโยบายของพิพิธภัณฑ์ที่ได้รับฉันทามติ และกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ **เห็นด้วยมากที่สุด ตั้งแต่ร้อยละ 75 ขึ้นไป** ว่าเหมาะสมในการใช้เป็นแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีจำนวน 6 ข้อ ดังนี้

1. เพื่อให้เป็นแหล่งธำรงและสืบทอดคุณค่า เอกลักษณ์และมรดกของชาติ
2. เพื่อเป็นแหล่งแสดงวิถีชีวิตและศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อเป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าวิจัยเฉพาะทาง
4. เพื่อเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ตลอดชีวิตของชุมชน
5. เพื่อส่งเสริมการศึกษานอกระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัย
6. นโยบายควรเกิดจากความต้องการหรือการริเริ่มของประชาชนในท้องถิ่น

ด้านการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์

แนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ที่ได้รับฉันทามติ และกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ **เห็นด้วยมากที่สุด ตั้งแต่ร้อยละ 75 ขึ้นไป** ว่าเหมาะสมในการใช้เป็นแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีจำนวน 8 ข้อ ดังนี้

1. เป็นการบริหารจัดการเพื่อมุ่งให้ประโยชน์ต่อชุมชน
2. ควรมีแผนงานบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ทั้งระยะสั้นและระยะยาว
3. แผนงานระยะยาวควรเป็นแผนที่มีความพื้นฐานมาจากนโยบายของชาติ
4. แผนงานระยะสั้นควรเป็นแผนประจำปีและแผนเร่งด่วนที่สนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย
5. งบประมาณควรมาจากการสนับสนุนของรัฐบาลเป็นหลัก
6. ให้องค์กรท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของพิพิธภัณฑ์

7. ผู้บริหารต้องมีวิสัยทัศน์และให้การสนับสนุนในการจัดกิจกรรมต่างๆที่ส่งเสริมการศึกษาตามอัธยาศัยและการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างเต็มที่
8. ควรวางแผนโครงการ/กิจกรรมของพิพิธภัณฑ์ตามลำดับความสำคัญ

ด้านบุคลากร

แนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านบุคลากรที่ได้รับฉันทามติ และกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ **เห็นด้วยมากที่สุด ตั้งแต่ร้อยละ 75 ขึ้นไป** ว่าเหมาะสมในการใช้เป็นแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีจำนวน 7 ข้อ ดังนี้

1. บุคลากรของพิพิธภัณฑ์ต้องมีความรู้ความสามารถตรงกับลักษณะงานที่ปฏิบัติ
2. บุคลากรต้องมีใจรักด้านศิลปวัฒนธรรมของชาติ
3. บุคลากรควรมีความรู้ด้านภาษาต่างประเทศในระดับดี
4. บุคลากรควรมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและมีจิตใจพร้อมให้บริการ
5. บุคลากรควรเป็นนักสื่อสารและนักถ่ายทอดที่ดี
6. บุคลากรควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการศึกษานอกระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัยเป็นอย่างดี
7. ควรจัดให้บุคลากรไปศึกษาดูงานด้านพิพิธภัณฑ์ทั้งในและต่างประเทศ

ด้านกิจกรรมที่พิพิธภัณฑ์จัดในฐานะแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต

แนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านกิจกรรมที่พิพิธภัณฑ์จัดในฐานะแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่ได้รับฉันทามติ และกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ **เห็นด้วยมากที่สุด ตั้งแต่ร้อยละ 75 ขึ้นไป** ว่าเหมาะสมในการใช้เป็นแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีจำนวน 6 ข้อ ดังนี้

1. ควรมีการจัดกิจกรรมหลากหลายรูปแบบ
2. ควรมีการจัดนิทรรศการทั้งถาวรและชั่วคราว
3. ควรมีการจัดกิจกรรมภาคสนาม กิจกรรมวันสำคัญหรือเหตุการณ์สำคัญ
4. ควรมีกิจกรรมหลักที่เป็นจุดเด่นของพิพิธภัณฑ์นั้นๆและควรจัดกิจกรรมเสริมเพิ่มเติมตามความเหมาะสม

5. ควรจัดกิจกรรมตามความต้องการของแต่ละกลุ่มเป้าหมายและส่งเสริมการศึกษาตามอัธยาศัย

6. ควรจัดทำสื่อประเภทต่างๆ เพื่อเผยแพร่ความรู้ เช่น เอกสารแผ่นพับ ไปสเตอร์ วิดีทัศน์ รายการวิทยุโทรทัศน์ตลอดทั้งการเผยแพร่ข้อมูลทาง Internet

ด้านวิธีการจัดให้พิพิธภัณฑ์เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต

แนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านวิธีการจัดให้พิพิธภัณฑ์เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่ได้รับฉันทามติ และกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ **เห็นด้วยมากที่สุด ตั้งแต่ร้อยละ 75 ขึ้นไป** ว่าเหมาะสมในการใช้เป็นแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีจำนวน 5 ข้อ ดังนี้

1. ควรมีการประชาสัมพันธ์เชิงรุกผ่านสื่อที่หลากหลาย
2. ควรทำการสำรวจและกำหนดขอบเขตของกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่เพื่อนำมาใช้ในการวางแผนจัดกิจกรรมให้ตอบสนองความต้องการของแต่ละกลุ่มเป้าหมาย
3. ควรจัดทำเป็นหลักสูตรท้องถิ่นวิชาพิพิธภัณฑ์เพื่อให้นำไปเทียบโอนคิดเป็นหน่วยกิตได้
4. ควรประสานงานเร่งสร้างเครือข่ายกับหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้อง
5. พิพิธภัณฑ์ต้องมีการปรับปรุงและพัฒนาข้อมูลให้ทันสมัยอยู่เสมอ

ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน

แนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ได้รับฉันทามติ และกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ **เห็นด้วยมากที่สุด ตั้งแต่ร้อยละ 75 ขึ้นไป** ว่าเหมาะสมในการใช้เป็นแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีจำนวน 5 ข้อ ดังนี้

1. ประชาชนควรเข้ารับบริการเพื่อศึกษาข้อมูลของพิพิธภัณฑ์ให้ได้มากที่สุด
2. ควรให้ประชาชนร่วมเป็นกรรมการในการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์
3. ประชาชนควรมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ โดยการบอกกล่าวปากต่อปาก
4. ประชาชนควรให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์
5. ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริจาคทั้งทางทุนทรัพย์และสิ่งของ

ด้านการให้บริการ

แนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านการให้บริการที่ได้รับฉันทามติ และกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ **เห็นด้วยมากที่สุด ตั้งแต่ร้อยละ 75 ขึ้นไป** ว่าเหมาะสมในการใช้เป็นแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีจำนวน 3 ข้อ ดังนี้

1. พิพิธภัณฑ์ควรเปิดให้บริการทุกวันโดยหมุนเวียนบุคลากรมาปฏิบัติหน้าที่
2. ควรเปิดให้เข้าชมโดยไม่คิดค่าบริการหรือคิดค่าบริการบ้างตามความเหมาะสม
3. ควรจัดให้มีเจ้าหน้าที่ให้ความรู้ภายในพิพิธภัณฑ์อย่างเพียงพอ

ด้านการประสานงานกับหน่วยงานและการสร้างเครือข่าย

แนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านการประสานงานกับหน่วยงานและการสร้างเครือข่ายที่ได้รับฉันทามติ และกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ **เห็นด้วยมากที่สุด ตั้งแต่ร้อยละ 75 ขึ้นไป** ว่าเหมาะสมในการใช้เป็นแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีจำนวน 3 ข้อ ดังนี้

1. ควรมีการประสานงานระหว่างพิพิธภัณฑ์ในลักษณะเดียวกันเพื่อร่วมกันสร้างระบบและทิศทางการดำเนินงาน
2. ควรมีการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน
3. ควรมีเครือข่ายทุกระดับตั้งแต่ระดับท้องถิ่น ระดับประเทศและระหว่างประเทศ

ด้านการติดตามประเมินผล

แนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านการติดตามประเมินผลที่ได้รับฉันทามติ และกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ **เห็นด้วยมากที่สุด ตั้งแต่ร้อยละ 75 ขึ้นไป** ว่าเหมาะสมในการใช้เป็นแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีจำนวน 7 ข้อ ดังนี้

1. ควรมีการติดตามประเมินผลทุกกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง
2. ควรมีการนำผลการประเมินมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์
3. ควรตั้งคณะกรรมการติดตามประเมินผลประกอบด้วยบุคคลภายในและภายนอก
4. ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลการดำเนินงานของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น

5. ควรมีการเผยแพร่ผลการประเมินให้ประชาชนในท้องถิ่นทราบ
6. ควรมีการวางมาตรฐานกำกับตรวจสอบเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการประกันคุณภาพ
7. มีการติดตามประเมินผลด้วยวิธีการที่หลากหลาย

ด้านความต้องการการสนับสนุนจากรัฐบาล

แนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านความต้องการการสนับสนุนจากรัฐบาลที่ได้รับจันทามติ และกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ **เห็นด้วยมากที่สุด ตั้งแต่ร้อยละ 75 ขึ้นไป** ว่าเหมาะสมในการใช้เป็นแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีจำนวน 5 ข้อ ดังนี้

1. ควรจัดให้เป็นวาระแห่งชาติและถือว่าเป็นความจำเป็นรากฐานของประเทศ
2. ควรรณรงค์สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นให้ประชาชนทราบ
3. ควรจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอตามภารกิจของพิพิธภัณฑ์
4. องค์กรท้องถิ่นควรมีบทบาทอย่างจริงจังในการดูแลพิพิธภัณฑ์ที่อยู่ในท้องถิ่น
5. ควรจัดให้มีหน่วยงานกลางที่ทำหน้าที่ดูแลรับผิดชอบพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นโดยเฉพาะ

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย เรื่องแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปราย ดังนี้

1. การศึกษาสภาพปัจจุบันในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ด้านจุดมุ่งหมายและนโยบายของพิพิธภัณฑ์

จากผลการวิจัย พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร ทั้ง 3 แห่ง ได้แก่ พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครเขตบางกอกน้อย พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครเขตบางรัก และพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครเขตวังทองหลาง พบว่า มีความสอดคล้องกัน คือจุดมุ่งหมายยังไม่ชัดเจน ยังเป็นนามธรรมมากกว่าที่จะเป็นรูปธรรม พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครในปัจจุบันยังไม่สนองตอบต่อความต้องการของชุมชนได้ทั้งหมด รวมถึงเกี่ยวกับการส่งเสริมการศึกษานอกระบบ โรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัยมากเท่าที่ควรเนื่องจาก พิพิธภัณฑ์ตั้งอยู่ในบริเวณโรงเรียน ซึ่ง

เป็นสถานที่ราชการ จึงมี วันและเวลาเปิดปิด ที่แน่นอน ประชาชนจึงไม่สะดวกในการเข้าใช้บริการ และคิดว่าจำกัดกลุ่มเป้าหมาย โดยเฉพาะนักเรียนและนักศึกษาเท่านั้น จึงทำให้มีผู้ใช้บริการน้อยกว่าในช่วงแรกๆที่มีการจัดตั้ง ทั้งที่พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครถือได้ว่าเป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตที่สำคัญของชุมชน ให้ความรู้และเรื่องราวต่างๆเกี่ยวกับชุมชนหรือท้องถิ่นโดยเฉพาะ ซึ่งสอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2542) ว่า แหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตแบ่งได้เป็น 2 ส่วน คือ แหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่ขึ้นกับส่วนกลางซึ่งมีเนื้อหาที่มีความเป็นสากลสูงและให้บริการทางการศึกษาแก่คนหมู่มาก ในขณะที่ แหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่ขึ้นอยู่กับเขตพื้นที่ มีเนื้อหาหนักไปในเรื่องของท้องถิ่นและตอบสนองความต้องการการบริการทางการศึกษาของคนในท้องถิ่นเป็นสำคัญ ทั้งนี้นโยบายก็ควรจะมาจากความต้องการของชุมชนเพื่อจะได้ตอบสนองประชาชนได้อย่างเต็มที่ ดังที่ ปัจจัยในการจัดการการสำรวจความต้องการของชุมชนเพื่อกำหนดนโยบายการบริการการศึกษาพิพิธภัณฑ์และนโยบายของการบริการทางการศึกษาในพิพิธภัณฑ์ คือ การเปิดกว้างทางความคิด การกระตุ้นให้เกิดความสนใจ การเห็นคุณค่าและวิธีการคิดแบบใหม่ๆ (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542)

ด้านการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์

จากผลการวิจัย พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร ทั้ง 3 แห่ง ได้แก่ พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครเขตบางกอกน้อย พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครเขตบางรัก และพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครเขตวังทองหลาง พบว่า มีความสอดคล้องกัน คือ งบประมาณมีไม่เพียงพอที่จะนำมาปรับปรุงในส่วนของการจัดนิทรรศการหรือในการบำรุงรักษาดูแลสิ่งของที่นำมาจัดแสดงภายในพิพิธภัณฑ์ ไม่มีงบประมาณที่จะนำเจ้าหน้าที่ไปศึกษาดูงานนอกสถานที่ นอกจากนั้นกิจกรรมที่จัดจึงไม่มีความหลากหลาย เนื่องจาก งบประมาณที่ได้รับมาจากทางเขตน้อยมากและมีกระบวนการขอที่ยุ่งยาก คือต้องเขียนโครงการที่จะทำส่งให้ทางเขตพิจารณาก่อนว่าเหมาะสมหรือไม่ และใช้เวลาในการรออนุมัตินานมาก ดังนั้นทางพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครต้องมีแนวคิดที่ชัดเจนในการจัด ดังเช่นงานวิจัยของ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (2544) พบว่า ปัญหาและอุปสรรค คือ ขาดงบประมาณและแนวคิดในการพัฒนาพิพิธภัณฑ์ มีการเสนอแนะให้ศึกษาสภาพความต้องการการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น อีกทั้งจัดกิจกรรมตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมายผู้ใช้บริการ

ด้านบุคลากร

จากผลการวิจัย พิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร ทั้ง 3 แห่ง ได้แก่ พิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นกรุงเทพมหานครเขตบางกอกน้อย พิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นกรุงเทพมหานครเขตบางรัก และพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นกรุงเทพมหานครเขตวังทองหลาง พบว่า มีความสอดคล้องกัน คือ ไม่มีเจ้าหน้าที่ที่มีความสามารถโดยตรงกับลักษณะงานที่ปฏิบัติ จึงส่งผลให้ในบางครั้ง เจ้าหน้าที่ไม่สามารถถ่ายทอดหรือสื่อสารเรื่องราวต่างๆ ได้ดี เนื่องจากเจ้าหน้าที่ไม่ได้จบการศึกษาเกี่ยวกับพิพิธภัณฑสถานโดยตรง จึงไม่มีความรู้ความสามารถที่จะปฏิบัติงานในด้านพิพิธภัณฑสถานได้ดีเท่ากับผู้ที่จบมาโดยตรง และเมื่อคนในชุมชนต้องการเข้ามาศึกษาเกี่ยวกับเรื่องราว ความเป็นมา มรดกทางวัฒนธรรมหรือความภาคภูมิใจต่างๆ ของท้องถิ่นตน ส่งผลให้พิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นไม่ได้ตอบสนองความต้องการของชุมชนเกี่ยวกับการศึกษาได้ทั้งหมด ทั้งที่พิพิธภัณฑสถานมีบทบาท หน้าที่ในการตอบสนองความต้องการของชุมชนเป็นสำคัญ ดังที่ Ambrose (1993) พิพิธภัณฑสถาน มีหน้าที่หลักในการสงวนรักษาอนุรักษ์ จัดแสดงและให้การศึกษา มรดกทางวัฒนธรรม การนำมาซึ่งความภาคภูมิใจ ความมั่นใจและสามารถสร้างกำลังให้แก่คนในท้องถิ่นสามารถพัฒนาอย่างค่อยเป็นค่อยไปตามศักยภาพของตน พิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นจึงควรมีบทบาทในการให้บริการทางการศึกษาให้แก่คนในท้องถิ่นและคนต่างถิ่น ตลอดจนต้องคำนึงถึงหลักการสื่อสารด้วย ตามที่ Hooper – Greenhill (1991) วิเคราะห์ถึงความล้มเหลวในการดำเนินงานของพิพิธภัณฑสถานมั้ก่อนว่าอาจมีสาเหตุเนื่องมาจาก บุคลากรที่ทำงานในพิพิธภัณฑสถานไม่มีความรู้ทางด้านการสื่อสารกับคนหมู่มาก และการสื่อสารระหว่างบุคคลและพิพิธภัณฑสถานต้องดำเนินการการสร้างเครือข่าย และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ในชุมชนให้มากกว่านี้ โดยอาศัยแนวคิดและหลักการของการสื่อสารในชุมชน

ด้านกิจกรรมที่พิพิธภัณฑสถานจัดในฐานะแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต

จากผลการวิจัย พิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร ทั้ง 3 แห่ง ได้แก่ พิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นกรุงเทพมหานครเขตบางกอกน้อย พิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นกรุงเทพมหานครเขตบางรัก และพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นกรุงเทพมหานครเขตวังทองหลาง พบว่า มีความสอดคล้องกัน คือ กิจกรรมและนิทรรศการต่างๆ ที่ทางพิพิธภัณฑสถานได้จัดขึ้นนั้น ยังไม่มีความหลากหลายและยังไม่เข้าความสนใจของผู้เข้าชมมากเท่าที่ควร จึงเป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้มีผู้เข้าใช้บริการน้อย อาจเนื่องมาจาก งบประมาณมีน้อย ไม่เพียงพอที่จะจัดกิจกรรมให้หลากหลายขึ้นได้ ซึ่งการจัดกิจกรรมต่างๆ มีความสำคัญมากที่จะทำให้แหล่งการเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑสถานนี้กลายเป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตของชุมชนได้ และความหลากหลายของกิจกรรมก็สามารถตอบสนองความต้องการในการเรียนรู้ของแต่ละกลุ่มเป้าหมาย ไม่

ว่า จะเป็นนักเรียน นักศึกษา คนทำงานหรือประชาชนทั่วไป ดังที่ จิรา จงกล (2532) กล่าวว่า กิจกรรมที่จัดแสดงมีการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย จัดกิจกรรมในวันสำคัญต่างๆ เช่น กิจกรรมวันเด็ก จัดประกวดหรือแข่งขันการวาดภาพ ร้อยแก้ว ร้อยกรอง จัดการสอน สาธิต การแสดง ศิลปวัฒนธรรม ทั้งหมดนี้เป็นกิจกรรมในพิพิธภัณฑ์ที่ไม่ได้จัดเฉพาะให้เด็กเท่านั้นแต่จะเป็นกิจกรรมสำหรับทุกคนทุกเพศทุกวัย

ด้านวิธีการจัดให้พิพิธภัณฑ์เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต

จากผลการวิจัย พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร ทั้ง 3 แห่ง ได้แก่ พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครเขตบางกอกน้อย พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครเขตบางรัก และพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครเขตวังทองหลาง พบว่า มีความสอดคล้องกัน คือ คนส่วนใหญ่ยังไม่ค่อยรู้จักกับพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นที่ทางกรุงเทพมหานครได้จัดขึ้น เนื่องจากขาดการประชาสัมพันธ์ในเชิงรุกและไม่ได้ประชาสัมพันธ์โดยผ่านสื่อที่หลากหลาย การประชาสัมพันธ์จึงเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นมาก ที่จะทำให้ทุกคนได้รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นที่ทางกรุงเทพมหานครได้จัดตั้งขึ้น ให้เป็นแหล่งเรียนรู้อีกแห่งหนึ่ง มิใช่เพียงสถานศึกษาเท่านั้น เพื่อคุณประโยชน์และให้ความรู้กับคนในชุมชนและคนทั่วไป ซึ่งสอดคล้องกับ Hooper – Greenhill (1994) ว่าการประชาสัมพันธ์และการจัดแสดงนั้นผู้จัดหรือพิพิธภัณฑ์จะต้องมีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการสื่อสารหรือระบบการสื่อสารมวลชน การสื่อสารในที่นี้เป็นการสื่อสารกับชุมชนเป็นหลัก ในการเผยแพร่ผ่านสื่อของชุมชนนั้นเพื่อเข้าถึงผู้ชมทุกระดับได้ง่าย

วิธีการจัดให้พิพิธภัณฑ์เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตนั้น ควรเน้นไปที่การจัดแสดงที่เข้าถึงผู้เข้าชม โดยจัดการศึกษาผ่านวัตถุนำเสนอเรื่องราวของท้องถิ่นผ่านวัตถุที่จัดแสดงเชื่อมโยงกับบริบททางสังคม เพื่อนำมาใช้เป็นเนื้อหาขององค์ความรู้ ซึ่งนับเป็นความสำคัญอันดับแรกที่ต้องดำเนินการ (Edson, 1994)

ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน

จากผลการวิจัย พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร ทั้ง 3 แห่ง ได้แก่ พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครเขตบางกอกน้อย พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครเขตบางรัก และพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครเขตวังทองหลาง พบว่า มีความสอดคล้องกัน คือ ประชาชนหรือคนในท้องถิ่นยังเข้ามามีส่วนร่วมน้อยมาก เนื่องจากทางองค์กรส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์หรือมีส่วนร่วมในการจัดกรรมของพิพิธภัณฑ์น้อย จึงทำให้ประชาชนไม่ได้มีส่วนร่วม

ในการบริหารจัดการอย่างเต็มที่และประชาชนคิดว่าตนเองไม่มีความรู้มากเพียงพอเหมือนข้าราชการหรือครูอาจารย์ ทั้งนี้เพราะไม่เข้าใจว่าตนเองสามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้ในหลายลักษณะไม่ใช่เพียงแค่ให้ความรู้ในเรื่องวิชาการเท่านั้น แต่เข้ามามีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ โดยการบอกกล่าวปากต่อปาก เป็นอาสาสมัครเข้ามาช่วยเหลือดูแลพิพิธภัณฑสถานในด้านต่างๆ เช่น ช่วยจัดนิทรรศการ ช่วยจัดกิจกรรมในวันสำคัญต่างๆ ตลอดจนช่วยเป็นหูเป็นตาในการรักษาความปลอดภัยให้กับพิพิธภัณฑสถานได้ ดังที่ สุมาลี สังข์ศรี และคณะ (2548) กล่าวว่า ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้ในหลายลักษณะ ได้แก่ การเข้าชม การช่วยประชาสัมพันธ์ การบริจาคทุนทรัพย์ และสิ่งของ ร่วมเป็นกรรมการบริหาร เป็นอาสาสมัครช่วยงานในด้านต่างๆ เป็นแหล่งเสริมความรู้ให้แก่พิพิธภัณฑสถาน นอกจากนั้น สถานศึกษาในท้องถิ่นมีส่วนร่วมได้หลายลักษณะ โดยเฉพาะการช่วยให้ผู้เรียนรู้และเข้าใจ และเห็นความสำคัญของพิพิธภัณฑสถาน

ด้านการให้บริการ

จากผลการวิจัย พิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร ทั้ง 3 แห่ง ได้แก่ พิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นกรุงเทพมหานครเขตบางกอกน้อย พิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นกรุงเทพมหานครเขตบางรัก และพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นกรุงเทพมหานครเขตวังทองหลาง พบว่า มีความสอดคล้องกัน คือ ทางพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นกรุงเทพมหานครยังไม่สามารถเปิดให้บริการได้ทุกวัน เนื่องจากมีบุคลากรหรือเจ้าหน้าที่น้อยไม่เพียงพอที่จะหมุนเวียนกันมาปฏิบัติหน้าที่ได้ เพราะเจ้าหน้าที่เป็นครูผู้สอนต้องทำหน้าที่ในการสอนด้วย หรือบางครั้งต้องไปอบรมสัมมนา และตรงกับวันหยุดของเจ้าหน้าที่อีกท่านซึ่งเป็นอาสาสมัครจึงไม่สามารถมาปฏิบัติหน้าที่ในการดูแลหรือนำชมได้อย่างเต็มที่ ทั้งนี้ อาจจะต้องให้มีอาสาสมัครที่เป็นนักเรียนหรือคนในท้องถิ่นที่สนใจ เข้าอบรมความรู้เกี่ยวกับการถ่ายทอดเรื่องราวต่างๆ ตลอดจนนำชมภายในพิพิธภัณฑสถานได้ เพื่อมาทำหน้าที่แทนเจ้าหน้าที่ประจำได้ โดยที่ไม่ต้องปิดให้บริการพิพิธภัณฑสถานเมื่อเจ้าหน้าที่ไม่สามารถมาปฏิบัติงานได้ ถ้าหากพิพิธภัณฑสถานไม่สามารถให้เปิดให้บริการได้ทุกวัน โดยเฉพาะวันเสาร์อาทิตย์ ก็ไม่สามารถตอบสนองการเรียนรู้ของกลุ่มคนทำงานซึ่งส่วนใหญ่จะมีวันหยุดเสาร์อาทิตย์ได้ ดังที่ Edson (1994) ว่า การบริการควรเปิดกว้างให้ทุกกลุ่มเป้าหมาย เป็นการปิดกั้นทางความคิด การกระตุ้นให้เกิดความสนใจ เป็นการเน้นที่ให้บริการทางการศึกษาและต้องเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุหรือองค์ประกอบหรือบริบทรอบตัวให้ได้จึงจะสามารถให้ความรู้ ความบันเทิง หรือความรู้สึกอื่นๆ แก่ผู้เข้าชมได้อย่างถูกต้อง

ด้านการประสานงานกับหน่วยงานและการสร้างเครือข่าย

จากผลการวิจัย พิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร ทั้ง 3 แห่ง ได้แก่ พิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นกรุงเทพมหานครเขตบางกอกน้อย พิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นกรุงเทพมหานครเขตบางรัก และพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นกรุงเทพมหานครเขตวังทองหลาง พบว่า มีความสอดคล้องกัน คือ มีการประสานงานระหว่างพิพิธภัณฑสถานในลักษณะเดียวกันน้อยมาก รวมถึงหน่วยงานหรือเครือข่ายทั้งภาครัฐและเอกชน หรือแม้แต่เครือข่ายในระดับท้องถิ่นเอง จึงเป็นลักษณะการทำงานแบบต่างคนต่างทำ ไม่ได้มีการแลกเปลี่ยนระบบการทำงาน ซึ่งในการประสานงานกับหน่วยงานและการสร้างเครือข่ายนี้มีความจำเป็นมาก เพื่อจะได้ร่วมกันสร้างระบบและทิศทางในการดำเนินงานต่อไป ซึ่งในการสร้างเครือข่ายนั้นก็ควรจะสร้างกับชุมชนเป็นอันดับแรก เพราะทั้งพิพิธภัณฑสถานและชุมชนหรือท้องถิ่นเองมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันและต้องอยู่คู่กันตลอดไป การสร้างเครือข่ายในชุมชนเพื่อเป็นการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ ดังที่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2542) การสร้างเครือข่ายในชุมชนเพื่อสร้าง “ชุมชนแห่งการเรียนรู้” ให้เกิดขึ้น มีกระบวนการเรียนรู้ในชุมชนเรียนรู้แก้ปัญหาและสร้างองค์ความรู้ใหม่ที่เหมาะสมกับบริบทของชุมชน นอกจากนี้ หากมีการประสานงานกับแหล่งการเรียนรู้อื่นหรือสถานศึกษา อย่างน้อยเพื่อนำนักเรียน นักศึกษาเข้าชมพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร ภาคเรียนละ 1 ครั้ง

การสร้างเครือข่ายประสานงานกับองค์กรต่างๆ ได้แก่ สถานศึกษา สื่อมวลชนท้องถิ่น และองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ในด้านต่างๆ ให้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานช่วยเหลือพิพิธภัณฑสถานที่มีประโยชน์ ทั้งความคล่องตัว การสร้างความรู้สึกความเป็นเจ้าของและมีส่วนร่วมของคนในชุมชน และประหยัดงบประมาณด้วย (ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร, 2542)

ด้านการติดตามประเมินผล

จากผลการวิจัย พิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร ทั้ง 3 แห่ง ได้แก่ พิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นกรุงเทพมหานครเขตบางกอกน้อย พิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นกรุงเทพมหานครเขตบางรัก และพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นกรุงเทพมหานครเขตวังทองหลาง พบว่า มีความสอดคล้องกัน คือ มีการติดตามและประเมินผลบ้างแต่ไม่ต่อเนื่องและประชาชนก็ยังไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลในแต่ละครั้ง อาจเนื่องมาจากประชาชนยังไม่เห็นความสำคัญของการติดตามและประเมินในการบริหารจัดการพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นมากเท่าที่ควร และไม่มีหน่วยงานที่เข้ามากำกับดูแลในเรื่องนี้

อย่างจริงจัง ซึ่งถือได้ว่าการติดตามและประเมินผลเป็นเรื่องที่มีความสำคัญและจำเป็นที่ควรจะต้องดำเนินการอย่างจริงจัง โดยการประเมินผลทำได้หลายวิธี สอดคล้องกับ Hooper – Greenhill (1994) กล่าวว่า การประเมินผลที่ดำเนินการโดยเก็บสถิติและข้อมูลจำนวนผู้เข้าชมและสำรวจความต้องการด้านการบริการของคนในชุมชน เพื่อนำมาในการกำหนดนโยบายและดำเนินงานต่อไปของพิพิธภัณฑ์

ด้านความต้องการการสนับสนุนจากรัฐบาล

จากผลการวิจัย พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร ทั้ง 3 แห่ง ได้แก่ พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครเขตบางกอกน้อย พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครเขตบางรัก และพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครเขตวังทองหลาง พบว่า มีความสอดคล้องกัน คือ ต้องการให้มีการรณรงค์เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้ประชาชนทั้งในท้องถิ่นเองและประชาชนทั่วไปได้รับทราบ และต้องการให้มีการจัดสรรในเรื่องงบประมาณให้เพียงพอตามภารกิจของพิพิธภัณฑ์ จะเห็นได้ว่าการขาดแคลนในเรื่องงบประมาณเป็นส่วนใหญ่ อาจเนื่องจากต้องใช้เงินจำนวนมาก ในการจัดกิจกรรมของพิพิธภัณฑ์ซึ่งต้องมีการปรับเปลี่ยนอยู่เสมอ เพื่อสร้างแรงจูงใจแก่กลุ่มเป้าหมาย และต้องมีการจัดกิจกรรมในโอกาสพิเศษต่างๆ ตามความสนใจและความต้องการของผู้ชม และทางพิพิธภัณฑ์เองก็มิได้มีการเก็บค่าเข้าชมด้วย ดังที่ Ambrose (1993) กล่าวว่า การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุประสงค์ในพิพิธภัณฑ์กับความต้องการและความสนใจของผู้ชม ความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงนี้ควรจะเป็นไปอย่างฉับไวและสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์ เพราะผู้ชมย่อมมีความแตกต่างกัน ในความต้องการและความสามารถในการรับรู้

นอกจากนี้ต้องการให้องค์กรส่วนท้องถิ่นเข้ามามีบทบาทในการดูแลพิพิธภัณฑ์ที่อยู่ในท้องถิ่น รวมถึงต้องการให้หน่วยงานที่รับผิดชอบเห็นความสำคัญของพิพิธภัณฑ์และเข้ามาดูแลอย่างจริงจังและต้องการให้มีหน่วยงานกลางที่ทำหน้าที่ดูแลรับผิดชอบพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครโดยเฉพาะ เพื่อให้เกิดการจัดการในรูปแบบใหม่ๆ ในการเปลี่ยนแปลงการดำเนินงานแบบเดิมๆ ในการที่จะทำพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครเป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตของชุมชนได้ ซึ่งตรงกับความคิดเห็นของ Hooper – Greenhill (1994) กล่าวว่า ปัจจุบันนี้พิพิธภัณฑ์ได้ปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ โดยใช้ผู้เข้าชม เป็นแกนกลางในการดำเนินงานแทนวัตถุ โดยทุ่มเทเวลาและงบประมาณส่วนหนึ่งเพื่อศึกษาว่า กลุ่มผู้เข้าชมพิพิธภัณฑ์คือใคร เมื่อทราบกลุ่มเป้าหมายแล้วจึงจัดนิทรรศการและกิจกรรมได้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายนั้นๆ

2. แนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยใช้เทคนิคเดลฟาย

2.1 แนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านจุดมุ่งหมายและนโยบายของพิพิธภัณฑ์

จากผลการวิจัย พบว่า แนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านจุดมุ่งหมายและนโยบายของพิพิธภัณฑ์ที่ได้รับฉันทามติของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญว่าเห็นด้วยมากที่สุด ตั้งแต่ร้อยละ 75 ขึ้นไป มีจำนวน 6 ข้อ ได้แก่ เพื่อให้เป็นแหล่งอ้างอิงและสืบทอดคุณค่า เอกลักษณ์และมรดกของชาติ เพื่อเป็นแหล่งแสดงวิถีชีวิตและศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าวิจัยเฉพาะทาง เพื่อเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ตลอดชีวิตของชุมชน เพื่อส่งเสริมการศึกษานอกระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัย และนโยบายควรเกิดจากความต้องการหรือการริเริ่มของประชาชนในท้องถิ่น

ทั้งนี้กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทั้ง 6 ข้อนั้น มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการที่จะจัดให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตได้ โดยเฉพาะข้อที่ว่าเพื่อเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ตลอดชีวิตของชุมชน เพื่อส่งเสริมการศึกษานอกระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัย การที่พิพิธภัณฑ์ไม่ได้เน้นเรื่องการเรียนรู้ตลอดชีวิต อาจเป็นเพราะการเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นเรื่องค่อนข้างใหม่สำหรับผู้ที่อยู่ในวงการอื่นที่ไม่ใช่วงการศึกษ ผู้ที่อยู่ในวงการศึกษามีความคุ้นเคยมากกว่าหน่วยงานส่วนใหญ่ไม่คุ้นเคย จึงคงทำงานตามแนวเดิม ไม่มีการเน้นว่าต้องเป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับ สุมาลี สังข์ศรี และคณะ (2548) ที่เสนอว่า พิพิธภัณฑ์ควรมีนโยบายเพื่อมุ่งพัฒนาให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต จุดมุ่งหมายหลักได้แก่ การเป็นแหล่งรวบรวมเผยแพร่ความรู้ เป็นแหล่งอ้างอิงและสืบทอดคุณค่าและเอกลักษณ์ของชาติ และยังเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ของชุมชน

2.2 แนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์

จากผลการวิจัย พบว่า แนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ที่ได้รับฉันทามติของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญว่าเห็นด้วยมากที่สุด ตั้งแต่ร้อยละ 75 ขึ้นไป มีจำนวน 8 ข้อ ได้แก่ เป็นการบริหารจัดการเพื่อมุ่งให้ประโยชน์ต่อชุมชน ควรมีแผนงานบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ทั้งระยะสั้นและระยะยาว แผนงานระยะยาวควรเป็นแผนที่มีความพื้นฐานมาจากนโยบายของชาติ แผนงานระยะสั้นควรเป็น

แผนประจำปีและแผนเร่งด่วนที่สนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย งบประมาณควรมาจากการสนับสนุนของรัฐบาลเป็นหลัก ให้องค์กรท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของพิพิธภัณฑ์ ผู้บริหารต้องมีวิสัยทัศน์และให้การสนับสนุนในการจัดกิจกรรมต่างๆที่ส่งเสริมการศึกษาตามอัธยาศัยและการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างเต็มที่ และควรวางแผนโครงการ/กิจกรรมของพิพิธภัณฑ์ตามลำดับความสำคัญ

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีฉันทามติว่าแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น กรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ ในข้อที่ว่าเป็นการบริหารจัดการเพื่อมุ่งให้ประโยชน์ต่อชุมชน งบประมาณควรมาจากการสนับสนุนของรัฐบาลเป็นหลัก ให้องค์กรท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของพิพิธภัณฑ์และงบประมาณควรมาจากการสนับสนุนของรัฐบาลเป็นหลัก อาจเนื่องจากว่าหลักของการบริหารนั้น ต้องไม่มุ่งแสวงหากำไร มุ่งให้บริการมากกว่า และมุ่งประโยชน์ต่อประชาชนเป็นหลัก อีกทั้งจะทำให้ประชาชนในท้องถิ่นหรือชุมชนนั้นๆได้ตระหนักในคุณค่าของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นซึ่งทุกคนในชุมชนเป็นเจ้าของร่วมกัน และรู้สึกหวงแหนซึ่งจะนำไปสู่การดูแลรักษาให้อยู่ในสภาพดีต่อไป รัฐบาลต้องให้ความสำคัญอย่างจริงจังในทุกๆด้านโดยเฉพาะในเรื่องของงบประมาณ รัฐต้องสนับสนุนงบประมาณให้เพียงพอ เนื่องจากในการดำเนินงานพิพิธภัณฑ์นั้นต้องใช้งบประมาณมาก ทั้งค่าดูแลอาคารสถานที่ ค่าจ้างพนักงาน ค่าสาธารณูปโภค ค่าจัดกิจกรรม เป็นต้น ซึ่งการจัดกิจกรรมของพิพิธภัณฑ์นั้นต้องมีการปรับเปลี่ยนอยู่เสมอ เพื่อสร้างแรงจูงใจแก่กลุ่มเป้าหมาย และต้องมีการจัดกิจกรรมในโอกาสพิเศษต่างๆ ทำให้มีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น ดังนั้น การดูแลให้คงสภาพอยู่และให้บริการต้องมีงบประมาณค่อนข้างสูง และที่สำคัญมากอีกข้อ คือ ผู้บริหารต้องมีวิสัยทัศน์และให้การสนับสนุนในการจัดกิจกรรมต่างๆที่ส่งเสริมการศึกษาตามอัธยาศัยและการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างเต็มที่ หากผู้บริหารไม่มีวิสัยทัศน์แล้วก็จะทำให้พิพิธภัณฑ์ไม่ได้รับการพัฒนา ปรับปรุงให้ดีขึ้น อาจทำให้พิพิธภัณฑ์หมดคุณค่าได้ในที่สุด ซึ่ง สิริญา จรูเทียบ (2546) กล่าวว่า โครงสร้างในการบริหารจัดการแบ่งเป็นฝ่ายตามกลุ่มงานหลัก ได้แก่ งานบริหาร งานวิชาการ งานประชาสัมพันธ์ งานอาคารสถานที่ งานทะเบียน เป็นต้น ส่วนเรื่องงบประมาณควรได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลเป็นหลัก รองลงมาเป็นองค์กรเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรระหว่างประเทศ และภาคประชาชน ทั้งนี้ ควรมีคณะกรรมการของแต่ละพิพิธภัณฑ์ซึ่งประกอบด้วย ผู้แทนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้แทนรัฐวิสาหกิจ เอกชนและผู้แทนประชาชน ทำหน้าที่กำหนดแนวทางและให้คำปรึกษาในการดำเนินงาน

2.3 แนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็น แหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านบุคลากร

จากผลการวิจัย พบว่า แนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านบุคลากรที่ได้รับฉันทามติของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญว่าเห็นด้วยมากที่สุด ตั้งแต่ร้อยละ 75 ขึ้นไป มีจำนวน 7 ข้อ ได้แก่ บุคลากรของพิพิธภัณฑ์ต้องมีความรู้ความสามารถตรงกับลักษณะงานที่ปฏิบัติ บุคลากรต้องมีใจรักด้านศิลปวัฒนธรรมของชาติ บุคลากรควรมีความรู้ด้านภาษาต่างประเทศในระดับดี บุคลากรควรมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและมีจิตใจพร้อมให้บริการ บุคลากรควรเป็นนักสื่อสารและนักถ่ายทอดที่ดี บุคลากรควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการศึกษานอกระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัยเป็นอย่างดี และควรจัดให้บุคลากรไปศึกษาดูงานด้านพิพิธภัณฑ์ทั้งในและต่างประเทศ

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีฉันทามติว่าแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านบุคลากร ที่ว่าบุคลากรของพิพิธภัณฑ์ต้องมีความรู้ความสามารถตรงกับลักษณะงานที่ปฏิบัติ บุคลากรควรมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและมีจิตใจพร้อมให้บริการ บุคลากรควรเป็นนักสื่อสารและนักถ่ายทอดที่ดี บุคลากรควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการศึกษานอกระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัยเป็นอย่างดี อาจเนื่องจากมีความสำคัญที่ต้องเกี่ยวข้องกับการทำงานพิพิธภัณฑ์ และต้องเผยแพร่ความรู้ให้กับผู้มาใช้บริการ การบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์มีการดำเนินงานหลายแผนก จำเป็นต้องอาศัยบุคลากรจำนวนมากและงานเฉพาะเจาะจง จึงมีความจำเป็นที่ต้องการบุคลากรที่สำเร็จการศึกษาทางนี้โดยตรง หากบุคลากรไม่มีความรู้ในด้านนี้ก็ไม่สามารถถ่ายทอดความรู้ ความเป็นมาของเรื่องราวต่างๆให้กับผู้ให้บริการได้ เข้าใจ ก็จะทำให้เป็นการบั่นทอนความสำคัญและคุณค่าของเรื่องราวอันเป็นคุณประโยชน์และมีค่ายิ่งสำหรับประชาชน และเป็นอุปสรรคส่งผลกระทบต่อการพัฒนาปรับปรุงพิพิธภัณฑ์ได้ในที่สุด ซึ่ง สุมาลิสังขศิริ และคณะ (2548) ได้เสนอว่า บุคลากร ควรเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถตรงกับงาน มีจิตใจพร้อมให้บริการ เป็นผู้ถ่ายทอดที่ดี เป็นนักประชาสัมพันธ์ และมีจำนวนเพียงพอกับงานที่รับผิดชอบ ควรมีการพัฒนาบุคลากรและส่งเสริมให้มีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน

2.4 แนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็น แหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านกิจกรรมที่พิพิธภัณฑ์จัดในฐานะแหล่งการเรียนรู้ตลอด ชีวิต

จากผลการวิจัย พบว่า แนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านกิจกรรมที่พิพิธภัณฑ์จัดในฐานะแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่ได้รับฉันทามติของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญว่าเห็นด้วยมากที่สุด ตั้งแต่ร้อยละ 75 ขึ้นไป มีจำนวน 6 ข้อ

ได้แก่ ควรมีการจัดกิจกรรมหลากหลายรูปแบบ ควรมีการจัดนิทรรศการทั้งถาวรและชั่วคราว ควรมีการจัดกิจกรรมภาคสนาม กิจกรรมวันสำคัญหรือเหตุการณ์สำคัญ ควรมีกิจกรรมหลักที่เป็นจุดเด่นของพิพิธภัณฑ์นั้นๆ และควรมีการจัดกิจกรรมเสริมเพิ่มเติมตามความเหมาะสม ควรมีการจัดกิจกรรมตามความต้องการของแต่ละกลุ่มเป้าหมายและส่งเสริมการศึกษาตามอัธยาศัย ควรมีการจัดทำสื่อประเภทต่างๆ เพื่อเผยแพร่ความรู้ เช่น เอกสารแผ่นพับ โปสเตอร์ วิทยุทัศน์ รายการวิทยุโทรทัศน์ตลอดทั้งการเผยแพร่ข้อมูลทาง Internet

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีฉันทามติว่าแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านกิจกรรมที่พิพิธภัณฑ์จัดในฐานะแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในทุกข้อนั้น อาจเนื่องจากแต่ละข้อนั้นช่วยส่งเสริมให้พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นมีความน่าสนใจยิ่งขึ้นและเพื่อรองรับในทุกกลุ่มเป้าหมาย ไม่ว่าจะเป็น เด็ก ผู้ใหญ่ นักเรียน นักศึกษา คนทำงานหรือประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงได้ ได้รับความรู้ที่หลากหลายเหมือนกัน และการที่พิพิธภัณฑ์จัดกิจกรรมที่หลากหลายรูปแบบนั้นก็ก็เป็นผลดีต่อผู้ที่เข้ามาใช้บริการในพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นนั้นๆ เนื่องจากการเรียนรู้ของแต่ละคนนั้นย่อมมีความแตกต่างกัน บางคนมักชอบเรียนรู้จากการอ่านเองจากนิทรรศการที่พิพิธภัณฑ์จัด บางคนชอบเรียนรู้จากการได้ร่วมลงมือปฏิบัติจากการเข้าร่วมกิจกรรมที่พิพิธภัณฑ์จัดขึ้น หรือบางคนอาจจะชอบที่จะฟังจากการบรรยายเพียงอย่างเดียว ส่วนในเรื่องของการจัดทำสื่อประเภทต่างๆ เพื่อเผยแพร่ความรู้ เช่น เอกสารแผ่นพับ โปสเตอร์ วิทยุทัศน์ รายการวิทยุโทรทัศน์ตลอดทั้งการเผยแพร่ข้อมูลทาง Internet ก็มีความสำคัญมากเช่นกัน โดยเฉพาะทาง Internet ซึ่งไม่สามารถปฏิเสธได้ว่าเป็นอีกทางหนึ่งที่มีความสำคัญมาก เนื่องจากในปัจจุบันนี้ทุกคนสามารถเข้าถึงได้โดยง่ายและใช้เวลารวดเร็ว สะดวกกับหลายๆคน ดังที่ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (2544) เสนอว่า กิจกรรมควรมีความหลากหลายในขอบเขตภาระหน้าที่ของแต่ละแห่ง ควรวិเคราะห์หาจุดเด่นของตน ควรมีกิจกรรมหลัก กิจกรรมเสริม จัดกิจกรรมตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมายแต่ละกลุ่ม กิจกรรมที่จัดควรมีชีวิตชีวน่าสนใจ จัดกิจกรรมนอกสถานที่จัดทำสื่อต่างๆ เผยแพร่ความรู้แก่ประชาชน

2.5 แนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านวิธีการจัดให้พิพิธภัณฑ์เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต

จากผลการวิจัย พบว่า แนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านวิธีการจัดให้พิพิธภัณฑ์เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่ได้รับฉันทามติของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญว่าเห็นด้วยมากที่สุด ตั้งแต่ร้อยละ 75 ขึ้นไป มีจำนวน 5 ข้อ ได้แก่ ควรมีการประชาสัมพันธ์เชิงรุกผ่านสื่อที่หลากหลาย ควรทำการสำรวจและกำหนดขอบเขต

ของกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่เพื่อนำมาใช้ในการวางแผนจัดกิจกรรมให้ตอบสนองความต้องการของแต่ละกลุ่มเป้าหมาย ควรจัดทำเป็นหลักสูตรท้องถิ่นวิชาพิพิธภัณฑเพื่อให้นำไปเทียบโอนคิดเป็นหน่วยกิตได้ ควรประสานงานเร่งสร้างเครือข่ายกับหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้อง และพิพิธภัณฑต้องมีการปรับและพัฒนาข้อมูลให้ทันสมัยอยู่เสมอ

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีฉันทามติว่าแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านวิธีการจัดให้พิพิธภัณฑเป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในเรื่องควรมีการประชาสัมพันธ์เชิงรุกผ่านสื่อที่หลากหลาย เพราะการประชาสัมพันธ์เป็นเรื่องสำคัญในการกระตุ้นให้ประชาชนตื่นตัวและสนใจที่จะเข้าใช้บริการพิพิธภัณฑ โดยเฉพาะการประชาสัมพันธ์เชิงรุกผ่านสื่อที่หลากหลายนั้น ก็สามารถตอบสนองกับหลายกลุ่มเป้าหมาย ส่วนการประสานงานเร่งสร้างเครือข่ายกับหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้อง และพิพิธภัณฑต้องมีการปรับและพัฒนาข้อมูลให้ทันสมัยอยู่เสมอ นั้นเป็นเรื่องที่จำเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากหากมีการประสานงานกับหน่วยงานหรือในองค์กรอื่นๆ พิพิธภัณฑก็มีโอกาสในการขยายงานและจะได้รับการพัฒนาไปได้อย่างรวดเร็ว ไม่ล่าช้า ซึ่งสอดคล้องกับ สุมาลี สังข์ศรี และคณะ (2548) ได้เสนอว่า วิธีการจัดให้พิพิธภัณฑเป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตต้องประชาสัมพันธ์เชิงรุกสำรวจและกำหนดขอบเขตของกลุ่มเป้าหมายและจัดกิจกรรมให้ตรงกับความต้องการ ส่งเสริมให้สถานศึกษาในท้องถิ่นร่วมกับโรงเรียนเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายด้วยวิธีต่างๆ ผู้บริหารต้องมีวิสัยทัศน์พัฒนาบุคลากรอย่างสม่ำเสมอ ต้องทำให้พิพิธภัณฑเป็นที่ยอมรับว่าเป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต

2.6 แนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน

จากผลการวิจัย พบว่า แนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ได้รับฉันทามติของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญว่าเห็นด้วยมากที่สุด ตั้งแต่ร้อยละ 75 ขึ้นไป มีจำนวน 5 ข้อ ได้แก่ ประชาชนควรเข้ารับบริการเพื่อศึกษาข้อมูลของพิพิธภัณฑให้ได้มากที่สุด ควรให้ประชาชนร่วมเป็นกรรมการในการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ ประชาชนควรมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ โดยการบอกกล่าวปากต่อปาก ประชาชนควรให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ และประชาชนมีส่วนร่วมในการบริจาคทั้งทางทุนทรัพย์และสิ่งของ

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีฉันทามติว่าแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ในทุกข้อนั้นมีความสำคัญมาก พิพิธภัณฑท้องถิ่นทุกแห่งมีความจำเป็นต้องส่งเสริมให้ประชาชนได้เข้ามามี

ส่วนร่วมในทุกๆด้านและเพื่อเป็นการสร้างจิตสำนึกให้คนในชุมชนเห็นคุณค่า ห่วงแทน มีความรู้สึกว่าเป็นเจ้าของร่วมกันกับทุกคนในชุมชนและให้ความสำคัญกับพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นของตนเอง และการที่เปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในทุกด้านนั้น ยังส่งเสริมให้ทุกคนมีความรักใคร่กัน สัมผัสความสามัคคีกัน ส่งผลให้เกิดความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทำให้สังคมสงบสุขได้อีกด้วย และพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นก็จะกลายเป็นศูนย์รวม เป็นที่พบปะกันของคนในชุมชนได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ยังทำให้ทุกคนในชุมชนได้เรียนรู้เรื่องราวต่างในประวัติศาสตร์ ความเป็นมาของท้องถิ่นตนได้เป็นอย่างดีซึ่งจะทำให้มีความภาคภูมิใจและรักในท้องถิ่นของตนมากขึ้น และประชาชนควรเข้ารับบริการเพื่อศึกษาข้อมูลของพิพิธภัณฑสถานให้ได้มากที่สุด เพราะประชาชนเป็นกลุ่มเป้าหมายหลักที่สำคัญมากที่สุดที่จะเข้ามาใช้บริการในการศึกษาเรื่องราวต่างๆจากพิพิธภัณฑสถาน และจะได้นำไปบอกกล่าวผู้อื่นได้ ซึ่ง ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (2544) ได้เสนอว่า ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้ในหลายลักษณะ ได้แก่ การเข้าชม การช่วยประชาสัมพันธ์ บริจาคทุนทรัพย์และสิ่งของ ร่วมเป็นกรรมการบริหาร เป็นอาสาสมัครช่วยงานในด้านต่างๆ เป็นแหล่งส่งเสริมความรู้ให้แก่พิพิธภัณฑสถาน นอกจากนี้ สถานศึกษาในท้องถิ่นมีส่วนร่วมได้หลายลักษณะ โดยเฉพาะการช่วยให้ผู้เรียนรู้และเข้าใจ และเห็นความสำคัญของพิพิธภัณฑสถาน

2.7 แนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านการให้บริการ

จากผลการวิจัย พบว่า แนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านการให้บริการที่ได้รับฉันทามติของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญว่าเห็นด้วยมากที่สุด ตั้งแต่ร้อยละ 75 ขึ้นไป มีจำนวน 3 ข้อ ได้แก่ พิพิธภัณฑสถานควรเปิดให้บริการทุกวันโดยหมุนเวียนบุคลากรมาปฏิบัติหน้าที่ ควรเปิดให้เข้าชมโดยไม่คิดค่าบริการหรือคิดค่าบริการบ้างตามความเหมาะสม และควรเปิดให้เข้าชมโดยไม่คิดค่าบริการหรือคิดค่าบริการบ้างตามความเหมาะสม

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีฉันทามติว่าแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านการให้บริการ ทั้งในเรื่องพิพิธภัณฑสถานควรเปิดให้บริการทุกวันโดยหมุนเวียนบุคลากรมาปฏิบัติหน้าที่ ควรเปิดให้เข้าชมโดยไม่คิดค่าบริการหรือคิดค่าบริการบ้างตามความเหมาะสม ควรเปิดให้บริการทุกวันเนื่องจากจะได้รองรับในทุกกลุ่มเป้าหมายและโดยเฉพาะส่วนใหญ่คนทำงานที่ต้องทำงานทุกวันจันทร์ถึงวันศุกร์จะได้มีเวลาไปใช้บริการในวันหยุดเสาร์ อาทิตย์หรือวันหยุดนักขัตฤกษ์ได้ ส่วนเรื่องค่าบริการนั้นเนื่องจากประชาชนเป็นเป้าหมายหลักจึงไม่ควรมีการเก็บค่าบริการ เพื่อให้ประชาชนรู้สึกว่าการพิพิธภัณฑสถานจัดตั้ง

เพื่อมุ่งผลประโยชน์ให้กับประชาชนอย่างแท้จริง แต่อาจจะมีกล่องรับบริจาคสำหรับประชาชนที่ต้องการจะบริจาคทั้งทุนทรัพย์และสิ่งของ ซึ่งสอดคล้องกับ ผลการสำรวจของ สุมาลี สังข์ศรี และคณะ (2548) ส่วนใหญ่พบว่า การเปิด-ปิดพิพิธภัณฑ์ ควรเปิดให้บริการทุกวัน รองลงมา มีความเห็นว่า ควรเปิด 6 วันต่อสัปดาห์ หยุด 1 วันและส่วนน้อยมากเห็นว่า ควรเปิดเฉพาะวันเวลาราชการ ส่วนค่าธรรมเนียมค่าเข้าชมนั้น ส่วนใหญ่แสดงความคิดเห็นว่า ควรให้เข้าชมฟรี ควรเก็บค่าเข้าชม รองลงมาให้นักเรียนนักศึกษาชมฟรี ประชาชนทั่วไปเก็บค่าเข้าชมบ้างตามความเหมาะสมของพิพิธภัณฑ์แต่ละแห่ง ทั้งนี้ ให้เก็บค่าเข้าชมต่างกันระหว่างคนไทยกับชาวต่างชาติ

2.8 แนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านการประสานงานกับหน่วยงานและการสร้างเครือข่าย

จากผลการวิจัย พบว่า แนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านการประสานงานกับหน่วยงานและการสร้างเครือข่ายที่ได้รับฉันทามติของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญว่าเห็นด้วยมากที่สุด ตั้งแต่ร้อยละ 75 ขึ้นไป มีจำนวน 3 ข้อ ได้แก่ ควรมีการประสานงานระหว่างพิพิธภัณฑ์ในลักษณะเดียวกันเพื่อร่วมกันสร้างระบบและทิศทางการดำเนินงาน ควรมีการประสานงานระหว่างพิพิธภัณฑ์ในลักษณะเดียวกันเพื่อร่วมกันสร้างระบบและทิศทางการดำเนินงาน และควรมีเครือข่ายทุกระดับตั้งแต่ระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ และระหว่างประเทศ

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีฉันทามติว่าแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านการประสานงานกับหน่วยงานและการสร้างเครือข่าย ทั้ง 3 ข้อ คือ ควรมีการประสานงานระหว่างพิพิธภัณฑ์ในลักษณะเดียวกันเพื่อร่วมกันสร้างระบบและทิศทางการดำเนินงาน ควรมีการประสานงานระหว่างพิพิธภัณฑ์ในลักษณะเดียวกันเพื่อร่วมกันสร้างระบบและทิศทางการดำเนินงาน และควรมีเครือข่ายทุกระดับตั้งแต่ระดับท้องถิ่น ระดับประเทศและระหว่างประเทศ อาจเนื่องมาจากการสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงกับหน่วยงานและองค์กรต่างๆ ทุกระดับ ตั้งแต่ระดับท้องถิ่น ถึงระดับประเทศ โดยเครือข่ายต่างๆเหล่านี้มีส่วนช่วยพัฒนางานและเป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการทำงาน อีกทั้งยังเป็นการช่วยประชาสัมพันธ์ที่ดีอีกด้วย ซึ่ง ชำนาญ ภูมาลี (2544) ได้เสนอว่า ควรมีการประสานงานทั้งระหว่างพิพิธภัณฑ์ด้วยกันและประสานกับหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องทั้งหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน รวมทั้งประสานงานกับหน่วยงานที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย ตลอดจนบริษัทท่องเที่ยว ควรประสานงานทั้งทางตรงและทางอ้อม

2.9 แนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตด้านการติดตามประเมินผล

จากผลการวิจัย พบว่า แนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตด้านการติดตามประเมินผลที่ได้รับฉันทามติของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญว่าเห็นด้วยมากที่สุด ตั้งแต่ร้อยละ 75 ขึ้นไป มีจำนวน 7 ข้อ ได้แก่ ควรมีการติดตามประเมินผลทุกกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ควรมีการนำผลการประเมินมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารจัดการพิพิธภัณฑสถาน ควรตั้งคณะกรรมการติดตามประเมินผลประกอบด้วยบุคคลภายในและภายนอก ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลการดำเนินงานของพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่น ควรมีการเผยแพร่ผลการประเมินให้ประชาชนในท้องถิ่นทราบ ควรมีการวางมาตรฐานกำกับตรวจสอบเพื่อให้เป็นส่วนหนึ่งของการประกันคุณภาพ และมีการติดตามประเมินผลด้วยวิธีการที่หลากหลาย

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีฉันทามติว่าแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตด้านการติดตามประเมินผล เพราะการติดตามประเมินผลช่วยให้เราทราบผลของการดำเนินงานและปรับปรุงข้อบกพร่องในการทำงาน เป็นแนวทางสำหรับการดำเนินงานต่อไป หากไม่มีการติดตามประเมินผลก็จะทำให้ไม่ทราบปัญหาที่แท้จริงหรือจะทำให้การพัฒนาปรับปรุงรวมทั้งการแก้ปัญหาที่ไม่ตรงจุดได้ ซึ่ง สุมาลี สังข์ศรี และคณะ (2548) ได้เสนอแนะว่าสิ่งที่ควรประเมิน ควรจะประเมินให้ครอบคลุมในทุกเรื่องที่สำคัญ ได้แก่ โครงสร้างการบริหาร การดำเนินการ การจัดแสดง กิจกรรมที่ให้บริการและผลการดำเนินงาน เป็นต้น กลุ่มเป้าหมายที่ควรประเมินประกอบด้วย บุคลากรที่ให้บริการ ประชาชนผู้เข้าชม และประชาชนในท้องถิ่น

2.10 แนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านความต้องการการสนับสนุนจากรัฐบาล

จากผลการวิจัย พบว่า แนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านความต้องการการสนับสนุนจากรัฐบาลที่ได้รับฉันทามติของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญว่าเห็นด้วยมากที่สุด ตั้งแต่ร้อยละ 75 ขึ้นไป มีจำนวน 5 ข้อ ได้แก่ ควรจัดให้เป็นวาระแห่งชาติและถือว่เป็นความจำเป็นรากฐานของประเทศ ควรรณรงค์สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นให้ประชาชนทราบ ควรจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอตามภารกิจของพิพิธภัณฑสถาน องค์กรท้องถิ่นควรมีบทบาทอย่างจริงจังในการดูแลพิพิธภัณฑสถานที่อยู่ในท้องถิ่น และควรจัดให้มีหน่วยงานกลางที่ทำหน้าที่ดูแลรับผิดชอบพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นโดยเฉพาะ

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีฉันทามติว่าแนวทางในการจัดการพิพธิภณท์ที่องถึน กรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในด้านความต้องการการสนับสนุนจากรัฐบาลที่บอกว่าควรจัดให้เป็นวาระแห่งชาติและถือว้าเป็นความจำเป็นรากฐานของประเทศนั้น เพื่อจะได้เป็นการสร้างความมุ่งมั่นให้แก่พิพธิภณท์และเป็นการสร้างความตระหนักให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้อง ส่วนองศ์กรท้งถึนควรมีบทบาทอย่างจริงจังในการดูแลพิพธิภณท์ที่องถึน เพราะถือว้าองศ์กรส่วนท้งถึนนั้นมีความใกล้ชิดกับชุมชนหรือท้งถึนมากที่สุด รู้ว้าอะไรคือจุดเด่นหรืออะไรคือจุดด้อยของท้งถึนนั้น จึงสามารถเข้าถึงประชาชนและคนในชุมชนได้ดีที่สุด องศ์กรท้งถึนจึงควรเข้ามามีบทบาทอย่างจริงจัง และจะดียิ่งขึ้นหากมีหน่วยงานกลางที่ทำหน้าที่ดูแลรับผิดชอบพิพธิภณท์ที่องถึนโดยเฉพาะ เพราะจะได้ดูแลและรับผิดชอบงานด้านพิพธิภณท์ได้เต็มที่และทั่วถึงกว่า ซึ่งสอดคล้องกับที่ สุมาลี สังข์ศรี และคณะ (2548) ได้ให้ข้อเสนอแนะว้าว่า การจัดการพิพธิภณท์ให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยเฉพาะในระยะเริ่มแรกต้องอาศัยการสนับสนุนจากรัฐบาล การสนับสนุนที่จำเป็นได้แก่ ต้องมีนโยบายที่ชัดเจนในเรื่องนี้ รมรณศ์สร้างความรู้ความเข้าใจแก่หน่วยงานและประชาชนเรื่องพิพธิภณท์เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต รมรณศ์ให้ประชาชนเห็นคุณค่าของศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญา ให้การสนับสนุนงบประมาณอย่างเหมาะสมและให้การสนับสนุนพิพธิภณท์ของเอกชนที่มีทุนน้อยให้สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ต่อไปได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยในเรื่อง แนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น กรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในด้านจุดมุ่งหมายและนโยบายของพิพิธภัณฑ์ นั้นควรกำหนดเป็นนโยบายที่ชัดเจนในการส่งเสริมให้พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต หรือกำหนดเป็นนโยบายของกรุงเทพมหานคร ทั้งนี้ เพื่อเป็นการสร้างความมุ่งมั่นให้แก่พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นและเพื่อเป็นการสร้างความตระหนักให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้อง

1.2 ควรสร้างความรู้ความเข้าใจแก่หน่วยงานและประชาชนทั่วไป รวมทั้งหน่วยงานที่เป็นต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น โดยทำการรณรงค์ให้ทราบว่าพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเป็นแหล่งการเรียนรู้อีกประเภทหนึ่ง ซึ่งมีใช้มีเพียงสถานศึกษาเท่านั้น อีกทั้งพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นยังเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่ให้การศึกษาตามอัธยาศัยอีกด้วย

1.3 พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นควรปรับการดำเนินงานโดยนำผลการวิจัยที่ได้ในครั้งนี้นำไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการนำไปพัฒนาหรือปรับปรุงพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นของตนได้ ซึ่งในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ควรดำเนินงานให้เป็นที่รู้จักและเป็นที่สนใจของกลุ่มเป้าหมายมากขึ้น

1.4 หน่วยงานที่เป็นต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น ควรสนับสนุนให้มีการนำแนวทางที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ ไปสู่การปฏิบัติให้เป็นรูปธรรมอย่างจริงจัง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาความต้องการเฉพาะกลุ่มที่ลึกลงไป เช่น ความต้องการของครูอาจารย์ในการใช้พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร เป็นสื่อการเรียนการสอนหรือเป็นแหล่งการเรียนรู้

2.2 ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพหรือการเก็บข้อมูลเชิงลึก เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร เพื่อทราบข้อมูลที่แท้จริง ซึ่งนำไปสู่แนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และนำไปใช้ปฏิบัติจริงต่อไป

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กนกวรรณ รุกขชาติ. **แนวโน้มการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นการศึกษานอกโรงเรียนสายอาชีพ จากภูมิปัญญาชาวบ้าน ในศตวรรษที่ 21.** วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการศึกษานอกระบบโรงเรียน ภาควิชาการศึกษานอกโรงเรียน บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.
- กองการท่องเที่ยว. **คู่มือท่องเที่ยวพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร.** กรุงเทพฯ : 2550
- เกียรติวรรณ อมาตยกุล. การศึกษานอกระบบโรงเรียน : ทำไมต้องมีการศึกษานอกระบบโรงเรียนในปัจจุบัน. **วารสารครุศาสตร์.** (มกราคม – มิถุนายน 2533) : 32, 2533.
- โกวิท วรพิพัฒน์ .การศึกษานอกโรงเรียน. **สังคมศาสตร์ปริทัศน์.** กรุงเทพฯ : 2516.
- จิรา จงกล. **พิพิธภัณฑสถาน.** กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แพรวพิทยา, 2532.
- จุมพล พูลภัทรชีวิน. เทคนิคการวิจัยแบบ EDR. **ในเทคนิควิธีการวิเคราะห์นโยบาย.** กรุงเทพฯ : 2535.
- ชำนาญ ภูมาดี. **การนำเสนอรูปแบบการพัฒนาพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเพื่อการศึกษา.** วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต ภาควิชาสัตตศาสตร์ศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.
- นฤมล ตันธสุรเศรษฐ์. แหล่งวิทยาการในชุมชน. **ในเอกสารการสอนชุดวิชาการพัฒนาและการใช้แหล่งวิทยาการในชุมชน.** นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2533.
- นิวัติ อรรถบดินทร์. **การวิเคราะห์แหล่งความรู้หมู่บ้านดีเด่น จังหวัดอุบลราชธานี.** วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต. สาขาวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 2536.
- ปัญญา ส้ารวयीน. **การพัฒนาเกณฑ์การประเมินโครงการฝึกอบรมคอมพิวเตอร์แก่ข้าราชการตามมติคณะรัฐมนตรี.** วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต. ภาควิชาสัตตศาสตร์ศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.
- ประชุมสุข อาชวอำรุง. การศึกษาอุปนิสัย : หลักการและเหตุผล. **วารสารครุศาสตร์.** กรุงเทพฯ : 2528.
- ปริตตา เฉลิมเผ่า กอนันต์กุล และคณะ. **รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ : วิจัยและพัฒนาพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นระยะที่ 1 สร้างเครือข่ายและสำรวจสภาพพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่น.** กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2547.

- พิมพ์รินทร์ ลิ้มปิติ. **แนวโน้มสมรรถภาพของนักเทคโนโลยีการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ระหว่างปี พ.ศ. 2549 – 2558.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชาโสตทัศนศึกษา ภาควิชาหลักสูตรการสอนและเทคโนโลยีการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549.
- พวงรัตน์ วิทย์ตมาภรณ์. **การศึกษาการใช้แหล่งเรียนรู้จากชุมชนในการเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต (สังคมศึกษา) ในโรงเรียนประกาศศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2541.
- รัตนา พุ่มไพศาล. **หลักการจัดและบริหารการศึกษานอกระบบโรงเรียน.** กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533.
- ศิลปากร, กรม. **87 ปีแห่งการสถาปนากรมศิลปากร.** กรุงเทพฯ : เซเว่นพรินติ้งกรุ๊ป, 2541.
- ศิรินทริธา ปัทมคม. **ความคิดเห็นของผู้บริหารพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่น ภัณฑารักษ์ ผู้บริหารโรงเรียนและครูศิลปศึกษาเกี่ยวกับการใช้พิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นเป็นแหล่งการเรียนรู้สำหรับการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. ภาควิชาศิลปศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.
- ศรีจักร วัลลิโถม. **พิพิธภัณฑสถานท้องถิ่น. รายงานการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ.** กรุงเทพฯ : 2539.
- ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. **การเสริมสมรรถภาพผู้ประสานงานการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอและครูอาสา. วารสารวิชาการ. อุบลราชธานี :** 2531.
- ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร. **พิพิธภัณฑสถานไทยในศตวรรษใหม่.** กรุงเทพฯ : อัมรินทร์พรินติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, 2544.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. **การศึกษาดลอดชีวิตเพื่อสังคมไทยในศตวรรษที่ 21.** กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค, 2544.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542.** กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค, 2542.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. **การศึกษาเปรียบเทียบการพัฒนาศึกษาไทยกับนานาชาติ : นวัตกรรมด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อยกระดับการศึกษาของแรงงานไทย. รายงานการประชุมเชิงปฏิบัติการ.** กรุงเทพฯ : 2549.
- สามัญศึกษา, กรม. **พัฒนาห้องสมุดโรงเรียนให้เป็นแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนและท้องถิ่นเพื่อจัดกระบวนการเรียนรู้.** กรุงเทพฯ :เอส แอนด์ จี กราฟฟิค, 2544.

- สิรินยา จุฑาเทียบ. การนำเสนอระบบจัดการพิพิธภัณฑ์ของดีเมืองกาฬสินธุ์เพื่อการศึกษาของชุมชน. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต. สาขาวิชาโสตทัศนศึกษา ภาควิชาโสตทัศนศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546.
- สิริยุพา ศกุนตเสฐียร. การบริหารการใช้แหล่งเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต. คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏนครปฐม, 2545.
- สุกัญญา เขาวชิรพงศ์. การศึกษาคุณลักษณะของบรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชนตามนโยบายใหม่ของกรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต. สาขาการศึกษานอกระบบโรงเรียน บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.
- สุขวิทย์ ปู่ทอง. การนำเสนอการสอนอินเทอร์เน็ตสำหรับผู้เรียนอุดมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต. ภาควิชาโสตทัศนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.
- สุมาลี สังข์ศรี. การจัดการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อสังคมไทยในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544.
- สุมาลี สังข์ศรี. การจัดการศึกษานอกระบบด้วยวิธีการศึกษาทางไกลเพื่อการศึกษาตลอดชีวิต. นนทบุรี : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2545.
- สุมาลี สังข์ศรี และคณะ. รายงานการวิจัยการจัดการเรียนรู้ของแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต : พิพิธภัณฑ์. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์, 2548.
- สุรจิตร์ ทีบัว. การศึกษาสภาพการใช้แหล่งชุมชนประกอบการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2538.
- สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. การศึกษานอกระบบโรงเรียน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อมรการพิมพ์, 2529.
- สุวรรณา เข็้อรัตนพงศ์. การวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟาย. วารสารการศึกษาแห่งชาติ. กรุงเทพฯ 2528.
- สุนทร สุนันท์ชัย. หลักปรัชญาของการศึกษาตลอดชีวิต. ในเอกสารคำสอนชุดรายวิชาการศึกษาตลอดชีวิตและการศึกษานอกระบบ หน่วยที่ 1. หน้า 1 -14. นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2532.

สมจิตร์ ชี้แจง. **พิพิธภัณฑสถานและห้องสมุดธรรมชาติวิทยา วัดบางนมโค จังหวัด**

พระนครศรีอยุธยา : การวิจัยเพื่อพัฒนาแหล่งความรู้ในชุมชน. วิทยานิพนธ์
ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร,
2537.

แสงจันทร์ อิทนนท์. **แหล่งความรู้สู่การพัฒนา.** กรุงเทพฯ : กรมการศึกษานอกโรงเรียน, 2532.

อัญชวี เจียรนัยกุล. **ผลของแบบการใช้ผลย้อนกลับที่แตกต่างกันที่มีผลต่ออันดับด้านการ
อนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อมที่พึงประสงค์ในอนาคตของผู้เชี่ยวชาญในเทคนิค
เดลฟาย.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. ภาควิชาสถิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.

อาชัญญา รัตนอุบล. **กระบวนการฝึกอบรมสำหรับการศึกษานอกระบบโรงเรียน.** กรุงเทพฯ :
ภาควิชาการศึกษานอกระบบโรงเรียน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.

อุดม เขยกีวงศ์. **ความรู้เกี่ยวกับการศึกษานอกระบบโรงเรียน.** กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์บรรณกิจ,
2523.

อุ้นตา นพคุณ. **การศึกษาผู้ใหญ่เชิงปรัชญา.** กรุงเทพฯ : กรุงเทพมหานครพิมพ์, 2527.

ภาษาอังกฤษ

Ambrose, T and Paine, C. Museum Education Service : Within/outside The Museum.

Museum Basic. USA & Canada University of New Mexico' s Art Education Gallery, 1993.

Best, John W. **Research in Education.** Engle Word Cliffs, N.J.: Prentice – Hall, 1970.

Coombs, Philip H. Non – Formal Education for Rural Development **Journal of Northeast Asian Studies,** 1973.

Edson, Garry and David, Dean (Ed) . **The Handbook for Museum.** London : Routledge, 1994.

Good, Carter V. **Dictionary of Education.** Newyork : Mc Graw-Hill Book, 1945.

Hooper – Greenhill, E. **The Education Role of Museum.** Great Britian: TJ Press, 1994.

Kline, David and Thomas B. Keehn. **Non – School Population Education.** Chicago, 1970.

McCall, Steen W. **Non – Formal Education : A Definition USAID.** Washington, D.C.,1971.

Paulston, Rolland G. **Planing Non – Formal Education Alternatives,** 1971.

Tortello, Hope Jensen, **Children get youe culture Jamaica children and their museum experiences Informal education and the development of Individualism.** Ph.D's thesis, Development of Education, sociology of, Columbia Universit, 2002..

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

ตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. รองศาสตราจารย์ ดร. ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ
หัวหน้าภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรัตน์ อภินันท์กุล
ผู้ช่วยคณบดีฝ่ายวิชาการ หลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
อาจารย์ประจำสาขาวิชาการศึกษานอกระบบโรงเรียน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สิริอาภา รัชตะหิรัญ
อาจารย์ประจำสาขาวิชาการสอนภาษาไทย ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน คณะ
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

รายนามผู้เชี่ยวชาญ

รายนามผู้เชี่ยวชาญที่ให้ความอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์เพื่อการวิจัยในครั้งนี้

1. คุณสมศักดิ์ จันทวัฒนา
ผู้อำนวยการสำนักวัฒนธรรม กีฬา และการท่องเที่ยว กรุงเทพมหานคร
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เพ็ญพรรณ เจริญพร
อาจารย์ประจำภาควิชาโบราณคดี คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศิริบุญ งามวุฒิเวศย์
อาจารย์ประจำภาควิชาการศึกษาเพื่อการพัฒนาชุมชนและสังคม คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร
4. อาจารย์ ดร. อมรวิษฐ์ นาคกรรพ
อาจารย์ประจำสาขาวิชาพัฒนศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
5. คุณแอนก นาวิกมูล
นักเขียนอิสระ
ผู้ก่อตั้งบ้านพิพิธภัณฑ

รายนามผู้เชี่ยวชาญที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัยในครั้งนี้

1. นางรัตตินันท์ นิธิโอฬารพงศ์
ผู้อำนวยการเขตบางกอกน้อย
2. นายธัชชัย ลีพิบูลย์
ผู้อำนวยการเขตบางซื่อ
3. นายอมรทัต พิจิตรคดีพล
ผู้อำนวยการเขตบางเขน
4. นายประเสริฐ อินทุโสมา
ผู้อำนวยการเขตวังทองหลาง
5. นายสว่าง บุญสิทธิ์
ผู้อำนวยการเขตพญาไท
6. นายพรเทพ อัครวรกุลชัย
ผู้อำนวยการเขตดินแดง

7. นายเสื่อชนะ สุดเจริญ
ผู้อำนวยการเขตพระนคร
8. อาจารย์วิไลพร หวานสนิท
เจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร เขตบางกอกน้อย
9. คุณจิตจรลดา สุรพลชัย
เจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร เขตบางรัก
10. คุณปวีณ์พร ม่วงทิม
เจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร เขตบางซื่อ
11. คุณศิริประภา ศรีทอง
เจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร เขตบางเขน
12. คุณนพวรรณ ไชยจักร์
เจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร เขตธนบุรี
13. คุณพรรณวิภา ตุ่นเงิน
เจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร เขตดินแดง
14. อาจารย์บุญฤกษ์เกษม์ เขียมสำอางค์
เจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร เขตวังทองหลาง
15. อาจารย์ชนประคัลภ์ จันทร์เรือง
ประธานองค์ความรู้คณะละครมรดกใหม่
16. ดร.ปริตตา เฉลิมเผ่า กออ่อนนตกุล
ผู้อำนวยการศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)
17. คุณสรินยา คำเมือง
เจ้าหน้าที่ฝ่ายวิชาการ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)
18. คุณปณิตา สระวาสี
เจ้าหน้าที่ฝ่ายวิชาการ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)
19. คุณศิริพร ศรีสินธุ์อุไร
เจ้าหน้าที่ฝ่ายวิชาการ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)
20. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สิริอาภา รัชตะหิรัญ
อาจารย์ประจำภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน สำนักงานวิชาการ หลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โทร.82680-2 ต่อ 612

ที่ ศธ 0512.6(2771)/3413

วันที่ 11 ธันวาคม 2552

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน รองศาสตราจารย์ ดร.ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ

ด้วย นางสาวมัญญา นวลศรี นิสิตชั้นปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา สาขาวิชาการศึกษานอกระบบโรงเรียน อยู่ระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง “แนวโน้มนำในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระเทพ ปทุมเจริญวัฒนา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้จึงขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดเป็นผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

(รองศาสตราจารย์ ดร.อาชญญา รัตนอุบล)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ หลักสูตรและการสอน

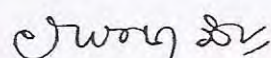
บันทึกข้อความ

ส่วนงาน สำนักงานวิชาการ หลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โทร.82680-2 ต่อ 612
 ที่ ศธ 0512.6(2771)/3414 วันที่ 11 ธันวาคม 2552
 เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน อาจารย์ ดร.วรรณ อภินันท์กุล

ด้วย นางสาวมัญญา นวลศรี นิสิตชั้นปริญญาโท ภาควิชานโยบาย การจัดการและ
 ความเป็นผู้นำทางการศึกษา สาขาวิชาการศึกษานอกระบบโรงเรียน อยู่ระหว่างการดำเนินงานวิจัย
 วิทยานิพนธ์เรื่อง “แนวโน้มในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอด
 ชีวิต” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิระเทพ ปทุมเจริญวัฒนา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้จึงขอเชิญ
 ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดเป็นผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทาง
 วิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

(รองศาสตราจารย์ ดร.อาชญญา รัตนอุบล)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ หลักสูตรและการสอน

ที่ ศธ 0512.6(2771)/3415

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพมหานคร 10330

11 ธันวาคม 2552

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือในการวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์สิริอาภา รัชตะหิรัญ

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นางสาวมนัญญา นवलศรี นิสิตชั้นปริญญาโท สาขาวิชาเทคโนโลยี การจัดการและ
ความเป็นผู้นำทางการศึกษา สาขาวิชาการศึกษานอกระบบโรงเรียน อยู่ระหว่างการดำเนินงานวิจัย
วิทยานิพนธ์เรื่อง “แนวโน้มนำในการจัดการพิพธิภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอด
ชีวิต” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระเทพ ปทุมเจริญวัฒนา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้จึงขอเชิญ
ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือในการวิจัย ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดเป็นผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทาง
วิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.อาชญญา รัตนอุบล)

รองคณบดี

ปฏิบัติการแทนคณบดี

สำนักงานวิชาการ หลักสูตรและการสอน

โทร. 0-2218-2680-82 ต่อ 612

ที่ ศธ 0512.6(2771)/53-0055

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพมหานคร 10330

15 มกราคม 2553

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญในการวิจัย

เรียน คุณสมศักดิ์ จันทวัฒนา

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นางสาวมัญญา นวลศรี นิสิตชั้นปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชา นโยบาย การจัดการและ
ความเป็นผู้นำทางการศึกษา สาขาวิชาการศึกษานอกระบบ โรงเรียน อยู่ระหว่างการดำเนินงานวิจัย
วิทยานิพนธ์เรื่อง “แนวโน้มในการจัดการพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอด
ชีวิต” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิระเทพ ปทุมเจริญวัฒนา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้จึงขอเชิญ
ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการวิจัย ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดเป็นผู้เชี่ยวชาญดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการ
ต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.อาชญญา รัตนอุบล)

รองคณบดี

ปฏิบัติการแทนคณบดี

สำนักงานวิชาการ หลักสูตรและการสอน

โทร. 0-2218-2680-2 ต่อ 612

ที่ ศธ 0512.6(2771)/53-0051

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพมหานคร 10330

15 มกราคม 2553

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญในการวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์เพ็ญพรรณ เจริญพร

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นางสาวมัญญา นวลศรี นิสิตชั้นปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชานโยบาย การจัดการและ
ความเป็นผู้นำทางการศึกษา สาขาวิชาการศึกษานอกระบบโรงเรียน อยู่ระหว่างการดำเนินงานวิจัย
วิทยานิพนธ์เรื่อง “แนวโน้มนำในการจัดการพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอด
ชีวิต” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิระเทพ ปทุมเจริญวัฒนา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้จึงขอเชิญ
ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการวิจัย ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดเป็นผู้เชี่ยวชาญดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการ
ต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.อาชญญา รัตนอุบล)

รองคณบดี

ปฏิบัติการแทนคณบดี

สำนักงานวิชาการ หลักสูตรและการสอน

โทร. 0-2218-2680-2 ต่อ 612

ที่ ศธ 0512.6(2771)/53-0052

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพมหานคร 10330

15 มกราคม 2553

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญในการวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริบุญ จงวุฒิเวศย์

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นางสาวมณัญญา นवलศรี นิสิตชั้นปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชานโยบาย การจัดการและ
ความเป็นผู้นำทางการศึกษา สาขาวิชาการศึกษานอกระบบโรงเรียน อยู่ระหว่างการดำเนินงานวิจัย
วิทยานิพนธ์เรื่อง “แนวโน้มนโยบายการจัดการพิพธิภคณท์ที่องถึนกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอด
ชีวิต” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระเทพ ปทุมเจริญวัฒนา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้จึงขอเชิญ
ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการวิจัย ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดเป็นผู้เชี่ยวชาญดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการ
ต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.อาชญญา รัตนอุปบล)

รองคณบดี

ปฏิบัติการแทนคณบดี

สำนักงานวิชาการ หลักสูตรและการสอน

โทร. 0-2218-2680-2 ต่อ 612

ที่ ศธ 0512.6(2771)/53-0054

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพมหานคร 10330

15 มกราคม 2553

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญในการวิจัย

เรียน คุณแอนก นาวิกมูล

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นางสาวมัญญา นवलศรี นิสิตชั้นปริญญาโท สาขาวิชาศิลปศึกษา ภาควิชาภาษาไทย การจัดการและ
ความเป็นผู้นำทางการศึกษา สาขาวิชาการศึกษา อักษรย่อ วท.อ. อยู่ระหว่างการดำเนินงานวิจัย
วิทยานิพนธ์เรื่อง “แนวโน้มในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอด
ชีวิต” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิระเทพ ปทุมเจริญวัฒนา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้จึงขอเชิญ
ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการวิจัย ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดเป็นผู้เชี่ยวชาญดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางการ
ต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.อาชญญา รัตนอุบล)

รองคณบดี

ปฏิบัติราชการแทนคณบดี

สำนักงานวิชาการ หลักสูตรและการสอน

โทร. 0-2218-2680-2 ต่อ 612

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน สำนักงานวิชาการ หลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โทร.82680-2 ต่อ 612

ที่ ศธ 0512.6(2771)/53-0053

วันที่ 15 มกราคม 2553

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญในการวิจัย

เรียน อาจารย์ ดร.อมรวิรัช นาคทรพรพ

ด้วย นางสาวมนัญญา นวลศรี นิสิตชั้นปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชา นโยบาย การจัดการและ
ความเป็นผู้นำทางการศึกษา สาขาวิชาการศึกษานอกระบบ โรงเรียน อยู่ระหว่างการดำเนินงานวิจัย
วิทยานิพนธ์เรื่อง “แนวโน้มในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอด
ชีวิต” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิระเทพ ปทุมเจริญวัฒนา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้จึงขอเชิญ
ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการวิจัย ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดเป็นผู้เชี่ยวชาญดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการ
ต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

(รองศาสตราจารย์ ดร.อาชญญา รัตนอุบล)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ หลักสูตรและการสอน

ที่ ศธ 0512.6(2771)/53-1064

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพมหานคร 10330

24 มีนาคม 2553

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตอบแบบสอบถาม

เรียน คุณชลประคัลภ์ จันทร์เรือง

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นางสาวมัญญา นวลศรี นิสิตหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา นอก
ระบบโรงเรียน ภาควิชา นโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา อยู่ระหว่างการดำเนินงานวิจัย
วิทยานิพนธ์เรื่อง “แนวโน้มในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอด
ชีวิต” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระเทพ ปทุมเจริญวัฒนา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในกรณีนี้จึงขอเชิญ
ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตอบแบบสอบถาม ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดเป็นผู้เชี่ยวชาญดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการ
ต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.อาชญญา รัตน์อุบล)

รองคณบดี

ปฏิบัติการแทนคณบดี

สำนักงานวิชาการ หลักสูตรและการสอน

โทร. 0-2218-2680-2 ต่อ 612

ที่ ศธ 0512.6(2771)/53-0704

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพมหานคร 10330

19 กุมภาพันธ์ 2553

เรื่อง ขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นางสาวมนัญญา นวลศรี นิสิตหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษานอก
ระบบโรงเรียน ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา อยู่ในระหว่างการดำเนิน
งานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง “แนวโน้มในการจัดการพิพธิภคณ์ที่ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการ
เรียนรู้ตลอดชีวิต” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิระเทพ ปทุมเจริญวัฒนา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้
นิติตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามเพื่อการวิจัย กับผู้บริหารพิพธิภคณ์ที่ท้องถิ่น
กรุงเทพมหานคร และผู้เชี่ยวชาญด้านพิพธิภคณ์ที่ท้องถิ่น ทั้งนี้ นิติตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียด
ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นางสาวมนัญญา นวลศรี ได้ทำการ
เก็บข้อมูลวิจัยดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.อาชญญา รัตนอุบล)

รองคณบดี

ปฏิบัติการแทนคณบดี

สำนักงานวิชาการ หลักสูตรและการสอน

โทร. 0-2218-2680-2 ต่อ 612

ที่ ศธ 0512.6(2771)/53-0699

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพมหานคร 10330

19 กุมภาพันธ์ 2553

เรื่อง ขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการเขตวังทองหลาง

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นางสาวมนัญญา นวลศรี นิสิตหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษานอก
ระบบโรงเรียน ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา อยู่ในระหว่างการดำเนิน
งานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง “แนวโน้มนำในการจัดการพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการ
เรียนรู้ตลอดชีวิต” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิระเทพ ปทุมเจริญวัฒนา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในกรณี
นี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามเพื่อการวิจัย กับผู้บริหารพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่น
กรุงเทพมหานคร และผู้เชี่ยวชาญด้านพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่น ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียด
ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นางสาวมนัญญา นวลศรี ได้ทำการ
เก็บข้อมูลวิจัยดังกล่าว เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.อาชญญา รัตนอุบล)

รองคณบดี

ปฏิบัติการแทนคณบดี

สำนักงานวิชาการ หลักสูตรและการสอน

โทร. 0-2218-2680-2 ต่อ 612

ภาคผนวก ค

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

10. สภาพปัจจุบันในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในด้านความต้องการการสนับสนุนจากรัฐบาล อย่างไรบ้าง (เช่น ควรจัดเป็นวาระแห่งชาติ ควรจัดงบประมาณให้เพียงพอ องค์กรท้องถิ่นเข้ามาดูแลอย่างใกล้ชิด ส่งเสริมให้เป็นเครือข่ายของสถานศึกษาในท้องถิ่น)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณ
มณัญญา นวลศรี
ผู้วิจัย

10. ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในด้านความต้องการการสนับสนุนจากรัฐบาล อย่างไรบ้าง (เช่น ควรจัดเป็นวาระแห่งชาติ ควรจัดงบประมาณให้เพียงพอ องค์กรท้องถิ่นเข้ามาดูแลอย่างใกล้ชิด ส่งเสริมให้เป็นเครือข่ายของสถานศึกษาในท้องถิ่น)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณ

มณัญญา นวลศรี

ผู้วิจัย

**แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
(รอบที่ 2)**

เรื่อง

แนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต
(GUIDELINES FOR MANAGEMENT APPROACHES OF THE BANGKOK LOCAL
MUSEUMS TO BE THE LIFELONG RESOURCES)

ผู้ทำวิจัย นางสาวมณัญญา นวลศรี

สาขาการศึกษานอกระบบโรงเรียน

ภาควิชานโยบายการจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระเทพ ปทุมเจริญวัฒนา

แบบสอบถามรอบที่ 2
แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับแนวทางในการจัดการ
พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต

คำชี้แจง

1. การวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้ เทคนิคเดลฟาย (Delphi Techniques) จำนวน 3 รอบ แบบสอบถามชุดนี้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งที่ 2 เป็นแบบสอบถาม มาตราส่วนแสดงค่า 5 ระดับ (Rating Scale) โดยสร้างขึ้นจากคำตอบของผู้เชี่ยวชาญในรอบที่ 1 มี จุดมุ่งหมายเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็นความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในรูปของระดับความเหมาะสมที่จะ กำหนดเป็นแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต

2. ขอให้ท่านแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น กรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในแต่ละด้าน โดยพิจารณาถึงความเหมาะสมและ ความเป็นไปได้ของแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์กรุงเทพมหานคร โดยให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลง ในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านในแต่ละข้อ ซึ่งการตอบในแต่ละช่องมีความหมายดังนี้

- 5 หมายถึง ท่านเห็นด้วยกับข้อความนั้นในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง ท่านเห็นด้วยกับข้อความนั้นในระดับมาก
- 3 หมายถึง ท่านเห็นด้วยกับข้อความนั้นในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง ท่านเห็นด้วยกับข้อความนั้นในระดับน้อย
- 1 หมายถึง ท่านเห็นด้วยกับข้อความนั้นในระดับน้อยที่สุด

3. ความคิดเห็นของท่านมีความสำคัญยิ่งในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอความกรุณาส่งแบบสอบถาม กลับคืนมายังผู้วิจัยเพื่อผู้วิจัยจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

ขอขอบคุณเป็นอย่างสูงในความกรุณาของท่าน

มณัญญา นวลศรี

นิสิตปริญญาโท สาขาการศึกษานอกระบบโรงเรียน

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้ตอบแบบสอบถาม .....อายุ .....ปี
 ตำแหน่ง .....วุฒิการศึกษาสูงสุด.....
 หน่วยงาน/องค์กร .....

แนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นทอม. ให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
ด้านจุดมุ่งหมายและนโยบายของพิพิธภัณฑ์					
1. เพื่อให้เป็นแหล่งอ้างอิงและสืบทอดคุณค่า เอกลักษณ์และมรดกของชาติ					
2. เพื่อเป็นแหล่งแสดงวิถีชีวิตและศิลปวัฒนธรรมของ ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร					
3. เพื่อเป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าวิจัยเฉพาะทาง					
4. เพื่อเป็นแหล่งสร้างจิตสำนึกสาธารณะให้กับชุมชน					
5. เพื่อเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ตลอดชีวิตของชุมชน					
6. เพื่อส่งเสริมการศึกษานอกระบบโรงเรียนและ การศึกษาตามอัธยาศัย					
7. นโยบายควรเกิดจากความต้องการหรือการริเริ่ม ของประชาชนในท้องถิ่น					
ด้านการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์					
8. เป็นการบริหารจัดการเพื่อมุ่งให้ประโยชน์ต่อชุมชน					
9. ควรมีแผนงานบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ทั้งระยะสั้น และระยะยาว					
10. แผนงานระยะยาวควรเป็นแผนที่มีพื้นฐานมาจาก นโยบายของชาติ					
11. แผนงานระยะสั้นควรเป็นแผนประจำปีและแผน เร่งด่วนที่สนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย					

แนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นทอ ให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปาน กลาง (3)	น้อย (2)	น้อย ที่สุด (1)
12. ควรขึ้นทะเบียนพิพิธภัณฑ์ให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ ซึ่งเทียบเท่ากับสถานศึกษา					
13. งบประมาณควรมาจากการสนับสนุนของรัฐบาล เป็นหลัก					
14. ให้องค์กรท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัด กิจกรรมของพิพิธภัณฑ์					
15. ผู้บริหารต้องมีวิสัยทัศน์และให้การสนับสนุนใน การจัดกิจกรรมต่างๆที่ส่งเสริมการศึกษาตามอัธยาศัย และการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างเต็มที่					
16. ควรวางแผนโครงการ/กิจกรรมของพิพิธภัณฑ์ ตามลำดับความสำคัญ					
ด้านบุคลากร					
17. บุคลากรของพิพิธภัณฑ์ต้องมีความรู้ ความสามารถตรงกับลักษณะงานที่ปฏิบัติ					
18. บุคลากรต้องมีใจรักด้านศิลปวัฒนธรรมของชาติ					
19. บุคลากรควรมีความรู้ด้านภาษาต่างประเทศใน ระดับดี					
20. บุคลากรควรมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและมีจิตใจพร้อม ให้บริการ					
21. บุคลากรควรเป็นนักสื่อสารและนักถ่ายทอดที่ดี					
22. บุคลากรควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการ ศึกษานอกระบบโรงเรียนและการศึกษาตาม อัธยาศัยเป็นอย่างดี					
23. ควรจัดให้บุคลากรไปศึกษาดูงานด้านพิพิธภัณฑ์ ทั้งในและต่างประเทศ					

แนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกม. ให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
ด้านกิจกรรมที่พิพิธภัณฑ์จัดในฐานะแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต					
24. ควรมีการจัดกิจกรรมหลากหลายรูปแบบ					
25. ควรมีการจัดนิทรรศการทั้งถาวรและชั่วคราว					
26. ควรมีการจัดกิจกรรมภาคสนาม กิจกรรมวันสำคัญหรือเหตุการณ์สำคัญ					
27. ควรมีกิจกรรมหลักที่เป็นจุดเด่นของพิพิธภัณฑ์นั้นๆและควรจัดกิจกรรมเสริมเพิ่มเติมตามความเหมาะสม					
28. ควรจัดกิจกรรมตามความต้องการของแต่ละกลุ่มเป้าหมายและส่งเสริมการศึกษาตามอัธยาศัย					
29. ควรจัดทำสื่อประเภทต่างๆเพื่อเผยแพร่ความรู้ เช่น เอกสารแผ่นพับ โปสเตอร์ วิดีทัศน์ รายการวิทยุ โทรทัศน์ ตลอดจนทั้งการเผยแพร่ข้อมูลทาง Internet					
ด้านวิธีการจัดให้พิพิธภัณฑ์เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต					
30. ควรมีการประชาสัมพันธ์เชิงรุกผ่านสื่อที่หลากหลาย					
31. ควรมีสื่อมวลชนภายในที่ทำหน้าที่ทางการตลาดโดยเฉพาะ					
32. ควรทำการสำรวจและกำหนดขอบเขตของกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่เพื่อนำมาใช้ในการวางแผนจัดกิจกรรมให้ตอบสนองของความต้องการของแต่ละกลุ่มเป้าหมาย					
33. ควรจัดทำเป็นหลักสูตรท้องถิ่นวิชาพิพิธภัณฑ์เพื่อให้นำไปเทียบโอนคิดเป็นหน่วยกิตได้					

แนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกทม. ให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
34. ควรประสานงานเร่งสร้างเครือข่ายกับหน่วยงาน และองค์กรที่เกี่ยวข้อง					
35. พิพิธภัณฑ์ต้องมีการปรับและพัฒนาข้อมูลให้ ทันสมัยอยู่เสมอ					
ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน					
36. ประชาชนควรเข้ารับบริการเพื่อศึกษาข้อมูลของ พิพิธภัณฑ์ให้ได้มากที่สุด					
37. ควรให้ประชาชนร่วมเป็นกรรมการในการบริหาร จัดการพิพิธภัณฑ์					
38. ประชาชนควรมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ โดยการบอกกล่าวปากต่อปาก					
39. ประชาชนควรให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการ บริหารจัดการพิพิธภัณฑ์					
40. ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริจาคทั้งทางทรัพย์สิน และสิ่งของ					
ด้านการให้บริการ					
41. พิพิธภัณฑ์ควรเปิดให้บริการทุกวันโดยหมุนเวียน บุคลากรมาปฏิบัติหน้าที่					
42. ควรเปิดให้เข้าชมโดยไม่คิดค่าบริการหรือคิด ค่าบริการบ้างตามความเหมาะสม					
43. ควรจัดให้มีเจ้าหน้าที่ให้ความรู้ภายในพิพิธภัณฑ์ อย่างเพียงพอ					
ด้านการประสานงานกับหน่วยงานและการสร้าง เครือข่าย					
44. ควรมีการประสานงานระหว่างพิพิธภัณฑ์ใน					

แนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑท์ท้องถิ่นกทม. ให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปาน กลาง (3)	น้อย (2)	น้อย ที่สุด (1)
ลักษณะเดียวกันเพื่อร่วมกันสร้างระบบและทิศ ทางการดำเนินงาน					
45. ควรมีการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้ง ภาครัฐและเอกชน					
46. ควรมีเครือข่ายทุกระดับตั้งแต่ระดับท้องถิ่น ระดับประเทศและระหว่างประเทศ					
ด้านการติดตามประเมินผล					
47. ควรมีการติดตามประเมินผลทุกกิจกรรมอย่าง ต่อเนื่อง					
48. ควรมีการนำผลการประเมินมาใช้ในการปรับปรุง และพัฒนาการบริหารจัดการพิพิธภัณฑท์					
49. ควรตั้งคณะกรรมการติดตามประเมินผล ประกอบด้วยบุคคลภายในและภายนอก					
50. ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานของพิพิธภัณฑท์ท้องถิ่น					
51. ควรมีการเผยแพร่ผลการประเมินให้ประชาชนใน ท้องถิ่นทราบ					
52. ควรมีการวางมาตรฐานกำกับตรวจสอบเพื่อให้ เป็นส่วนหนึ่งของการประกันคุณภาพ					
53. มีการติดตามประเมินผลด้วยวิธีการที่หลากหลาย					
ด้านความต้องการการสนับสนุนจากรัฐบาล					
54. ควรจัดให้เป็นวาระแห่งชาติและถือว่าเป็นความจำ เป็นรากฐานของประเทศ					
55. ควรรณรงค์สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ พิพิธภัณฑท์ท้องถิ่นให้ประชาชนทราบ					

แนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกทม. ให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
56. ควรจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอตามภารกิจของพิพิธภัณฑ์					
57. ควรส่งเสริมให้มีการบริจาคเพื่อนำเงินมาช่วยเหลือพัฒนาพิพิธภัณฑ์					
58. องค์กรท้องถิ่นควรมีบทบาทอย่างจริงจังในการดูแลพิพิธภัณฑ์ที่อยู่ในท้องถิ่น					
59. ควรจัดให้มีหน่วยงานกลางที่ทำหน้าที่ดูแลรับผิดชอบพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นโดยเฉพาะ					

ขอขอบคุณในความกรุณาจากท่านเป็นอย่างสูง

มณัญญา นวลศรี

ผู้วิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย (เทคนิคเดลฟาย รอบที่ 3)

เรื่อง แนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต

คำชี้แจง

แบบสอบถามรอบที่ 3 นี้ เป็นแบบสอบถามรอบสุดท้าย เรื่อง แนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น กรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญได้แสดงความคิดเห็นต่อข้อความว่าสมควรใช้เป็นแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ผู้วิจัยได้แสดงความสอดคล้องแต่ละข้อความจากการตอบแบบสอบถามรอบที่ 2 ของผู้เชี่ยวชาญ โดยระบุค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ที่วิเคราะห์ได้ และระบุอันดับคะแนนการตอบของท่านในรอบที่ 2 ไว้ด้วย โดยใช้สัญลักษณ์ดังนี้

สัญลักษณ์ หมายถึง ค่ามัธยฐานของน้ำหนักคะแนนจากคำตอบของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ

สัญลักษณ์ หมายถึง ขอบเขตของพิสัยระหว่างควอไทล์ของคำตอบของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ

สัญลักษณ์ หมายถึง คำตอบของท่านในรอบที่ 2

จุดมุ่งหมายของการตอบแบบสอบถามในรอบสุดท้ายนี้ เพื่อให้ท่านได้ทราบคำตอบของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ทั้งหมด 20 ท่าน และทบทวนคำตอบของตนเองในรอบที่ 2 ท่านอาจจะเปลี่ยนคำตอบใหม่ หรือยังคงยืนยันคำตอบเดิมก็ได้ และหากข้อใดมีการเปลี่ยนแปลงคำตอบ ขอให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องอันดับคะแนนที่เลือกใหม่ และหากยังคงยืนยันคำตอบเดิม ขอความกรุณาท่านให้เขียนเหตุผลในที่ว่างด้านขวามือเพื่อยืนยันคำตอบเดิม หรือคำตอบใหม่ เฉพาะข้อที่อยู่นอกขอบเขตของพิสัยระหว่างควอไทล์ตามเกณฑ์อันดับคะแนนเดิมถึง 5 คะแนน สำหรับข้อความที่เห็นด้วยมากที่สุด ลดลงตามลำดับจนถึง 1 คะแนน สำหรับข้อความที่เห็นว่าเป็นไปได้น้อยที่สุดหรือเป็นไปได้

ตัวอย่าง

แนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร ให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
ด้านจุดมุ่งหมายและนโยบายของพิพิธภัณฑ์					
1. เพื่อให้เป็นแหล่งอ้างอิงและสืบทอดคุณค่า เอกลักษณ์และมรดกของชาติ	✓	▲	●		

จากตัวอย่างแสดงว่า ในการตอบแบบสอบถามรอบที่ 2 ท่านเห็นด้วยกับข้อที่ 1 ในระดับปานกลาง แต่ในการตอบแบบสอบถามรอบที่ 3 นี้ ท่านเปลี่ยนความคิดเห็นเป็นเห็นด้วยมากที่สุด ซึ่งอยู่ในขอบเขตพิสัยระหว่างควอไทล์ ในที่นี้ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์เท่ากับ 5.00 ถึง 4.00 และค่ามัธยฐานเท่ากับ 4.00

ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่สละเวลาในการทำแบบสอบถามในรอบสุดท้ายนี้
นางสาวมนัญญา นวลศรี (ผู้วิจัย)

ผู้ตอบแบบสอบถาม .....อายุ .....ปี

ตำแหน่ง .....วุฒิการศึกษาสูงสุด.....

หน่วยงาน/องค์กร .....

แนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น กรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
ด้านจุดมุ่งหมายและนโยบายของพิพิธภัณฑ์					
1. เพื่อให้เป็นแหล่งอ้างอิงและสืบทอดคุณค่า เอกลักษณ์และมรดกของชาติ	▲ └───┘				
2. เพื่อเป็นแหล่งแสดงวิถีชีวิตและศิลปวัฒนธรรม ของท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร	▲ └───┘				
3. เพื่อเป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าวิจัยเฉพาะทาง	▲ └──┘				
4. เพื่อเป็นแหล่งสร้างจิตสำนึกสาธารณะให้กับ ชุมชน	└───┘ ▲				
5. เพื่อเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ตลอดชีวิตของ ชุมชน	▲ └───┘				
6. เพื่อส่งเสริมการศึกษานอกระบบโรงเรียนและ การศึกษาตามอัธยาศัย	▲ └───┘				
7. นโยบายควรเกิดจากความต้องการหรือการริเริ่ม ของประชาชนในท้องถิ่น	▲ └───┘				
ด้านการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์					
8. เป็นการบริหารจัดการเพื่อมุ่งให้ประโยชน์ต่อ ชุมชน	▲ └───┘				
9. ควรมีแผนงานบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ทั้งระยะ สั้นและระยะยาว	▲ └───┘				

แนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น กรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
10. แผนงานระยะยาวควรเป็นแผนที่มีพื้นฐานมาจากนโยบายของชาติ	▲ └───┘				
11. แผนงานระยะสั้นควรเป็นแผนประจำปีและแผนเร่งด่วนที่สนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย	▲ └───┘				
12. ควรขึ้นทะเบียนพิพิธภัณฑ์ให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ซึ่งเทียบเท่ากับสถานศึกษา	▲ └───┘				
13. งบประมาณควรมาจากการสนับสนุนของรัฐบาลเป็นหลัก	▲ └───┘				
14. ให้องค์กรท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของพิพิธภัณฑ์	└───▲				
15. ผู้บริหารต้องมีวิสัยทัศน์และให้การสนับสนุนในการจัดกิจกรรมต่างๆที่ส่งเสริมการศึกษาตามอัธยาศัยและการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างเต็มที่	▲ └───┘				
16. ควรวางแผนโครงการ/กิจกรรมของพิพิธภัณฑ์ตามลำดับความสำคัญ	└───▲				
ด้านบุคลากร					
17. บุคลากรของพิพิธภัณฑ์ต้องมีความรู้ความสามารถตรงกับลักษณะงานที่ปฏิบัติ	▲ └───┘				
18. บุคลากรต้องมีใจรักด้านศิลปวัฒนธรรมของชาติ	▲ └───┘				
19. บุคลากรควรมีความรู้ด้านภาษาต่างประเทศในระดับดี	▲ └───┘				
20. บุคลากรควรมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและมีจิตใจพร้อมให้บริการ	▲ └───┘				

แนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น กรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
21. บุคลากรควรเป็นนักสื่อสารและนักถ่ายทอดที่ดี	▲				
22. บุคลากรควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการศึกษานอกระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัยเป็นอย่างดี	▲				
23. ควรจัดให้บุคลากรไปศึกษาดูงานด้านพิพิธภัณฑ์ทั้งในและต่างประเทศ	▲				
ด้านกิจกรรมที่พิพิธภัณฑ์จัดในฐานะแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต					
24. ควรมีการจัดกิจกรรมหลากหลายรูปแบบ	▲				
25. ควรมีการจัดนิทรรศการทั้งถาวรและชั่วคราว	▲				
26. ควรมีการจัดกิจกรรมภาคสนาม กิจกรรมวันสำคัญหรือเหตุการณ์สำคัญ	▲				
27. ควรมีกิจกรรมหลักที่เป็นจุดเด่นของพิพิธภัณฑ์นั้นๆและควรจัดกิจกรรมเสริมเพิ่มเติมตามความเหมาะสม	▲				
28. ควรจัดกิจกรรมตามความต้องการของแต่ละกลุ่มเป้าหมายและส่งเสริมการศึกษาตามอัธยาศัย	▲				
29. ควรจัดทำสื่อประเภทต่างๆเพื่อเผยแพร่ความรู้ เช่น เอกสารแผ่นพับ โปสเตอร์ วิดีทัศน์ รายการวิทยุโทรทัศน์ตลอดทั้งการเผยแพร่ข้อมูลทาง Internet	▲				
ด้านวิธีการจัดให้พิพิธภัณฑ์เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต					
30. ควรมีการประชาสัมพันธ์เชิงรุกผ่านสื่อที่หลากหลาย	▲				
31. ควรมีส่วนงานภายในที่ทำหน้าที่ทางการตลาด		▲			

แนวทางในการจัดการพิพธิภณท์ท้องถิ่น กรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปาน กลาง (3)	น้อย (2)	น้อย ที่สุด (1)
โดยเฉพาะ					
32. ควรทำการสำรวจและกำหนดขอบเขตของ กลุ่มเป้าหมายในพื้นที่เพื่อนำมาใช้ในการวางแผน จัดกิจกรรมให้ตอบสนองความต้องการของแต่ละ กลุ่มเป้าหมาย		▲ ┌───┐			
33. ควรจัดทำเป็นหลักสูตรท้องถิ่นวิชาพิพธิภณท์ เพื่อนำไปเทียบโอนคิดเป็นหน่วยกิตได้	▲ ┌───┐				
34. ควรประสานงานเร่งสร้างเครือข่ายกับ หน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้อง	▲ ┌───┐				
35. พิพธิภณท์ต้องมีการปรับและพัฒนาข้อมูลให้ ทันสมัยอยู่เสมอ	▲ ┌───┐				
ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน					
36. ประชาชนควรเข้ารับบริการเพื่อศึกษาข้อมูล ของพิพธิภณท์ให้ได้มากที่สุด	▲ ┌───┐				
37. ควรให้ประชาชนร่วมเป็นกรรมการในการ บริหารจัดการพิพธิภณท์	▲ ┌───┐				
38. ประชาชนควรมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ โดยการบอกกล่าวปากต่อปาก	▲ ┌───┐				
39. ประชาชนควรให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการ บริหารจัดการพิพธิภณท์	▲ ┌───┐				
40. ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริจาคทั้งทาง ทรัพย์สินและสิ่งของ	▲ ┌───┐				
ด้านการให้บริการ					
41. พิพธิภณท์ควรเปิดให้บริการทุกวันโดย หมุนเวียนบุคลากรมาปฏิบัติหน้าที่	▲ ┌───┐				

แนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑท์ท้องถิ่น กรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปาน กลาง (3)	น้อย (2)	น้อย ที่สุด (1)
42. ควรเปิดให้เข้าชมโดยไม่คิดค่าบริการหรือคิด ค่าบริการบ้างตามความเหมาะสม	▲ └───┘				
43. ควรจัดให้มีเจ้าหน้าที่ให้ความรู้ภายใน พิพิธภัณฑท์อย่างเพียงพอ	▲ └───┘				
ด้านการประสานงานกับหน่วยงานและการสร้าง เครือข่าย					
44. ควรมีการประสานงานระหว่างพิพิธภัณฑท์ใน ลักษณะเดียวกันเพื่อร่วมกันสร้างระบบและทิศ ทางการดำเนินงาน	▲ └───┘				
45. ควรมีการประสานงานกับหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน	▲ └───┘				
46. ควรมีเครือข่ายทุกระดับตั้งแต่ระดับท้องถิ่น ระดับประเทศและระหว่างประเทศ	▲ └───┘				
ด้านการติดตามประเมินผล					
47. ควรมีการติดตามประเมินผลทุกกิจกรรมอย่าง ต่อเนื่อง	▲ └───┘				
48. ควรมีการนำผลการประเมินมาใช้ในการ ปรับปรุงและพัฒนาการบริหารจัดการพิพิธภัณฑท์	▲ └───┘				
49. ควรตั้งคณะกรรมการติดตามประเมินผล ประกอบด้วยบุคคลภายในและภายนอก	▲ └───┘				
50. ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานของพิพิธภัณฑท์ท้องถิ่น	▲ └───┘				
51. ควรมีการเผยแพร่ผลการประเมินให้ประชาชน ในท้องถิ่นทราบ	▲ └───┘				

แนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น กรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
52. ควรมีการวางมาตรฐานกำกับตรวจสอบเพื่อให้เป็นส่วนหนึ่งของการประกันคุณภาพ					
53. มีการติดตามประเมินผลด้วยวิธีการที่หลากหลาย					
ด้านความต้องการการสนับสนุนจากรัฐบาล					
54. ควรจัดให้เป็นวาระแห่งชาติและถือว่าเป็นความจำเป็นรากฐานของประเทศ					
55. ควรรณรงค์สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นให้ประชาชนทราบ					
56. ควรจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอตามภารกิจของพิพิธภัณฑ์					
57. ควรส่งเสริมให้มีการบริจาคเพื่อนำเงินมาช่วยเหลือพัฒนาพิพิธภัณฑ์					
58. องค์กรท้องถิ่นควรมีบทบาทอย่างจริงจังในการดูแลพิพิธภัณฑ์ที่อยู่ในท้องถิ่น					
59. ควรจัดให้มีหน่วยงานกลางที่ทำหน้าที่ดูแลรับผิดชอบพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นโดยเฉพาะ					

ขอขอบคุณในความกรุณาจากท่านเป็นอย่างสูง

มนัญญา นวลศรี

ผู้วิจัย

ภาคผนวก ง
ตารางจำนวนผู้เชี่ยวชาญในการให้ระดับความเหมาะสมที่จะ
เป็นแนวทางในการจัดการพิพธิภณท์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้
เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ตารางที่ 4.22 จำนวนผู้เชี่ยวชาญในการให้ระดับคะแนนความเหมาะสมที่จะเป็นแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต แต่ละข้อจากแบบสอบถามรอบที่ 2 (จำนวน 20 ท่าน)

แนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น กรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต	จำนวนผู้เชี่ยวชาญที่ให้อันดับคะแนน (คน)				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
ด้านจุดมุ่งหมายและนโยบายของพิพิธภัณฑ์					
1. เพื่อให้เป็นแหล่งอ้างอิงและสืบทอดคุณค่า เอกลักษณ์และมรดกของชาติ	11	8	1	-	-
2. เพื่อเป็นแหล่งแสดงวิถีชีวิตและศิลปวัฒนธรรม ของท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร	10	10	-	-	-
3. เพื่อเป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าวิจัยเฉพาะทาง	11	7	2	-	-
4. เพื่อเป็นแหล่งสร้างจิตสำนึกสาธารณะให้กับ ชุมชน	7	11	2	-	-
5. เพื่อเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ตลอดชีวิตของ ชุมชน	10	7	3	-	-
6. เพื่อส่งเสริมการศึกษานอกระบบโรงเรียนและ การศึกษาตามอัธยาศัย	10	8	2	-	-
7. นโยบายควรเกิดจากความต้องการหรือการ ริเริ่มของประชาชนในท้องถิ่น	13	7	-	-	-
ด้านการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์					
8. เป็นการบริหารจัดการเพื่อมุ่งให้ประโยชน์ต่อ ชุมชน	11	9	-	-	-
9. ควรมีแผนงานบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ทั้ง ระยะสั้นและระยะยาว	14	6	-	-	-

แนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น กรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต	จำนวนผู้เชี่ยวชาญที่ให้อันดับคะแนน (คน)				
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
10. แผนงานระยะยาวควรเป็นแผนที่มีพื้นฐานมา จากนโยบายของชาติ	10	6	4	-	-
11. แผนงานระยะสั้นควรเป็นแผนประจำปีและ แผนเร่งด่วนที่สนองความต้องการของ กลุ่มเป้าหมาย	11	5	4	-	-
12. ควรขึ้นทะเบียนพิพิธภัณฑ์ให้เป็นแหล่งการ เรียนรู้ซึ่งเทียบเท่ากับสถานศึกษา	10	6	4	-	-
13. งบประมาณควรมาจากการสนับสนุนของ รัฐบาลเป็นหลัก	12	7	1	-	-
14. ให้องค์กรท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัด กิจกรรมของพิพิธภัณฑ์	12	7	1	-	-
15. ผู้บริหารต้องมีวิสัยทัศน์และให้การสนับสนุน ในการจัดกิจกรรมต่างๆที่ส่งเสริมการศึกษาตาม อัธยาศัยและการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างเต็มที่	13	6	1	-	-
16. ควรวางแผนโครงการ/กิจกรรมของพิพิธภัณฑ์ ตามลำดับความสำคัญ	11	8	1	-	-
ด้านบุคลากร					
17. บุคลากรของพิพิธภัณฑ์ต้องมีความรู้ ความสามารถตรงกับลักษณะงานที่ปฏิบัติ	11	9	-	-	-
18. บุคลากรต้องมีใจรักด้านศิลปวัฒนธรรมของ ชาติ	14	6	-	-	-
19. บุคลากรควรมีความรู้ด้านภาษาต่างประเทศ ในระดับดี	13	5	2	-	-

ตารางที่ 4.22 (ต่อ)

ตารางที่ 4.22 (ต่อ)

แนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น	จำนวนผู้เชี่ยวชาญที่ให้อันดับคะแนน (คน)				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
กรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
20. บุคลากรควรมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและมีจิตใจพร้อมให้บริการ	12	7	1	-	-
21. บุคลากรควรเป็นนักสื่อสารและนักถ่ายทอดที่ดี	14	5	1	-	-
22. บุคลากรควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการศึกษานอกระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัยเป็นอย่างดี	10	9	1	-	-
23. ควรจัดให้บุคลากรไปศึกษาดูงานด้านพิพิธภัณฑ์ทั้งในและต่างประเทศ	11	6	3	-	-
ด้านกิจกรรมที่พิพิธภัณฑ์จัดในฐานะแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต					
24. ควรมีการจัดกิจกรรมหลากหลายรูปแบบ	10	6	4	-	-
25. ควรมีการจัดนิทรรศการทั้งถาวรและชั่วคราว	11	8	1	-	-
26. ควรมีการจัดกิจกรรมภาคสนาม กิจกรรมวันสำคัญหรือเหตุการณ์สำคัญ	11	7	2	-	-
27. ควรมีกิจกรรมหลักที่เป็นจุดเด่นของพิพิธภัณฑ์นั้นๆและควรจัดกิจกรรมเสริมเพิ่มเติมตามความเหมาะสม	10	8	2	-	-
28. ควรจัดกิจกรรมตามความต้องการของแต่ละกลุ่มเป้าหมายและส่งเสริมการศึกษาตามอัธยาศัย	10	8	2	-	-

ตารางที่ 4.22 (ต่อ)

แนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น	จำนวนผู้เชี่ยวชาญที่ให้อันดับคะแนน (คน)				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
กรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
29. ควรจัดทำสื่อประเภทต่างๆเพื่อเผยแพร่ความรู้ เช่น เอกสารแผ่นพับ โปสเตอร์ วิดีทัศน์ รายการวิทยุโทรทัศน์ตลอดทั้งการเผยแพร่ข้อมูลทาง Internet	10	8	2	-	-
ด้านวิธีการจัดให้พิพิธภัณฑ์เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต					
30. ควรมีการประชาสัมพันธ์เชิงรุกผ่านสื่อที่หลากหลาย	12	5	3	-	-
31. ควรมีส่วนงานภายในที่ทำหน้าที่ทางการตลาดโดยเฉพาะ	3	15	2	-	-
32. ควรทำการสำรวจและกำหนดขอบเขตของกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่เพื่อนำมาใช้ในการวางแผนจัดกิจกรรมให้ตอบสนองความต้องการของแต่ละกลุ่มเป้าหมาย	1	12	7	-	-
33. ควรจัดทำเป็นหลักสูตรท้องถิ่นวิชาพิพิธภัณฑ์เพื่อให้นำไปเทียบโอนคิดเป็นหน่วยกิตได้	13	5	2	-	-
34. ควรประสานงานเร่งสร้างเครือข่ายกับหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้อง	10	9	1	-	-
35. พิพิธภัณฑ์ต้องมีการปรับและพัฒนาข้อมูลให้ทันสมัยอยู่เสมอ	13	7	-	-	-
ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน					
36. ประชาชนควรเข้ารับบริการเพื่อศึกษาข้อมูลของพิพิธภัณฑ์ให้ได้มากที่สุด	11	8	1	-	-

ตารางที่ 4.22 (ต่อ)

แนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น กรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต	จำนวนผู้เชี่ยวชาญที่ให้อันดับคะแนน (คน)				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
37. ควรให้ประชาชนร่วมเป็นกรรมการในการ บริหารจัดการพิพิธภัณฑ์	10	10	-	-	-
38. ประชาชนควรมีส่วนร่วมในการ ประชาสัมพันธ์ โดยการบอกกล่าวปากต่อปาก	10	10	-	-	-
39. ประชาชนควรให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการ บริหารจัดการพิพิธภัณฑ์	10	9	1	-	-
40. ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริจาคทั้งทาง ทรัพย์สินและสิ่งของ	10	8	2	-	-
ด้านการให้บริการ					
41. พิพิธภัณฑ์ควรเปิดให้บริการทุกวันโดย หมุนเวียนบุคลากรมาปฏิบัติหน้าที่	12	6	2	-	-
42. ควรเปิดให้เข้าชมโดยไม่คิดค่าบริการหรือคิด ค่าบริการบ้างตามความเหมาะสม	15	5	-	-	-
43. ควรจัดให้มีเจ้าหน้าที่ให้ความรู้ภายใน พิพิธภัณฑ์อย่างเพียงพอ	14	6	-	-	-
ด้านการประสานงานกับหน่วยงานและการสร้าง เครือข่าย					
44. ควรมีการประสานงานระหว่างพิพิธภัณฑ์ใน ลักษณะเดียวกันเพื่อร่วมกันสร้างระบบและทิศ ทางการดำเนินงาน	12	8	-	-	-
45. ควรมีการประสานงานกับหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน	14	6	-	-	-

ตารางที่ 4.22 (ต่อ)

แนวทางในการจัดการพิพาทที่ท้องถิ่น กรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต	จำนวนผู้เชี่ยวชาญที่ให้อันดับคะแนน (คน)				
	มาก ที่สุด (5)	มาก (4)	ปาน กลาง (3)	น้อย (2)	น้อย ที่สุด (1)
46. ควรมีเครือข่ายทุกระดับตั้งแต่ระดับท้องถิ่น ระดับประเทศและระหว่างประเทศ	15	5	-	-	-
ด้านการติดตามประเมินผล					
47. ควรมีการติดตามประเมินผลทุกกิจกรรมอย่าง ต่อเนื่อง	14	6	-	-	-
48. ควรมีการนำผลการประเมินมาใช้ในการ ปรับปรุงและพัฒนาการบริหารจัดการพิพาทที่	12	8	-	-	-
49. ควรตั้งคณะกรรมการติดตามประเมินผล ประกอบด้วยบุคคลภายในและภายนอก	13	6	1	-	-
50. ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานของพิพาทที่ท้องถิ่น	11	8	1	-	-
51. ควรมีการเผยแพร่ผลการประเมินให้ ประชาชนในท้องถิ่นทราบ	13	7	-	-	-
52. ควรมีการวางมาตรฐานกำกับตรวจสอบ เพื่อให้เป็นส่วนหนึ่งของการประกันคุณภาพ	15	5	-	-	-
53. มีการติดตามประเมินผลด้วยวิธีการที่ หลากหลาย	14	6	-	-	-
ด้านความต้องการการสนับสนุนจากรัฐบาล					
54. ควรจัดให้เป็นวาระแห่งชาติและถือว่าเป็น ความจำเป็นรากฐานของประเทศ	12	7	1	-	-
55. ควรรณรงค์สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ พิพาทที่ท้องถิ่นให้ประชาชนทราบ	15	5	-	-	-

ตารางที่ 4.22 (ต่อ)

แนวทางในการจัดการพิพธภณท์ที่องถึน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญที่ให้อันดับคะแนน (คน)				
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
กรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
56. ควรจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอตาม ภารกิจของพิพธภณท์	15	5	-	-	-
57. ควรส่งเสริมให้มีการบริจาคเพื่อนำเงินมา ช่วยเหลือพัฒนาพิพธภณท์	14	5	1	-	-
58. องค์กรที่องถึนควรมีบทบาทอย่างจริงจังใน การดูแลพิพธภณท์ที่อยู่ในที่องถึน	15	5	-	-	-
59. ควรจัดให้มีหน่วยงานกลางที่ทำหน้าที่ดูแล รับผิดชอบพิพธภณท์ที่องถึนโดยเฉพาะ	13	6	1	-	-

ตารางที่ 4.23 จำนวนผู้เชี่ยวชาญในการให้ระดับคะแนนความเหมาะสมที่จะเป็นแนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต แต่ละข้อจากแบบสอบถามรอบที่ 3 (จำนวน 20 ท่าน)

แนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น กรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต	จำนวนผู้เชี่ยวชาญที่ให้อันดับคะแนน(คน)				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
ด้านจุดมุ่งหมายและนโยบายของพิพิธภัณฑ์					
1. เพื่อให้เป็นแหล่งอ้างอิงและสืบทอดคุณค่า เอกลักษณ์และมรดกของชาติ	15	5	-	-	-
2. เพื่อเป็นแหล่งแสดงวิถีชีวิตและศิลปวัฒนธรรมของ ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร	16	4	-	-	-
3. เพื่อเป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าวิจัยเฉพาะทาง	16	3	1	-	-
4. เพื่อเป็นแหล่งสร้างจิตสำนึกสาธารณะให้กับชุมชน	7	12	1	-	-
5. เพื่อเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ตลอดชีวิตของชุมชน	17	2	1	-	-
6. เพื่อส่งเสริมการศึกษาของระบบโรงเรียนและ การศึกษาตามอัธยาศัย	15	5	-	-	-
7. นโยบายควรเกิดจากความต้องการหรือการริเริ่ม ของประชาชนในท้องถิ่น	16	4	-	-	-
ด้านการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์					
8. เป็นการบริหารจัดการเพื่อมุ่งให้ประโยชน์ต่อชุมชน	15	5	-	-	-
9. ควรมีแผนงานบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ทั้งระยะสั้น และระยะยาว	15	5	-	-	-
10. แผนงานระยะยาวควรเป็นแผนที่มีพื้นฐานมาจาก นโยบายของชาติ	15	4	1	-	-
11. แผนงานระยะสั้นควรเป็นแผนประจำปีและแผน เร่งด่วนที่สนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย	15	4	1	-	-

ตารางที่ 4.23 (ต่อ)

แนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น กรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต	จำนวนผู้เชี่ยวชาญที่ให้อันดับคะแนน(คน)				
	มาก ที่สุด (5)	มาก (4)	ปาน กลาง (3)	น้อย (2)	น้อย ที่สุด (1)
12. ควรขึ้นทะเบียนพิพิธภัณฑ์ให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ ซึ่งเทียบเท่ากับสถานศึกษา	11	9	-	-	-
13. งบประมาณควรมาจากการสนับสนุนของรัฐบาล เป็นหลัก	16	4	-	-	-
14. ให้องค์กรท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัด กิจกรรมของพิพิธภัณฑ์	15	5	-	-	-
15. ผู้บริหารต้องมีวิสัยทัศน์และให้การสนับสนุนใน การจัดกิจกรรมต่างๆที่ส่งเสริมการศึกษาตามอัธยาศัย และการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างเต็มที่	15	5	-	-	-
16. ควรวางแผนโครงการ/กิจกรรมของพิพิธภัณฑ์ ตามลำดับความสำคัญ	15	5	-	-	-
ด้านบุคลากร					
17. บุคลากรของพิพิธภัณฑ์ต้องมีความรู้ ความสามารถตรงกับลักษณะงานที่ปฏิบัติ	15	5	-	-	-
18. บุคลากรต้องมีใจรักด้านศิลปวัฒนธรรมของชาติ	15	5	-	-	-
19. บุคลากรควรมีความรู้ด้านภาษาต่างประเทศใน ระดับดี	15	5	-	-	-
20. บุคลากรควรมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและมีจิตใจพร้อม ให้บริการ	15	4	1	-	-
21. บุคลากรควรเป็นนักสื่อสารและนักถ่ายทอดที่ดี	15	5	-	-	-
22. บุคลากรควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ การศึกษานอกระบบโรงเรียนและการศึกษาตาม อัธยาศัยเป็นอย่างดี	15	5	-	-	-

ตารางที่ 4.23 (ต่อ)

แนวทางในการจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น กรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต	จำนวนผู้เชี่ยวชาญที่ให้อันดับคะแนน(คน)				
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
23. ควรจัดให้บุคลากรไปศึกษาดูงานด้านพิพิธภัณฑ์ ทั้งในและต่างประเทศ	16	3	1	-	-
ด้านกิจกรรมที่พิพิธภัณฑ์จัดในฐานะแหล่งการ เรียนรู้ตลอดชีวิต					
24. ควรมีการจัดกิจกรรมหลากหลายรูปแบบ	16	4	-	-	-
25. ควรมีการจัดนิทรรศการทั้งถาวรและชั่วคราว	15	4	1	-	-
26. ควรมีการจัดกิจกรรมภาคสนาม กิจกรรมวัน สำคัญหรือเหตุการณ์สำคัญ	15	5	-	-	-
27. ควรมีกิจกรรมหลักที่เป็นจุดเด่นของพิพิธภัณฑ์ นั้นๆและควรจัดกิจกรรมเสริมเพิ่มเติมตามความ เหมาะสม	15	5	-	-	-
28. ควรจัดกิจกรรมตามความต้องการของแต่ละ กลุ่มเป้าหมายและส่งเสริมการศึกษาตามอัธยาศัย	15	5	-	-	-
29. ควรจัดทำสื่อประเภทต่างๆเพื่อเผยแพร่ความรู้ เช่น เอกสารแผ่นพับ ไปสเตอร์ วิดีทัศน์ รายการวิทยุ โทรทัศน์ตลอดทั้งการเผยแพร่ข้อมูลทาง Internet ด้านวิธีการจัดให้พิพิธภัณฑ์เป็นแหล่งการเรียนรู้ ตลอดชีวิต	15	5	-	-	-
30. ควรมีการประชาสัมพันธ์เชิงรุกผ่านสื่อที่ หลากหลาย	15	4	1	-	-
31. ควรมีสื่อมวลชนภายในที่ทำหน้าที่ทางการตลาด โดยเฉพาะ	6	13	1	-	-

ตารางที่ 4.23 (ต่อ)

แนวทางในการจัดการพิพธัณท์ท้องถิ่น กรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต	จำนวนผู้เชี่ยวชาญที่ให้อันดับคะแนน(คน)				
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
32. ควรทำการสำรวจและกำหนดขอบเขตของ กลุ่มเป้าหมายในพื้นที่เพื่อนำมาใช้ในการวางแผนจัด กิจกรรมให้ตอบสนองความต้องการของแต่ละ กลุ่มเป้าหมาย	15	4	1	-	-
33. ควรจัดทำเป็นหลักสูตรท้องถิ่นวิชาพิพธัณท์ เพื่อนำไปเทียบโอนคิดเป็นหน่วยกิตได้	15	5	-	-	-
34. ควรประสานงานเร่งสร้างเครือข่ายกับหน่วยงาน และองค์กรที่เกี่ยวข้อง	16	3	1	-	-
35. พิพธัณท์ต้องมีการปรับและพัฒนาข้อมูลให้ ทันสมัยอยู่เสมอ	15	5	-	-	-
ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน					
36. ประชาชนควรเข้ารับบริการเพื่อศึกษาข้อมูลของ พิพธัณท์ให้ได้มากที่สุด	15	5	-	-	-
37. ควรให้ประชาชนร่วมเป็นกรรมการในการบริหาร จัดการพิพธัณท์	15	5	-	-	-
38. ประชาชนควรมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ โดยการบอกกล่าวปากต่อปาก	15	5	-	-	-
39. ประชาชนควรรให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการ บริหารจัดการพิพธัณท์	15	5	-	-	-
40. ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริจาคทั้งทาง ทรัพย์สินและสิ่งของ	15	4	1	-	-

ตารางที่ 4.23 (ต่อ)

แนวทางในการจัดการพิพธิภณท์ท้องถิ่น กรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต	จำนวนผู้เชี่ยวชาญที่ให้อันดับคะแนน(คน)				
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
ด้านการให้บริการ					
41. พธิภณท์ควรเปิดให้บริการทุกวันโดยหมุนเวียนบุคลากรมาปฏิบัติหน้าที่	15	4	1	-	-
42. ควรเปิดให้เข้าชมโดยไม่คิดค่าบริการหรือคิดค่าบริการบ้างตามความเหมาะสม	15	5	-	-	-
43. ควรจัดให้มีเจ้าหน้าที่ให้ความรู้ภายในพธิภณท์อย่างเพียงพอ	15	5	-	-	-
ด้านการประสานงานกับหน่วยงานและการสร้างเครือข่าย					
44. ควรมีการประสานงานระหว่างพธิภณท์ในลักษณะเดียวกันเพื่อร่วมกันสร้างระบบและทิศทางการทำงาน	15	5	-	-	-
45. ควรมีการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน	15	5	-	-	-
46. ควรมีเครือข่ายทุกระดับตั้งแต่ระดับท้องถิ่นระดับประเทศและระหว่างประเทศ	15	5	-	-	-
ด้านการติดตามประเมินผล					
47. ควรมีการติดตามประเมินผลทุกกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง	15	5	-	-	-
48. ควรมีการนำผลการประเมินมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารจัดการพธิภณท์	15	5	-	-	-
49. ควรตั้งคณะกรรมการติดตามประเมินผลประกอบด้วยบุคคลภายในและภายนอก	15	5	1	-	-

ตารางที่ 4.23 (ต่อ)

แนวทางในการจัดการพิพธิภณท์ท้องถิ่น กรุงเทพมหานครให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต	จำนวนผู้เชี่ยวชาญที่ให้อันดับคะแนน(คน)				
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
50. ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานของพิพธิภณท์ท้องถิ่น	15	5	1	-	-
51. ควรมีการเผยแพร่ผลการประเมินให้ประชาชนใน ท้องถิ่นทราบ	15	5	-	-	-
52. ควรมีการวางมาตรฐานกำกับตรวจสอบเพื่อให้ เป็นส่วนหนึ่งของการประกันคุณภาพ	15	5	-	-	-
53. มีการติดตามประเมินผลด้วยวิธีการที่หลากหลาย	15	5	-	-	-
ด้านความต้องการการสนับสนุนจากรัฐบาล					
54. ควรจัดให้เป็นวาระแห่งชาติและถือว่าเป็น ความจำเป็นรากฐานของประเทศ	15	5	-	-	-
55. ควรรณรงค์สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ พิพธิภณท์ท้องถิ่นให้ประชาชนทราบ	17	3	-	-	-
56. ควรจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอตามภารกิจ ของพิพธิภณท์	16	4	-	-	-
57. ควรส่งเสริมให้มีการบริจาคเพื่อนำเงินมา ช่วยเหลือพัฒนาพิพธิภณท์	14	6	-	-	-
58. องค์กรท้องถิ่นควรมีบทบาทอย่างจริงจังในการ ดูแลพิพธิภณท์ที่อยู่ในท้องถิ่น	16	4	-	-	-
59. ควรจัดให้มีหน่วยงานกลางที่ทำหน้าที่ดูแล รับผิดชอบพิพธิภณท์ท้องถิ่นโดยเฉพาะ	15	5	-	-	-

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวมณัญญา นวลศรี เกิดวันที่ 24 ตุลาคม 2527 ที่จังหวัดนครศรีธรรมราช สำเร็จการศึกษาปริญญาศึกษาศาสตรบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร เมื่อปีการศึกษา 2549 ต่อมาได้เข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษานอกระบบโรงเรียน ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2550